

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

ΑΝΤΙ

Περίοδος Β', Τεύχος 350, Παρασκευή 3 Ιουλίου 1987

Δρχ. 100

*Από τα ήρεμα νερά
στα ενοχλητικά πιτσιλίσματα...*

ΝΕΕΣ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΕΣ...

- ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ • Η ΑΧΧΟΝ ΕΝ ΔΡΑΣΕΙ! • ΕΞΟΧΙΚΑ ΟΝΕΙΡΑ
- Ο ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΔΡΟΣΙΖΕΤΑΙ • ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΩΝ ΠΡΑΣΙΝΩΝ • Η ΝΔ ΠΕΡΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
- Ο Ε.Κ.Α.Μ. ΕΓΚΑΙΝΙΑΣΤΗΚΕ • ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΑ ΑΝΤΙΜΕΤΡΑ • ΤΑ ΑΓΡΟΤΙΚΑ ΣΚΑΝΔΑΛΑ

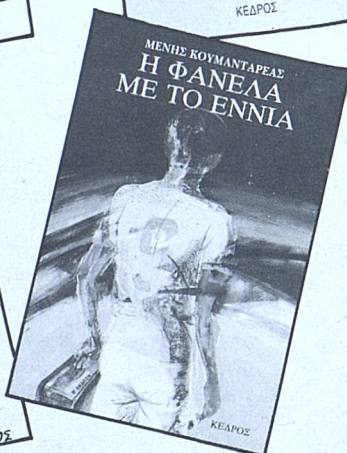
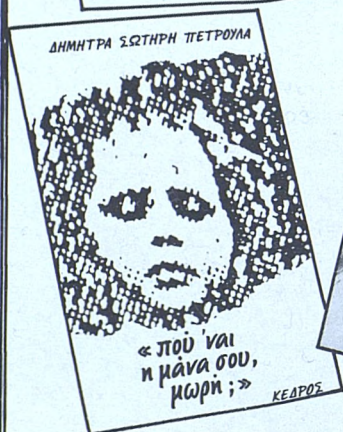
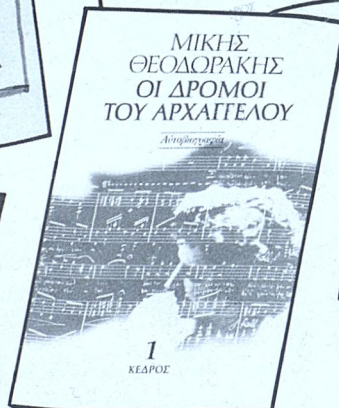
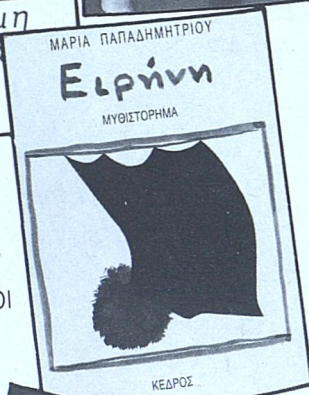
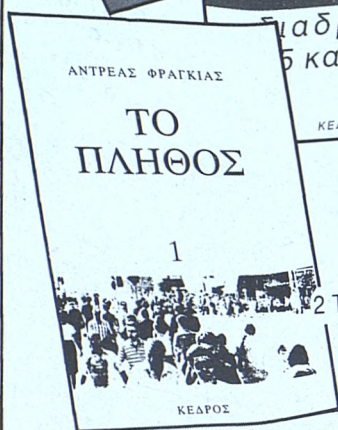

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΕΔΡΟΣ

Γ. Γενναδίου 3 – τηλ. 36.02.007

Βιβλία για το καλοκαίρι

1. Μήτσος Αλεξανδρόπουλος Η ένατη πληγή
2. Πέτρος Αμπατζόγλου Τι θέλει η κυρία Φρήμαν
3. Άλκη Ζέη Η αρραβωνιαστικιά του Αχιλλέα
4. Μίκης Θεοδωράκης Οι δρόμοι του Αρχαγγέλου 2 ΤΟΜΟΙ
5. Μήτσος Κασόλας Το σάπιο νερό
6. Αλέξανδρος Κοτζιάς Ιαγουάρος

7. Μένης Κουμανταρέας Η φανέλα με το εννιά
8. Κωστούλα Μητροπούλου Διαδρομή 35 και κάτω
9. Προκόπης Πανταζής Στο καρτέρι
10. Μαρία Παπαδημητρίου Ειρήνη
11. Δήμητρα Πετρούλα «Πού 'ναι η μάνα σου, μωρή;»
12. Γιώργος Συμπάρδης Μέντιουμ
13. Αντρέας Φραγκιάς Το πλήθος, 2 ΤΟΜΟΙ
14. Δημήτρης Χριστοδούλου Το νησί

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
Δημοχάρους 60
115 21 ΑΘΗΝΑ
Τηλ: 72.32.713 - 72.32.819

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Α. ΘΕΡΙΝΟΣ	
Η λατρεία του αίματος και της προκήρυξης	10
ΡΕΠΟΡΤΕΡ	
Δέκα λόγοι για ανήσυχες διακοπές	11
Σ. ΣΙΔΕΡΗΣ	
Πιο εύκολη η ζωή σας με τον ΕΚΑΜ...	15
Π. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ	
Τα παιγνίδια της ΝΔ	16
Β. ΓΙΑΧΝΗΣ	
Το οικονομικό πρόγραμμα της ΝΔ	17
Κ. ΔΕΔΕΣ	
Η μάχη του τελάρου...	18
Β. ΓΙΑΧΝΗΣ	
Πράσινες συναλλαγές...	19
Κ. ΔΕΔΕΣ	
Η μάχη των ταμείων	20
Β. ΖΗΣΗΣ	
Τα νεώτερα της ΑΧΧΟΝ	21
Τ. ΤΕΜΑΧΙΟΣ	
«Ντοκουμέντα» κτηνωδίας σε συσκευασία ταμπλόνι	22
Ν.Ι. ΚΥΡΙΑΖΙΔΗΣ	
1986: Χρυσή χρονιά για τα μέσα μαζικής ενημέρωσης	26
ΠΕΤΡΑ ΚΕΛΛΥ	
Το τέλος των Πράσινων;	34
Β. ΚΑΡΑΠΟΣΤΟΛΗΣ	
Η ομογένεια	37
ΤΕΤΑ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ	
Το λυόμενο εξοχικό όνειρο	38
ΣΤ. ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ -	
Δ. ΠΛΟΥΜΠΙΔΗΣ	
Ψυχιατρική, Επικινδυνότητα, Δικαιοσύνη	40
ΦΩΤΕΙΝΗ ΤΣΑΛΙΚΟΓΛΟΥ	
Περί ψυχιατρικού (και) νομικού λόγου	40
ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗ	
Το αρχαίο θέατρο Λάρισας	43
Α-Ω	
Σατυρικών ή ένα καλοκαίρι πολιτισμού όπως όλα τ' άλλα	44
Γ.Η. ΧΑΡΗΣ	
Οι «Τρεις Γυναίκες» του Ρ. Μούζιλ και το καλάνι του μεταφραστή (Β')	48
ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΣΑΒΒΟΠΟΥΛΟΥ	
Μην με ξεχνάς...	55
ΜΟΝΙΜΕΣ ΣΤΗΛΕΣ	
ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ	
ΑΝΤΗΝΩΡ	
Η απόπειρα και το βάρος μιας «συγγνώμης»...	4
ΗΜΕΡΟΔΗΚΤΗΣ	6
ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ	8
ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΙΑ	
Γ. ΙΩΑΝΝΟΥ	14
ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ	23
ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ	32
ΤΗΣ ΔΙΕΥΡΥΝΣΗΣ	36
ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ	42
ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ	52
ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΤΙΚΗ	54
ΔΙΑΛΟΓΟΣ	56

ΞΕΝΟΙ ΚΑΙ ΝΤΟΠΙΟΙ ΔΑΚΤΥΛΟΙ

ΤΗΝ ΠΕΜΠΤΗ ο κ. Κήλυ «διαβουλευέται» με τον κ. Παπούλια περί τρομοκρατίας: την Παρασκευή, οι συμπολιτευόμενες εφημερίδες γράφουν για απόπειρα «πολιτικής δολιοφθοράς» και «πριονίσματος του πρωθυπουργού» εκ μέρους των ΗΠΑ: το Σάββατο, η «Βραδυνή» και οι «Τάιμς της Νέας Υόρκης» γράφουν για επαφές κυβερνητικών στελεχών με τον Αμπού Νιντάλ και τον ΑΣΑΛΑ των Αρμενίων: την Κυριακή μαθαίνουμε ότι αυτά που είπε ο κ. Κήλυ η κυβέρνηση τα θεωρεί «γελοία, ανυπόστατα, συκοφαντικά και ύποπτα»: την Κυριακή ξανά, ο κ. Μητσοτάκης καταγγέλλει ότι τα νήματα της έρευνας για την τρομοκρατία «ίσως» οδηγήσουν σε μέλη του ΠΑΣΟΚ: Τη Δευτέρα 29 Ιουνίου ο Γιώργος Ραυτόπουλος, πρόεδρος της ΓΣΕΕ και μέλος της Κεντρικής Επιτροπής του ΠΑΣΟΚ, πέφτει θύμα ανεπιτυχούς, ευτυχώς, δολοφονικής απόπειρας εκ μέρους της πρωτοεμφανιζόμενης «επαναστατικής» οργάνωσης «1η Μάη».

ΕΙΧΕ ΠΡΟΗΓΗΘΕΙ η σύλληψη του Ιταλού Φολίνι τη Δευτέρα 22 Ιουνίου, που προετοίμασε το κλίμα για την ειδησεογραφία όλης της εβδομάδας —ακόμη και της Δευτέρας: ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΕΣ ΜΕΣΑ ΣΤΟ ΠΑΣΟΚ, φώναζαν οι δεξιές εφημερίδες στα περίπτερα, την ώρα που ο Γ. Ραυτόπουλος μεταφερόταν μεταξύ ζωής και θανάτου στο νοσοκομείο.

ΥΠΑΡΧΕΙ άραγε αιτιακή σχέση ανάμεσα στα γεγονότα που εκτυλίσσονται από Δευτέρα σε Δευτέρα; Κι αν υπάρχει, ποια είναι; Και τι συνέχεια θα υπάρξει; Τι είδους «μηνύματα» είναι αυτά που ανταλλάσσουν μεταξύ τους άγνωστοι, χαμένοι στο σκοτάδι, παίχτες; Ή μήπως πρόκειται για μια σειρά διαβολικές συμπτώσεις, που κατάφεραν τελικά να δημιουργήσουν βαρύ και νοσηρό πολιτικό κλίμα;

ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΚΡΙΒΕΙΑ, επιδείνωσαν ένα ήδη υπαρκτό βαρύ κλίμα: είχαμε την κρίση στο Αιγαίο, τη βόμβα στο αμερικάνικο στρατιωτικό λεωφορείο, την «εταιρεία δολοφόνων», το φάκελο της Κύπρου, την αυτοπυρπόληση ενός αγρότη, βόμβες σε υπουργεία —ακόμη κι ένα φρικαλέο έγκλημα τις ημέρες ακριβώς της τρομοκρατολογίας. Ταυτόχρονα ο πληθωρισμός τρέχει, η ανεργία αυξάνεται, τα ελλείμματα το ίδιο, τα ισοζύγια επιδεινώνονται, τα ασφαλιστικά ταμεία καταρρέουν, σκάνδαλα και καταχρήσεις δίνουν και παίρνουν.

ΤΕΤΟΙΑ ΣΥΣΣΩΡΕΥΣΗ επιμέρους ή αλληλεξαρτούμενων κρίσεων δεν έχει γνωρίσει η χώρα από τη μεταπολίτευση και μετά. Τι συνθέτουν όλα αυτά; Που οδηγούν; Είναι απλώς η κρίση ενός κόμματος που αγωνιά, ή είναι η κρίση μιας ολόκληρης κοινωνίας; Αρκούν οι νίκες στην καλαθόσφαιρα για ν' απορροφηθούν όλες αυτές οι εντάσεις που διατρέχουν τον κοινωνικό ιστό, την οικονομική δομή, το πολιτικό σύστημα, τις εξωτερικές σχέσεις, τα εθνικά θέματα;

ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΤΕΛΙΚΑ και πολλή σημασία αν οι φονιάδες της «1ης Μαΐου» είναι κινούμενα άλλων, ή της βλακώδους και εγκληματικής προσωπικής επαναστατικής ιδεοληψίας τους. Έτσι ή αλλιώς, η ύπαρξή τους αποτελεί το δείκτη μιας ακόμη κρίσης. Στην πρώτη περίπτωση δεν είναι παρά τα πιόνια ενός σχεδιασμού —με άγνωστους στόχους αλλά και αβέβαιη κατάληξη. Πολλοί σχεδιαστές υπήρξαν θύματα των σχεδιασμών τους. Στη δεύτερη και πιθανότερη μάλλον περίπτωση δεν είναι παρά οι φορείς ενός κλίματος απελπισίας, αβεβαιότητας, αδιεξόδου. Φορείς που φθάνουν να πατούν επί πτωμάτων, προκειμένου ν' αποκτήσουν τα πρωτόγονα «αντικαθεστωτικά» ψελλίσματα τους το βάρος και τη σημασία της σφαίρας και του αίματος.

ΑΣ ΕΙΜΑΣΤΕ ΕΙΛΙΚΡΙΝΕΙΣ: οι πράκτορες κι οι μυστικές υπηρεσίες δεν μπορούν ν' αποσταθεροποιήσουν παρά κοινωνίες που βρίσκονται σε ασταθή ισορροπία. Ας σταματήσει πια ο πρωθυπουργός και τα κατ' εντολήν ή μιμητισμό φερέφωνά του να κρούουν κώδικες κι ας αναρωτηθούν ποιες είναι οι «σκοτεινές δυνάμεις» που βάζουν σε κίνηση όλες τις αποσυνθετικές κοινωνικές διαδικασίες. Και είναι σίγουρο πως δεν θ' ανακαλύψουν πράκτορες: θα βρουν καθημερινές πραγματικότητες, πασίγνωστες αλήθειες. Θα βρουν και άτομα: πρώτα και κυρίως τους εαυτούς τους. Και κόμματα: το δικό τους πρώτο πρώτο.

ΟΙ ΞΕΝΟΙ ΔΑΚΤΥΛΟΙ το πολύ να ξύνουν τις πληγές και να τις ματώνουν. Ποιοι δημιούργησαν όμως τις πληγές;

πολιτικό δεκαπενθήμερο

Η απόπειρα και το βάρος μιας «συγγνώμης»...

ΛΟΙΠΟΝ; Υπάρχει, άραγε, κάποιο νήμα —αόρατο νήμα— που να συνδέει το «προπαγανδιστικό ντελίριουμ των Αμερικανών κατά της χώρας μας» με τη δολοφονική απόπειρα κατά του προέδρου της ΓΣΕΕ Γιώργου Ραυτόπουλου; Στη δήλωση του πρωθυπουργού (το απόγευμα της Δευτέρας, από τις Βρυξέλλες, ευθύς μόλις πληροφορήθηκε την απόπειρα) δεν υπάρχει καμιά τέτοια νύξη, πέρα από μια αναφορά στους δράστες, αλλά και στους «υποκινητές της εγκληματικής αυτής ενέργειας», η οποία, έτσι είτε αλλιώς, δεν πρόκειται να κάμψει «το δημοκρατικό φρόνημα του λαού και την αποφασιστικότητα της κυβέρνησης».

ΑΥΤΟ, ΟΜΩΣ, που δεν περιείχε η πρωθυπουργική δήλωση, το ανέλαβε ο «Δημοκρατικός Λόγος», που πρόσκειται, όπως είναι γνωστό, πολύ φιλικά στην κυβέρνηση: «Δεν είναι καθόλου συμπτωματικό —γράφει— ότι η δολοφονική απόπειρα οργανώθηκε λίγο πριν ο πρωθυπουργός μπει στην αίθουσα της διάσκεψης κορυφής των Βρυξελλών και λίγο μετά το προπαγανδιστικό "ντελίριουμ" των Αμερικανών κατά της χώρας μας». Ως εκ τούτου, «τα νήματα που συνδέουν τα πολιτικά γεγονότα της συγκυρίας με τις ύπουλες τρομοκρατικές ενέργειες, γίνονται όλο και πιο ορατά». Και αμέσως παρακάτω: «Τώρα όλοι έχουν πεισθεί ότι αυτού του είδους οι προβοκάτσες αφορούν άμεσα τις πολιτικές εξελίξεις και αποσκοπούν στο να δημιουργήσουν προβλήματα στην κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ».

Η «ΟΡΑΤΟΤΗΤΑ», ωστόσο, για την οποία κάνει λόγο το πρωϊνό εκφραστικό όργανο του ΠΑΣΟΚ, εκ των πραγμάτων αμφισβητείται, καθώς η «υπόθεση Ραυτόπουλου» μπαίνει και αυτή στο αρχείο των ανεξιχνίαστων πολιτικών εγκλημάτων. Όσο για τις «επιδόσεις» της Γενικής Ασφάλειας Αθηνών, φαίνεται ότι η μόνη ικανότητά της είναι η ευκολία με την οποία «συλλαμβάνει, ταλαιπωρεί και, προπαντός, διαπομπεύει δια του Τύπου, πολίτες που εν συνεχεία αφήνονται ελεύθεροι, ελλείψει στοιχείων». Λειτουργούν, πράγματι, στη Γενική Ασφάλεια —όπως καταγγέλλει η «Αυγή»— κέντρα που έχουν ως προορισμό να διοχετεύουν ψευδείς ειδήσεις, να αποπροσανατολίζουν τις έρευνες και να δημιουργούν ψυχώσεις στην κοινή γνώμη ή πρόκειται, απλώς, για υπηρεσίες κλασικής ανικανότητας; Αλλά αν ισχύει η δεύτερη περίπτωση, τότε πώς εξηγούνται οι «πληροφορίες» —διοχτευμένες από αξιωματικούς της Γενικής Ασφαλείας— ότι λχ. ο Μ. Κασίμης και ο Γ. Σερίφης όχι μόνο συνελήφθησαν, αλλά και αναγνωρίστηκαν, από τους μάρτυρες, σαν οι εκτελεστές του Γ. Ραυτόπουλου; Ποιος εγκέφαλος, εμπνέει και καθοδηγεί τα «παιγνίδια» αυτά;

«Ένα πολύ μικρό βήμα»

ΑΛΛΑ ΑΝ οι έρευνες για τη διελεύκανση της δολοφονικής απόπειρας κατά του προέδρου της ΓΣΕΕ βρίσκονται σε νεκρό σημείο, το ίδιο δεν μπορεί να λεχθεί για την πρόσφατη εμπλοκή

στις ελληνοαμερικανικές σχέσεις, οι οποίες, σύμφωνα με ορισμένες πρώτες ενδείξεις, μπαίνουν στη φάση της απεμπλοκής τους. Οι ενδείξεις αυτές, κατά τον κυβερνητικό εκπρόσωπο Γ. Ρουμπάτη, εκφράζονται, μέχρι στιγμής, με ένα «πέρα πολύ μικρό βήμα», που, όμως, έγινε «προς τη σωστή κατεύθυνση». Κατά την ελληνική κυβερνητική πλευρά, βέβαια και, πιο συγκεκριμένα, κατά την εκτίμηση του ίδιου του πρωθυπουργού, «σωστή κατεύθυνση» θα πει ότι οι φίλοι μας οι Αμερικανοί προσέρχονται γονυπετείς και ζητούν —επίσημα και, προπαντός δημόσια— συγγνώμη, για όσα «γελοία, ανυπόστατα, συκοφαντικά και ύποπτα» ανέφερε ο πρέσβης Ρόμπερτ Κήλυ στον υπουργό Εξωτερικών Κάρολο Παπούλια, κατά τη μοιραία εκείνη συνάντηση της Πέμπτης. Αλλά οι Αμερικανοί απαντούν με τα δικά τους επιχειρήματα: Εμείς —λένε— δεν δημοσιοποιήσαμε τίποτε από τη συνομιλία Παπούλια-Κήλυ. Όσο για τις ίδιες τις ανακοινώσεις Κήλυ, εντάσσονται στο πλαίσιο της πρακτικής που έχουμε να ενημερώνουμε τους λογής συμμάχους μας (άρα και την Ελλάδα) πάνω σε ορισμένα θέματα, βάσει απόρρητων πληροφοριών που μας δίδουν οι μυστικές μας υπηρεσίες... Συνεπώς, εφόσον δεν είπαμε τίποτε δημοσίως, έπεται ότι δεν τίθεται θέμα δημόσιας συγγνώμης. Ωστόσο, αν θα δεχθούμε την εκτίμηση ορισμένων αναλυτών, φαίνεται ότι και οι Αμερικανοί προσφεύγουν, τώρα, στη διγλωσσία! Έτσι, την ίδια στιγμή που η Ουάσινγκτον ανακοίνωνε ότι δεν υπάρχει θέμα δημόσιας συγγνώμης, δύο εκπρόσωποι της, η βοηθός υπουργός Εξωτερικών Ρόζα Ρίτζγουέι και ο σπόκσμαν του Στάιτ Ντιπάρτμεντ Τσαρλς Ρέντμαν, έκαναν το παν για να αποκλιμακώσουν την ένταση. Με τη σύμμαχό μας Ελλάδα —είπε η Ρίτζγουέι— τα πήγαμε, τον τελευταίο καιρό, πολύ καλά. Εγκαινιάσαμε μια διαδικασία για την «βήμα προς βήμα» βελτίωση των σχέσεών μας, η οποία απέδωσε καλούς καρπούς. Ακόμα και στα θέματα τρομοκρατίας, η συνεργασία μας υπήρξε πολύ θετική... Βέβαια εμφολώρησαν οι «δυσκολίες του περασμένου Σαββατοκύριακου» (μετά τη συνάντηση Παπούλια-Κήλυ), αλλά θέλω να ελπίζω ότι οι δυσκολίες αυτές γρήγορα θα ξεπεραστούν και ότι πολύ σύντομα —όπως συμφώνησαν, άλλωστε, ο πρωθυπουργός Α. Παπανδρέου και ο υπουργός Τζ. Σουλτς— θα διαπραγματευθούμε μια νέα συμφωνία για τις βάσεις, η οποία θα εξυπηρετεί τα κοινά συμφέροντά μας. Πρόθεσή μας, πάντως, κάθε άλλο παρά είναι η αποσταθεροποίηση της κυβέρνησης Παπανδρέου ή η υπονόμηση της ελληνικής οικονομίας — όπως διαδίδουν ένοιο κακεντρεχείς.

ΜΕ ΑΝΑΛΟΓΟ πνεύμα —αν και σε τόνους πιο συγκρατημένους— μίλησε και ο εκπρόσωπος του Στάιτ Ντιπάρτμεντ Τσαρλς Ρέντμαν. Απέφυγε, εν πρώτοις, να πει ο,τιδήποτε περί Αμπού Νιντάλ ή άλλων «απόρρητων πληροφοριών» που διαθέτει η αμερικανική κυβέρνηση... Είπε μόνο ότι ενδέχεται, κατά την «πορεία ενημέρωσης των συμμάχων μας» (πάνω στις απόρρητες αυτές πληροφορίες) να υπάρξουν σημεία διαφωνίας

ΔΗΜΟΣ ΑΘΗΝΑΙΩΝ Μουσική Αθήνα '87 ΓΗΠΕΔΟ ΠΑΝΑΘΗΝΑΪΚΟΥ ΤΙΜΗ ΕΙΣΙΤΗΡΙΟΥ: 800 δρχ.	ΚΥΡΙΑΚΗ 5 ΙΟΥΛΙΟΥ ΟΡΧΗΣΤΡΑ BORDEAUX AQUITAINE Δ/ντής: ROBERTO BENZI Σολιστ: ELENH MOYZALLA ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ: OFFENBACH Ορίεας στον Αόη SAINT SAENS Κονσέρτο για πιάνο No 2 BERLIOZ Φανταστική Συμφωνία	ΤΡΙΤΗ 7 ΙΟΥΛΙΟΥ ΟΡΧΗΣΤΡΑ BORDEAUX AQUITAINE Δ/ντής: ROBERTO BENZI Σολιστ: PASCAL ROGE ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ: BEETHOVEN Εισαγωγή LEONORE III LISZT Κονσέρτο για πιάνο No 1 BRAHMS Συμφωνία No 1
---	--	---

(points of disagreement). Κατά τα άλλα, εξέφρασε και ο Ρέντμαν αισιοδοξία ότι οι συνομιλίες για τις βάσεις δεν θα καθυστερήσουν, κλπ.

ΚΑΙ ΟΙ ΜΕΝ συνομιλίες για τις βάσεις ενδέχεται να καθυστερήσουν ή να μη καθυστερήσουν... Το ερώτημα που τίθεται είναι: Τι επιδίωκαν οι Αμερικανοί, ανακινώντας «θέμα Αμπού Νιντάλ» —ακριβέστερα κατηγορώντας την ελληνική πλευρά ότι δεν συνεργάζεται «επαρκώς» με τις αμερικανικές υπηρεσίες, στην αντιμετώπιση της διεθνούς «τρομοκρατίας»... Η απάντηση, νομίζουμε, δεν είναι δυσχερής: Στόχος των Αμερικανών, εν όψει των διαπραγματεύσεων για τις βάσεις, ήταν να θέσουν την ελληνική κυβέρνηση «εις την γωνίαν» δημιουργώντας, εκ προοιμίου, κλίμα ευνοϊκό γι' αυτούς και δυσμενές για την ελληνική διαπραγματευτική πλευρά! Αν —σκέφθηκαν οι Αμερικανοί— φέρουμε την ελληνική κυβέρνηση σε σημείο όπου, αντί να θέτει όρους, θα πρέπει να «απολογείται» για όσα της καταμαρτυρούμε (σε θέματα τρομοκρατίας), τότε θα έχουμε κερδίσει στα σημεία, προτού καν αρχίσουν οι διαπραγματεύσεις! Και η ελληνική πλευρά; Θα μπορούσε, βέβαια, να το παίξει ήρεμα και σταθερά: Ναι, είχαμε πάρε - δώσε με τον Αμπού Νιντάλ, στην προσπάθειά μας να κατοχυρώσουμε τον ελληνικό χώρο από τρομοκρατικές ενέργειες... Όχι δεν είχαμε καμιά επαφή με κανένα Αμπού Νιντάλ... Αλλά και στη μια και στην άλλη περίπτωση, είστε οι τελευταίοι που δικαιούσθε να ομιλείτε περί θεμάτων τρομοκρατίας, αφού και συναλλαγές με τρομοκράτες είχατε (το Ιρανγκάιτ είναι ζώσα πραγματικότητα...) και σφαίρες πουλάτε προκειμένου να εξασφαλίσετε τη ζωή πέντε ή δέκα Αμερικανών ομήρων. Συνεπώς, κοντός ψαλμός αλληλουσία!

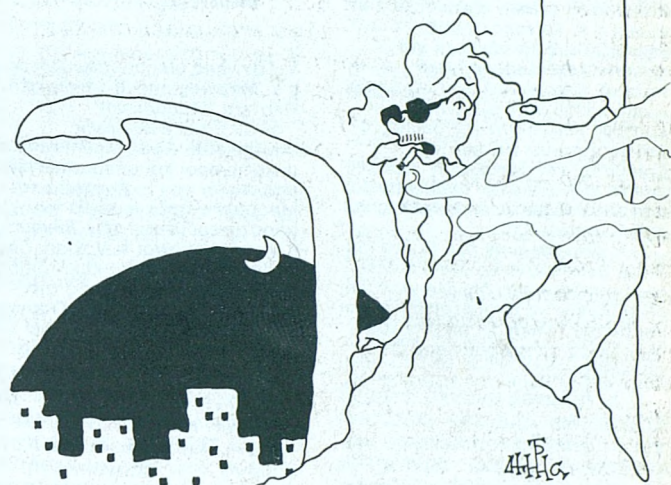
ΥΣΤΕΡΑ, ΟΜΩΣ, από ένα «προβληματισμό» που κράτησε 48 ώρες, η ελληνική πλευρά σκέφθηκε πως θα την βόλευε πολύ αν έφερνε το όλο θέμα στο προσκήνιο: Οι Αμερικανοί μας συκοφαντούν! Οι Αμερικανοί θέλουν να υπονομεύσουν τον τουρισμό μας! Οι Αμερικανοί απεργάζονται την ανομία και την αποσταθεροποίησή μας! Συνεπώς, θα πρέπει, επίσημα και δημόσια, να μας ζητήσουν συγγνώμη! Διαφορετικά, οι αμερικανικές βάσεις θα φύγουν!

ΑΛΛΑ ΑΝ οι αμερικανικές βάσεις πρέπει να μείνουν ή να φύγουν, ασφαλώς δεν είναι θέμα μιας απλής «συγγνώμης»! Οι Αμερικανοί παίζουν, βέβαια, τα παιγνίδια τους. Και δεν είναι η πρώτη φορά που, στο όνομα της... ασφαλείας του αεροδρομίου των Αθηνών λχ. εξέδωσαν «ταξιδιωτικές οδηγίες» σε βάρος του ελληνικού τουρισμού. Αλλά από το σημείο αυτό μέχρι τη θεωρία ότι αρκεί μια απλή «συγγνώμη» για να καλυφθούν τα πάντα —άρα και η παραμονή των βάσεων— η απόσταση είναι μεγάλη. Και η προσπάθεια αποπροσανατολισμού της ελληνικής κοινής γνώμης, εξαιρετικά διαφανής!

Ποιος υποβαθμίζει τον θεσμό;

ΚΑΤΑ ΤΑ ΑΛΛΑ, το δεκαπενθήμερο κύλησε σε μια δήλωση του πρωθυπουργού Α. Παπανδρέου (στις Βρυξέλλες) ότι υποστηρίζει τη δημιουργία μιας «ομόσπονδης Ευρώπης, τύπου Ηνωμένων Πολιτειών» (που προβλέπει εκλογή ενός προέδρου για ολόκληρη την Ευρώπη...), με την απάντηση του υπουργού Εθνικής Οικονομίας Κ. Σημίτη στο οικονομικό πρόγραμμα της Νέας Δημοκρατίας (πρόκειται —είπε— για ένα πρόγραμμα ασαφές, αντιφατικό, που στηρίζεται σε συντηρητικές και μόνο θέσεις), με τη συνεχιζόμενη διαμάχη Λιβανού - Αβέρωφ (ο ανεξάρτητος βουλευτής κατηγορεί τον επίτιμο πρόεδρο της Νέας Δημοκρατίας ότι, παρά τις εντολές του τότε πρωθυπουργού Κ. Καραμανλή, δεν έστειλε, τον Αύγουστο του 1974, μια μεραρχία από την Κρήτη στην Κύπρο) και —κυρίως— με την αποτυχία του Συμβουλίου Κορυφής της ΕΟΚ, ύστερα από την πεισματική άρνηση της Μ. Θάτσερ να δεχθεί αύξηση των ιδίων πόρων της Κοινότητας, για να χρηματοδοτηθούν οι ολιγότερο εύπορες χώρες του Νότου.

Ο ΡΑΥΤΟΠΟΥΛΟΣ ΑΠΟΠΕΙΡΑΤΑΙ
ΝΑ ΑΥΤΟΚΤΟΝΗΣΕΙ ΓΙΑΤΙ ΕΧΕΙ ΤΥΦΕΙΣ
ΠΟΥ ΣΚΟΤΩΣΕ ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟ ΚΑΙ ΘΕΟΦΑΝΟΠΟΥΛΟ
ΠΟΥ ΉΧΑΝ ΣΚΟΤΩΣΕΙ ΜΟΜΦΕΡΑΤΟ, ΤΖΑΝΤΕΣ
ΚΑΙ ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗ ΠΟΥ ΉΧΑΝ ΣΚΟΤΩΣΕΙ
ΣΤΑΜΟΥΛΗ, ΜΠΑΜΠΑΛΗ ΚΑΙ ΜΑΛΙΟ
ΤΟΥΣ ΔΟΛΟΦΟΝΟΥΣ ΤΟΥ ΓΟΥΕΛΣ!!
ΕΙΝΑΙ Η ΜΟΝΗ ΛΥΣΗ ΠΟΥ ΣΤΕΙΝΕΤΑΙ

ΚΑΠΟΥ θα πρέπει να σημειωθεί και η πρώτη επίσκεψη του Σοβιετικού πρέσβη Β. Στουκάλιν στα γραφεία της Ελληνικής Αριστοτελείας και η εγκάρδια συνομιλία του με τον γραμματέα της Λεωνίδα Κύρκο —«σημείο των καιρών», αλλά και των διεργασιών που πραγματοποιούνται σήμερα στη Σοβιετική Ένωση, κάτω από τον αστερισμό του Μιχαήλ Γκορμπατσόφ.

ΤΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ κατέγραψε και την επίσκεψη του προέδρου της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας Ρίχαρντ Φον Βαϊτσέκερ, η οποία, αν μη τι άλλο, έδειξε όχι μόνο πόσο άτεγκτος παραμένει ο δικός μας πρόεδρος Χρ. Σαρτζετάκης σε θέματα εθιμοτυπίας, αλλά και πόσο μεγάλο παραμένει το χάσμα που χωρίζει τον Πρώτο Πολίτη της χώρας από τον κόσμο των δημοσιογράφων! Ακόμα και μετά την αναχώρηση του Γερμανού προέδρου, η Προεδρία της Δημοκρατίας δεν έπαυσε να εκδίδει ανακοινώσεις, κατηγορώντας τους δημοσιογράφους για «διαστροφή», «ψευδολογήματα αρρωστημένης φαντασίας», «συντεχνιακή αλληλεγγύη», πέρα, βέβαια, από τις προσωπικές «τετ-α-τετ» αντιδικίες που είχε, με θέμα την ελληνική γλώσσα ή την ελληνική ιστορία, που εκείνος (ο κ. Σαρτζετάκης) κατέχει πολύ καλά, σε αντίθεση, φυσικά, με τους δημοσιογράφους που είναι άνθρωποι «αντιφατικοί», «δεν ξέρουν τι γράφουν» και όταν γράφουν, γράφουν κατά παραγγελία, «αφού άλλοι σας βάζουν και γράφετε»!

ΑΣΦΑΛΩΣ δεν υπάρχει προηγούμενο, σε χώρα της Ευρώπης, όπου ο πρόεδρος της Δημοκρατίας να επιτρέπει, στις υπηρεσίες του, να εκδίδουν ανακοινώσεις με τόσο έντονο το στοιχείο της εριστικότητας και της εμπάθειας και όπου ο ίδιος, όταν αναφέρεται στον εαυτό του, χρησιμοποιεί το τρίτο πρόσωπο ενικού —ο Πρόεδρος γνωρίζει πολύ καλά ελληνικά! Ο Πρόεδρος γνωρίζει την ιστορία στις λεπτομέρειές της, κλπ. Να μην υπάρχει κανείς κυβερνητικός —ούτε, άραγε ο Μένιος Κουτσόγιωργας...— που να μπορεί να διαμηνύσει στον κ. Σαρτζετάκη ότι με τις ενέργειές του αυτές, υποβαθμίζει το θεσμό;

ΑΝΤΗΝΩΡ

ΤΕΤΑΡΤΗ, 17.6.87

Η **σαλμονέλα** χτύπησε αυτή τη φορά 120 σπουδαστές **ΤΕΙ** στη Χαλκίδα. Η **ΟΝΝΕΑ** καταγγέλλει ότι φταίει ο κ. **Τρίτσας**, η **ΚΝΕ** ισχυρίζεται ότι πρόκειται για **ιμπεριαλιστικό μικροβιακό πόλεμο**, η **ΠΑΣΠ** δηλώνει ότι φταίει η από καταβολής ελληνικού κράτους **κυριαρχία της δεξιάς**, ο **Ρήγας** πιστεύει ότι η αιτία βρίσκεται στη **μοναξιά**, η **Νέοι της ΕΑΡ** τα ρίχνουν στην **ανδροκρατία** που καταπιέζει τις **σαλμονέλες** και εκδικούνται.

Ο κ. **Μητσούτακης** στο Παλάι ντε Σπορ Θεσσαλονίκης ενθουσιάζει τους οπαδούς του δηλώνοντας ότι είναι ικανός να αναμετρηθεί ακόμη και με τον **Γκάλη**. Οι οπαδοί του **Άρη** όμως αποχωρούν από τη συγκέντρωση.

Ο κ. **Λιβανός** αναγκάζεται να παραιτηθεί από την επιτροπή για το **φάκελο της Κύπρου** γιατί επανειλημμένα άφηνε να «διαρρέουν» οι **υποτιθέμενες** μυστικές καταθέσεις. Θύμα των διαρροών —και του παρελθόντος του— ο κ. **Αβέρωφ**.

Σκοτώθηκε σε αυτοκινητιστικό δυστύχημα στο Λονδίνο ο ηλικίας 22 ετών **Κωστής Παπαπολίτης** γιός του βουλευτή της ΝΔ Σωτήρη Παπαπολίτη.

Με πρόσχημα την επιδημία **σαλμονέλας** στη Χαλκίδα, η δικτατορία της **Νότιας Κορέας** κλείνει 28 Πανεπιστήμια που έχουν ξεσηκωθεί εναντίον της.

Παραιτήθηκαν έξι μέλη της Νομαρχιακής επιτροπής του ΠΑΣΟΚ **Μεσσηνίας**. Οι μεσοσηνιάρχες **Γεννηματάς** - **Χαραλαμπίδης** ουδεμίαν σχέση έχουν με τα γεγονότα.

ΠΕΜΠΤΗ, 18.6.87

Οι σφαγέντες **Αρμένιοι** ανακουφίστηκαν: το **Ευρωπαϊκό βούλκο** παραδέχθηκε ότι η σφαγή τους ήταν **γενοκτονία**. Όσοι βρίσκονταν στο καθατήριο θα μεταταχθούν στον **Παράδεισο**.

Και τα καμμένα εξ αιτίας του Χαλίφη Ομάρ το 640 μ.Χ. βιβλία ανακουφίστηκαν κι αυτά: Επισκεπτόμενος την **Εθνική Βιβλιοθήκη** ο κ. **Τρίτσας** δήλωσε ότι θα την αναβαθμίσει, διότι έχει χρέος απέναντι στον ελληνικό λαό, την ιστορία, την ανθρωπότητα να αναπληρώσει «το κενό που υπάρχει από τη μεγάλη τραγωδία της καταστροφής της βιβλιοθήκης της **Αλεξάνδρειας**».

Παραιτήθηκε ο κ. **Λυκ. Σακελλάρης**, γενικός γραμματέας του υπουργείου Εσωτερικών από εποχές Κουτσούγωνα.

Ο κ. **Μητσούτακης** μίλησε στην κοινοβουλευτική ομάδα της ΝΔ, ο

Στο βάθος διακρίνεται θύμα της **σαλμονέλας**.

κ. **Γόντικας** μίλησε στην **Πάτρα** και ο κ. **Μπανιάς** απευθύνθηκε στην **Πλατεία Κλαυθμώνος**.

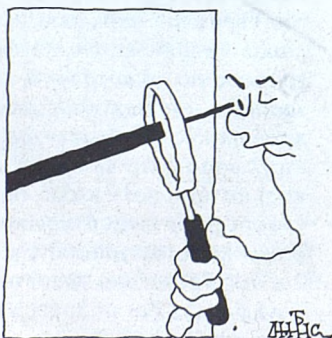
Η δίκη του «**Εθνους**» συνεχίζεται. Αφού εξαντλήθηκαν οι κατηγορίες και υπερασπιστές υπάλληλοι των κ. **Κοσκωτά** και **Μπόμπολα** ήρθε η σειρά των προστατευομένων του **Έθνους**. Οι προστατευόμενοι των τραπεζών αποφεύγουν τέτοιες κακοτοπιές. Συνελήφθη ο διευθυντής της βελγικής επιτροπής της **Γιούνισεφ** διότι ήταν αναμειγμένος σε σκάνδαλο παιδικής πορνείας.

Αφίχθη ο Πρόεδρος της Σοσιαλιστικής Διεθνούς **Βίλνυ Μπραντ** και συναντήθηκε με τους κ. **Παπανδρέου** και **Κοντογύργη**. Η επανεκλογή του δευτέρου ως πρωτάνεως θεωρείται δεδομένη, η επανεκλογή του πρώτου ως πρωθυπουργού παίζεται.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ, 19.6.87

Ωάριο **πεθεράς** γονιμοποιήθηκε «στο σωλήνα» από σπέρμα του γαμπρού και τοποθετήθηκε στη μήτρα της άτεκνης **νύμφης**. Η σύγχρονη τεχνολογία περιπλέκει τα πράγματα: τον παλιό καλό καιρό το πρόβλημα θα είχε λυθεί **ανέξοδα** και **ευχάριστα** απ' ευθείας μεταξύ γαμπρού και πεθεράς.

Κυκλοφόρησε ο **Ημεροδότης** με συγκλονιστικές αποκάλυψεις για το πως η ΣΙΑ παρακολουθούσε το περιοδικό **ΑΝΤΙ**.

Παραιτήθηκε ο υφυπουργός εθνικής Οικονομίας κ. **Γεωργιάδης** επειδή **διαφώνησε** με τον υφιστάμενο του γενικό γραμματέα του ΕΟΤ κ. **Λαζαρίδη**.

Ευχαριστήριο προφορικό μήνυμα έστειλε ο **Τουργκούτ Οζάλ** στον Ανδρέα Παπανδρέου —επειδή ο τελευταίος του είχε ευχηθεί **περαστικά** μετά από ατύχημά του.

Λόγω του πρόωρου θανάτου του άτυχου Μπίλυ Μπο, πρόεδρος της **Πειραικής Πατρίδας** τοποθετήθηκε ο κ. **Τσεκλένης**.

Την ενοχή του **Έθνους** ζητήσε ο εισαγγελέας.

ΣΑΒΒΑΤΟ, 20.6.87

Τσακώθηκαν **Βερυβάκης-Εβερτ**. Ο υπουργός δεν θέλει τον **Ορφέα**, ο δήμαρχος τον θέλει. Για την **Ευρυδίκη** ουδείς ενδιαφέρεται.

Νέο κεντρώο κόμμα θέλουν να φτιάξουν, **παρά την ηλικία** τους, οι κ. **Γ.Α. Μυλωνάς** και **Γ.Β. Μαγκάκης**.

Αγώνα κατά της ντισκοτέκ **Αεροδρόμιο** έχει ξεκινήσει εδώ και μέρες ο **δήμαρχος Γλυφάδας** — διότι ηχορραπίζει. Ενώ το πραγματικό **αεροδρόμιο** που φιλοξενεί επίσης η **Γλυφάδα**, ουδένα ενοχλεί.

ΚΥΡΙΑΚΗ, 21.6.87

Στο **Κουκάκι** συνελήφθη ο Ιταλός Μασουρίτσιος **Φολίνι** που η ιταλική αστυνομία τον θεωρεί μέλος των **Ερυθρών Ταξιαρχιών**.

Φορολογική επανάσταση υποσχέθηκε από την Κόρινθο ο κ. **Τσοβόλας** — χωρίς να διευκρινήσει εναντίον ποιων θα στρέφεται.

Ανατρέποντας όλα τα προγνωστικά ο κ. **Γλέζος** εξελέγει **Πρόεδρο** της δίκης του **ΕΔΑ**.

Ο **Θ. Καρατζάς**, γεν. γραμματέας του υπ. Εθνικής Οικονομίας προβιβάστηκε σε **υφυπουργό** του ίδιου υπουργείου.

Στα **πέναλτι** ο **ΟΦΗ** τα κατάφερε: νίκησε 3-1 τον **Ηρακλή** και πήρε το κύπελλο Ελλάδος.

ΔΕΥΤΕΡΑ, 22.6.87

Στο γκέτο του **Λαυρίου**, **Εξοσπασαν** αιματηρά επεισόδια μεταξύ **Κούρδων-Τούρκων** πολιτικών προσφύγων. Ο **Εβρέν** συνεχάρη και τις δύο παρατάξεις.

Συνελήφθη ο δήμαρχος **Ταύρου** Π. Βακαλόπουλος διότι απειράρθη να τον πιάσει από τα κέρατα — εμποδίζοντας την επέκταση **ρυπαγόνου** εργοστασίου. Για την ρυπαίνουσα πανελλήνιον **κουριάδα** που φιλοξενεί η πόλις του, ο κ. δήμαρχος **αδιαφορεί**.

Προφυλακίστηκε ο **Μιχ**.

Σταματελάτος που **αμάρτησε** για τον **Πανιώνιο** καταχρεώμενος 230 εκατομμύρια.

Στη **Νότιο Κορέα** οι συγκρούσεις των **φοιτητών** με το καθεστώς **Τσουν** συνεχίζονται με **αμειώτη ένταση**.

Ο **Φρεντ Αστέρ** πέθανε από πνευμονία σε ηλικία 87 ετών στο Λος Άντζελες.

Καταδικάστηκαν σε 11 μήνες **φυλάκιση** ο καθένας οι κ. **Μπόμπολας**, **Φιλιππόπουλος**, **Αναγνωστόπουλος**, **Καραμήτσος**, **Λυτσογιάννης** — του «**Εθνους**». Επιπλέον επιδικάσθηκε **αποζημίωση 5 εκατομμυρίων** υπέρ του κ. **Κοσκωτά**. Να πού τα βρίσκει τα λεφτά ο τελευταίος.

Τζίντζερ Ρότζερς και **Φρεντ Αστέρ** πριν από ένα αιώνα περίπου.

Ελλάς και ΝΑΤΟ το ίδιο **συνδικάτο** κατήγγειλε ο **Εβρέν**, με αφορμή το ψήφισμα του **ευρωπαϊκού βουλίου** για τη **γενοκτονία** των **Αρμενίων**. Απειλίες με αποχώρηση από το **ΝΑΤΟ** μόνο.

Οι κ. **Γκάλης** και **Παπανδρέου** συναντήθηκαν στο **Καστρί** — παρά το γεγονός ότι ο πρώτος είναι ο πλέον **αιθεροβώμων Έλληνας**.

ΤΡΙΤΗ, 23.6.87

Έφθασε ο Πρόεδρος της **Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας** της Γερμανίας κ. **φον Βαϊτσέκερ**, συνοδευόμενος από τον υφυπουργό **Εξωτερικών** της ίδιας χώρας κ. **Γκένσερ**.

Για το ποιος θα **πρωταγοράσει** την **Κρατική Ορχήστρα Αθηνών**, τσακώνονται οι κ. **Βαρδινογιάννης** και **Λαμπράκης**, **αποκάλυψε** **συνδικαλιστής** μουσικός. Οι πλούσιοι διακρίνονταν πάντα για την **κακογουστιά** τους.

Μύλος γίνεται με τα **ασφαλιστικά ταμεία**. Να είστε σίγουροι ότι θα μας **αλέσουν**.

Οι **παρατηρήσεις** έπαψαν να αποτελούν είδηση. Πάντως παραιτήσαν τον κ. **Σκουλά** από την **Κτηματική Τράπεζα** και ανέλαβε ο κ. **Ανωμερίτης** που τον είχαν παραιτήσει από τον **Οργανισμό Ανασυγκρότησης** (προβληματικών) **Επιχειρήσεων**.

Ο κ. **Μητσούτακης** ζήτησε να ασχοληθεί η **Ολομέλεια Εφετών** με τα **σκάνδαλα της ΠΡΟΜΕΤ**, της **ΚΥΔΕΠ**, της **ΙΟΝΙΚΗΣ**, του **καλαμποκιού**.

ΤΕΤΑΡΤΗ, 24.6.87

Μετά **επτά έτη** άρχισε στο Σάλανα η δίκη των **αστυνομικών**

Α. Αναγνωστόπουλου, Π. Στεφανάκου, Κ. Μηλιάρη που πυροβόλησαν και τραυμάτισαν διαδηλωτές στην αιματηρή διαδήλωση του Πολυτεχνείου του 1980.

Μήνυμα στον κ. Γκορπατσόφ έστειλε ο πρωθυπουργός Α. Παπανδρέου και του διαβεβαίωνε ότι η αγάπη του παραμένει σταθερή κι ως μην καταδέχεται ο άλλος να έρθει ως εδώ.

Ο ανεξάρτητος κ. Δρεττάκης αντικατέστησε τον παραιτηθέντα κ. Λιβανό στην επιτροπή για το Φάκελο της Κύπρου.

Απέτυχαν οι συνομιλίες του δικτάτορα της Ν. Κορέας Τσουν Ντου Χουάν με τον ηγέτη της αντιπολίτευσης Κιμ Γιουνγκ Σαμ.

ΠΕΜΠΤΗ, 25.6.87

Ο Π. Φρατζής κατατεμάχισε τη σύζυγό του Ζωή, ο Γ. Καλούδης ή Γιαννέας δολοφόνησε το πρωτοπαλικάρο του. Σε κανέναν δεν είναι να έχεις εμπιστοσύνη σήμερα.

Ούτε καν στον πρέσβη κ. Κήλυ ο οποίος, σύμφωνα με συμπολιτευόμενες έγκυρες πηγές, κατά τη διάρκεια συνάντησής του με τον κ. Παπούλια απειράχθηκε να υπονομεύσει το φίλο του κ. Παπανδρέου και την κυβέρνηση του, επικαλούμενος μυστηριώδη θέματα τρομοκρατίας.

Ο γενικός γραμματέας του ΚΚΙ Αλεσάντρο Νάτα πρότεινε την εκλογή του Αχιλλέα Οκέτο στη θέση του αναπληρωτή γεν. γραμματέα του κόμματος. Η Πολιτική Διεύθυνση, συμφώνησε, πρέπει να συμφωνήσει και η Κεντρική Επιτροπή.

Ραδιοσταθμό θα αποκτήσει η Βουλή ανακοίνωσε ο κ. Αλευράς — ενώ αυτό που χρειάζεται είναι γουόκι — τότε για να συνεννοούνται μεταξύ τους οι απουσιάζοντες βουλευτές.

Στην Πάτρα μίλησε ο γραμματέας της ΕΑΡ κ. Κύρκος αλλά αρνήθηκε να ορίσει αναπληρωτή γραμματέα.

Για ακατανόητους «τυπικούς» λόγους δεν συζητήθηκε η αίτηση του κ. Μητσotάκη περί ενασχόλησης της ολομέλειας των Εφετών με τα τέσσερα σκάνδαλα.

Στα Σάλωνα δεν σφάζουν πια αγαθά αρνιά. Έτσι οι τρεις αστυφύλακες αθώωθηκαν.

Απαλλαγή του Αθ. Καραχάλιου, πρώην γενικού διευθυντή των διυλιστηρίων, από όλες τις κατηγορίες για καταχρήσεις προτείνει ο εισαγγελέας. Τελικά, ως μόνο σκάνδαλο θα απομείνει η σκανδαλολογία.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ, 26.6.87

Ήταν τεμαχισμένος πριν το θάνατό του (μονόφθαλμος, χωρίς χέρια), ο Ελευθέριος Σεμερτζίδης, 65 χρονών — και τον αποτελείωσε η νύφη του με δηλητήριο.

Το Έθνος κυκλοφόρησε με ολοσέλιδη τετραχρωμία τη φωτογραφία του πτώματος της άτυχης Ζωής. Ο κ. Φιλιππόπουλος δήλωσε πως αν το έγκλημα το είχε κάνει η μαφία ή κάποιο μονοπώλιο δεν θα την είχε δημοσιεύσει. Η Αυριανή την μμήθηκε σε

μαυρόασπρο, κάποια τσόντα έβαλε και η Μεσημβρινή.

Διάβημα του πρεσβευτή Παπούλια στην Ουάσινγκτον, για το διάβημα που έκανε ο πρεσβευτής Κήλυ στον υπουργό Παπούλια στην Αθήνα. Μυστηρία, πράγματα.

Θα συνεδριάσει τελικά η Ολομέλεια Εφετών για τα σκάνδαλα γιατί το ζήτησαν δύο μέλη της εφέτες.

Συναυλία εναντίον του νέφους από τους Νέους της Ε.Α.Ρ. Οι μεγαλύτεροι το συνήθισαν πια.

Τον Κολοσσό της Ρόδου ισχυρίζεται ότι ανακάλυψε ο υπουργός Ναυτιλίας κ. Αλεξανδρής. Μάλλον πρόκειται για είδηση - αντιπράξη στο ραδιοσταθμό του Ανδριανόπουλου που άρχισε να λειτουργεί στον Πειραιά.

ΣΑΒΒΑΤΟ, 27.6.87

Γελοίοι, ανυπόστατοι, συκοφαντικοί και ύποπτοι είναι οι αμερικανικοί ισχυρισμοί περί κυβερνητικών επαφών με τρομοκράτες, δήλωσε ο κυβερνητικός εκπρόσωπος. Μετά από τέτοιες εκφράσεις συνήθως ακολουθεί κήρυξη πολέμου.

Η Βραδινή όμως και οι Τάιμς της Ν. Υόρκης αναφέρουν ότι υπήρξε επαφή επισήμων προσώπων με τον πασίγνωστο Αμπου Νιντάλ. «Διαρρέουν» τα ονόματα των κ. Τσίμα, αρχηγού της ΕΥΠ, και Χρ. Μαρκόπουλου, ειρηνιστή Ευρωβουλευτή — οι οποίοι διαψεύδουν.

Οι ενδοκοινοτικές και Τουρκοκοινοτικές διαμάχες συνεχίζονται στο Λαύριο.

Καταπληκτικό πάρτι του ΑΝΤΙ στο Χαλάνδρι. Διακρίθηκε για τη χορευτική δεινότητά του ο Κυριαζής, για τις κολυμβητικές τους ικανότητες η Ελένη και ο Γρηγόρης. Θα τα γράψει όλα χαρτί και καλαμάρι και με φωτογραφίες ο κ. Χατζηφωτίου σε λίγες μέρες, σε ειδική έκδοση του Ημεροδότη.

ΚΥΡΙΑΚΗ, 28.6.87

Τρομοκράτες υπάρχουν μέσα στο ΠΑΣΟΚ, δήλωσε ο κ. Μη-

τσotάκης, μιλώντας σε συνδιάσκεψη στελεχών του κόμματός του στην Καβάλα.

Πλήρη, επίσημη, δημόσια ανάκληση από την πλευρά των ΗΠΑ των ισχυρισμών περί σχέσεων με τρομοκράτες απαιτήσε ο κ. Παπανδρέου καθ' όδον προς Βρυξέλες για τη διάσκεψη των Δώδεκα της ΕΟΚ. Αλλιώς δεν έχει βάσεις. Πάντως, τους έδωσε περιθώριο μέχρι τέλους του 1988. Μετά θα κηρύξει τον πόλεμο.

ΠΑΣΕΓΕΣ: 10 έδρες το ΠΑΣΟΚ (11 πριν), 9 η ΝΔ (7 πριν), 2 το ΚΚΕ (3 πριν). Αστάθεια, ώρες συμμαχικών δυσκόλων και παζαρεμάτων σκληρών.

Κατά 26.000 φύλλα, 35%, αύξησε την κυκλοφορία του το Έθνος την ημέρα που δημοσιεύσε αυτό που κάποτε ήταν η Ζωή. Έτσι κερδίζονται έντιμα και διαφανώς κυκλοφορίες και χρήματα.

Ο καθηγητής της Παντείου Κοσμάς Ψυχοπαίδης πάει καλά, μην ανησυχείτε. Μόνο από σαλμονέλες κινδυνεύει πια. Περαιστικά από όλους μας.

ΔΕΥΤΕΡΑ, 29.6.87

Πήξαμε στις «επαναστατικές οργανώσεις». Η πλέον νεοδημητη ονομάστηκε «1η Μάη» και αποπειράθηκε να δολοφονήσει τον πρόεδρο της ΓΣΕΕ Γιώργο Ραυτόπουλο. Και ενώ οι σφαίρες πέφτουν χαλάζι, η Ασφάλεια στράφηκε στους επί δεκαετία προσφιλείς και μόνιμους «υπόπτους». Ιώβειος απομονή και γαϊδουρινή επιμονή.

Υπέρ του δημοψηφίσματος για τις βάσεις τάχθηκε η κ. Ριτζουαίη διότι θα οδηγήσει σε ευρύτερη αποδοχή μιας συμφωνίας. Οι δυσκολίες του Σαβ-

χία ολοκλήρωσης της εσωτερικής αγοράς οι δεύτεροι. Εμείς είμαστε με τους πρώτους. Μαζί μας, είναι και ο Ντελόρ.

Η παραοικονομία αυξάνει κατά 30% το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν, ανακοίνωσε ο κ. Γ. Παυλόπουλος, καθηγητής του Αθηνών. Τότε γιατί τη βρίζουμε;

ΤΡΙΤΗ, 30.6.87

Η κατάδραση του Γ. Ραυτόπουλου εξελίσσεται ικανοποιητικά, δήλωσαν οι γιατροί, αλλά οι κίνδυνοι παραμένουν. Γλιτώσε από τους τρομοκράτες, αν γλιτώσει κι από το ΕΣΥ θα είναι ο τυχερότερος άνθρωπος του κόσμου.

Όλοι οι προσαχθέντες, αφέθηκαν ελεύθεροι από την Ασφάλεια. Όπως πάντα.

Πολύ μικρό βήμα προς τη σωστή κατεύθυνση θεωρεί ο κυβερνητικός εκπρόσωπος κ. Ρομπάτης τις χθεσινές δηλώσεις της κ. Ριτζουαίη. Μέχρι το τέλος του 1988 θα προλάβει να κάνει και τ' άλλα. Ψυχραιμία.

Από συμβιβαστικό έγγραφο σε συμβιβαστικό έγγραφο πάνε οι Δώδεκα. Το «πακέτο Ντελόρ» κοντεύει να καταντήσει μπουλού με το τράβα από εδώ, τράβα από εκεί.

Ο κ. Παπούλιας συναντήθηκε με τον πρεσβευτή της ΕΣΣΔ κ. Στουκάιν — ο οποίος φρόντισε να μη δώσει αφορμές για πόλεμο. Προηγουμένως ο κ. Στουκάιν είχε συναντηθεί με τον Λεωνίδα Κύρκο, στα γραφεία της Ε.Α.Ρ. που του έδωσε κατάλληλες οδηγίες για την κρίσιμη περίπτωση.

Έμειναν μόνοι τους οι πέντε από την κίνηση των έξι στις Βρυξέλες. Ο κ. Παπανδρέου δεν πήγε σε ειρηνιστική εκδήλωση (προς τιμήν του οργανωμένη) διότι οι Βέλγοι έβγαλαν πάνω υπέρ του

Ένας φίλος ήρθε απόψε απ' τα παλιά...

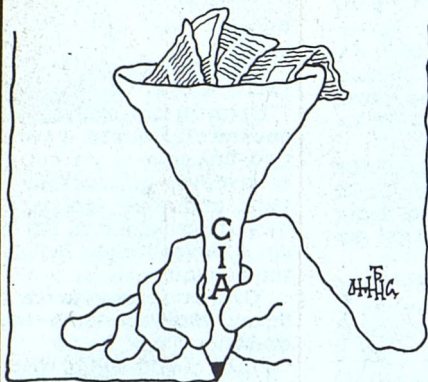
καταδικασθέντος από το στρατοδικείο αντιρρησία συνείδησης Μ. Μαραγκάκη. Οι κ. Μαχαίριτσας και Βανταζής διακριτικά απεχώρησαν.

Ο Παν. Φρατζής διέψευσε ότι είναι μέλος της Ε.Ο. «1η Μάη». Πρόκειται για δημοσιογραφική υπερβολή, είπε.

ΑΝΤΙ-ΘΕΣΕΙΣ

ΥΠΕΡΑΤΛΑΝΤΙΚΟΙ ΓΕΛΑΔΑΡΗΔΕΣ

Τι έγινε όταν κάποιοι προσπάθησαν να συναντηθούν ο γελαδάρης με τον Μοντεσκιέ; Είναι γνωστό, γεννήθηκε το αμερικάνικο Σύνταγμα (200 χρόνια πριν, να τα χιλιάσει!). Δηλαδή δημιουργήθηκε μια «νόμιμη χώρα», αλλά άφησε απ' έξω την «πραγματική χώρα», τους γελαδάρηδες και τους πετρελαιάδες, τους «μπόυδες» που 200 τόσα χρόνια τώρα εξακολουθούν να συμπεριφέρονται τραυματικά σαν άποικοι στην ίδια τους τη χώρα και το τραύμα τους το εξαγουν υπό τύπο γκαγκοτερισμού στις άλλες χώρες. Ξέρουμε κάτι απ' αυτά εμείς οι νεοέλληνες από την εποχή Πιουριφύι μέχρι την εποχή Κήλυ.

Λοιπόν ο τελευταίος αυτός κύριος ετήρησε μια πολύ «γελαδάρικη» σιγήν ιχθύος στο αίτημα που τον διαβίβασε το ΑΝΤΙ για μια συνέντευξη μαζί του, μετά το «φάκελο CIA - ΑΝΤΙ - ελληνική πολιτική» που δημοσιεύσαμε στο προηγούμενο τεύχος. Και παρά το ότι στοιχεία αυτού του «φακέλου» παρουσιάστηκαν από την «Αυγή», το «Έθνος», τα «Νέα» και την «Πρώτη», την Παρασκευή 19 Ιουνίου, ο εδώ «απόγονός» τους Τζέφερσον έγραψε στα παλιά του τα παπούτσια δεοντολογίες και ευαισθησίες που απορρέουν από τη δημοκρατική αρετή του 200χρονου συντάγματός του και μας έδωσε να καταλάβουμε ότι εξακολουθούμε να θεωρούμαστε «πράκτορες του κομμουνισμού» από τις κατασκότεινες και εφιαλτικές «υπηρεσίες» της Δημοκρατίας του.

Βέβαια, **Εμείς** δεν σιωπούμε: ό,τι είμαστε, όπως υπάρχουμε και όπως συλλογίζουμε το καταθέτουμε στο μόνο πράγμα που διαθέτουμε, τις τυπωμένες σελίδες του περιοδικού. **Αυτοί** όμως γιατί ό,τι διαθέτουν το υποθηκεύουν άμα τη γεννέσει του στα αρχεία των «πρακτορειών» τους και δεν δέχονται να το διαλεχθούν με όποιον τους το ζητήσει;

Γιατί, φυσικά, θα ζητάγαμε ευθέως από τον κ. Κήλυ να τοποθετηθεί ως προς τις απειλές, π.χ. που οι γελαδάρηδες της CIA απεύθυναν στο γήμερινό υφυπουργό Εξωτερικών κ. Γιάννη Καψή...

Έτσι για να τον «τρομοκρατήσουμε» λίγο...

Μοναχή το δρόμο επήρες;

Ο πρόεδρος της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας Γερμανίας κ. Βαϊτσέκερ, στη «σεμνή» του επίσκεψη edήλωσε με εξίσου σεμνό αλλά και σαφέστατο τόνο ότι η χώρα του εννοεί να συνεχίσει να τηρεί «πολιτική ισών αποστάσεων» απέναντι στην Ελλάδα και στην Τουρκία. Πρόσφατα παρόμοιες δηλώσεις έχουν γίνει από τη γαλλική και την ολλανδική κυβέρνηση και αυτές με τη σειρά τους διαδηλώνουν όπως και όπου μπορούν την επιθυμία τους «να μην αναμιχθούν» στις διαφορές και διενέξεις μας με τη γείτονα. Και οι άλλοι εταίροι μας στην ΕΟΚ εξάλλου, εμφανώς ή όχι, την ίδια στάση τηρούν. Και, επιπρόσθετα, εκφράζουν την άποψη ότι «δε συμφέρει» μια αντιπαλότητά τους με την Τουρκία.

Και καλώς πράττουν· όχι επειδή η ΕΟΚ είναι «λάκκος λεόντων», αλλά ακριβώς

γιατί συντίθεται από συμφέροντα ευθέως ανάλογα των περιπετειών της στην παλινδρομική πορεία προς την περίφημη «ενοποίηση» της.

Το πρόβλημα είναι αλλού· είμαστε τόσο «εθνικά υπερήφανοι», ώστε το μόνο που να έχουμε να αντιτάξουμε στις συγκεκριμένες αποτυχίες και παλινωδίες της πολιτικής δημιουργίας διεθνών συμμαχιών να είναι το άλλοτε σθεναρό και νυν πτωχοπροδρομικόν της «μικράς αλλ' εντίμου Ελλάδος»: «μοναχή το δρόμο επήρες και ξανάρθες μοναχή»;

Ή μήπως θα βγούμε εκ των υστέρων με λεονταρισμούς του είδους: «εμείς θα το παλέψουμε μέχρι τέλους»; Όχι τίποτ' άλλο, αλλά και το ρινγκ κανόνες έχει, τακτική και στρατηγική, και όχι κουτσαβακισμό...

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΣΑΡΤΖΕΤΑΚΗΣ

Θα συμφωνούσαμε με τον Κύριο Πρόεδρο της Δημοκρατίας ότι οι δημοσιογράφοι είναι κάτι ανάμεσα σε «απολίτιστους» και «μιάσματα».

Έλα ντε όμως που υπάρχει κι αυτή η τελευταία ανακοίνωση του Κυρίου Προέδρου που μας φέρνει σε δύσκολη θέση: τι ότι δεν διαθέτει ιδιαίτερα τασάκια (σα να λέμε, δεν έχει κουρτίνες από το εξωτερικό...)· τι ότι δεν έχει πει στη σύζυγό του να στέκει έξι βήματα πίσω του· τι ότι «παράλειψε να αποστείλει ανθοδέσμη» στο μπαλέτο της Πίνα Μπάους, αλλά «η παράλειψη βαρύνει αποκλειστικώς τη Διεύθυνση Εθιμοτυπίας του υπουργείου Εξωτερικών» (!).

Πώς να προσυπογράψουμε τις επιτιμίες του στους δημοσιογράφους, αφού πράγματι δεν διαθέτουμε την ανάλογη «αρρωστημένη φαντασία»; Τέτοια που να γράφουμε Κύριος και να μην εννοούμε τον Υιόν του Θεού τον μονογενή αλλά τον κ. Σαρτζετάκη...

Η Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη στη Βουλή

Ερώτηση κατέθεσε ο βουλευτής της ΝΔ Στέφανος Μάνος προς το υπουργείο Εξωτερικών για την Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη με αφορμή το άρθρο του Θ.Κ. Καρυώτη στο ΑΝΤΙ (τχ. 342). Στη σχετική ερώτηση προς τον υπουργό Εξωτερικών για την έννοια της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης ο κ. Στ. Μάνος διατύπωσε δύο ερωτήματα:

1. Αν οποτεδήποτε η εφαρμογή της έννοιας αυτής αποτέλεσε αντικείμενο μελέτης για το σύνολο του ελληνικού χώρου ή και για μεμονωμένα νησιά.
2. Σε καταφατική περίπτωση παρακαλείται (σ.σ. ο αρμόδιος υπουργός) να παραθέσει μια συνοτομητική περίληψη των κύριων συμπερασμάτων.

Στην απάντησή του ο υπουργός Κάρολος Παπούλιας δηλώνει ότι «η Ελλάδα παρακολουθεί με μεγάλο ενδιαφέρον τη φύση και το περιεχόμενο του νέου αυτού θεσμού και μελετά όλες τις επιπτώσεις του Δικαίου της θάλασσας στο θέμα αυτό».

Απ' ό,τι φαίνεται στο υπουργείο Εξωτερικών, δυστυχώς, δεν έχουν μελετήσει επαρκώς την ΑΟΖ και ούτε έχουν ασχοληθεί με το τι συμβαίνει σε άλλες χώρες, οι οποίες έχουν δημιουργήσει μία ΑΟΖ που αποτελεί πλέον μέρος του διεθνούς εθνικού δικαίου. Δεν θα έπρεπε η Ελλάδα, με τόσα προβλήματα στο χώρο του Αιγαίου, να παρακολουθεί με ιδιαίτερη προσοχή και συνέπεια, να είναι πλήρως ενημερωμένη και να έχει μια θέση για το νέο αυτό θεσμό; Η απλή «παρακολούθηση» και το «ενδιαφέρον» αρκεί; Υπενθυμίζουμε ότι μεταξύ των 75 περίπου κρατών που μέχρι το τέλος του 1986 έχουν δημιουργήσει μία ΑΟΖ περιλαμβάνονται οι ΗΠΑ και η Σοβιετική Ένωση.

Η απεργία των σιδηροδρομικών

Αν και κηρύχθηκαν παράνομα ορισμένα αιτήματα των σιδηροδρομικών από το Πρωτοδικείο Αθήνας η διοίκηση του σωματείου προχώρησε σε 48ωρη απεργία. Είναι γνωστό ότι οι σιδηροδρομικοί αντιμετωπίζουν σειρά προβλημάτων τα οποία μένουν εκκρεμή. Κυρίως όμως, και αυτό προκύπτει και από αυτή την απεργία, θα πρέπει να αντιμετωπισθεί ο εκσυγχρονισμός της σημερινής κατάστασης των σιδηροδρόμων που αποτελούν ένα από τα βασικά μέσα μαζικής μεταφοράς και κατά πρώτο λόγο των εργαζόμενων. Οι ελληνικοί σιδηρόδρομοι έχουν μείνει δεκαετίες πίσω με σοβαρές επιπτώσεις τόσο στον τομέα των υπηρεσιών που προσφέρουν, όσο και στις μεταφορές. Οι καθυστερήσεις και η ανυπαρξία μιας πολιτικής που να επιτρέπει την βελτίωση της κατάστασης είναι σε βάρος όχι μόνο των εργαζομένων στους σιδηροδρόμους, αλλά του συνόλου των πολιτών που χρησιμοποιούν ή θα μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν αυτό το μέσο μεταφοράς. Είναι καιρός να αντιμετωπισθούν με διαφορετικά κριτήρια και προτεραιότητες τα μέσα μαζικής μεταφοράς και προς τούτο πρώτα απ' όλα χρειάζεται μια στοιχειώδης υποδομή. Ας ελπίσουμε ότι η κυβέρνηση δεν θα μείνει απαθής...

6 χρόνια, 7 μήνες και 8 ημέρες...

Τόσος καιρός χρειάστηκε για να αποκαλύψει η ελληνική Δικαιοσύνη, όπως έγραψε και η «Αυγή», ότι δεν υπάρχει ένοχος για τα γεγονότα του Πολυτεχνείου το 1980 και συνεπώς παύει κάθε δίωξη. Όλοι βέβαια θυμούνται τα γεγονότα της 16ης Νοέμβρη 1980. Όλοι θυμούνται την αγριότητα των ΜΑΤ και της Αστυνομίας στο χώρο της Βουλής που είχε αποτέλεσμα να βρουν το θάνατο ο *Ιάκωβος Κουμής* και η *Σταματία Κανελλοπούλου*, να τραυματισθούν σοβαρά δύο ακόμη πολίτες και εκατοντάδες άλλοι να χτυπηθούν με βιαιότητα στο κέντρο της Αθήνας.

Σε μια νόμιμη πορεία ποιοι έδωσαν εντολή να χτυπηθεί η διαδήλωση και μάλιστα να χρησιμοποιηθούν και όπλα; Ποιοι είχαν την ευθύνη τότε και γιατί σήμερα συγκαλύπτεται με τη σιωπή; Ποιοι μηχανισμοί ευνοούνται τώρα από τη συγκαλύψη; Πόσο ανεύθυνοι είναι οι «αρχάγγελοι με τις ρομφαίες» όπως χαρακτήριζε τότε ο Γ. Ράλλης τα ΜΑΤ;

Η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ — που τόσα έλεγε και κατήγγειλε για τις ευθύνες της αστυνομίας και της τότε κυβέρνησης — τι έπραξε στο μεταξύ διάστημα; Είχε και τα στοιχεία και το χρόνο να προχωρήσει σε μια έρευνα που να μην οδηγεί στη συγκαλύψη. Δεν υπάρχουν τώρα για την κυβέρνηση ούτε ηθικοί ούτε φυσικοί αυτοурγοί των δολοφονιών. Οι γνωστοί μηχανισμοί μπορούν να συνεχίσουν ανενόχλητοι τις δραστηριότητές τους...

Τα υπόγεια σχέδια των κ. Έβερτ και Κουλουμπή

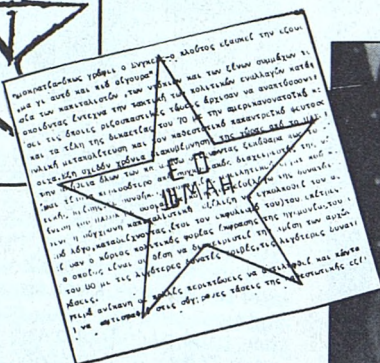

Η ανθρώπινη διάνοια επηρεάζεται από τις υψηλές θερμοκρασίες, τα οξείδια του αζώτου, αλλά κυρίως, από τις μεγάλες δόσεις κομματικής πειθαρχίας.

Και οι τρεις αυτοί παράγοντες συνετράχαν εκείνη τη Δευτέρα, 15 Ιουνίου, κατά τη σύνοδο του Δημοτικού Συμβουλίου του Δήμου της Αθήνας, όπου έμελλε να συζητηθεί η δημιουργία υπόγειου σταθμού αυτοκινήτων στον πεζόδρομο της Τσιτσα. Η αφορητή ζέση των ημερών, το πυκνό νέφος και η αιφνίδια εισβολή του ως την κρίσιμη στιγμή της ψηφοφορίας απουσιάζοντος κ. Έβερτ δημιούργησαν τις κατάλληλες συνθήκες για την απόφαση που ακολούθησε. «Έργα και όχι λόγια», παρήγγειλε ο πρώτος δημότης της Αθήνας στους χαυνομένους δημοτικούς του συμβούλους. Ως δια μαγείας τότε, οι τρεις προαναφερθέντες παράγοντες έδρασαν από κοινού: Σύσσωμοι οι αντιπρόσωποι της «Νέας Εποχής», πλην του νηφαλιότερου κ. Ν. Αγγελόπουλου έσπευσαν να πουν το μεγάλο «Ναι» στην εκκολαπτόμενη νέα υπόγεια ζώνη μεταξύ Μουσείου και Πολυτεχνείου. Το φαινόμενο αυτό στην τοξικολογία ονομάζεται «συνέργεια». Αντίθετα, όταν ο νεοδημοκράτης δήμαρχος κ. Έβερτ επικαλείται το σοσιαλιστή υπουργό κ. Κουλουμπή για να υποστηρίξει ότι οι μπουλντόζες του πρώτου δεν θα υλοποιήσουν στην Τσιτσα παρά τη βούληση του δεύτερου, τότε ο ορθός όρος είναι «συμπαιγνία». Προς τιμήν λοιπόν του κ. Μπέη ήταν να δηλώσει ότι απέχει και ότι βγάζει την αντιπολιτευόμενη - συμπολιτευόμενη ουρά του απ' έξω, αγνοώντας τα νεύματα του πράσινου ήλιου από το ΥΠΕΧΩΔΕ. Όμως, τι ιστορία! Τα δημοτικά κουκιά μετρηθέντα ευρέθηκαν ότι επαρκούν για την απόρριψη των ενστάσεων, τόσο του Μουσείου, όσο και του Πολυτεχνείου και των κατοίκων. Το γκαράζ οφείλει να γίνει, έτσι γιατί το θέλει ο υπουργός και το ορέγεται ο δήμαρχος. Το «διάλογος πριν από την απόφαση» (αγγλιστί: «give him a fair trial and then hang him») του κ. Μπέη απεδείχθη ασθενής συγκρινόμενος με τον ορισμό που έδωσε ο κ. Έβερτ: «Διάλογος σημαίνει ματαιώση».

Πλην όμως. Δροσερότεροι άνεμοι άρχισαν να πνέουν τις τελευταίες μέρες στο Λεκανοπέδιο και να διαλύουν τα νέφη. Η κινητοποίηση των κατοίκων — ένσταση, συγκέντρωση, περιφρούρηση του πεζόδρομου —, ο θόρυβος στον Τύπο και η αντίδραση του Μουσείου και του Πολυτεχνείου συνέβαλαν ώστε ο κ. Κουλουμπής να ανακαλύψει με τη σειρά του τις χάρες του δημοκρατικού διαλόγου. Σωστή και σώφρων βέβαια η απόφαση της Δημαρχίας εφόσον εξέφραζε τις υπουργικές απόψεις, αλλά ο κ. Κουλουμπής δήλωσε ότι δεν θα εναντιωθεί στο Ίδρυμα στο οποίο οφείλει την παιδεία του και το σημερινό του «ευ ζειν». Γκαράζ λοιπόν θα γίνει μόνον αν πεισθεί και το Πολυτεχνείο... □

Η λατρεία του αίματος και της προκήρυξης

Δυναμικό ανταγωνιστή δείχνουν τα μέχρι τώρα στοιχεία ότι απέκτησε η «Ε.Ο. 17 Ν». Η πρωτοεμφανιζόμενη «Ε.Ο. 1η Μάη» με το ίδιο αστέρι —χαρακτηριστικό σύμβολο οργανώσεων του ονομαζόμενου «ένοπλου αγώνα»— μπαίνει στο χορό των τρομοκρατικών οργανώσεων με μια εντυπωσιακή πράξη: Διαλέγει ως στόχο τον Γ. Ραυτόπουλο, πρόεδρο της αμφιλεγόμενης και διορισμένης διοίκησης της ΓΣΕΕ, στέλεχος της συνδικαλιστικής οργάνωσης και μέλος της ΚΕ του ΠΑΣΟΚ δηλαδή και κυβερνητικό στέλεχος.

Το περιεχόμενο της προκήρυξης που άφησε η «Ε.Ο. 1η Μάη» στο δρόμο που έγινε η απόπειρα εναντίον του Γ. Ραυτόπουλου και όσα στοιχεία διέρρευσαν από τις υπηρεσίες ασφαλείας (γραφομηχανή που «πρωτοεμφανίζεται», εκτιμήσεις ότι «δεν πρόκειται για την "17Ν"» κλπ.— που βέβαια κανείς δεν μπορεί να διασταυρώσει) φαίνεται να οδηγούν στο συμπέρασμα ότι πρόκειται για μια νέα οργάνωση, «οπαδό» της «17Ν» με άλλες όμως «αποψεις».

Είναι η πρώτη φορά —μετά την εμφάνιση, στις 23-11-75, της «17Ν»— που τρομοκρατική οργάνωση επιλέγει «στόχο» με διαφορετική προτεραιότητα και ιεράρχηση από τις μέχρι τώρα δολοφονίες, απόπειρες και βομβιστικές ενέργειες. Ο Γ. Ραυτόπουλος χαρακτηρίζεται «κύριος εκπρόσωπος σήμερα της κλίκας των πρακτόρων της αστικής τάξης μέσα στο εργατικό κίνημα», επειδή είναι «διορισμένος από το κεφάλαιο και την αστική δικαιοσύνη»...

Με όσα γράφει στην προκήρυξη η «Ε.Ο. 1η Μάη» διαφοροποιείται από άλλες ομοειδείς οργανώσεις πολιτικά και ιδεολογικά με στόχο προφανώς να δώσει το δικό της «στήγμα» και να κατοχυρώσει την αυτόνομη παρουσία, παρέμβασή της και «ακραϊνέστερη» φυσιογνωμία της. Επιλέγει βέβαια την ίδια μέθοδο με την ενέργεια - συμβολισμό για να προβάλει τη —διαφορετική— πρότασή της

«προς την εργατική τάξη για αυτοοργάνωση και αγώνα με κάθε μέσο ενάντια στους δυνάστες της».

Με κύριο «θεωρητικό» εργαλείο τη σύλληψη περί «καθεστωτικών πολιτικών σχηματισμών στην κυβέρνηση» που εναλλάσσονται για να «ισχυροποιήσουν την καπιταλιστική εξουσία» εκφράζει —ή θέλει να εκφράσει— ένα διαφορετικό λόγο από τους «συναδέλφους» της. Η διαφοροποίηση υπάρχει γιατί κατά μία άποψη η προκήρυξη της «Ε.Ο. 1η Μάη» αναφέρεται με άλλους όρους «ανάλυσης» στο καπιταλιστικό καθεστώς απ' ό,τι π.χ. η «17 Ν» στον οποίο διακρίνεται μια *εργατιστική* και *οικονομίστικη* αντίληψη. Παρόμοιες απόψεις έχουν διατυπωθεί και από άλλες αντίστοιχες οργανώσεις την περασμένη δεκαετία σε χώρες της Δ. Ευρώπης. Αυτό δεν σημαίνει αναγκαστικά ότι πρόκειται για μια «νέα γενιά τρομοκρατών». Υπάρχει ωστόσο στην προκήρυξη και στη συγκεκριμένη ενέργεια της «Ε.Ο. 1η Μάη» ένα «αριστερότερο στίγμα», που συνηγεί στην άποψη ότι η «Ε.Ο. 1η Μάη» εγκαινιάζει στον «ένοπλο αγώνα» μια νέα περίοδο. Αλλά, εκφράζει και μια διαφορετική άποψη στο χώρο των τρομοκρατικών οργανώσεων η οποία στο όνομα της νέας «θεωρητικής ανάλυσης» που προβάλλει περί καπιταλισμού, «διαχείρισης της καπιταλιστικής κρίσης», «εξάπλησης του λαού», «ηγεμονίας στο αστικό μπλοκ», «πρακτικού συνδικαλισμού», «θεσμιομένης από το κεφάλαιο εργατικής αριστοκρατίας» κλπ. απαιτεί και διαφορετική «πρακτική», άρα και διαφορετικούς «στόχους» από τους παραδοσιακούς. Οι κλασικές αναλύσεις της «17 Ν» π.χ. θα πρέπει να θεωρούνται απ' αυτή την άποψη «παραδοσιακές». Η πρωτοεμφα-

νιζόμενη «Ε.Ο. 1η Μάη» —δεν αναφέρει π.χ. ούτε μία φορά τη λέξη «σοσιαλισμός»— διεκδικεί να έχει «νέο λόγο», «σύγχρονη ανάλυση», η οποία φιλοδοξεί να ερμηνεύσει το «μεταπολιτευτικό ελληνικό καπιταλιστικό καθεστώς». Εισάγοντας στο «χώρο» απ' αυτή τη σκοπιά τη θέση του αυτόνομου «ελληνικού καπιταλισμού» και των σχέσεών του με «τις οικονομικές επιλογές των διεθνών χρηματιστικών κέντρων», διαφοροποιείται από άλλες θέσεις του «χώρου» περί αμερικανικού ιμπεριαλισμού, ντόπιων και ξένων μονοπωλίων και σχέσεών τους με τον «ελληνικό καπιταλισμό».

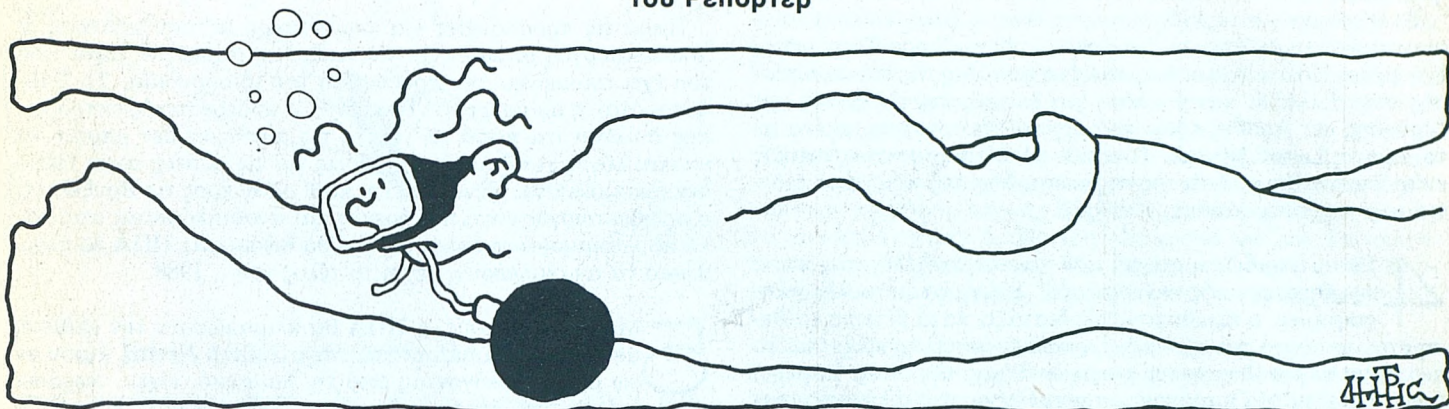
Αυτή η διαφοροποίηση οδηγεί σε άλλους «στόχους», σε ανταγωνισμό και συνεπώς σε νέες «πρακτικές». Ίσως εδώ θα πρέπει να δούμε και την επιστημονικοφανή «ανάλυση» που επιχειρεί η «Ε.Ο. 1η Μάη». Δεν εμφανίζεται ως «εκδικητική τιμωρός», δεν ενδιαφέρεται π.χ. να σματτήσει η αποβιομηχάνηση, να προλάβουμε το τρένο της τεχνολογικής επανάστασης κ.ά. όπως έγραφε η «17 Ν» στη δολοφονία του Αγγελόπουλου. Δεν πρέπει να αποκλείεται έτσι το φαινόμενο πιθανής δημιουργίας νέων ένοπλων ομάδων κατά το παράδειγμα της Ιταλίας —που ο «χώρος» δημιούργησε τις οργανώσεις του— και να είναι τέτοια η «Ε.Ο. 1η Μάη».

Το «πέλαγος» όμως τότε ανοίγει και οι πολιτικές ή ιδεολογικές επιλογές μεμονωμένων ατόμων με την κλιμάκωση της αναποτελεσματικής βίας δεν οδηγεί βέβαια στην κατάρρευση του καπιταλισμού. Η «Ε.Ο. 1η Μάη» μπορεί να «απέκτησε» τώρα το δικαίωμα του λόγου, αλλά σέρνει έναν αιματηρό χορό, συνεχίζει μια αναποτελεσματική πολιτικά τρομοκρατική τακτική, που ποτέ δεν πρόκειται να συμπορευθεί όπως π.χ. έγινε σε κάποια περίοδο με τις «Ερυθρές Ταξιαρχίες» ή να στηριχθεί σε ένα χώρο αυτονομίας που δεν υπάρχει ούτε εκφράζεται ως κοινωνικό φαινόμενο της μαζικής και πολύ περισσότερο ατομικής βίας. Καταδικασμένη να μείνει έτσι στην «έκφραση του λόγου» ή άλλως στη λατρεία της προκήρυξης, δεν είναι δυνατόν να επηρεάσει στο ελάχιστο την πολιτική ή κοινωνική ζωή της χώρας. Υποχρεωτικά θα παραμείνει στο επίπεδο εκείνων των κοινών δεσμών που δημιουργεί η αιματηρή θεαματική ενέργεια ανάμεσα στα μέλη της. Που αν δεν λειτουργούν ως πράκτορες και υπονομευτές των δημοκρατικών θεσμών πρόκειται για πολιτικά ανεγκέφαλους, που θέλοντας να «διαμορφώσουν» καταστάσεις, παίζουν ως αφελείς άλλα παιχνίδια, άκρως επικίνδυνα για όλους αυτούς στο όνομα των οποίων μιλούν... Και αν μεν στην πρώτη περίπτωση οι σκοτεινές πλευρές της «τρομοκρατίας» είναι κατάλληλες για άλλου είδους συλλογισμούς, στη δεύτερη περίπτωση οι ίδιοι αναπαράγουν ένα οδυνηρό κύκλο έξω και πέρα από τα κοινωνικά προβλήματα που «αναλύουν», καταγράφουν και καταγγέλλουν, χωρίς να μπορούν να αντιμετωπισθούν δυστυχώς ούτε ως κοινωνικό φαινόμενο...

Α. Θερινός

10 λόγοι για ανήσυχες διακοπές

του Ρεπόρτερ

Τα μύνια του λαού, είναι οπωσδήποτε ένα πράγμα ιερό, αλλά δεν μπορεί κανείς παρά να ανησυχεί όταν βλέπει την αμερικάνικη διοίκηση να συμπεριφέρεται στην ελληνική κυβέρνηση όπως η γάτα με το ποντίκι: κανείς μελετητής των διεθνών εξελίξεων δε θα μπορούσε να υποστηρίξει ότι οι καλές αρχές μίας υγιούς, δυτικού τύπου διπλωματίας, απαγορεύουν επαφές και με τρομοκράτες.

Για να μην αναφερθεί ξανά το παράδειγμα του αμερικανικού σατανά, που όχι μόνο διαπραγματεύονταν αλλά και πουλούσε όπλα στη «Μέκκα της τρομοκρατίας», δηλαδή το Ιράν του Αγιατολλάχ Χομείνι, ας σημειωθεί μόνο ότι όλες σχεδόν οι χώρες της Δ. Ευρώπης που είχαν πρόσφατα προβλήματα με την αραβικής προέλευσης τρομοκρατία, ήρθαν σε επαφές με τους ιερείς της, - στην περίπτωση της Μ. Βρετανίας με την άδεια και τη συμμετοχή και της εκκλησίας.

Συνεπώς δεν υπάρχει τίποτα το μεμπτό, στην περίπτωση που η ελληνική κυβέρνηση προχωρεί σε επαφές με τον Αμπού Νιντάλ, προκειμένου να αποφύγει τις τρομοκρατικές επιθέσεις επί ελληνικού εδάφους, εφ' όσον μ' αυτό αποφεύγονταν η τουριστική αιμορραγία μίας ήδη χειμαζόμενης οικονομίας.

Άλλωστε και οι ΗΠΑ με την χρησιμοποίηση και της διπλωματίας, έχουν αποφύγει τις τρομοκρατικές επιθέσεις στο έδαφός τους: όλες οι μεγάλες τρομοκρατικές ιστορίες των τελευταίων χρόνων, στρέφονται στα λόγια εναντίον του αμερικανικού ιμπεριαλισμού, αλλά στην πράξη δεν έχουν ποτέ τελεσθεί επί αμερικανικού εδάφους.

Το πρόβλημα είναι ότι αρχής γενομένης με την «ταξιδιωτική οδηγία» του Ρέγκαν την επαύριο των εκλογών του '85 και έκτοτε κάθε καλοκαίρι, η δημιουργία της εικόνας μίας τρομοκρατούμενης Ελλάδας, χρησιμεύει για τη μείωση του τουριστικού συναλλάγματος και το τελευταίο με τη σειρά του οδηγεί τον ερχόμενο βαρύτερο χειμώνα στην αναζήτηση νέων δανείων από το εξωτερικό. Αν δηλαδή υπάρχει κάτι το οποίο μπορεί κανείς να προσάψει στην κυβέρνηση Παπανδρέου, αυτό δεν είναι ότι «προκαλεί» την αμερικανική υπερδύναμη. Είναι ότι έχει αδυνατίσει τα ατού, τους παράγοντες που καθορίζουν το συσχετισμό των δυνάμεων και στο εσωτερικό και στο εξωτερικό μέτωπο.

2 Ο κυριότερος σκοπός αυτής της πολιτικής της παρατεταμένης φθοράς, είναι η συμφωνία για τις βάσεις, χωρίς να είναι και ο μοναδικός. Αντίθετα με αυτό που φαίνεται να θεωρεί σίγουρο η αριστερά - όπως ακριβώς σίγουρη θεωρούσε και την επανεκλογή Καραμανλή - το πρόβλημα των βάσεων προχωρεί πράγματι «βήμα-βήμα», χωρίς να έχει μπει ανεπιστρεπτή στην τελική ευθεία.

Οι ΗΠΑ εξακολουθούν να μην αποκλείουν την εκδοχή μίας νέας 9ης Μαρτίου, που δεν θα προέκυπτε, όπως άλλωστε και η παλιά, από μία διάθεση «επαναστατικής ρήξης» με το κατεστη-

μένο, αλλά από την απλή ανάγκη κάθε εξουσίας να αναπαράχθει και να διατηρηθεί στη θέση της. Το παράδειγμα των ισπανών σοσιαλιστών, που όντας πολύ περισσότερο φιλοαμερικανοί απ' ό,τι το ΠΑΣΟΚ βλέπουν να χάνουν οπαδούς «από τα αριστερά» και αναγκάζονται να επιζητούν την απομάκρυνση των αμερικανικών βάσεων, είναι για τους πρακτικούς Αμερικανούς πολλαπλά διδακτικό.

Όσο λοιπόν οι ΗΠΑ θα ήθελαν το ΠΑΣΟΚ του κ. Παπανδρέου και όχι τη ΝΔ του κ. Μητσοτάκη να υπογράφει τη συμφωνία που θα τέλειωνε με τον «ιστορικό» αντιαμερικανισμό στην Ελλάδα, άλλο τόσο θέλουν να αποφύγουν ένα δημοψήφισμα, το οποίο θα δημιουργούσε μια πόλωση γύρω από το θέμα μίας ενδεχόμενης συμφωνίας με τις ΗΠΑ και στην οποία πόλωση το ΠΑΣΟΚ θα κατέβαινε με τις σημαίες του πράσινου ανατέλλοντος ήλιου και όχι της αμερικανικής αστερόεσσας.

Αν όμως η αποδυνάμωση του αντιπάλου ώστε να υπογράψει τις βάσεις με ένα τρεμάμενο, ανήμπορο χέρι είναι ο κυριότερος στόχος των ΗΠΑ δεν είναι παρ' όλα αυτά και ο μοναδικός: οι σύμμαχοι της άλλης πλευράς του Ατλαντικού, δημιουργούν συγχρόνως τις προϋποθέσεις για να υποδεχθούν στη φιλόξενη αγκαλιά τους την «αντιαμερικανική» ή καλύτερα αντι-Κηλυκή μέχρι σήμερα ΝΔ, της οποίας τα εκλογικά ποσοστά αυξάνουν σύμφωνα με τις τελευταίες δημοσκοπήσεις που έγιναν για λογαριασμό της πρεσβείας των ΗΠΑ στην Αθήνα. Ένα από τα λάθη του κ. Παπανδρέου, είναι ότι είχε πιστέψει ότι είχε εξασφαλίσει εφ' όρου ζωής την υποστήριξη αν όχι ολόκληρης της αμερικανικής διοίκησης, τουλάχιστον των περισσότερων του Στέιτ Ντηπάρτμεντ.

Στη συνέντευξη που έδωσε μεσούσης της κρίσης μέσα στο αεροπλάνο προς τις Βρυξέλλες, θα παραδεχθεί όχι χωρίς κάποια δόση πίκρας, ότι και στο Στέιτ Ντηπάρτμεντ υπάρχουν δύο φατρίες, δύο δηλαδή διαφορετικές γραμμές για την αντιμετώπιση της κυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ: Ένας εύσχημος τρόπος ώστε ο Αμερικανός πρέσβης στην Αθήνα, να μην συμπεριληφτεί στην αντιαμερικανική μήνη του πρωθυπουργού.

3 Είναι αλήθεια ότι ο εκνευρισμός αυτός, δε θα πρυτανεύσει καθόλου τις δύο πρώτες μέρες μετά τη συνάντηση του Έλληνα υπουργού Εξωτερικών με τον Αμερικανό πρεσβευτή. Ο τελευταίος αφήνει να μαθευτεί ότι έχει υπόψη του κάποιες επαφές του Έλληνα αρχηγού της εθνικοποιημένης ΚΥΠ κ. Τσίμα με Άραβες τρομοκράτες και μπορεί μάλιστα να τις τεκμηριώσει προκαλώντας έτσι και την πρώτη αντίδραση του κ. Παπούλια αλλά και οι δύο πλευρές παίζουν για ένα διήμερο το παιχνίδι της δημοσιότητας, δηλαδή το παιχνίδι του Τύπου.

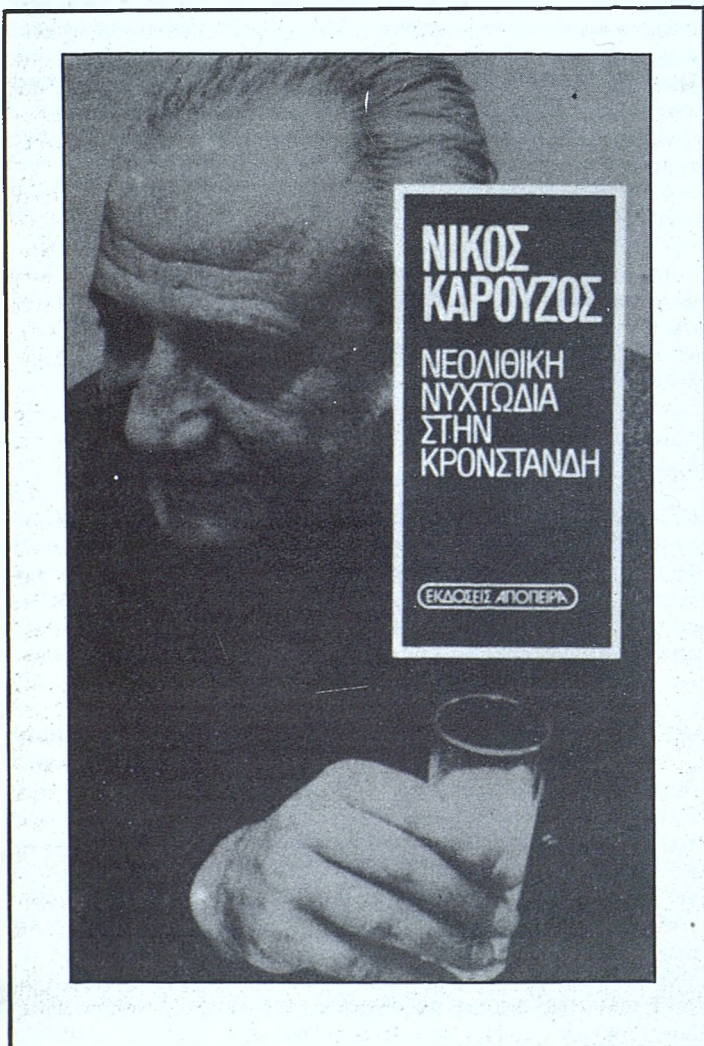
Ο μιν Αμερικανός πρεσβευτής αφήνει να εννοηθεί ότι η διαρροή των επαφών στον Τύπο είναι κάτι περίπου το αναπό-

τρεπτο και ο Έλληνας κυβερνητικός εκπρόσωπος αρχίζει να προετοιμάζει τους Έλληνες δημοσιογράφους αφήνοντας να εννοηθεί ότι στη συνάντηση δεν συζητήθηκε καθόλου το θέμα των βάσεων, αποφεύγοντας όμως να δώσει στοιχεία για το τι πραγματικά διημήφη και προσπαθώντας να διατηρήσει το ήπιο κλίμα.

Το σύνθημα για τις εχθροπραξίες δίνεται ξανά από την αμερικανική πλευρά, όταν το Σάββατο οι «Νιου Γιορκ Τάιμς» στις Ηνωμένες Πολιτείες και δυο-τρεις εφημερίδες της αντιπολίτευσης στην Ελλάδα, κάνουν λόγο για επαφές της ελληνικής κυβέρνησης με Άραβες τρομοκράτες, και πιο συγκεκριμένα με το μισητό Αμπού Νιντάλ. Τότε και μόνο τότε, ο κυβερνητικός εκπρόσωπος θα μιλήσει για τις «απαράδεκτες και γελοίες αιτιάσεις» της αμερικανικής πλευράς.

4 Είναι ακριβώς η στιγμή που γίνεται ανεξέλεγκτος και ο πρωθυπουργός εκνευρισμός. Σύμφωνα με καλές πληροφορίες, ο πρωθυπουργός διατάζει κατά μέτωπο επίθεση στον υπουργό του των Εξωτερικών, όταν πληροφορείται το περιεχόμενο του δημοσιεύματος των Τάιμς της Νέας Υόρκης, που αρχίζει με μία παράγραφο αφιερωμένη στις ελληνικές επαφές, και συνεχίζει με 15 παραγράφους αφιερωμένες στον αμοσταγή Αμπού Νιντάλ.

Ο κ. Παπανδρέου συνειδητοποιεί αμέσως, ότι όχι μόνο θα παιχθεί το παιχνίδι με τον τουρισμό, τις βάσεις και την τρομοκρατία, αλλά και το γεγονός ότι οικοδομούνται οι προϋποθέσεις για να χρισθεί από τον αμερικανικό Τύπο ως ένας «άλλος Καντάφι» της Μεσογείου: ο μεν προσωπικός του φίλος και σωματοφύλακός του κατά τη διάρκεια της δικτατορίας συνομιλεί φιλικά με τον Αμπού Νιντάλ, ο οποίος μάλιστα συναντήθηκε – σύμφωνα με ορισμένες πληροφορίες που διαχέονται ατάκτως – και με τον βουλευτή του ΠΑΣΟΚ κ. Μαρκόπουλο.

Η μικρή λεπτομέρεια είναι ότι ο τελευταίος είναι πρόεδρος της προσκείμενης στο ΠΑΣΟΚ «Κίνησης Ειρήνης», και όλοι γνωρίζουν καλά πως οι Κινήσεις Ειρήνης έχουν επανειλημμένα χαρακτηριστεί από τις ΗΠΑ ως εργαλεία της σοβιετικής προπαγανδιστικής μηχανής και –γιατί όχι;– της διεθνούς τρομοκρατίας.

Παρά τις προσπάθειες για περισσότερη αυτοσυγκράτηση, ο πρωθυπουργός αποφασίζει να παίξει εν θερμώ το χαρτί που του έχει απομείνει: την προσωπική του ιδιορρυθμία. Το Σάββατο, όταν η κρίση φτάνει στο ζενίθ, ο κυβερνητικός εκπρόσωπος δηλώνει ότι κάτω απ' αυτές τις συνθήκες δεν μπορεί να γίνεται λόγος για διαπραγματεύσεις για τις βάσεις, αν οι ΗΠΑ δεν ανακαλέσουν. Την επομένη, καθ' οδόν προς τις Βρυξέλλες, ο πρωθυπουργός είναι πιο ήρεμος και αναδιπλώνεται: στις καλά προετοιμασμένες δηλώσεις του θα δώσει στις ΗΠΑ το περιθώριο να ανακαλέσουν, μέχρι το τέλος του... 1988.

5 Με τη σειρά τους, η ΗΠΑ θα κλιμακώσουν την επίθεση αφήνοντας να διαρρεύσει ότι ο Αμπού Νιντάλ – που εν τω μεταξύ φεύγοντας από τη Δαμασκό, είχε... περάσει πριν από μερικές μέρες από το αεροδρόμιο του Ελληνικού – έχει αγοράσει για τα γεράματα και δύο διαμερίσματα στην Άνω Γλυφάδα. Είναι χαρακτηριστικό ότι η παραπληροφόρηση οδήγησε την «Ελευθερωτυπία» να αναγράψει ότι η συνάντηση Νιντάλ και Έλληνα εκπροσώπου, έγινε πριν 10 μέρες περίπου στο Ελληνικό κατά την πορεία αναχώρησής του από τη Δαμασκό, όταν είναι γνωστό ότι αυτή η αναχώρηση είχε συντελεστεί ήδη προ... τριμήνου.

Η αλήθεια είναι ότι από τον άραβα τρομοκράτη, οι υφιστάμενοι του προέδρου Άσσαντ, έχουν εδώ και καιρό – πριν τρεις μήνες – ζητήσει να κλείσει τα γραφεία του στη συριακή πρωτεύουσα και να φύγει. Ο πρόεδρος Άσσαντ ήδη εισέπραξε το αντίτιμο της «καλής του πράξης» με πρόσκλησή του από τις ΗΠΑ. Ενώ όμως όλα αυτά προετοιμάζονταν, ο Έλληνας υφυπουργός Εξωτερικών κ. Θ. Πάγκαλος έφερε σε πέρας «τον αγώνα τον καλό» εναντίον της κραταιάς Αλδινόνας υπεραμυνόμενος της Συρίας.

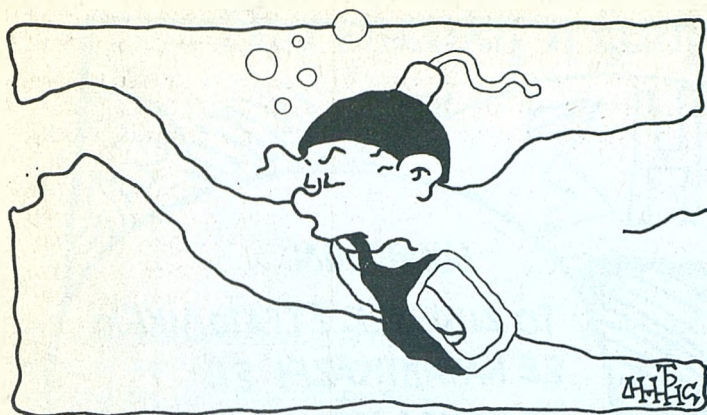
Περισσότερο αληθές ίσως είναι ότι φωτογραφίες του Νιντάλ με Έλληνα υπεύθυνο υπάρχουν από μία παλιότερη συνάντηση, κάτι που δημοσιεύεται ήδη την επόμενη μέρα με τη μορφή της πληροφορίας για την ύπαρξη «απτών αποδείξεων» σε ελληνικές και ξένες εφημερίδες. Είναι βέβαια εντελώς απίθανη η περίπτωση που οι Αμερικανοί θα θελήσουν να προκαλέσουν μία τέτοια τρικυμία στα «ήρεμα νερά», δημοσιεύοντας τις φωτογραφίες.

Έτσι, ενώ η Ελληνική Αστυνομία είναι μπερδεμένη ανάμεσα σε πιθανούς εκπροσώπους του Αμπού Νιντάλ, τράμπες ανάμεσα σε εκπροσώπους τρομοκρατών και αράδων εξτρεμιστών, εμπόρους ναρκωτικών και αμαρτωλούς περιθωριοποιημένους επαναστάτες, οι αμερικανικές μυστικές υπηρεσίες αλωνίζουν τη χώρα και σε κρίσιμους τομείς της διοίκησης.

Πώς να μην ανησυχεί κανείς, όταν βλέπει να πέφτουν στις παγίδες της παρακολούθησης ακόμη και αυτοί που έχουν το καθήκον να παρακολουθούν;

6 Το ίδιο και περισσότερο ανησυχητική, είναι η στάση της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης, ευθύς μετά την ανακίνηση της υπόθεσης. Δίνοντας δείγματα πρωτοφανούς τυχοδιωκτισμού, η ηγεσία της ΝΔ και αρκετές φιλικές της εφημερίδες πλειοδοτούν στην καταγγελία, λέγοντας ανοικτά αυτά που δεν μπορούν να πουν οι Αμερικανοί.

Θα μπορούσε κάποιος να σημειώσει ξανά, ότι ο κ. Μητσοτάκης συμπεριφέρεται σαν ο καλύτερος υπουργός του ΠΑΣΟΚ αφού στην περίπτωση που η κυβέρνηση ωθούσε στα άκρα την υπόθεση θα βρισκόνταν να υποστηρίξει τις θέσεις των ΗΠΑ, αλλά στη συγκεκριμένη περίπτωση δεν πρόκειται κυρίως περί αυτού. Είναι η ΝΔ που είχε παλιότερα αρχίσει την επίθεση εναντίον του κ. Τσίμα, ευθύς μετά την τοποθέτησή του στην ηγεσία της ΕΥΠ: η ΝΔ βλέπει ότι οι ΗΠΑ έπιασαν το μήνυμα και εισπράττει – άδικα άραγε; – την αμερικανική χειρονομία, ως μία πρόταση οικοδόμησης μίας νέας συμμαχίας.

ΟΙ ΕΦΙΑΛΤΕΣ ΑΠΟ ΤΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ

7 Στην πραγματικότητα εδώ και δύο περίπου χρόνια, ένα ειδικό τμήμα της ΝΔ προσπαθεί μαζεύοντας υλικό, παλιές προκηρύξεις του ΠΑΚ και διάφορες μαρτυρίες, να αποδείξει τη σχέση του παλιού ένοπλου τμήματος του ΠΑΚ, με τη 17 Νοέμβρη και τις άλλες αντίστοιχες οργανώσεις που δρουν στην Ελλάδα.

Η αδυναμία του ΠΑΣΟΚ – όπως παλιότερα και της ΝΔ – να εντοπίσει έστω και το παραμικρό ίχνος τρομοκράτη, εξηγείται με τις σχέσεις που διατηρούν ακόμη και σήμερα, στελέχη του κυβερνώντος κόμματος, με τους «συντρόφους της άλλης πλευράς» που προτίμησαν αντί του όπλου της κριτικής την κριτική των όπλων. Διαδίδουν μάλιστα, ότι πριν από λίγο καιρό οι διωκτικές αρχές είχαν φτάσει πολύ κοντά στην σύλληψη κάποιων τρομοκρατών. Οι τελευταίοι όταν συνειδητοποίησαν ότι ο κλοιός στένυνε ετοίμασαν ένα γράμμα στο οποίο εξιστορούσαν μεταξύ των άλλων και τις επαφές που είχαν το 1981 με επιφανή στελέχη του Κινήματος, επαφές που υποτίθεται ότι είχαν ως στόχο να «πεισθούν» να σταματήσουν τις τρομοκρατικές ενέργειες. Το γράμμα αυτό, που ήταν να σταλεί στις εφημερίδες, απέτρεψε σύμφωνα με τις ίδιες διαδόσεις της ΝΔ, τη σύλληψη των υπόπτων.

8 Κι ενώ η κυβέρνηση πάσχιζε να πείσει τη διεθνή κοινή γνώμη ότι αντίθετα με τις αμερικανικές γελοιότητες, η Ελλάδα είναι «παράδεισος Ειρήνης και Φιλίας», ο πρόεδρος της ΓΣΕΕ έπεφτε θύμα ενέδρας, από την πρωτοεμφανιζόμενη «Επαναστατική Οργάνωση 1 Μάη». Είναι αλήθεια ότι δεν μπορούσε να υπάρξει χειρότερο «ντεμπούτο» επαναστατικής οργάνωσης: γιατί στη χειρότερη περίπτωση έχουμε να κάνουμε με μία προδοκάτσια και στην καλύτερη και πιο πιθανή – αφού μια τέτοια ενέργεια απαιτεί πολύμηνη προετοιμασία – εκδοχή της σύμπτωσης, τα μέλη και η καθοδήγηση της οργάνωσης αποδεικνύει ότι ούτε εφημερίδα διαβάζουν, αλλά ούτε και κοιτάνε τους τίτλους των εφημερίδων στα περίπτερα.

Διαφορετικά δε θα μπορούσαν να διαλέξουν χειρότερη συγκυρία για να εξαπολύσουν την επίθεσή τους. Ένα κλίμα αποσταθεροποίησης που έχει ξεκινήσει με πρωτοβουλία των ΗΠΑ αποδεικνύεται ότι αποτελεί πραγματικότητα, την στιγμή μάλιστα που αυτή τη φορά χτυπιούνται στελέχη του κυβερνητικού στρατοπέδου, ενώ ακόμη και για τον «Ριζοσπάστη», ο Γ. Ραφτόπουλος δεν είναι πρόεδρος της «δότης ΓΣΕΕ», αλλά απλά της ΓΣΕΕ.Η «1η Μάη», που μοιάζει να αποτελεί εργατoκρατική επιλογή «προς τα αριστερά» άλλης τρομοκρατικής οργάνωσης, φαίνεται να μην παίρνει μυρωδιά από τη συγκυρία της ταξικής πάλης στην Ελλάδα.

9 Βεβαίως στη σημερινή Ελλάδα δεν είναι δύσκολη απόφαση η δημιουργία αντίστοιχων οργανώσεων, από την στιγμή που η αστυνομία του στρατηγού Δροσογιάννη αποδεικνύει με την πρώτη ευκαιρία την αδυναμία της να αποφύγει τις γκάφες που θα ξήλευαν ο Επιθεωρητής Κλουζώ με

μορφή «Ροζ Πάνθηρα», ή ο πρασινόφαιος συνταγματάρχης Αλεξάκης για παράδειγμα.

Είναι πια περισσότερο από φανερό, ότι η εξάρθρωση των τρομοκρατικών οργανώσεων μπορεί να γίνει μόνο αν όλες μαζί αποφασίσουν να περάσουν σε κανονικό αντάρτικο του δουνού και μετακομίσουν στο Γράμμο-Βίτσι, οπότε δεν πρέπει να αποκλείεται η νίκη των Δυνάμεων καταδρομών του στρατηγού που θα επιδράσει με τανκς και τεθωρακισμένα. Προς το παρόν, η Ελληνική Αστυνομία ακολουθώντας τις καλύτερες παραδόσεις της, συνεχίζει να συλλαμβάνει με βάση την παλιά καλή αρχή της αντικομμουνιστικής εποχής, δηλαδή την αρχή της συλλογικής οικογενειακής ευθύνης. Είναι να ανησυχεί κανείς, για την επόμενη φορά που ο φοβισμένος μπροστά στην επικείμενη επάνοδο του προέδρου από τις Βρυξέλλες ευθυνόφοδος στρατηγός δεν ανακαλύψει στο δρόμο του Μπερχάκι και του Τσιτσιλιάνου (για να θυμήσουμε την ξεχωριστή περίπτωση Κρυστάλλη) νέους Σερίφηδες, Κασίμηδες και Κατερίνες Ιατροπούλου.

Εδώ αξίζει να τονισθεί το «ρεπορτάζ» της Ακρόπολης την Κυριακή 28/6 όπου με τονισμό όχι τα «αραβουργήματα» των δολοπλοκίων αλλά την ελληνοπρεπέστατη «17 Ν», έβγαζε «λάδι» τον κ. Δροσογιάννη και έριχνε υποψίες για τον ρόλο του κ. Τζίμα. Τράβηξαν πάλι τα μαχαίρια οι αντιμαχόμενες φατρίες όπως στην περίπτωση Κρυστάλλη; Αυτό ήταν το ερώτημα που όμως ήρθε να απαντήσει την επομένη ο κ. Δροσογιάννης διαψεύδοντας την «συμπολιτευόμενη» εφημερίδα της Δεξιάς. Γιατί άραγε έσπευσε ο στρατηγός να διαψεύσει; Ήταν τόσο προφανείς οι χαρακτηρισμοί ώστε φάνηκε σαν να είχε ο ίδιος διοχετεύσει τις πληροφορίες. Πάντως η κάλυψη που παρείχε ο στρατηγός στον κ. Τζίμα ήταν και η μόνη – χλιαρή άλλωστε – κάλυψη του αρχηγού της ΕΥΠ από την Κυβέρνηση.

Είναι φανερό τώρα πια ότι το παρελθόν των ιδεολογημάτων επενεργεί παραλυστικά στην κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ και την αδρανιστοποιεί σε κάθε τομέα. Το κόμμα της «Αλλαγής» εξεφώνιζε, αριστουργηματικά πάντοτε, διακηρύξεις και λόγους και συνωμοτούσε επιτυχώς με την κυρίαρχη ομάδα εναντίον των πραγματικών ή φαντασιακών αντιπάλων αλλά ποτέ δεν μπόρεσε να πραγματοποιήσει αληθινές «εξέλιξεις»: είτε δεξιά είτε αριστερά.

Ίσως να μην αποτελεί μοναδική περίπτωση στα πολιτικά χρονικά. Είναι όμως η πιο ανάγλυφη περίπτωση πολιτικού εγχειρήματος που δοκιμάζοντας μπροστά στον καθρέφτη ένα καλοσιδερωμένο κολλάρο θα βρεθεί αίφνης να υποκλίνεται στη σάλα των δεξιώσεων με ζιβάγκο. Είναι λυπηρό να διαπιστώνει κανείς τις αντιφάσεις λόγων και έργων σε βάση καθημερινή, ανθρώπων που με οποιαδήποτε «στάναρτς» δεν είναι χειρότεροι ή πιο ατάλαντοι από τον κάθε Έλληνα μικρομεσαίο.

Οι άνθρωποι που στελεχώνουν την κορυφή του κυβερνώντος κόμματος και πρώτος ο αρχηγός του κινήματος θα ήθελαν να ξεχνούν κάθε πρωί όσα διαπράττουν το προηγούμενο βράδυ.

10 Τελικώς η μείζων κρίση απεφεύχθη. Όχι μόνον γιατί ευτυχώς υπάρχουν σοδαρότατες ελπίδες για τη ζωή του Γ. Ραφτόπουλου, αλλά και επειδή οι ΗΠΑ – όχι μόνον δια στόματος Ριτζουένη – έδειξαν ότι δεν ήθελαν να τραθήσουν το παιχνίδι στα άκρα. Έδειξαν ότι η κίνησή τους, είχε περισσότερο το χαρακτήρα της σταδιακής φθοράς και του «τεστ αντοχής» ενός ολοένα και πιο αποδυναμωμένου αντιπάλου, παρά το χαρακτήρα μιας παρατεταμένης επίθεσης – στην οποία διατηρούν τις πρωτοβουλίες. Μένει βέβαια να μετρηθούν ακριβώς οι απόηχοι από την επεισοδιακή τρικυμία. Απόηχοι οικονομικοί, ίσως όχι τόσο στον τουρισμό όσο στις προθέσεις των έτσι κι αλλιώς δυσκίνητων αμερικανών επενδυτών, που δεν έχουν λόγους να μην αποθαρυνθούν ακόμη περισσότερο. Απόηχοι στις σχέσεις της αξιωματικής αντιπολίτευσης και της κυβέρνησης με την αμερικανική πλευρά και τις προοπτικές αποσταθεροποίησης του ΠΑΣΟΚ που ανοίγονται για το μέλλον, είτε συμβιβασθεί περισσότερο ακόμη, είτε όχι.

Αλλά ίσως το πιο ανησυχητικό είναι, ότι η ελληνική πολιτική ζωή απεκάλυψε ξανά με την πρώτη ευκαιρία τις σοδαρότατες χρόνιες και ανησυχητικές παθήσεις της.

1.7.87
ΙΩΑΝΝΟΥ

του Γιάννη Ιωάννου

Πιο εύκολη η ζωή σας με τον ΕΚΑΜ

του Σ. Σιδέρη

Ο Ενιαίος Κωδικός Αριθμός Μητρώου θα είναι το καινούργιο και αναπόσπαστο στοιχείο της ζωής μας. Θα αναγράφεται στο νέο δελτίο αστυνομικής ταυτότητας με την οποία θα εφοδιαστούν οι ανήλικοι (από νεογέννητα μέχρι δώδεκα ετών) από την 1η Ιουλίου και οι ενήλικες από τον Ιανουάριο του 1988.

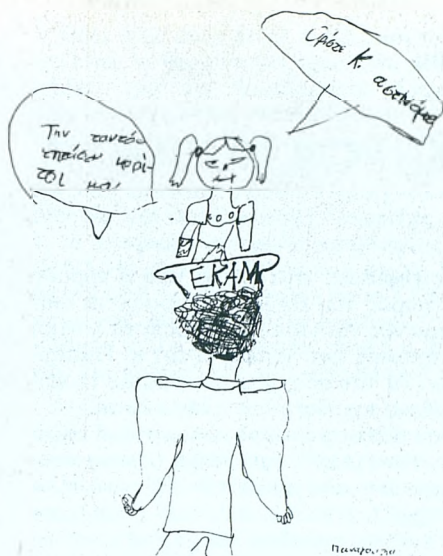
Οι νέες ταυτότητες, σύμφωνα με τους υποστηρικτές τους, θα είναι αντιγραφειοκρατικές. Χρειάστηκαν δηλαδή να περάσουν δεκάδες χρόνια για να αντιληφθούμε ότι για την αντιπαραγωγικότητα, τη δυσλειτουργικότητα και το χάλι της δημόσιας διοίκησης, ευθύνονται οι σημερινές ταυτότητες.

Σύμφωνα όμως με τους επικριτές, το στοιχείο εκείνο, που στα χέρια της εξουσίας, της οποιασδήποτε εξουσίας, αποτελεί ένα πανίσχυρο όπλο κατά των ελευθεριών των πολιτών, είναι ο ΕΚΑΜ. Αλλά, τι σημαίνει αυτό;

Η εφαρμογή της πληροφορικής και στη χώρα μας είναι αναπόφευκτη. Ήδη υπάρχει και προχωρεί ο σχετικός προγραμματισμός υπό την εποπτεία του υπουργείου Προεδρίας. Όλες οι κυβερνήσεις, ακόμη και η δική μας, έχουν επισημάνει (προηγήθηκε φυσικά ο Όργουελ) τους κινδύνους που συνεπάγεται η εφαρμογή της για τις κοινωνικές και πολιτικές ελευθερίες των πολιτών. Ήδη, εδώ, το υπουργείο Δικαιοσύνης έχει ετοιμάσει ένα νομοσχέδιο για την «προστασία του πολίτη από την κακή χρήση της πληροφορικής», το οποίο θα κατατεθεί μέσα στο καλοκαίρι στη Βουλή.

Εύλογα όμως, διερωτάται κανείς, εάν ένα νομοσχέδιο είναι αρκετό για να περιορίσει τον αυταρχισμό μιας εξουσίας στην προσπάθειά της να θωρακιστεί η ίδια από τους πολιτικούς της αντιπάλους, ή σύμφωνα με παλαιότερη πρωθυπουργική δήλωση, «θύλακες της ανωμαλίας». Και είναι οι ίδιοι οι ειδικοί περί την πληροφορική επιστήμονες, που αποκάλεσαν το ΕΚΑΜ «ηλεκτρονικό φακέλωμα» γιατί:

- Ο ΕΚΑΜ θα βρίσκεται στους ηλεκτρονικούς υπολογιστές όλων των υπουργείων και άλλων υπηρεσιών του κράτους. Στον ίδιο υπολογιστή θα έχουν περάσει και όλες οι υποθέσεις του πολίτη (επάγγελμα, οικονομική κατάσταση, η σχέση του με την εφορία, η κατάσταση της υγείας του μέσω του υπολογιστή του νοσοκομείου

Πώς βγαίνει ο ΕΚΑΜ

- Νομός (ο αριθμός θα βγαίνει ανάλογα με τον πληθυσμό π.χ. νομός Αττικής θα έχει 01).
 - Σειρά δήλωσης στο ληξιαρχείο π.χ. 240 για τους άνδρες μονός αριθμός για τις γυναίκες ζυγός.
 - Χρονολογία γέννησης π.χ. 15-10-1986.
 - Το ψηφίο ελέγχου (θα είναι αριθμός ή γράμμα π.χ. Σ).
 - Ο αστερίσκος θα μπαίνει μπροστά για τους υπεραιωνόβιους.
- Έτσι, έχουμε π.χ. τον ακόλουθο ΕΚΑΜ για έναν υπεραιωνόβιο αρσενικό στην περιοχή Αττικής:

* 01-240-15-10-86-Σ

κτλ.). Οι υπολογιστές θα έχουν τη δυνατότητα, συνδεδεμένοι μεταξύ τους, να παρέχουν πλήρη πληροφόρηση στον ενδιαφερόμενο (π.χ. αστυνομικό). Φυσικά, οι υπολογιστές θα μπορούν να συνδέονται και με τους αντίστοιχους της ΕΥΠ και αντίστροφα, οπότε και το απόρρητο των υποθέσεων των πολιτών καταργείται και, πράγματι εδώ είναι «αντιγραφειοκρατικό», γιατί οι διάφορες υπηρεσίες θα έχουν οποιαδήποτε πληροφορία στη διάθεσή τους (περιλαμβανομένων και των φρονημάτων). Η σύνδεση πολλών υπολογιστών μεταξύ τους, ονομάζεται «σύννεφο» στη γλώσσα των ειδικών επιστημόνων. Για να πάρει λοιπόν κάποιος πληροφορίες, θα πρέπει αρχικά να γνωρίζει τον ΕΚΑΜ και τον κωδικό που θα δώσει η κάθε υπηρεσία στον πολίτη— τον οποίο βέβαια δεν θα γνωρίζει ο ίδιος αλλά μόνον ο αξιωματούχος του υπουργείου.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΝΟΜΑΡΧΙΑ Ε.Κ.Α.Μ.	
ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ ΑΝΗΛΙΚΩΝ	
ΕΠΩΝΥΜΟ :	
ΟΝΟΜΑ :	
ΕΠΩΝΥΜΟ ΠΑΤΕΡΑ :	
ΟΝΟΜΑ ΠΑΤΕΡΑ :	
ΕΠΩΝΥΜΟ ΜΗΤΕΡΑΣ :	
ΟΝΟΜΑ ΜΗΤΕΡΑΣ :	
ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΑ ΓΕΝΝΗΣΗΣ :	
1987	
(Σύμφωνα με Υπογραφή)	

Η «μακέτα» ταυτότητας ανήλικων.

Φαινομενικά, κανείς δεν θα μπορεί να πάρει πληροφορίες γιατί με την εφαρμογή του ΕΚΑΜ θα συσταθεί μια Επιτροπή Ελέγχου αποτελούμενη από δικαστικούς και ανώτατους κυβερνητικούς αξιωματούχους και μόνο αυτή θα μπορεί να επιτρέψει κάτι τέτοιο. Άραγε η ΕΥΠ θα αποταλθεί στην Επιτροπή Ελέγχου; Απλώς ρωτάμε...

Η προεργασία για τον ΕΚΑΜ και γενικότερα για τις νέες ταυτότητες έχει ξεκινήσει εδώ και αρκετό καιρό. Παράλληλα με την Αθήνα, το υπουργείο Εσωτερικών έχει δώσει τις σχετικές οδηγίες και στις νομαρχίες.

Ο ΕΚΑΜ θα αποτελείται από 13 στοιχεία (για τους προληπτικούς όπως θα δούμε παρακάτω το 13ο στοιχείο είναι ένα αστέρι...) που βγαίνουν από:

- Το νομό απ' όπου κατάγεται ο πολίτης.
- Τη σειρά με την οποία δηλώθηκε στο ληξιαρχείο όταν γεννήθηκε και το φύλλο.
- Τη χρονολογία γέννησής του.
- Τον αριθμό ή ψηφίο ελέγχου, το τέλος (επαλήθευση ταυτότητας προσώπου).
- Τον αστερίσκο για τους υπεραιωνόβιους.

Ο ΕΚΑΜ θα περιέχεται και στις προσωπικές ταυτότητες, τις παιδικές. Αυτή, καταργεί κάθε είδους πιστοποιητικό που απαιτείται τώρα π.χ. για την έκδοση διαβατηρίων κ.ά.

Η ταυτότητα των ενηλίκων, θα αλλάξει και αυτή. Στην καινούργια θα προστεθεί η ομάδα αίματος και το ΕΚΑΜ. Θα αφαιρεθούν, το αποτύπωμα και το θρήσκευμα (αυτό θα είναι προαιρετικό) και θα εκδίδεται από τη Διεύθυνση Εσωτερικών κάθε νομαρχίας και όχι από την αστυνομία. Όλα λοιπόν ηλεκτρονικά, στο τρίτο του Όργουελ καλοκαίρι...

Στην αναμπουμπούλα ο λύκος χαίρεται...

του Πάνου Παναγιωτόπουλου

Η Ν.Δ. του κ. Μητσοτάκη παίζει με τα «ενδεχόμενα» της αμερικανικής πολιτικής

Οι απροσδόκητες εξελίξεις που δρομολογήθηκαν στις ελληνοαμερικανικές σχέσεις από την Πέμπτη 25 Ιουνίου, ημέρα της συνάντησης των κ. Παπούλια και Κήλυ, προβληματίσαν έντονα όχι μόνο την κυβέρνηση, αλλά και την αξιωματική αντιπολίτευση.

Και αυτό γιατί οι τελευταίες αναλύσεις της «επιτελικής ομάδας» της Ρηγίλλης, που περιβάλλει τον αρχηγό της ΝΔ και συσκέπτεται «ανελλιπώς» μαζί του (στη σύνθεσή της μετέχουν μόνιμα οι Π. Μπακογιάννης, Αθ. Τσαλδάρης, Κ. Σπυρόπουλος, Β. Κοντογιαννόπουλος, ο πρεσβευτής Λαγάκος, κ.ά. ανάλογα με το αντικείμενο) έχουν καταλήξει στο συμπέρασμα ότι ο πρωθυπουργός Α. Παπανδρέου, «μη βρίσκοντας σε άλλον τομέα πρόσφορο έδαφος, για να δώσει την εκλογική μάχη, θα παίζει όλα του τα χαρτιά στα εθνικά θέματα», επενδύοντας εκεί, τις όποιες εκλογικές του σκοπιμότητες και στοχεύσεις.

Έτσι, λοιπόν, μπορεί να καταλάβει κανείς την «πολιτική υπερδιέγερση», που προκάλεσαν στον ίδιο τον κ. Μητσοτάκη και το επιτελείο του οι γνωστές δηλώσεις του πρωθυπουργού, κατά την πτήση του προς τις Βρυξέλλες την Κυριακή 28 Ιουνίου.

Οι εκτιμήσεις που έγιναν για τη νέα τροπή των πραγμάτων μπορούν να συνοψισθούν σε δύο εκδοχές:

Η πρώτη: Ο Ανδρέας μεθοδεύει μία περαιτέρω όξυνση στις ελληνοαμερικανικές σχέσεις, προετοιμάζοντας το κατάλληλο προεκλογικό σκηνικό, που θα του επιτρέψει να κάνει πρόωρες εκλογές και επικαλύπτοντας τα υπαρκτά και ανεπίλυτα προβλήματα της εσωτερικής πολιτικής ζωής (π.χ. αδυναμία της κυβέρνησης να παράγει ουσιαστικό έργο, κακή κατάσταση της οικονομίας, προβλήματα στην κοινωνική ασφάλιση, τη δημόσια υγεία, την παιδεία κτλ.), με «ψευδοδιλήμματα», που θα αφορούν τα εθνικά θέματα.

Αυτοί που υποστήριξαν την πιο πάνω άποψη, στα γραφεία της Ρηγίλλης, έκαναν επίκληση πληροφοριών, που κυκλοφορούν —όντως— στους δημοσιογραφικούς κύκλους, τις τελευταίες εβδομάδες, σχετικά με τις δυσχέρειες που αντιμετωπίζει ο κ. Παπανδρέου όσον αφορά την προοπτική της διενέργειας του δημοψηφίσματος για τις βάσεις, που ο ίδιος εξήγγειλε.

Κατά τις πληροφορίες αυτές, ο πρωθυπουργός σταθμίζει με ιδιαίτερη περισκεψη τις πολλές αρνητικές συνέπειες, που ενδέχεται να προκύψουν από ένα τέτοιο

δημοψήφισμα, στο μέτρο που ο ευρύτερος χώρος του ΠΑΣΟΚ δεν φαίνεται διατεθειμένος να παρακολουθήσει τη λογική της ηγεσίας και να αφήσει τον κ. Παπανδρέου να του οδηγήσει το χέρι, με το ψηφοδέλτιο που θα ρίξει, στην κάλπη.

Τον τελευταίο καιρό, άλλωστε, ο πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ έχει λάβει σωρεία υπομνημάτων, από μέλη του ΕΓ και άλλα στελέχη του Κινήματος, που εκφράζουν τον έντονο προβληματισμό τους για το δημοψήφισμα.

Ενώ, βέβαια, δεν πρέπει να περάσει απαρατήρητη και η δυσφορία που διακατέχει τις ΗΠΑ, για το ίδιο θέμα. Δυσφορία που αποτυπώθηκε στο περιεχόμενο της γραπτής έκθεσης που επρόκειτο να υποβάλει, εκ μέρους του Στাইτ Ντηπάρτμεντ, στην υποεπιτροπή εξωτερικών Υποθέσεων της Βουλής των ΗΠΑ η κ. Ροζάνα Ριτζγουεη. Η έκθεση αυτή διέρρησε τελικά προς τον Τύπο (αποσπάσματα της δημοσίευσε η «Καθημερινή» σε ανταπόκριση του συνεργάτη της Αθ. Παπαχελά) πριν να κατατεθεί στη Βουλή, όταν αναβλήθηκε η προγραμματισμένη συνεδρίαση λόγω του Ιράν-γκέητ.

Με βάση, λοιπόν, αυτά τα υπαρκτά αντικειμενικά δεδομένα, ορισμένοι από τους επιτελείς της Ρηγίλλης, υποστήριξαν την εκδοχή ότι «ο Ανδρέας θα μας πάει σε πρόωρες εκλογές», με οξυμένες τις ελληνοαμερικανικές σχέσεις και επιδιώκοντας να εμφανισθεί ο ίδιος ως ο μοναδικός ηγέτης που μπορεί να συσπειρώσει τις «ευρύτερες πατριωτικές δυνάμεις». Ενώ την ίδια στιγμή «θα προβάλλει για τη ΝΔ το υβριστικό σύνθημα: ψηφίστε Μητσοτάκη, για να μας κάνει προτεκτοράτο των ΗΠΑ».

Το γεγονός δε, ότι ο πρωθυπουργός, στις γνωστές του δηλώσεις, άφησε να «επικρέμεται» το θέμα της ανάκλησης των «ισχυρισμών των ΗΠΑ», πάνω από τις ελληνοαμερικανικές σχέσεις, δίνοντας άνετα περιθώρια στον «εύλογο χρόνο» που έταξε (μέχρι τα τέλη του 1988!...) θεωρήθηκε ενισχυτικό για εκείνους που υποστήριξαν την πιο πάνω εκδοχή. Με τη λογική, ότι «εφόσον ο Ανδρέας κρατάει το θέμα ανοικτό, μπορεί θαυμάσια να μπει με αυτό στην προεκλογική μάχη τους αμέσως επόμενους μήνες».

Η δεύτερη εκδοχή: Τη δεύτερη εκδοχή υποστηρίζουν οι πιο «αισιόδοξοι» από τους συνεργάτες του κ. Μητσοτάκη. Σύμφωνα με αυτήν, «οι ΗΠΑ συμπεριφέρονται προς την κυβέρνηση Παπανδρέου, όπως ακριβώς συμπεριφέρθηκαν το 1980 στην κυβέρνηση Ράλλη». Δηλαδή: «Βλέ-

πουν ότι το εσωτερικό μέτωπο του Ανδρέα εξασθενίζει υπερβολικά και αντιλαμβάνονται ότι ο ισχυρός πόλος εξουσίας, μέσα στο λαό, είναι η ΝΔ». Κατά συνέπεια οδηγούνται σε μία ριζική αλλαγή της πολιτικής τους απέναντι στην κυβέρνηση Παπανδρέου και φαίνεται να αναθεωρούν το σταθερό μέχρι σήμερα, προσανατολισμό τους, για την επίτευξη μιας συμφωνίας για τις βάσεις που θα φέρει την υπογραφή του σημερινού πρωθυπουργού.

Μέσα από αυτή τη λογική, η κίνηση Κήλυ θεωρείται ότι σηματοδοτεί την αφετηρία αυτής της «αντίστροφης πορείας», που έχει ως άμεσο στόχο να μην αφήσει περιθώρια στον Α. Παπανδρέου για να «κεπενώσει τις εσωτερικές πολιτικές του σκοπιμότητες» στα πλέον «ευαίσθητα» θέματα της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής.

Για να εξελιχθεί η όλη υπόθεση προς αυτή την κατεύθυνση πιστεύεται ότι «σταθμίσθηκε, δεόντως, από τις ΗΠΑ το γεγονός ότι η ηγεσία της ΝΔ δεν δεσμεύθηκε εκ των προτέρων ότι θα ψηφίσει "ναι" στο δημοψήφισμα για τις βάσεις».

(Βασικά στελέχη του κόμματος, όπως οι κ. Αθαν. Κανελλόπουλος και Μιχ. Παπακωνσταντίνου, καθώς και οι προσκείμενες στη ΝΔ εφημερίδες, δεν κουράστηκαν να το επαναλαμβάνουν).

Όσον αφορά δε, την «καθησυχαστική» δήλωση που έκανε ο κ. Μητσοτάκης στο Ηράκλειο, για το ίδιο θέμα («... η συμφωνία των βάσεων είναι για μας δεκτή, εφόσον σαν αντιστάθμισμα έχουμε την ισορροπία των δυνάμεων στο Αιγαίο») επισημαίνεται ότι «δεν εκτιμήθηκε από τον Τύπο, σωστά, το γεγονός ότι έθετε μια προϋπόθεση, η οποία αποτελούσε μήνυμα προς τις ΗΠΑ και την κυβέρνηση: να μην εμπλακεί το θέμα των βάσεων στις εσωτερικές πολιτικές εξελίξεις...». Δηλαδή με άλλα λόγια έλεγε «εμείς δεν δημιουργούμε προβλήματα στη διαδικασία της υπογραφής της συμφωνίας, με τον όρο ότι δεν θα αφήσετε τον Ανδρέα να παίζει σ' αυτό το πεδίο, για να ξαναπάρει τις εκλογές...». □

... Έτσι χωρίς πρόγραμμα

του Βαγγέλη Γιαχνή

Μεγάλος θόρυβος από τη ΝΔ για το «οικονομικό της πρόγραμμα» με ελάχιστες αντιδράσεις και ακόμη πιο ελάχιστη απήχηση στο λαό. Παρά τις πενήντα πυκνογραμμένες σελίδες και τις εκατό βαρύγδουπες υπογραφές η ΝΔ δεν κατάφερε να αποκτήσει την εναγωνίως επιζητούμενη εικόνα του κόμματος που μπορεί να διεκδικήσει με αμεσότητα την κυβερνητική εξουσία. Λέξεις και φράσεις όπως «απελευθέρωση», «ελευθεροοικονομία», «αποκρατικοποίηση», «ιδιωτικοποίηση» κλπ. αναφέρονται σαν «μαγικά κλειδιά» σαν «πασπαρτού» που έχουν την ικανότητα να ανοίξουν διάπλατα τις πόρτες του πλούτου και της ευδαιμονίας. Είναι κρίμα και ατυχής συγκυρία για τη χώρα που το κόμμα της Αξιοματικής Αντιπολίτευσης συνεχίζει να αρθρώνει —13 χρόνια πριν από το 2.000— έναν τόσο δημαγωγικό και παλιοκομματικό λόγο που αντιστοιχεί στις πρώτες δεκαετίες μετά το μεσοπόλεμο. Είναι ασφαλώς κατανοητή η δυσκολία της ΝΔ να διαφοροποιηθεί από την ασκούμενη οικονομική πολιτική της σημερινής κυβέρνησης, αλλά δεν δικαιολογείται η άκριτη και ανεύθυνη πλειοδοσία. Φαίνεται ότι παρά τις εμφανείς προσπάθειες επανόρθωσης εκείνων των γελιοίων προεκλογικών πυροτεχνημάτων (αυτοκίνητα κλπ.) οι οικονομικοί επιτελείς της ΝΔ διδάχθηκαν ελάχιστα από το αποτέλεσμα των τελευταίων εκλογών.

Είναι γι' αυτούς τους λόγους πολύ δύσκολο, για κάποιον σχολιαστή, να αποφύγει τη γελοιοποίηση αν ασχοληθεί σοβαρά με το κατ'εμφημισμόν «πρόγραμμα της ΝΔ». Γιατί πώς να αντιμετωπισθούν οι φαιδρόι ισχυρισμοί των συντακτών του προγράμματος ότι «κατά την πρώτη τετραετία διακυβέρνησης της χώρας από τη ΝΔ θα αυξηθεί το Α.Ε.Π. κατά 20%... και η ανεργία θα μειωθεί στο ήμισυ...»; Μα σε ποιους απευθύνονται τέλος πάντων; Σε τούτη τη χώρα δε ζουν πλέον... λωτοφάγοι. Πέρασαν αρκετοί αιώνες από τότε.

Ούτε λίγο ούτε πολύ, η ΝΔ πιστεύει (;) ότι είναι σε θέση να αυξήσει κατά μέσο ετήσιο όρο το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν, τη στιγμή που ακόμη και οι πλέον σκληροί μονεταριστές οικονομολόγοι αναγνωρίζουν ότι η ύφεση και γενικότερα η κρίση θα είναι το βασικότερο χαρακτηριστικό και της επόμενης δεκαετίας. Μα τι να αναφέρουμε εδώ τις προβλέψεις του ΟΟΣΑ για το 1988 που εκτιμά ότι το ΑΕΠ θα αυξηθεί κατά μέσο όρο μόνο 2,8%, το στόχο της δυναμικότερης οικονομίας του κόσμου που είναι αυτή τη στιγμή η Ιαπωνία, για αύξηση του ΑΕΠ της κατά 3,4%;

Με ποια φόντα, ακόμη κι αν δεχθούμε τη διεθνώς αμφιλεγόμενη αποτελεσματικότητα της νεοφιλελεύθερης συνταγής, με ποια υποδομή και κυρίως με ποιες παραγωγικές δυνάμεις θα επιτευχθεί το άλμα στην ευημερία; Σίγουρα πρέπει να υπάρχει κάποια σύγχυση. Να υποθέσουμε ότι οι επιτελείς της ΝΔ απευθύνονται σε πολίτες κάποιας άλλης χώρας ή ότι έχασαν κάθε επαφή —τόσα χρόνια μακριά από την εξουσία— με την πραγματικότητα της Ελλάδας του '87;

ΟΨΙΜΟΣ ΜΟΝΕΤΑΡΙΣΜΟΣ

Όπως συμβαίνει με όλους τους «νεοφώτιστους» έτσι και ο κ. Μητσotάκης παθιάζεται με την ανακάλυψη των νεοφιλελεύθερων ιδεών. Αλλά πόσο νέος και πόσο φιλελεύθερος είναι ο μονεταρισμός; Η ανεξέλεγκτη λειτουργία των νομών της αγοράς ήταν βασικό χαρακτηριστικό και της πρώτης καπιταλιστικής περιόδου, όταν δεν είχαν ακόμη διαμορφωθεί οι μονοπωλιακές τάσεις που έθεσαν ολοκληρωτικά και το κράτος κάτω από την υποταγή τους. Ένα κράτος που λειτουργήσε σαν γενικός απορροφητήρας των κοινωνικών κραδασμών και σαν μηχανισμός παρέμβασης, σε κείνους τους τομείς της οικονομίας που δεν «ρискάριζαν» οι ιδιώτες. Και εν πάση περιπτώσει το «κράτος - Μολώχ» που καταγγέλλεται παντοιοτρόπως σήμερα δεν είναι αποτέλεσμα κάποιων «κρυπτοσοσιαλιστικών δυνάμεων» αλλά γνήσιο οικοδόμημα του ίδιου του καπιταλιστικού συστήματος.

Σήμερα που η κρίση τσαλάκωσε την κομψή φιγούρα του «υπερταξικού κράτους» οι κυρίαρχες δυνάμεις προσπαθούν να φορτώσουν τα «λάθη» στον κρατικό παρεμβατισμό και επιχειρούν μια επιστροφή στις αρχέγονες ρίζες του καπιταλισμού, με στόχο την καθυστέρηση των εξελίξεων και τη διατήρηση των ιδίων παραγωγικών σχέσεων. Ο νεοφιλελευθερισμός εμφανίζεται σαν φανατικός πολέμιος του κρατισμού. Αυτή όμως είναι η μισή αλήθεια, γιατί η άλλη μισή είναι ότι χρησιμοποιεί το κράτος για την αμείλικτη καταστολή των κοινωνικών διεκδικήσεων και την περιστολή των κοινωνικών παροχών. Η αντίθεσή του με τον κρατισμό εξαντλείται στην ασυδοσία που παρέχει στην κυρίαρχη τάξη, ενώ η συμπεριφορά του απέναντι στις υπόλοιπες

κοινωνικές δυνάμεις είναι, ιδιαιτέρως, κρατικιστική.

Ο νεοφιλελευθερισμός πρέπει να θεωρηθεί σαν υστατή και απεγνωσμένη προσπάθεια των κυρίαρχων δυνάμεων να διατηρηθούν στην εξουσία, καθώς απειλούνται την άμεση απειλή από την εισβολή των νέων τεχνολογιών και τη συνακόλουθη κοινωνική αναταραχή που προκαλούν.

ΣΥΝΤΑΓΗ ΧΩΡΙΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ

Αλλά κι αν ακόμη υποθέσουμε ότι είχε κάποια επιτυχία (λόγος του λέγειν, γιατί πώς μπορεί να θεωρηθεί πετυχημένη η οικονομική πολιτική της Θάτσερ με 4 εκατ. άνεργους) σε χώρες όπου υπάρχουν οι δυνατότητες για μια αυτοδύναμη ανάπτυξη του ιδιωτικού κεφαλαίου, στη χώρα μας θα προκαλούσε (και προκαλεί και η σημερινή «ήπια» εφαρμογή του) γενική κοινωνική αναστάτωση χωρίς κανένα παραγωγικό αποτέλεσμα. Είναι γνωστός ο κρατοδαιτικός χαρακτήρας της λεγμένης αστικής τάξης της χώρας μας. Όλη η «αναπτυξιακή» της δραστηριότητα στις προηγούμενες δεκαετίες στηρίχθηκε αποκλειστικά —όπως αποδεικνύεται γλαφυρότατα σήμερα με τις προβληματικές— στην απόλυτη κρατική προστασία. Χαραστικά δάνεια, ποικίλες επιδοτήσεις, υψηλοί δασμοί σε εισαγόμενα ομοειδή προϊόντα κλπ. ήταν τα βασικότερα στοιχεία που χαρακτήριζαν την εγχώρια παραγωγή. Μια παραγωγή που αναπτύσσονταν στην κυριολεξία στη «γυάλα», για πελατειακούς λόγους της εκάστοτε, εξουσίας. Αυτός ο τρόπος παραγωγής προκάλεσε τα γνωστά προβλήματα χρεωκοπίας όλων σχεδόν των μεγάλων βιομηχανικών επιχειρήσεων και υποχρέωσε σε «λουκέτο» χιλιάδες βιοτεχνίες.

Ο ίδιος ο κ. Έβερτ σε δημοσίευσμά του —προ αρκετών ετών— στον «Οικονομικό Ταχυδρόμο» αναγνώριζε ότι «ο μέσος όρος των ιδίων κεφαλαίων στη βιομηχανία δεν ξεπέρασε ποτέ το 10% του συνόλου». Όταν στην Ευρώπη πχ. η σχέση των ιδίων με τα ξένα κεφάλαια υπερβαίνει το 50-60%, μπορούμε να διαγνώσουμε αλάνθιστα το χαρακτήρα της κυρίαρχης ελληνικής αστικής τάξης.

Η υποτιθέμενη εγχώρια αστική τάξη δεν επιθυμεί την «πλήρη απελευθέρωση» γιατί δεν έμαθε ποτέ να κολυμπάει στα βαθιά νερά του ανταγωνισμού χωρίς το κρατικό σωσίβιο. Γι' αυτό είναι «πιο κοντά» στην πολιτική του Αντρέα. Και όχι μόνο αυτή, αλλά και τα περιβόητα κέντρα του εξωτερικού, όπως αποδείχθηκε από το τόσο ενδιαφέρον άρθρο της «Γουώλ Στρητ Τζόρναλ» (που παραδόξως είδε ελάχιστη δημοσιότητα στη χώρα μας) που ζητούσε από τους «βαρώνους» της ΝΔ να διώξουν «εδώ και τώρα» τον «αναξιόπιστο» αρχηγό της Ν. Δημοκρατίας. Αναξιόπιστη και ανερμάτιστη λοιπόν η οικονομική πρόταση της Ν.Δ. ακόμη και για τους φυσικούς της αποδέκτες. Πόσο μάλλον για τον ελληνικό λαό... □

Το πολιτικό θρίλερ
του καλοκαιριού!

ιντριγκά

Θεμιστοκλέους & Δερβενίων 60
360 2796 360 8444

Η ΙΝΤΡΙΓΚΑ

κάθε μέρα από τις 8 μ.μ.
όλο το καλοκαίρι στο πεζοδρόμιο
Θεμιστοκλέους και Δερβινίων

ΑΓΡΟΤΙΚΑ ΣΚΑΝΔΑΛΑ 1

● Η μάχη του τελάρου... κερδήθηκε αλλά ο χορός των εκατομμυρίων συνεχίζεται...

Καμιά ευαισθητοποίηση, ουδεμία προσοχή και κανένα ενδιαφέρον από κυβερνητικής πλευράς, σχετικά με τα όσα καταγγέλλθηκαν και γράφτηκαν για το θέμα των περιφερειακών αγορών νωπών οπωροκηπευτικών, που έχει αρχίσει να προβάλλεται, ως κυβερνητική εξαγγελία, εδώ και 30... χρόνια... Αυτό το περίφημο σήριαλ, το οποίο εμπλουτίστηκε με νέα «εφέ» επί εποχής, κ. Κ. Σημίτη ως υπουργού Γεωργίας, έχει περάσει από διάφορες φάσεις. Η σημερινή φάση χαρακτηρίζεται από την κυβερνητική προσπάθεια για αλλοίωση της φυσιογνωμίας και της σκοπιμότητας λειτουργίας αυτών των αγορών με τη μετατροπή τους σε αγορές «πολλαπλής χρήσης». Δηλαδή σε αγορές, όπου δεν θα γίνονται μόνο αγοραπωλησίες νωπών οπωροκηπευτικών, αλλά και διαφορετικών προϊόντων, χωρίς η αλλαγή αυτή να έχει προγραμματισθεί και μελετηθεί. Ως εκ τούτου, εκτιμάται ότι θα υπάρξει συνολική ζημία —όταν κατασκευασθούν αυτές οι δεκατέσσερις περιφερειακές αγορές «πολλαπλής χρήσης»— γύρω στα 14 δισ. δρχ. Και η ζημία αυτή θα είναι αποτέλεσμα του ότι «άλλα σχεδιάστηκαν προγραμματίστηκαν μελετήθηκαν και κατασκευάστηκαν από αυτά, που γίνονται στις αγορές αυτές». Ακούγεται πάντως, ότι κάποιοι, εμπνεόμενοι από κάποιες «κυβερνητικές ευλογίες», περιμένουν να τους ανατεθούν οι μελέτες, για αυτές τις αγορές πολλαπλής χρήσης, όταν, μάλιστα οι ειδικοί επιστήμονες και γενικά όλο το προσωπικό που προσλήφθηκε από το Δημόσιο για την εκπόνηση μελετών —έχουν ολοκληρωθεί ήδη οι επτά— οδηγείται σε απόλυση.

Οι τελευταίες εξελίξεις στο θέμα των περιφερειακών αγορών νωπών οπωροκηπευτικών, υπαγορεύει και τον ισχυρισμό ότι «δύσσομες αναθυμιάσεις» εκλύονται από αυτό που «μαγειρεύεται» σε διάφορα γραφεία, αρμόδιες υπηρεσίες κλπ...

ΟΙ ΣΤΑΘΜΟΙ ΤΗΣ... «ΙΣΤΟΡΙΑΣ»

Ουσιαστικά, η ιστορία των περιφερειακών αγορών αρχίζει στις 22 Μαΐου 1985, όταν υπογράφεται από τον τότε υπουργό Γεωργίας κ. Κ. Σημίτη και τον πρόεδρο ενός ειδικού τριτοβάθμιου συνεταιριστικού Φορέα (οργάνωσης) —καλείται ΣΚΟΠ— κ. Κаланτιδης, η προγραμματική Σύμβαση με την οποία η Δημόσια Επιχείρηση Πολεοδομικού Σχεδιασμού (ΔΕΠΟΣ) αναλαμβάνει την υλοποίηση των έργων του προγράμματος.

Με αυτήν την προγραμματική Σύμβαση αρχίζουν και οι προσλήψεις του σχετικού προσωπικού. Δηλαδή, της μελετητικής ομάδας, που απαρτίζεται από 75 τεχνικούς όλων των ειδικοτήτων και διοικητικών υπαλλήλων. Οι προσλήψεις αυτές γίνονται τυπικά από τη ΣΚΟΠ που «διαθέτει» το προσωπικό αυτό στη ΔΕΠΟΣ, ως ξεχωριστό τμή-

μα για τις περιφερειακές αγορές.

Σε κάποια φάση το υπουργείο Γεωργίας αποχωρεί και αναθέτει όλο το έργο στη ΣΚΟΠ εκτός της κατασκευαστικής μελέτης, που παραμένει στη ΔΕΠΟΣ.

Οι διάφορες εντολές που έρχονται από τη ΣΚΟΠ —ως αποφάσεις, φυσικά, κυβερνητικών παραγόντων— για συνεχείς μειώσεις λειτουργικών χώρων των περιφερειακών αγορών και αυξήσεις των καταστημάτων εμπόρων επισφραγίζουν τις υποψίες του προσωπικού «για εγκατάλειψη του αρχικού λειτουργικού προγράμματος παρά τις ρητές διαβεβαιώσεις για το αντίθετο».

Οι μελέτες αυτές ξεκινούν. Και ολοκληρώνονται για 7 αγορές σε σύντομο χρονικό διάστημα και μετά κόπων και βασάνων, προκειμένου να είναι σωστές. Ξαφνικά η ηγεσία του ΣΚΟΠ ανακαλύπτει τον Ιούνιο '86, ότι οι μελέτες αυτές «δεν είναι καλές», παρά το γεγονός ότι «ανταποκρίνονται —όπως υποστηρίζουν οι τεχνικοί— στις σχετικές προδιαγραφές».

ΧΡΗΜΑΤΑ ΣΤΟΝ... ΑΕΡΑ

Στις 29 Απριλίου 1987 γίνεται κάποια σύσκεψη (ΔΕΠΟΣ και ΣΚΟΠ) και από το πρακτικό προκύπτει ότι το προσωπικό αυτό «δεν προσλήφθηκε για την υλοποίηση του προγράμματος, όπως αναφέρεται ρητά στις συμβάσεις, αλλά μόνο για τις μελέτες».

Στις 20 Μαΐου 1987 σε άλλη σύσκεψη ομολογείται —όπως καθίσταται φανερό από σχετικά έγγραφα— ότι «δεν μιλάμε πια για παραγωγικές αγορές, αλλά για «πολλαπλής χρήσης», όχι μόνο φορέων αλλά και προϊόντων» (κρεαταγορές, ανθαγορές, ιχθυαγορές, κλπ.). Οι αρχικές, επομένως, μελέτες για αγορές νωπών οπωροκηπευτικών κλείστηκαν στο «χρονοντούλαπο της ιστορίας...» και 600 εκ. δρχ. «πάνε στον αέρα»...

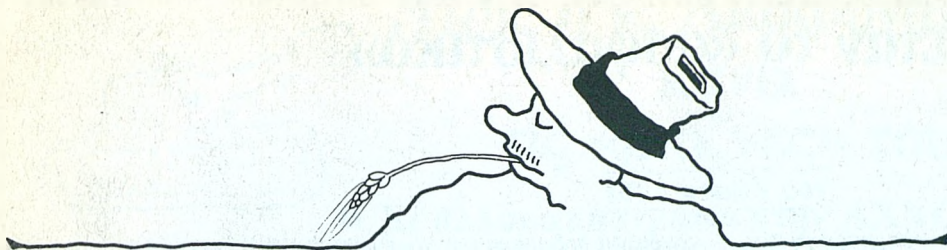
Φυσικά κανένας δεν θα είχε αντίρρηση να ιδρυθούν αυτές οι αγορές «πολλαπλής χρήσης» με μόνη, όμως, τη διαφορά ότι το ήδη υπάρχον προσωπικό, που διαθέτει πια όλα τα στοιχεία θα πρέπει να αναμορφώσει τις αρχικές μελέτες σύμφωνα με τις νέες απαιτήσεις. Αλλά είπαμε, καμιά ευαισθητοποίηση, ουδεμία προσοχή από κανένα και για κανένα...

Το όλο πάντως, θέμα δημιουργεί ορισμένα ερωτήματα:

Πρώτον: Γιατί καθυστερεί συνεχώς, το όλο πρόγραμμα η υλοποίηση του οποίου θα έχει ευεργετικές επιπτώσεις στον τιμάρθιμο;

Δεύτερον: Γιατί δεν ανατίθεται στο υπάρχον προσωπικό οι νέες μελέτες, αλλά, αντίθετα οδηγούν το προσωπικό αυτό σε απόλυση; Και ποιος θα στελεχώσει τις υπηρεσίες επίβλεψης και διαχείρισης των έργων;

Τρίτο: Ποιος θα λογοδοτήσει για την εκτιμώμενη ζημία των 14 δισ. δρχ. που οι ειδικοί θεωρούν βέβαιη ότι θα υπάρξει;

Πράσινες συναλλαγές με γαλάζιες ανταύγιες του Βαγγέλη Γιαχνή

Μετά από μια δίμηνη εκλογική διεργασία στις πρωτοβάθμιες και δευτεροβάθμιες συνεταιριστικές οργανώσεις, το αποτέλεσμα των εκλογών της περασμένης Κυριακής στην ΠΑΣΕΓΕΣ δεν αποτέλεσε έκπληξη. Πράγματι οι γνωρίζοντες τα αγροτικά πράγματα πριν ακόμη από την έναρξη των εκλογών είχαν προβλέψει επακριβώς το αποτέλεσμα για το Δ.Σ. της ΠΑΣΕΓΕΣ. Το «ΑΝΤΙ» στο τεύχος 341 (13/3/87) σημείωνε σε σχετικό του δημοσίευμα:

«...η Ν.Δ. θα κερδίσει δύο με τρεις περίπου έδρες ενώ το ΚΚΕ θα παραμείνει στα ίδια επίπεδα. Αυτό σημαίνει ότι κανένας δεν μπορεί να εκλέξει προεδρείο αυτοδύναμα και επειδή μια κυβέρνηση δεν αισθάνεται καθόλου καλά με μια αντικυβερνητική ΠΑΣΕΓΕΣ (όπως συμβαίνει άλλωστε και με τη ΓΣΕΕ) τα αγροτικά της στελέχη επιδίδονται εδώ και καιρό σε απεγνωσμένη αναζήτηση εφικτών λύσεων». Και έτσι έγινε πράγματι.

Η Ν.Δ. αύξησε κατά δύο έδρες (από 7 πήρε 9) τη δύναμή στο Δ.Σ., το ΠΑΣΟΚ έχασε μια (από 11 πήρε 10) και το ΚΚΕ έχασε επίσης μια (από 3 πήρε 2) αλλά απέκτησε το προνόμιο του ρυθμιστή. Αυτή τη στιγμή πράγματι «χωρίς το ΚΚΕ προεδρείο δε γίνεται». Τα πράγματα είναι λοιπόν πολύ δύσκολα για το ΠΑΣΟΚ και η διελκυστίνδα για τη συγκρότηση προεδρείου θα πάει μακριά καθώς οι διαπραγματεύσεις για τις συναλλαγές προβλέπονται πολύ σκληρές.

Η ΑΠΟΤΥΧΙΑ ΠΟΤΤΑΚΗ

Πριν προχωρήσουμε όμως στο «τι μέλλει γενέσθαι» είναι σκόπιμο να γυρίσουμε λίγο πίσω για να παρακολουθήσουμε τι έγινε στο τελευταίο δίμηνο.

Ο κ. Ποττάκης και ορισμένοι συνεταιριστές του ΠΑΣΟΚ αναγνωρίζοντας τη διαμορφωθείσα εκλογική πραγματικότητα μέσα στους συνεταιρισμούς έκαναν δύο βασικές προσπάθειες για να την αλλάξουν χωρίς, όπως αποδείχθηκε, να καταφέρουν κάτι τέτοιο.

- Προσπάθησαν να σπάσουν τη συνοχή του ψηφοδελτίου της Ν.Δ. προσεγγίζοντας την περιβόητη «ομάδα Μπαλτατζή» και
- εφ' όσον απέτυχε η πρώτη προσπάθεια έβαλαν σε εφαρμογή τον εκλογικό αποκλεισμό των προσβάσεων του Μπαλτατζή χρησιμοποιώντας το επιχείρημα ότι «οι συνεταιριστικές βιομηχανικές επιχειρήσεις δεν είναι και συνεταιριστικές οργανώσεις».

Πράγματι ο κ. Ποττάκης αρκετά πριν τις εκλογές πύκνωσε τις επαφές του με τον κ. Σπυρούδη —προεξάρχον στέλεχος της ο-

μάδας Μπαλτατζή— προκειμένου να αποσπάσει την υπόσχεση του τελευταίου, για τη συμμετοχή των «δυνάμεων Μπαλτατζή» στο ψηφοδέλτιο του ΠΑΣΟΚ. Ο υπουργός έπρεπε να κάμψει όμως και τις αντιστάσεις που προβάλλονταν από την αριστερή πτέρυγα των συνεταιριστών του ΠΑΣΟΚ. Έτσι σε διμερείς επαφές που πραγματοποιήσε με κορυφαία αγροτικά στελέχη του ΠΑΣΟΚ ανέπτυξε την επιχειρηματολογία για τη «δημοκρατικότητα των ανθρώπων του Μπαλτατζή». Την ίδια στιγμή ξεσπούσε το «σκάνδαλο ΣΕΚΟΒΕ», που είναι μια γεωργική βιομηχανία επεξεργασίας φρούτων και λαχανικών με συνεταιριστικό επίχρισμα. Στη βιομηχανία αυτή έχει άμεσα συμφέροντα ο ίδιος ο κ. Μπαλτατζής και η «ομάδα» του, όπως και σε άλλες έξι βιομηχανικές επιχειρήσεις που έχουν όλες την έδρα τους στην Ξάνθη. Σύμφωνα λοιπόν με δημοσιεύματα που έγιναν κυρίως από το «Καλάμι» αλλά και από την «Πρώτη» το «Ποντίκι» κλπ. η ΣΕΒΑΘ Α.Ε. (Συνεταιριστική Εταιρεία Βιομηχανικής Αναπτύξεως Θράκης) απέκτησε παράνομα το 67% των μετοχών της ΣΕΚΟΒΕ αφού ο νόμος 2.190 απαγορεύει την αγορά μετοχών από ομοειδείς Ανώνυμες Εταιρείες. Παράλληλα τα ίδια δημοσιεύματα απεκάλυψαν τις «χάρτινες» συναλλαγές της ΣΕΒΑΘ Α.Ε. με τη ΣΕΚΟΒΕ αλλά και με τις άλλες έξι του «βιομηχανικού συμπλέγματος Μπαλτατζή».

Η ΣΕΚΟΒΕ με μετοχικά ίδια κεφάλαια που δεν ξεπερνούσαν τα 5.100 εκατ. δρχ. από το '70 μέχρι το '74, έφτασε να χρωστάει σήμερα στην ΑΤΕ 11 δισ. δρχ! Η ίδια βέβαια ισχυρίζεται ότι οι πάγιες εγκαταστάσεις της (κτίρια, μηχανήματα κλπ.) αξίζουν 22 δισ. δρχ. περίπου. Αλλά κι αν είναι έτσι τι θα τα κάνει η ΑΤΕ; Από την πλευρά της η ΑΤΕ διέκοψε τη χρηματοδότηση το φθινόπωρο του '86, λόγω αδυναμίας της ΣΕΚΟΒΕ να ανταποκριθεί στις δανειακές υποχρεώσεις. Υπάρχει όμως το ερώτημα μέχρι το '86 ποιοι άνοιγαν την κάνουλα των τραπεζικών δανείων, σε μια επιχείρηση, που ήταν αποδεδειγμένα προβληματική; Ο ίδιος ο κ. Καφίρης σε ιδιωτικές του εξομολογήσεις ισχυρίζεται ότι «πιέζονταν από άνωθεν». Αλλά πόσο ισχυρές ήταν αυτές οι πιέσεις, ώστε να υπογράψει ο κ. Διοικητής της ΑΤΕ χορηγήσεις δισεκατομμυρίων χωρίς εγγυήσεις;

Τι είδους πιέσεις είναι αυτές ώστε να εμποδίζουν μέχρι σήμερα —παρά την απόφαση μονομελούς δικαστηρίου της Θεσ/νίκης για δυνέρεια ελέγχου στη ΣΕΚΟΒΕ που έγινε προ διετίας— τη συγκρότηση επιτρο-

πής από τις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Εμπορίου; Δεν είναι αστεία τα επιχειρήματα του κ. Ρουμελιώτη περί ασθενείας κάποιου ειδικού των υπηρεσιών του; Δύο χρόνια και δεν έγινε ακόμα καλά, ο ειδικός κ. Ρουμελιώτης ή εν πάση περιπτώσει δεν βρέθηκε κάποιος άλλος να πάρει τη θέση του; Έλεος...

ΣΚΛΗΡΑ ΠΑΖΑΡΙΑ

Μέσα σε αυτό το κλίμα ήταν φυσικό η πρωτοβουλία Ποττάκη να αποτύχει. Σήμερα πολλά στελέχη του ΠΑΣΟΚ του καταλογίζουν ευθύνη για την ηττοπάθεια που καλλιεργήθηκε στη «βάση λόγω των ανίερων συναλλαγών του με τον αγροτοπατέρα Μπαλτατζή». Οι πιθανότητες επιτυχίας του Ποττάκη ήταν πράγματι πολύ λίγες καθώς ο ίδιος ο Μπαλτατζής έχει στενότερες παραδοσιακές σχέσεις με τον κ. Καραμανλή ενώ ο προστατευόμενός του Πρόεδρος της Ένωσης Γεωργ. Συνεταιρισμών Ξάνθης Κουρτίδης είναι και μέλος της Κ.Ε. της Ν. Δημοκρατίας. Πρέπει να σημειωθεί ακόμη ότι η «ομάδα Μπαλτατζή» διαθέτει τις 5 από τις 11 έδρες στο Γραφείο της ΑΔΑΚ που πρόσκεινται στη ΝΔ. Αλλά απέτυχαν και οι εκλογικές manούβρες του κ. Σκουλά. Παρά τον αποκλεισμό ο Μπαλτατζής συμμετείχε με δύο έδρες στο ΔΣ της ΠΑΣΕΓΕΣ (Σπυρούδης και Μητσογιάννης) ενώ παρά την ακύρωση των εκλογών της Έδεσσας η ΝΔ διατήρησε τις 9 έδρες.

Μέσα σε αυτές τις συνθήκες το ΚΚΕ αισθάνεται να κρατάει στα χέρια του ένα ισχυρότατο διαπραγματευτικό χαρτί. Έγκυρες πληροφορίες αναφέρουν ότι οι διαπραγματεύσεις με το ΠΑΣΟΚ γίνονται για τη μορφή «πακέτου» (δηλ. ανταλλάγματα σε όλες τις βαθμίδες των συνεταιριστικών οργανώσεων), ενώ για το προεδρείο της ΠΑΣΕΓΕΣ προωθεί τις λεγόμενες «συναινετικές λύσεις».

Δηλαδή της συμμετοχής στο προεδρείο όλων των παρατάξεων και την εκ περιτροπής εναλλαγή του προέδρου ανά έτος. Μια τέτοια λύση σημαίνει ότι η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ θα είναι υποχρεωμένη να συνεργασθεί επί δύο χρόνια από τα τρία με αντιπολιτευόμενη ΠΑΣΕΓΕΣ. Δύσκολη πολύ δύσκολη έγινε η ζωή του ΠΑΣΟΚ...

Και ένα ερώτημα «εκτός πάσης αμφιβολίας»:

● Γιατί ο κ. Μητσοτάκης δεν συμπεριέλαβε στον κατάλογο των σκανδάλων και τη ΣΕΚΟΒΕ, στην προσφυγή του στο Συμβούλιο Εφετών και δεν κατέθεσε επερώτηση, για την ίδια υπόθεση, όπως εισηγήθηκε ο υπεύθυνος του αγροτικού κ. Σελιανάκης; Να υποθέσουμε ότι «περίμενε να δει τι θα κάνει την Κυριακή ο Μπάμπας-Αλέκος»;

Πολιτικές σκοπιμότητες μετέθεταν το «ασφαλιστικό»

του Κώστα Δέδε

Ο ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ και, φυσικά, ο μικροκομματικός παράγοντας βρίσκονται πίσω από τη βούληση, σκέψη και προσπάθεια για την εξάλειψη της κακοδαιμονίας των ασφαλιστικών οργανισμών οι οποίες έκαναν την εμφάνισή τους, για πρώτη φορά, το 1982, οπότε τα πλεοναστικά ασφαλιστικά ταμεία έγιναν ελλειμματικά. Η κυβέρνηση —όπως λένε διάφορες πηγές πληροφοριών— φαίνεται ότι προβληματίζεται στο να πάρει η ίδια αυτή μέτρα, αναλογιζόμενη το πολιτικό κόστος που τα μέτρα αυτά ρυμουλκούν σε μια μάλιστα περίοδο που «όλα παίζονται», σχετικά με το χρόνο διενέργειας των εκλογών, παρά τις πρωθυπουργικές διαβεβαιώσεις ότι αυτές θα γίνουν οπωσδήποτε το καλοκαίρι του 1989...

Η ΕΞΥΓΙΑΝΣΗ του κυκλώματος της ασφαλιστικής κάλυψης περνά, δυστυχώς, από μια κρίση της οποίας προμήνυμα υπήρξε η τάση συρρίκνωσης των πλεονασμάτων, τάση που εκδηλώθηκε το 1976. Η ελλειμματικότητα, που συνεχώς διευρύνεται από το '82, οφείλεται σε κακούς χειρισμούς, σε λανθασμένη πολιτική και συναρτάται άμεσα με την επιδείνωση της οικονομίας και την απουσία, ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια, μιας στοιχειώδους αναπτυξιακής διαδικασίας που θα είχε θετικές επιπτώσεις στην εξέλιξη των ασφαλιστικών ταμείων. Και ως λανθασμένη πολιτική θα μπορούσε να αναφερθεί η μεγάλη αύξηση των παροχών (συντάξεων κλπ.), η οποία ναι μεν ήταν απολύτως δικαιολογημένη και επιβεβλημένη, αλλά έγινε χωρίς να υπάρξει κυβερνητική μέριμνα και κατάλληλη πολιτική, για αύξηση των εσόδων των ασφαλιστικών ταμείων και μείωση του αντιπαραγωγικών τους δαπανών (υπέρογκα διοικητικά και γραφειοκρατικά έξοδα, κομματικοί διορισμοί κλπ.). Και σε ό,τι αφορά στους κακούς χειρισμούς τίθεται το ερώτημα: γιατί δεν δημιουργήθηκαν (ή έστω ενεργοποιήθηκαν) οι μηχανισμοί για την εισπραξη των εισφορών, με αποτέλεσμα, σήμερα, να παρατηρούνται εισφοροδιαφυγή 50 δισ. δρχ. και καθυστερήσεις 60 δισ. δρχ., από επιχειρήσεις του Δημόσιου και ιδιωτικού τομέα αλλά και από οργανισμούς;

Η ΑΠΟΥΣΙΑ κατάλληλης πολιτικής, οι σπασμωδικές κινήσεις, η ανικανότητα, σχετικά με τους χειρισμούς και η ατολμία οδήγησαν τα ασφαλιστικά ταμεία να παρουσιάζουν σήμερα έλλειμμα γύρω στα 370 δισ. δρχ., συνολικά. Τα ελλείμματα αυτά που καλύπτονται με τραπεζικό δανεισμό οδηγούν στην ανησυχητική εκτίμηση, που συμποσούται στη φράση: «*Τα ταμεία βουλιάζουν*». Υπάρχουν, όμως, δυνατότητες να αποτραπεί ο πνιγμός τους; Μπορεί να δράσει η πολιτεία λίγο πριν οι ασφαλιστικοί οργανισμοί πουν το «κύκνειο άσμα» τους;

ΚΑΘ' ΟΔΟΝ ΠΡΟΣ... «ΣΚΛΗΡΕΣ ΛΥΣΕΙΣ»

ΤΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ αυτά διατυπώνονται με αρκετή ανησυχία της οποίας, όμως, το μέγεθος εξαρτάται από την παραδοσιακή παρηγοριά του «*καλά βρε αδελφέ, τίποτα στην Ελλάδα —όπως και η ίδια η Ελλάδα— ποτέ δεν πεθαίνει*»... Και το μυαλό όλων των ενδιαφερομένων πηγαίνει εκεί, όπου βρίσκουν καταφύγιο όλες οι... «ταλαιπωρημένες αθωότητες» της ελληνικής οικονομίας: στον κρατικό προϋπολογισμό και στο τραπεζικό σύστημα.

ΦΥΣΙΚΑ η καθυσχεαστική αυτή διαβεβαίωση, μέσω της «κοινωνικής εισφοράς», δεν είναι πια σίγουρη, αφού η ίδια η οικονομία, από την οποία εκτρέφεται ο προϋπολογισμός, βρίσκεται σε πολύ άσχημη κατάσταση. Τα σημερινά, επομένως, δυσμενή οι-

κονομικά δεδομένα υπαγορεύουν την αγανάκτηση και το φόβο των εργαζομένων και συνταξιούχων, που δημιουργούνται από την πεποίθηση ότι η κυβέρνηση προκειμένου να αντιμετωπίσει το ασφαλιστικό πρόβλημα, που η ίδια δημιούργησε, θα καταφύγει σε σκληρές λύσεις. Λύσεις, που χρονικά τοποθετούνται στο *προσέχες ή αργότερο μέλλον*, ανάλογα με την πολιτική συγκυρία...

ΜΕΧΡΙ στιγμής δεν έχει αποσαφηνισθεί τίποτα γύρω από τη μόνιμη αντιμετώπιση του ασφαλιστικού προβλήματος. Η κυβέρνηση, στα πλαίσια των προβληματισμών της, μεταθέτει συνεχώς το πρόβλημα, το οποίο, πάντως, συναρτά με άλλες εξελίξεις στην οικονομική και, κυρίως, εξωτερική πολιτική, όπου μπορούν να δημιουργηθούν και τίποτα εντυπωσιακά «εφέ». Οι καλά πληροφορημένες πηγές λένε επίσης ότι, παράλληλα, η κυβέρνηση ενδιαφέρεται να δημιουργηθεί από τώρα το κατάλληλο κλίμα —ώστε να περιορισθεί το πολιτικό κόστος— που θα επιτρέψει στους εργαζόμενους και συνταξιούχους να συνειδητοποιήσουν σταδιακά, ότι αναγκαστικά «η νύχτα των μεγάλων μαχαιριών» έρχεται και θα περικοπούν ασφαλιστικές παροχές, που εντάσσονται στα «*κεκτεμένα δικαιώματα των εργαζομένων*».

ΤΑ ΜΗΝΥΜΑΤΑ ΤΗΣ... «ΕΞΟΡΜΗΣΗΣ»

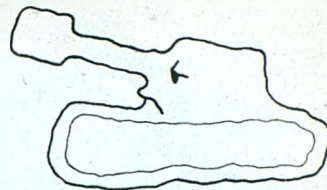
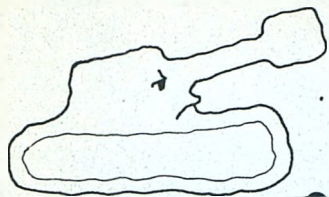
ΣΕ ΑΥΤΑ τα «κεκτεμένα δικαιώματα των εργαζομένων» αναφερόταν και το άρθρο της εφημερίδας του ΠΑΣΟΚ «Εξόρμηση», της περασμένης Κυριακής, που υπόσχεται ότι —έχουν όμως γνώση οι φύλακες...— με τα μέτρα τα οποία θα πάρει η κυβέρνηση για το ασφαλιστικό, «*δεν πρόκειται να θιγούν κεκτεμένα δικαιώματα των εργαζομένων*». Παρακάτω, όμως, υποστηρίζει τα εξής:

● «*Το πολυδαίδαλο σύστημα των 300 περίπου μεμονωμένων ασφαλιστικών ταμείων, που υπάρχουν σήμερα, καθιστά ακόμη πιο δύσκολη την εξεύρεση και εφαρμογή όποιων λύσεων. Οι εργαζόμενοι επιβαρύνονται ήδη σημαντικά με ασφαλιστικές εισφορές καθόλου χαμηλές, μεγάλο μέρος από τις οποίες, μόνο, όταν δεν παρακρατείται από τους εργοδότες που εισφοροδιαφεύγουν δαπανάται για τη συντήρηση των γραφειοκρατικών μηχανισμών ενός αναρχοδομημένου, εδώ και δεκαετίες, ασφαλιστικού συστήματος*».

ΜΕ ΕΜΜΕΣΟ, αλλά σαφή τρόπο, η κυβέρνηση πληροφορεί για τις προθέσεις της, που είναι να ασφαλώσει η ομαδοποίηση (ενοποίηση) οργανική ή λειτουργική (πχ. συνεισπραξη εσόδων, συμβεβαίωση εισφορών) των ασφαλιστικών ταμείων.

ΠΑΝΩ, λοιπόν, σε αυτό το σκελετό —ο οποίος φαίνεται ότι δεν βρίσκει σύμφωνη την πλειονότητα των εργαζομένων— θα τοποθετήσει και ιεραρχήσει τα ειδικότερα μέτρα για το ασφαλιστικό. Μέτρα για ασφαλιστική ισορροπία, που θα πρέπει να στοχεύουν —πέραν από την περικοπή διοικητικών και γραφειοκρατικών δαπανών— στην αύξηση των εσόδων των ταμείων και όχι στην περικοπή των παροχών. Κάτι τέτοιο, όμως, προϋποθέτει μια ενεργοποίηση των κατάλληλων μηχανισμών εισπραξης και ελέγχου, αξιοποίηση των αποθεματικών τους χωρίς περιορισμούς, και το κυριότερο: Μια υγιή οικονομία με αυξημένη αποδοτικότητα και παραγωγικότητα, έτσι ώστε μια αύξηση των εισφορών να μην επηρεάσει σημαντικά την ανταγωνιστικότητα των προϊόντων, τα εισοδήματα των εργαζομένων και τα κέρδη των επιχειρήσεων. Μια τέτοια οικονομία δεν διακρίνεται, προς το παρόν τουλάχιστον, στον ορίζοντα... □

Πώς ο κ. Λιακουνάκος κάνει τις «μπίζνες» του

● **Κι άλλοι απόστρατοι στην ΑΧΧΟΝ**

● **Διαγωνισμοί επαναλαμβάνονται για να βγει η ΑΧΧΟΝ μειοδότης του Βασίλη Ζήση**

Περιμένουμε ακόμα την απάντηση του υπουργείου Άμυνας για όσα αποκαλύψαμε στο προηγούμενο τεύχος μας για το «σκάνδαλο Δίας». Θέλουμε να πιστεύουμε ότι η καθυστέρηση οφείλεται μόνο στο ότι ο κ. Χαραλαμπίδης —που ήδη διέταξε να διεξαχθεί ανάκριση, για δύο από τα σκάνδαλα που έχει αποκαλύψει το ΑΝΤΙ εκτός από εκείνο για τα «Λεοπαρντς»— ενημερώνεται ακόμα από τους επιτελείς του για τα «ντεσού» της υπόθεσης. Και δεν θα θέλει ασφαλώς να διακινδυνεύσει νέες δηλώσεις στον Τύπο οι οποίες θα αποκαλύπτουν μέρος μόνο της αλήθειας και θα αποκρύβουν το υπόλοιπο.

Στο μεταξύ προέκυψαν νέα στοιχεία για άλλες δύο σκανδαλώδεις συμβάσεις στις οποίες μεσολάβησε η ΑΧΧΟΝ και ο κ. Λιακουνάκος. Πρόκειται για την αγορά άρπυστων ασυρμάτων για τα άρματα μάχης και τηλετύπων για τις ανάγκες του Γενικού Επιτελείου Στρατού. Με την πρώτη υπόθεση έχουμε ήδη ασχοληθεί στο τχ. 326, ενώ για τη δεύτερη έχει κατατεθεί και επερώτηση της αντιπολίτευσης. Σήμερα κρίνουμε σκόπιμο να ασχοληθούμε πάλι με αυτά επειδή η δημοσιογραφική έρευνα έφερε στο φως μερικά νέα πολύ ενδιαφέροντα στοιχεία για τον τρόπο με τον οποίο ο κ. Θ. Λιακουνάκος κάνει τις «μπίζνες» του με τον στρατό και —ανάμεσα στα άλλα— βγάλε τα έξοδα του «Κέρδους» και της «Αγοράς» —έντυπα που βέβαια κάποια κρίσιμη ώρα θα σιγοντάρουν τις «μπίζνες» του όψιμου εκδότη. Το πιο ενδιαφέρον από αυτά τα στοιχεία είναι ότι αυξάνει συνεχώς ο αριθμός των αξιωματικών που έχουν εμπλακεί με τον ένα ή τον άλλο τρόπο σε μια από τις προμήθειες της ΑΧΧΟΝ και σήμερα δουλεύουν για τον κ. Λιακουνάκο.

Οι ασύρματοι προσπαθούν «ελληνικά»

Το 1981 το ΓΕΣ έκρινε ότι είχε ανάγκη από 1000 σταθμούς ασυρμάτων τύπου VRS-12 για διάφορους τύπους τεθωρακισμένων και άλλα οχήματα. Η υπόθεση προχώρησε μόνον το καλοκαίρι του 1983 οπότε και υπέβαλαν προσφορές δύο αμερικάνικες εταιρείες: Η E-SYSTEMS που αντιπροσωπεύεται στην Ελλάδα από την ΑΧΧΟΝ του κ. Θ. Λιακουνάκου και η NWMAX. Τελικά, στις 30.5.85 ο τότε υπουργός Εθνικής Άμυνας κ. Α. Παπανδρέου υπέγραψε κατακυρωτική εντολή με την οποία η παραγγελία θα δινόταν στη φθηνότερη NWMAX με την προϋπόθεση ότι μπορούσε να κατασκευάσει τους ασύρματους και θα πληρωνόταν μέσω της αμερικάνικης βοήθειας (FMS).

Ανατιολόγητα από όσα γνωρίζουμε ο τότε επικεφαλής της Διεύθυνσης Υλικού Πολέμου του ΓΕΣ (ΔΥΠ) υποστράτηγος Καραμπερίδης, διέταξε να επαναληφτεί ο διαγωνισμός και το Νοέμβριο του 1985 υποβάλλουν νέες προσφορές τρεις, αυτή τη φορά, εταιρείες. Οι δύο πρώτες και η KEY-

STONE. Σύμφωνα με ακριβείς πληροφορίες του ΑΝΤΙ πρώτη μειοδότης ήταν τότε η KEY-STONE, δεύτερη η NWMAX και τρίτη η E-SYSTEMS.

Ούτε αυτή τη φορά ο κ. Καραμπερίδης κατακύρωσε την προμήθεια στην πρώτη μειοδότη. Επανάλαβε το διαγωνισμό και επιτέλους, τον Φεβρουάριο του 1986, η εταιρεία που εκπροσωπεί ο κ. Λιακουνάκος, η E-SYSTEMS, ήρθε πρώτη μειοδότης, αφού μείωσε τις τιμές κατά ...30% και το χρόνο παράδοσης κατά 50% (από δεκάξι σε οκτώ μήνες). Η προμήθεια πήγε βεβαίως σε αυτήν.

Σημειώνουμε ότι η E-SYSTEMS είχε κηρυχθεί εκείνη την εποχή έκπτωτη από τον αμερικανικό στρατό επειδή επί τριετία δεν κατόρθωσε να παρουσιάσει δείγματα σύμφωνα με τις στρατιωτικές προδιαγραφές των ΗΠΑ για παρόμοιο υλικό με αυτό που πούλησε στην Ελλάδα.

Δεν θα επεκταθούμε άλλο στο ιστορικό της υπόθεσης. Θα υποβάλλουμε μόνο μερικά ερωτήματα στον κ. υπουργό Άμυνας, περιμένοντας όπως πάντα, την απάντησή του:

● Γιατί ο κ. Καραμπερίδης επανάλαβε τρεις φορές τον διαγωνισμό για τους ασύρματους, μέχρι δηλαδή να βγει πρώτη μειοδότης η εταιρεία του κ. Λιακουνάκου. Ποια ήταν τα επιχειρήματά του;

● Αληθεύει η πληροφορία ότι σήμερα ο υποστράτηγος Καραμπερίδης δουλεύει στην ΑΧΧΟΝ του κ. Λιακουνάκου όπως και ο ταξίαρχος Αρκουμανέας, ο σμήναρχος Σπηλιώτης και άλλοι απόστρατοι που θα ασχοληθούμε μαζί τους σε επόμενο τεύχος μας;

● Αν δε γινόταν ο τρίτος διαγωνισμός και αν δεν υπήρχαν οι άλλοι μειοδότες, το ελληνικό δημόσιο θα πληρώνει «χαράτσι» στον κ. Λιακουνάκο το 30% κατά το οποίο μείωσε τις τιμές του; Θα πληρώναμε δηλαδή τα εκατοντάδες χιλιάδες δολάρια της «έκπτωσης» που μας έκανε η ΑΧΧΟΝ. Και πώς δικαιολογείται τόσο μεγάλη διαφορά στην προσφορά; Το ερώτημα μπορεί να ακούγεται περιεργά, αλλά μόνο για τους αμύητους των μηχανισμών και των μεθοδεύσεων για τις προμήθειες στις Ένοπλες Δυνάμεις.

● Πώς υλικό το οποίο απορρίφθηκε από τις ΗΠΑ κρίθηκε κατάλληλο για τον ελληνικό στρατό; Η ζωή των Ελλήνων φαντάρων έχει μικρότερη αξία από αυτήν των Αμερικανών; Ή μήπως τα άρματα υλικά της υπερατλαντικής συμμαχίας αναβαθμίζονται, φτάνει να βρεθεί ο κατάλληλος άνθρωπος στην κατάλληλη θέση;

Παίζοντας στα τηλέτυπα

Ήδη στο τχ. 326 ρωτούσαμε το υπουργείο Άμυνας τι είχε να σχολιάσει για την εισπραξη προμήθειας ύψους 50.000 δολαρίων από τον κ. Λιακουνάκο σε μια εποχή που η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ διατυμπανίζει

ότι είχε καταργήσει και τους μεσάζοντες και τις αμοιβές τους. Η προμήθεια εισεσπράχθη για την πώληση στο ΓΕΣ τηλέτυπων της αμερικάνικης «Χάνιγουέλ» που αντιπροσωπεύει στην Ελλάδα ο κ. Λιακουνάκος.

Το υπουργείο Άμυνας δεν απάντησε βεβαίως. Πώς άραγε να δικαιολογήσει τα αδικαιολόγητα αφού η σιωπή είναι χρυσός. Επανερχόμαστε ωστόσο στην υπόθεση επειδή τα νέα στοιχεία που προέκυψαν μπορούν να χρησιμεύσουν σε κάθε ενδιαφερόμενο για τον τρόπο με τον οποίο μερικοί κάνουν «μπίζνες» με το στρατό και κερδίζουν εκατομμύρια.

Η προσφορά της «Χάνιγουέλ» για τα τηλέτυπα ήταν 7.500 δολάρια το ένα και θεωρήθηκε πολύ ακριβή! Τότε ο κ. Λιακουνάκος έριξε την ιδέα στους ανυποψίαστους —ως συνήθως— αξιωματικούς του ΓΕΣ: «γιατί δεν αγοράζετε τα τηλέτυπα μέσω της αμερικανικής βοήθειας (FMS);». Οι αρμόδιοι «τσίμπησαν» αμέσως και ζήτησαν προσφορές από τα FMS.

Έλα όμως που σύμφωνα με τον αμερικανικό νόμο τα FMS δεν μπορεί να είναι ανταγωνιστικά των ιδιωτικών εταιρειών. Δεν μπορούν, δηλαδή, να προσφέρουν χαμηλότερες τιμές. Κάτι που γνώριζε πολύ καλά ο κ. Λιακουνάκος, αλλά το ξέχασαν οι επιτελείς.

Έτσι, η προσφορά των FMS ήταν διπλάσια από αυτήν της «Χάνιγουέλ», κάπου 14.000 δολάρια το κομμάτι. Νομίζοντας λοιπόν οι επιτελείς ότι «κλείνουν τη δουλειά» επέστρεψαν στον κ. Λιακουνάκο και του δήλωσαν ότι συμφωνούν με την προσφορά του. Αλλά όπως μας δήλωσε καλά πληροφορημένη πηγή η απάντηση του κ. Λιακουνάκου ήταν περίπου η εξής: «Χάσατε κύριοι! Οι τιμές ανέβηκαν και είναι τώρα 10.000 δολάρια το κομμάτι».

Τελικά τα 200 τηλέτυπα αγοράστηκαν στην τιμή των 10.000 δολαρίων το ένα, που σημαίνει υπερτιμολόγηση χιλιάδων δολαρίων προς όφελος της ΑΧΧΟΝ. Εκτός φυσικά από την προμήθεια των 50.000 δολαρίων.

Στο σημείο αυτό θα θυμίσουμε στους αρμόδιους του ΥΕΘΑ ότι, πριν πέντε χρόνια ελληνικές εταιρείες πρότειναν να κατασκευάσουν, αυτές τα τεχνικά, με πολύ υψηλή ελληνική προστιθέμενη αξία και με κόστος που έφθανε μόλις το 1/4 εκείνου που αγοράστηκαν τελικά από τις ΗΠΑ. Αλλά ούτε στον τομέα αυτό επιτεύχθηκε η περιφνημη ελληνοποίηση. Ρωτάμε λοιπόν και πάλι τον αρμόδιο υφυπουργό κ. Στάθη: Υπάρχει επιτέλους κάποια στοιχειώδης πολιτική βούληση για την προώθηση ελληνικών κατασκευών που υποκαθιστούν ισάξια εισαγόμενα προϊόντα στους τομείς της εθνικής άμυνας; Γιατί σε ένα γράμμα του που δημοσιεύσαμε στο τχ. 342 διαβεβαίωμε με πολύ πείσμα ότι το ΥΕΘΑ κάνει ό,τι μπορεί για την ενίσχυση της ελληνικής πολεμικής βιομηχανίας.

Παρατηρητές της αναπαράστασης «εκ του σύνεγγυς»...

«Ντοκουμέντα» κτηνωδίας σε συσκευασία ταμπλόιντ

του Τ. Τεμαχίου

...και άλλοι με κυάλια σε αναπαυτικές πολυθρόνες.

Γι' άλλη μια φορά η «κοινή γνώμη» των νεοελλήνων περιστρεφόμενη, έτσι ή αλλιώς, γύρω από την αναπαράσταση ενός ακρωτηριασμένου κορμιού, ενός αποτελέσματος «ειδεχθώς διαπραχθείσης ανθρωποκτονίας εκ προθέσεως». Δράστες της πιστότερης αναπαράστασης του «ανατομικού εγκλήματος» (Κ. Δασκαλάκη, Μεσημβρινή 27-6) του 27χρονου φοιτητή Παν. Φραντζή του «Έθνους», η «Αυριανή» και η «Μεσημβρινή». Ένας περιπεριούχος στο Κολωνάκι δηλώνει για το αυθεντικότερο των ταμπλόιντ «Έθνος» ότι «ποτέ δεν εξαντλήθηκε τόσο γρήγορα. Ούτε με εκλογές ούτε με Σαρτζετάκη. Ο κόσμος φρικιάζει αλλά θέλει να το δει. Είναι παράξενο» («Ελευθεροτυπία» 27-6). Κι ο αρχισυντάκτης του «Έθνους» κ. Νικολαΐδης δηλώνει στο ίδιο φύλο της «Ελευθεροτυπίας»:

«Η φωτογραφία αποτελεί δημοσιογραφικό ντοκουμέντο» και υπενθυμίζει άλλες αποτρόπαιες φωτογραφίες —όπως αυτές από τη σφαγή των Παλαιστινίων στη Σάμπρα και Σατίλα— που δεν προκάλεσαν, όπως τώρα, διώξη εφημερίδων ή εισαγγελική απαγόρευση περιγραφής του εγκλήματος. (Καλά η Σάμπρα και η Σατίλα· τα τεμαχισμένα πτώματα αυτοκινητιστικών ατυχημάτων που διεκδικούν copyright στο «Έθνος»);. Και κάτω από τη φωτογραφία του «ανατομικού εγκλήματος» το «Έθνος» ζητά μεν για πρώτη φορά «κατανόηση και συγγνώμη από τους αναγνώστες» αλλά το θεωρεί «αναγκαίο να δεχτούμε όλη αυτή την τρομερή γροθιά στο στομάχι και στα μούτρα για να συνειδητοποιήσουμε τη φρίκη...».

Δηλαδή, παιδαγωγικοί σκοποί και κίνητρα πίσω από την αναπαράσταση της φρίκης. Και όταν ασκήθηκε διώξη στο «Έθνος» αυτό έγραφε ότι ήταν «υποχρέωσή μας να μεταφέρουμε τους αναγνώστες μας στο νεκροτομείο, για να δουν το ανοσιούρηγμα»· και όσοι «ειλικρινώς ενοχλήθηκαν» από τη φωτογραφική αναπαράσταση του κρεουργημένου γυναικείου κορμιού, καλό θα είναι «να δείχνουν την ίδια ευαισθησία και απέναντι στις ταινίες τρόμου και φρίκης» που φέρνει η τηλεόραση ακόμα και «στις κρεβατοκάμαρες των παιδιών μας». Το ίδιο και η επίσης διωκόμενη «Αυριανή»: σ' ένα άρθρο - δείγμα δημοσιογραφικής δεοντο-

λογίας και ήθους του εντύπου του Ταύρου με τίτλο «Σιγά τ' αυγά», «η εφημερίδα που γκρέμισε τον Καραμανλισμό» διαμαρτύρεται γιατί όλη αυτή η ευαισθησία όταν ο κ. Παπανδρέου «ονομάζει ΕΦΙΑΛΤΗ τον αρχηγό της αντιπολίτευσης» και η κρατική τηλεόραση είχε μπάσει το ΕΓΚΛΗΜΑ και τη ΔΙΑΦΘΟΡΑ μέσα στο σπίτι μας» (σκεφτείτε πόση αμνησία αξιώνει από τους αναγνώστες της η φυλάδα αυτή που έγραφε όχι απλώς για ΕΦΙΑΛΤΗ αλλά, περίπου, για «σκύλο των Ες-Ες»...). Και, απολογείται «η έγκυρος των δημοκρατικών δυνάμεων», «τη φωτογραφία τη βάλαμε για να στιγματίσουμε το αποτρόπαιο έγκλημα». Και συμπληρώνει το αστέρι της στιχουργικής Μ. Χάρης, στο ίδιο φύλο της Αυριανής: «Με το φριχτό του έγκλημα που 'φερε αναγούλες σαν να μας τύλιξε όλους μας... στις νάυλον σακούλες. Σ' αυτές που της γυναίκας του τα φοβέρα κοψίδια έβαλε και τα πέταξε ψυχρά μες' τα σκουπίδια».

Και πίσω από όλα αυτά οι εκατοντάδες κόσμοι, με κυάλια ή χωρίς, με συνωστίζονται όταν ο δράστης θα έκανε την αναπαράσταση, ή να ζητάνε «κατατεμαχισμό του κανίβαλου στο Σύνταγμα», ή να γελάνε όταν τους αναπαριστά ο φωτορεπόρτερ στη γειτονιά που διαπράχθηκε το «ειδεχθές έγκλημα».

Όλα αυτά δείχνουν ίσως ότι τα πράγματα δεν είναι «μαύρο - άσπρο»· ότι πίσω από την εξέγερση κατά του «δαιμονιακού» και του «προαιώνιου κακού» κρύβεται, σήμερα τουλάχιστον, μια αντεστραμμένη, ή διαστροφική, προβολή κατεσταλμένων και γι' αυτό τεθλασμένων και απωθιμένων καταστάσεων. Ψυχής και νου συλλογικών. Γι' αυτούς όμως που, έτσι ή αλλιώς, επιτελούν ηγετικές λειτουργίες στο πεδίο της κοινής γνώμης παραμένει ακέραιο το πρόβλημα: με ποια κριτήρια, για ποιους λόγους, με ποια ιδεολογία και ως προς ποια κίνητρα εκτιμούν το πονουμένο και πληροφορία την αναπαράσταση των πιο ακραίων πράξεων ακρωτηριασμού της ανθρωπίνης ύπαρξης· με ποια λογική η εκπλήρωση των δουλειών τους απέναντι στο ύφος και το ήθος του κυριολεκτικά, εν Ελλάδι τουλάχιστον, ακρωτηριαστικού ταμπλόιντ μπορεί να βαπτίζεται «ενημέρωση»· πόσα αυτή η «ενημέρωση» καταργεί τα όρια μεταξύ πολιτισμού και βαρβαρότητας, ε-

λευθερίας και διαστροφής, συμανισμού και κτηνώδους αναπαράστασης μιας κατάστασης που επιλέγεται να ονομαστεί «πραγματικότητα» και «γεγονός του 24ωρου».

Ερωτήματα που θα έρχονται ξανά και ξανά μέχρις ότου η πάνδημη βαρβαρότητα δώσει τη θέση της στην κριτική συνείδηση ενός συμανισμού απαλλαγμένου από τα δεσμά της προϊστορίας της. Επί του παρόντος, για πρώτη φορά τιμητική εξαίρεση και ελπίδα αποτελούν οι ανακοινώσεις των φωτορεπόρτερς και της ΕΣΗΕΑ και, πάνω από όλα, των νέων δημοσιογράφων, αυτών που έκαψαν φύλα του «Έθνους»· προσυπογράφουμε την ανακοίνωσή τους, και επιλέγουμε να κλείσουμε έτσι τούτο το σημείωμα:

ΦΡΙΚΗ! Νεαρός τεμάχισε σε 16 κομμάτια την 18χρονη γυναίκα του. Και το «ΕΘΝΟΣ», η «Μεσημβρινή» και η «Αυριανή» συμπλήρωσαν το έγκλημα δημοσιεύοντας φωτογραφίες. Οκτάσπληη το «Έθνος», γιατί, τάχα, έκρινε, πως είναι «αναγκαίο να δεχτούμε όλη αυτή την τρομερή γροθιά στο στομάχι και στα μούτρα».

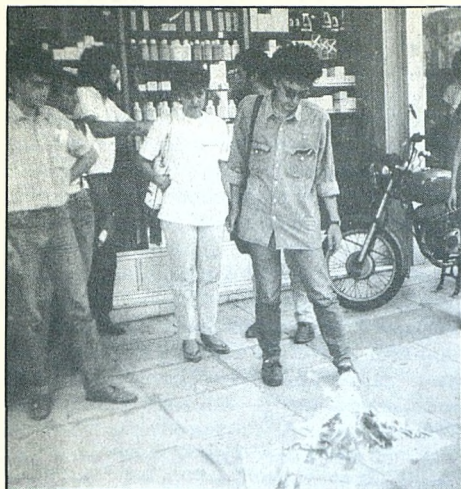
»ΦΡΙΚΗ! Και η μνήμη της νεκρής; Και οι δύστυχοι γονείς; Και η ευαισθησία των αναγνωστών; Και η στοιχειώδης δημοσιογραφική δεοντολογία; Και ο σεβασμός στον άνθρωπο; Κι αυτοί λοιπόν να δεχτούν μια «γροθιά στα μούτρα», κύριε Φιλίππου; Στο όνομα ποιου κανόνα μπορούμε να ξανατεμαχίζουμε το θύμα - το όπιο θύμα;

»ΦΡΙΚΗ! Η λογική του πενηντάριου και της αύξησης της κυκλοφορίας γίνεται καθεστώς. Γίνεται έγκλημα ιδιαιδώς απεχθές! Γίνεται εργαλείο εγκληματικό στα χέρια ανθρώπων ιδιαίτερα επικίνδυνων!

»ΦΡΙΚΗ! Σαν μια ομάδα νέων ανθρώπων που ντρεπόμαστε να δηλώσουμε «δημοσιογράφοι», αλλά και σαν αναγνώστες που απαιτούν το ελάχιστο του σεβασμού που μας αναλογεί, ζητούμε τη συμπάρταση όλων για να σταματήσει αυτό το ΑΙΣΧΟΣ!

»Όλων ποιων; Της ΕΣΗΕΑ; Των δημοσιογράφων; Των αναγνωστών; Των επωνύμων; Όλων αυτών που ΝΤΡΑΠΗΚΑΝ μαζί μας!.

του Τύπου, του Ραδιοφώνου, της Τηλεόρασης...

Η επιχείρηση «φρικολαγνεία» — επίδοση του «Έθνους» αλλά και του «ΕΛ Τύπου» από το παρελθόν (ποιος ξέχασε τη δολοφονημένη κοπέλα στη Βουλαγαμένη)— αποτέλεσε πριν τα πρακτορολογικά το μέγα θέμα του Τύπου κατά το δεκαπενθήμερο που πέρασε. Στη φωτογραφία, νέοι δημοσιογράφοι απαντούν συμβολικά στην τρομολαγνεία των εφημερίδων. (Βλ. σχετικό άρθρο στις σελίδες αυτές).

● Η μάχη μεν τελείωσε, αλλά οι απόηχοι από τους κανονιοβολισμούς δεν λένε να σταματήσουν. Ο λόγος φυσικά για την δικαστική αναμέτρηση «Έθνους» - Κοσκωτά που έληξε με νίκη στα σημεία του δεύτερου, νίκη που πολλοί τη χαρακτηρίσαν πύρρεια: το πόθεν έσχες κυριάρχησε κατά το μεγαλύτερο μέρος της διαδικασίας, χωρίς ο δρ. Γ. Κοσκωτάς να δώσει καμιά ουσιαστική απάντηση.

Το σημαντικότερο συμπέρασμα της δίκης, είναι ίσως η φτώχεια των επιτελείων των δύο αντιπάλων. Για την πλευρά Κοσκωτά σημειώσαμε ήδη στο προηγούμενο τεύχος την ψευδομαρτυρία του κ. Κουινελάκη, που υποστήριξε ότι το ANTI του είχε «πετσοκόψει» επιστολή, χωρίς βεβαίως αυτό να έχει συμβεί ποτέ. Οι συνήγοροι του «Έθνους» (όπως ο κ. Σταμούλης λχ. που είναι συνήγορος της ΑΧΧΟΝ αλλά και της «Αυριανής») δεν αναφέρθηκαν στο γεγονός.

Ακόμη χειρότερη ήταν η εμφάνιση του άλλου στελέχους των λοιπών κοσκωτικών δυνάμεων Θ. Καλούδη, που κόντεψε να στείλει τον εκδότη του στη φυλακή, αφού κατά τη διάρκεια της δίκης έγραψε άρθρο στο ΕΝΑ, με το οποίο εξεβίαζε λίγο - πολύ την κυβέρνηση να παρέμβει στη Δικαιοσύνη. Η γκάφα αυτή του έτερου χονδρού της Γραμμής ανάγκασε τον «μεγάλο χονδρό» (όπως λέμε μεγάλο αδελφό) δόκτωρα Κοσκωτά να πάρει αποφάσεις κατά τη διάρκεια της δίκης: Η κυριότερη απ' αυτές ήταν η απόφαση για τη μετάθεση του μέχρι πρότινος διευθυντή του ΕΝΑ Θ. Καλούδη στο εκδοτικό εγχείρημα των 24ΩΡΩΝ, της νέας εφημερίδας που ετοιμάζει ο κ. Κοσκωτάς. Πολλοί νόμισαν ότι πρόκειται για προαγωγή, αλλά άλλοι μέσα από το συγκρότημα τριβούν τα χέρια τους: πρόκειται —υποστηρίζουν— για *δυσμενή μετάθεση*.

Καλύτερη δεν ήταν και η εμφάνιση του άλλου στελέχους των υπόλοιπων κοσκωτικών δυνάμεων κ. Γ. Μαντζουράνη, ο οποίος άκουσε τα εξ αμάξης από τον μάρτυρα υπεράσπισης του «Έθνους» κ. Β. Ραφαηλίδη. «Παλιότερα είσατε με την

κυβέρνηση, τώρα είστε Κοσκωτάνθρωπος, κι εγώ δεν ξέρω πού θα πάτε στο μέλλον», είπε ο μάρτυρας στον άφωνο συνήγορο Πολιτικής Αγωγής. Η θέση του κ. Μαντζουράνη δεν φαίνεται προς το παρόν τουλάχιστον να αμφισβητείται, αφού ο τέως γραμματέας του υπουργικού συμβουλίου που διατηρεί και σήμερα θαυμάσιες σχέσεις με τον παλιό του προϊστάμενο Μένιο Κουτσόγιωργα θεωρείται από κύκλους της Γραμμής «τοποτηρητής του Καστρί» στο συγκρότημα Κοσκωτά. Αυτά ισχυρίζεται άλλωστε ο ίδιος καμαρώνοντας για την αιώνια φιλία του με τον Μένιο και τις λοιπές πασοκικές δυνάμεις.

● Αυτό πάντως που είναι σίγουρα προς μεγάλη λύπη του «Έθνους», είναι ότι η κυβέρνηση στρέφεται όλο και περισσότερο προς τον ευτραφή εκδότη της «ΝΕΑΣ Καθημερινής». Ο διοικητής της Τράπεζας Ελλάδος κ. Χαλικιάς είναι μέλι - γάλα με τον Κοσκωτά, ο πρωθυπουργός έσπευσε να συναντήσει τον μεγαλοεπιχειρηματία και να του εκφράσει τη λύπη του μετά το ατυχές επεισόδιο με την Τράπεζα Κεντρικής Ελλάδος. Ο πρωθυπουργός εξάλλου, όπου σταθεί κι όπου βρεθεί ισχυρίζεται ότι στο πρόσωπο του Κοσκωτά προσβλέπει το «επιχειρηματικό μέλλον της Ελλάδας» ενώ ο Γιώργος (υιός) Παπανδρέου διατηρεί άριστες σχέσεις με τον τραπεζίτη. Στη δίκη πάλι, απεκαλύφθη ότι ο πρωθυπουργικός γαμπρός ετοιμάζε εφημερίδα με τον κ. Γ. Κοσκωτά, πριν πέσει στην αγκαλιά του Κουρή και του «Δημοκρατικού Λόγου»...

Αντίθετα στο «Έθνος» δεν έχει απομείνει παρά ο κ. Μαρούδας, ο οποίος έστειλε όμως πριν τη δίκη επιστολή συνγνώμης προς τον κ. Καλούδη και τις άλλες κοσκωτικές δυνάμεις. Είχε ή δεν είχε δικίο ο εκδότης του «Έθνους» κ. Μπόμπολας που ήθελε στην αρχή της δίκης να υπάρξει κάποιος συμβιβασμός με την άλλη πλευρά, σε αντίθεση με την άποψη του κ. Φιλίππουλου;

Και για να τελειώνουμε με τους αντιδίκους που θα συναντηθούν ξανά στο εφετείο: ο εκδότης του «Έθνους» ετοιμάζεται να παραχωρήσει τη θέση του στη θυγατέρα του, ενώ διευθυντής παραμένει πάντα ο κ. Φιλίππουλος. Στη «ΝΕΑ Καθημερινή» τώρα, προσετέθησαν νέες οικονομικές και πολιτιστικές σελίδες, μήπως και ανακοπεί η πώση ενός φύλλου, από το οποίο αποχωρεί σταδιακά όλο το ιστορικό του επιτελείο.

● Το **Ράδιο του Δήμου Πειραιά** βγήκε στον αέρα, με Έβερετ. Ο Δήμαρχος Αθηναίων διαφοροποιήθηκε για μια ακόμη φορά από τον αρχηγό του, που αναμένεται τις προσεχείς μέρες να διαφοροποιηθεί με τη σειρά του τόσο από τον κ. Έβερετ, όσο και από το σταθμό του. Ο αρχηγός της ΝΔ δεν έχει καταφέρει να ξεχάσει τη συνέντευξη στην οποία στριμώχθηκε «μέσα στο σπίτι του» όπως λένε οι επιτελείς του και δεν είναι καθόλου ικανοποιημένος από την πολιτική κατεύθυνση του σταθμού. «Ο σταθμός κρατάει μια

πολιτική ίσης απόστασης ανάμεσα στο ΠΑΣΟΚ και τη ΝΔ» έλεγε ένας βουλευτής εξ απορρήτων του κ. Μητσοτάκη και καλλιεργεί την ιδέα μιας τρίτης λύσης πέρα από τη ΝΔ.

● Προς τα τέλη Ιουλίου θα βγει στον αέρα και ένας σταθμός που επιδιώκει πραγματικά να είναι διαφορετικός. Το **Ράδιο Α**, είναι ο σταθμός του Δήμου Αργυρούπολης και οι προδιαγραφές του, τόσο από πλευράς δημιουργίας προγράμματος, όσο και από πλευράς εσωτερικής δομής είναι *εναλλακτικές*.

Το πρόγραμμα του σταθμού θα παράγεται από εθελοντές, που θα έχουν απόλυτη ελευθερία έκφρασης σεβόμενοι απλώς ένα πλαίσιο δεοντολογίας, το οποίο έχει ήδη καταρτισθεί. Υπεύθυνη για το πρόγραμμα και την καθημερινή λειτουργία του σταθμού είναι μια 9μελής συντονιστική ομάδα. 4 από τα 9 μέλη ορίζονται από τους ίδιους τους εθελοντές που φτιάχνουν το πρόγραμμα του σταθμού, τρία εκλέγονται από το Δημοτικό Συμβούλιο, με την κάθε παράταξη —ακόμη και την πλειοψηφούσα— να δικαιούται να προτείνει μόνο ένα άτομο, το όγδοο μέλος είναι ο τεχνικός υπεύθυνος και το τελευταίο, που έχει την υπευθυνότητα για το όλο πρόγραμμα, ορίζεται από το Δημοτικό Συμβούλιο μετά από πρόταση του Δημάρχου και πρέπει να είναι πρόσωπο γενικότερης αποδοχής.

Κάθε 6 μήνες, η Συντονιστική ομάδα εξετάζει την πορεία του σταθμού και του κάθε μέλους της και οι αποφάσεις της είναι δεσμευτικές για το Δημοτικό Συμβούλιο. Η «Επιτροπή δεοντολογίας» η οποία δεν έχει προληπτικές αρμοδιότητες, αλλά εξετάζει τα παράπονα πολιτών ή ομάδων που θεωρούν ότι μειώθηκαν από κάποια εκπομπή αποτελείται από τον Δήμαρχο και 6 ακόμη μέλη, τα οποία προέρχονται από τους τρεις συνδυασμούς οι οποίοι μετέχουν στο Δημοτικό Συμβούλιο και από τρεις ανθρώπους σχετικούς με τα γράμματα τις τέχνες και τα μέσα ενημέρωσης, οι οποίοι ορίζονται με τη σειρά τους από τους δημοτικούς συνδυασμούς.

Την καινοτόμο και αποκεντρωμένη λειτουργία έχει ήδη δεχθεί το Δημοτικό Συμβούλιο του δήμου Αργυρούπολης και ο δήμαρχος κ. Ευσταθιάδης, που εκλέγεται με την υποστήριξη του ΠΑΣΟΚ. Δήμαρχοι γειτονικών δήμων έχουν εκδηλώσει ενδιαφέρον για να συμμετάσχουν και αυτοί στο πρόγραμμα, ενώ εμπνεύστρια της ιδέας και ψυχή της προσπάθειας είναι η κ. **Ελένη Κασμάτη**. Η τελευταία διατηρεί αντίστοιχα σχέδια και για το χώρο της επικοινωνίας και του βίντεο.

● Και αυτός, απλώς ...πληροφορεί. Ο λόγος για τον κ. **Νίκο Αγγελή**, αρχισυντάκτη της «Μεσημβρινής» και λαύρο πολέμιο των ανοιγμάτων του κ. Έβερετ στον ραδιοφωνικό σταθμό του Δήμου της Αθήνας. Με τα περίφημα —όχι πάντως από συντακτικής ή αισθητικής πλευράς— άρθρα του («και ο Έβερετ απλώς προεδρεύ-

Ενημέρωση στη «ΝΕΑ Καθημερινή» (Τετάρτη, 1/7) σχετικά με κινητοποίηση των αγωνιστών της Εθνικής Αντίστασης. Η διαδήλωση έχει φόντο, με την ευκαιρία, τις ταμπέλες της «Τράπεζας Κρήτης». Σύμπτωση κι αυτό; Θα φανεί: αν οι εκδηλώσεις για την 28η Οκτωβρίου θα έχουν φόντο τα φαστφουντάδικα «Μακντόναλντ» στις φωτογραφίες που θα δημοσιευτούν το φθινόπωρο, κερδίσαμε το στοίχημα. (Όπως γράψαμε ήδη, τα «Μακντόναλντ» είναι το τελευταίο απόκτημα της συλλογής Κοσκωτά και ιδιαίτερη αδυναμία του ίδιου και του κ. Θ. Καλούδη).

ει») κατακεραύνωσε την *κατάληψη του σταθμού από τους αριστερούς και τους συννοδοπόρους του ΠΑΣΟΚ το οποίο είχε πετάξει έξω από τα μέσα ενημέρωσης όλους τους υγιείς ανθρώπους της φιλελεύθερης παράταξης*.

Όχι και όλους. Ο ίδιος ο αρχισυντάκτης της «Μεσημβρινής» χρηματοδοτείται όχι μόνο από την οικογένεια Βαρδινογιάννη, αλλά και από τα κονδύλια της γενικής Γραμματείας Τύπου και Πληροφοριών: προσελήφθη στην υπηρεσία στις 10-4-78 και διετέλεσε εναλλάξ υπάλληλος των γραφείων Τύπου του κ. Έρβερτ και του κ. Μητσοτάκη. Η κακούργα αλλαγή, μετέθεσε τον κ. Αγγελή στην κεντρική υπηρεσία και ο τελευταίος ευγνώμων συνέχισε να αρθρογραφεί με τα καλύτερα λόγια για τον νέο πολιτικό του προϊστάμενο κ. Σωτήρη Κωστόπουλο. Το 1984 αποσπάστηκε στο Κοινοβούλιο και ανέλαβε να *π λ η ρ ο ρ ε ι* τη Γενική Γραμματεία Τύπου και την κυβέρνηση για τα... συμβαίνοντα στη Βουλή. Μηνιαίος μισθός πάνω από 100.000 δρχ. για να αργομισθεί ή και να πληροφορεί...

● «*Τα ονόματα*». Αυτός ήταν ο τίτλος μιας «διορθωτικής» διευκρίνισης στο ΒΗ-

ΜΑ της περασμένης Κυριακής. Γενικώς η εφημερίδα αυτή δεν κάνει ποτέ λάθη εκτός κάποιες μικρές «τυπογραφικές» αβλεψίες που μεταβάλλουν τα ονόματα επί το περιπεκτικότερον. Εν πάση περιπτώσει η «επανόρθωση» αφορούσε σχόλιο στον «*Βηματοδότη*» της 21/6. Το δημοσίευμα εκείνο έπαισε τους παρεπιδημούντες ότι αποκλείεται να είναι συντάκτες της εν λόγω σελίδας, ο διευθυντής της εφημερίδας κ. **Στ. Ψυχάρης**. Ο λόγος είναι απλός: Ανάμεσα στα 42 ονόματα κλαδικάριων ή μη της ΝΔ (ψιλά γράμματα αφού εδώ όλα είναι «όποιοι πάρει η μάλα») περιλαμβάνονταν και τα εξής: Γ. Κολοκοτρώνης, Β. Κοντοβαζαϊνίτης, Α. Μπουλούκος, Δ. Γιανναράκος, Μ. Δαφνής, Κ. Φίλιππας, Οδ. Ζούλας και Σπ. Τσίρος. Με κανέναν τρόπο ο κ. Ψυχάρης δεν θα ανέγραφε ποτέ τα ονόματά τους για να τους «καρφώσει» γιατί και αυτοί συνυπέγραψαν κάποτε μαζί με τον κ. Σταύρο Ψυχάρη τηλεγράφημα ευχαριστήριο προς το δικτάτορα Παπαδόπουλο για όσα καλά έκανε ο άνθρωπος για τον Τύπο... Άλλος λοιπόν πρέπει να ασχολείται με τον «*Βηματοδότη*». Ίσως ο κ. Στ. Ψυχάρης να ασχολείται με τη συγγραφή της «*Σιβύλλας*» αφού είναι και άνθρωπος των τεχνών και των γραμμάτων.

● Τα βρήκε όπως λέγεται η πολυσυλλεκτική κυρία που ακούει στο ψευδώνυμο «*Σιβύλλα*» με το νέο γενικό διευθυντή της ΕΡΤ-1 Ν. Σιφουνάκη. Και αν κρίνουμε από τα κολακευτικά ραβασάκια που του 'γραψε πρόσφατα η πληροφορία μάλλον αληθεί. Σημαντικό ρόλο στη συμφιλίωση έπαιξε όπως λέγεται και ο κ. Κακλαμάνης που τηλεφώνησε στη... «*Σιβύλλα*» και εγγυήθηκε ότι ο κ. Σιφουνάκης είναι «καλό παιδί». Είχε προηγηθεί ένα τηλεφώνημα του κ. Σιφουνάκη στη «*Σιβύλλα*», σε έντονο τόνο, με το οποίο «της ζητούσε εξηγήσεις» για όσα έγραφε εναντίον του. Η *Σιβύλλα* τα 'χασε, «μάσησε τα λόγια» της και είπε ότι δεν έχει τίποτα προσωπικό εναντίον του. Απλώς είναι... κακιά. Και δεν του εξήγησε, βέβαια, ότι όσα έγραφε δεν αφορούσαν αυτόν προσωπικά αλλά το «σπίτι» της που μετά από την αποχώρησή του κ. Χαλάτση έμεινε μόνο με δύο δικούς του διευθυντές στην ΕΡΤ-1 και ούτε καν ένα «γενικό». Κι απ' ό,τι γνωρίζουμε σύντομα θα μείνει μόνο με ένα διευθυντή επειδή ο σημερινός διευθυντής προγράμματος, ο κ. **Μηνάς Παπάζογλου**, θα επιστρέψει στα ΝΕΑ. Ο λόγος; Όταν ο κ. Παπάζογλου άφησε την εφημερίδα του για να πάει στην ΕΡΤ-1 δεν απολύθηκε αλλά πήρε εξάμηνη άδεια η οποία και έληξε. Του είπαν λοιπόν από το «*Συγκρότημα*»: «*ή εδώ ή εκεί*». Και, φρονίμως ποιών διάλεξε το «*εδώ από τώρα*».

● Όσο για τον άλλο άνθρωπο του συγκροτήματος στην ΕΡΤ-1, το διευθυντή ειδήσεων κ. **Δελγιάννη** δεν ακούγεται τίποτα. Ο άνθρωπος είναι διακριτικός.

Ο κ. Χαλάτσης πάλι, εργάζεται πυρετωδώς για να στήσει το τηλεοπτικό κανάλι του «*Συγκροτήματος*». Την ευθύνη του τελευταίου έχει αναλάβει τριμελής ομάδα, τα άλλα μέλη της οποίας είναι ο Π.

ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ: ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΕΣ ΑΠΡΙΛΙΟΥ

Τρίτος μήνας μετά την αύξηση της τιμής των εφημερίδων από 40 σε 50 δρχ. και οι πανελλήνιες κυκλοφορίες των αθηναϊκών εφημερίδων εξακολουθούν να βρίσκονται κατά 8,8% χαμηλότερα από πέρυσι.

Το πιο μεγάλο ενδιαφέρον, όμως, το παρουσιάζει ο αγώνας για τη δεύτερη θέση την οποία για τρίτο κατά σειρά μήνα χάνουν τα **Νέα** που φέτος την πήραν μόνο ένα μήνα. Δεύτερος τον Απρίλιο βγήκε ο **Ελεύθερος Τύπος**, για δεύτερη φορά φέτος και τρίτη η **Ελευθεροτυπία** που επίσης έχει μια δευτεριά φέτος (Μάρτιος). Το πρόβλημα των **Νέων** με τη μονότονα φιλοπασοκική πολιτική που ακολουθεί και την έλλειψη αγνώστων στην επαρχία (λόγω μικρών αγγελιών), αρχίζει να γίνεται οξύτατο.

Η πτώση των φιλοπασοκικών εφημερίδων είναι κάπως μεγαλύτερη από την πτώση του μέσου όρου, ίσως λόγω και της παρουσίας της **Πρώτης** που εκδόθηκε ακριβώς πριν ένα χρόνο και τους αφαίρεσε πολλούς αριστερούς αναγνώστες. Μεγάλη πτώση παρουσιάζει πάντα το **Έθνος** (20,0%). Η **Ελευθεροτυπία** είναι η μοναδική εφημερίδα σε αυτό το χώρο που παρουσιάζει άνοδο και μάλιστα σημαντική (+ 10,2%).

Οι νεοδημοκρατικές εφημερίδες, σαν σύνολο, περιόψαν κρατούν τις περυσινές τους θέσεις. Αλλά εδώ σημειώνονται μεγάλες ανακατατάξεις: Σχεδόν όλα τα φύλλα που χάνουν κυρίως οι παλιές μεγάλες εφημερίδες του χώρου, το παίρνει ο **Ελεύθερος Τύπος**, που μάλιστα παρουσιάζει το εντυπωσιακότερο πο-

	1986	1987	%
ΠΑΣΟΚ			
Αυριανή	(3) 118.129	(5) 109.345	- 7,4
Έθνος	(1) 193.715	(1) 154.953	- 20,0
Ελευθεροτυπία	(2) 123.170	(4) 110.562	- 10,2
Δημοκρ. Λόγος	(13) 19.713	(13) 10.950	- 44,5
Σύνολο	563.715	505.860	- 10,3
Ν.Δημοκρατία			
Βραδυνή	(7) 66.774	(7) 55.823	- 16,4
Απογευματινή	(5) 103.299	(6) 90.697	- 12,2
Μεσημβρινή	(10) 37.611	(9) 37.784	+ 0,5
Ακρόπολις	(12) 23.407	(12) 16.373	- 30,1
Καθημερινή	(11) 24.864	(11) 24.395	- 1,9
Ελεuth. Τύπος	(6) 96.887	(2) 121.122	+ 25,0
Σύνολο	352.842	346.194	- 1,9
ΚΚ - Αριστερά			
Ριζοσπάστης	(8) 59.450	(8) 46.052	- 22,5
Αυγή	(15) 7.112	(14) 6.893	- 3,1
Πρώτη	(9) 50.669	(10) 37.004	- 27,0
Σύνολο	117.231	89.949	- 23,3
Άκρα δεξιά			
Ελευθερη Όρα	(16) 1.356	(16) 1.365	+ 0,7
Εστία	(14) 7.154	(15) 6.806	- 4,9
Σύνολο	8.510	8.171	- 4,0
Γενικό Σύνολο	1.042.298	950.179	- 8,8

σοστό αύξησης από όλες τις εφημερίδες (+ 25,0%).

Οι εφημερίδες της αριστεράς εμφανίζουν μεγάλη πτώση γιατί πέρυσι τον Απρίλιο πρωτοεκδόθηκε η **Πρώτη** και όπως ήταν φυσικό, η κυκλοφορία της στην αρχή ήταν πολύ μεγάλη ενώ τώρα έχει βρει το κανονικό επίπεδό της.

ν.ι.κ.

Ευθυμίου και η κ. Λιάνα Κανέλη. Όταν θα βγουν στον αέρα θέλουν να είναι οι καλύτεροι στ' αθλητικά και γι' αυτό στήνουν την «Ομάδα» τους από τώρα. Εκτός του κ. Διακογιάννη που δουλεύει ήδη στο «Συγκρότημα» άλλο επιλεκτό μέλος θα είναι ο κ. Φ. Συρίγος.

Όσο για το ραδιοφωνικό σταθμό του «Συγκροτήματος» το στήσιμό του έχει αναλάβει ο **Βαγγέλης Γιαννόπουλος** (όχι ο γνωστός σας) ειδικώς μετακληθείς από τον σταθμό SIS του Βελγίου. «Συμπωματικώς» ο Ταχυδρόμος αφιέρωσε κάποια λόγια σ' αυτόν το νέο Βαγγέλη...

● Αλλά το «Συγκρότημα» συναντά δυσκολίες στο να πάρει τους ανθρώπους που θέλει επειδή και ο Δρ. Γ. Κοσκωτάς έχει μπει για τα καλά στη μάχη με «ανθρώπους» του —τον **Τάσο Παπαδόπουλο** του TV3— και την **Αθηνά Ρικάκη**. Την υψηλή εποπτεία την έχει βέβαια ο ψευδορκος κ. Κουνελάκης. Όσο για τον κ. Σωτηριάδη, πρώην αναπληρωτή Γενικό της ΕΡΤ-1 οι πηγές, μας λένε ότι «κρατιέται απ' έξω» και ασχολείται μόνον με το «Τεταρτο».

● Άνθρωποι και των δυο συγκροτημάτων πλησιάζουν και βολιδοσκοπούν συνεχώς ανθρώπους των κρατικών καναλιών, δημιουργώντας πονοκέφαλο στις διευθύνσεις τους, που δεν ξέρουν τι θα τους έχει μείνει στα χέρια ύστερα από λίγους μήνες. Αλλά η αγωνία τους θα κρατήσει όπως φαίνεται λίγο επειδή ο πρωθυπουργός κ. Α. Παπανδρέου φαίνεται αποφασισμένος να προχωρήσει στην ιδιωτικοποίηση πριν από τις εκλογές. «Θα γίνει που θα γίνει μετά το 1922», μας έλεγε καλός γνώστης των τηλεοπτικών μας πραγμάτων, «γιατί να μην το κάνει τώρα και να κερδίσει κάποιους πόντους»; Αντίθετες πληροφορίες αναφέρουν ότι η ιδιωτικοποίηση της TV δεν θα γίνει πριν τις εκλογές. Με το νομοσχέδιο θα λυθεί μόνο το θέμα των ραδιοφωνικών σταθμών και

το θέμα των ιδιωτικών καναλιών θα αφεθεί «θολό» για να αντιμετωπιστεί με προεδρικά διατάγματα συνταγμένα σε «άψογα ελληνικά» (περί «τηλοψίας»).

● Ραδιοφωνικό σταθμό ετοιμάζει και η Intracom του κ. Κόκκαλη, εταιρεία γνωστή για τις προμήθειές της στον ΟΤΕ του κ. Φάνη Τόμπρα.

● Στα ραδιοτηλεοπτικά νέος διάττων στον αστερισμό του δρ. Γ. Κοσκωτά (προκύπτει η σχέση τους γιατί δεν έχει σχέση ούτε με Λαμπράκη, ούτε με Intracom, ούτε με Μπόμπολα, ούτε με... Ράδιο - Αντίλαλο) ο δικηγόρος Αθηνών κ. **Βασίλης Παναγιωτόπουλος**. Αγόρασε με προσύμφωνο ένα από τα δεκαέξι κανάλια του υπό εκτόξευση γαλλο-βελγικο-γερμανικού διαστημικού σταθμού ASTRA. Τώρα βέβαια μπορεί ο κ. Β. Παναγιωτόπουλος να μην έχει σχέση ούτε με τον κ. Κοσκωτά αλλά να αγόρασε «στον αέρα» —κυριολεκτικά— ο άνθρωπος και να περιμένει μουστερήδες για να διαπραγματευθεί τη μεταπώληση.

● **ΠΟΘΕΝ ΜΙΣΟΣ** και άλλα παρόμοια για το μισαρόν και φθονερών έθνους των νεοελλήνων αναρωτιόταν την περασμένη Κυριακή η κ. Ελένη Βλάχου στο χρονογράφημά της στη «ΝΕΑ Καθημερινή» («Νέα» όπως λέμε Νέα καρβάλη, Νέα υερσέη, Νέα αγχιάλος κλπ.). Και μεταξύ άλλων θυμήθηκε όσα έγραφε «από την ίδια στήλη» προ τριακονταετίας. Βέβαια θα μπορούσε να αναρωτηθεί κανείς και «*πόθεν μνήμη*» γιατί πολύ μεταγενέστερα από το «προ τριακονταετίας» είχε και η ίδια αναρωτηθεί για το «*πόθεν έσχες*» του κ. Γιώργου Κοσκωτά— από την περίπτωση του οποίου πήρε σβάρνα αυτό το «πόθεν μίσος, πόθεν φθόνος». Αλλά για το «πόθεν μνήμη» της κ. Ε. Βλάχου θα έπρεπε να αναρωτηθούμε και για άλλον ένα λόγο: Εκτός από τα άλλα κατοικίδια,

στο χρονογράφημά της αναφέρθηκε και στις **κόττες** ενώ άλλες σελίδες της τώως εφημερίδας της φιλοξενούσαν άρθρο του κ. **Κ. Τσάτσου**.

● Πάντως ίσως να μην φταίει καθόλου γι' αυτό η κ. Βλάχου. Άλλωστε η εφημερίδα είναι τώρα πια απλώς «δελτίο Τύπου» του συγκροτήματος Κοσκωτά: όπως είπε και στη δίκη με το «Έθνος» ο κ. **Γ. Β. Μαγκάκης** «ο κ. Θ. Καλούδης και το ΕΝΑ δεν εκφράζουν τον κ. Κοσκωτά. Τον κ. Κοσκωτά εκφράζει η Καθημερινή» (η «ΝΕΑ Καθημερινή» δηλαδή).

Αν επομένως ενδιαφέρεστε να πληροφορηθείτε πώς σκέφτεται ο κ. Κοσκωτάς δεν έχετε παρά να καταβάλετε ένα πενήνταδραχμο στον περιπτερά της συνοικίας σας. Εξοικονομείτε 150 δραχμές, από τις 200 που θα πληρώνετε για το ΕΝΑ...

ΕΠΙΑΣΑΝ ΤΟΥΣ ΔΥΟ ΦΟΝΙΑΔΕΣ

● Προβλέπεται ότι οι κ. **Κασίμης** και **Σερίφης** θα γίνουν σύντομα πολυεκατομμυριούχοι. Αν τελικά κάνουν μήνυση στο σύνολο σχεδόν του καθημερινού Τύπου για «συκοφαντική δυσφήμιση» μετά από τους τίτλους που είχαν τα φύλλα της 30/6 —όπως ο αναδημοσιευόμενος του «Ελ. Τύπου»— δεν θα ξέρουν από πού να μαζεύουν χρήματα. Αφήστε πια την αποζημίωση που πρέπει να ζητήσουν από το Δημόσιο λόγω «διαρροών από την Αστυνομία»...

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ: ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΕΣ ΑΠΡΙΛΙΟΥ

Μια μικρή κάμψη εμφανίζουν οι κυκλοφορίες των περιοδικών. Στα περιοδικά ποικίλης ύλης το **Ένα** (Κοσκωτάς) βρέθηκε πρώτο, αλλά αυτό δε σημαίνει ότι είναι πρώτο όλο το χρόνο. Πάντως σημείωσε μία εντυπωσιακή άνοδο αυτό το μήνα, με τα έκτακτα ένθετα που βάζει και τη μεγάλη διαφήμιση που κάνει. Αντίθετα ο αντίπαλός του **Ταχυδρόμος** (Λαμπράκης) βρίσκεται σε συνεχή πτώση. Πολύ μεγάλη πτώση παρουσιάζουν πάντα οι **Εικόνες** του Μπόμπολα (− 24,4%).

Στα **Λαϊκά περιοδικά** κάμψη παρουσιάζει και το **Και** (Κοσκωτάς) το μόνο μη-τηλεοπτικό περιοδικό που η κυκλοφορία του πλησιάζει τις εκατό χιλιάδες. Το **Ρομάντσο** (Θεοφανίδης) κρατάει την κυκλοφορία του, αλλά το **Ντομινό** (Νέος Παρνασσός ΑΕ) και η **Βεντέτα** (Θεοφανίδης) γνωρίζουν μεγάλη πτώση − 20,9% το πρώτο και 25,0% το δεύτερο.

Στα **γυναικεία περιοδικά** η εισβολή του **Μια** (Κοσκωτάς) είχε σαν συνέπεια να αυξηθεί σημαντικά το σύνολο της κυκλοφορίας τους (+ 18,5%) αλλά και να πέσει κατακόρυφα η κυκλοφορία του **Πάνθεον** του Θεοφανίδη (− 38,5%). Η **Γυναίκα** (Τερζόπουλος) κρατάει την πρώτη θέση της με δυσκολία.

Στα **τηλεοπτικά περιοδικά** η έκδοση του TV3 έφερε μια νέα ανακατανομή στις κυκλοφορίες των τριών κυριότερων περιοδικών. Όσα φύλλα έχασαν η κρατική **Ραδιοτηλεόραση** και το **Τηλέραμα** του Πουρνάρα, ακριβώς τόσα πήρε το νέο περιοδικό του Κοσκωτά.

Υ.Ι.Κ.

Ποικίλης ύλης	1986	1987	%
Ένα	67.374	78.714	+ 16,8
Ταχυδρόμος	74.752	70.515	− 5,7
Εικόνες	77.913	58.891	− 24,4
	220.039	208.120	− 5,4
Λαϊκά			
Και	108.774	99.124	− 8,9
Ρομάντσο	76.835	75.811	− 1,3
Ντομινό	81.149	64.171	− 20,9
Βεντέτα	26.887	20.175	− 25,0
	293.645	259.281	− 11,7
Γυναικεία			
Γυναίκα	66.613	58.427	− 12,3
Μια	—	47.741	—
Πάνθεον	47.814	29.403	− 38,5
	114.427	135.571	+ 18,5
Τηλεοπτικά			
Ραδιοτηλεόραση	185.684	148.193	− 20,2
Τηλέραμα	183.654	137.676	− 25,0
TV3	—	84.788	—
	369.338	370.657	+ 0,4
Μηνιαία			
Εκείνη	95.670	66.380	− 30,6

1986: Χρυσή χρονιά για τα μέσα μαζικής ενημέρωσης

Ακόμη καλύτερα
προμηνύονται τα
αποτελέσματα
για το 1987

του Ν.Ι. Κυριαζίδη

Χρυσή χρονιά για τα μέσα μαζικής ενημέρωσης στάθηκε το 1986. Όλα τα στοιχεία δείχνουν πως η σοβαρή οικονομική κρίση που περνούσαν έληξε ουσιαστικά το 1985. Και όλες οι προβλέψεις για φέτος λένε ότι το '87 θα είναι ακόμη πιο χρυσόφορο από το '86.

Από τη μελέτη 30 ισολογισμών με τα οικονομικά αποτελέσματα του 1986, προκύπτει ότι πέρσι:

- Δεκαεννέα εταιρείες που συνθέτουν 11 εφημεριδιακά συγκροτήματα έβγαλαν 800 εκατομμύρια δρχ. παραπάνω κέρδη από το '85.

- Δέκα εταιρείες που συνθέτουν 8 συγκροτήματα περιοδικών, έβγαλαν 430 εκατομμύρια δρχ. παραπάνω κέρδη από το '85.

- Η ΕΡΤ1 —ο μοναδικός σταθμός τηλεόρασης που δημοσιεύει ισολογισμό— δηλώνει 2,6 δισ. δρχ. παραπάνω κέρδη από το '85.

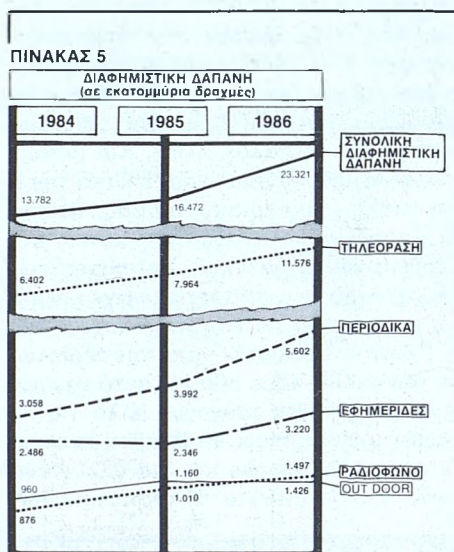
Έτσι, οι ελληνικές εταιρείες των μέσων ενημέρωσης που πολλοί τις θεωρούσαν ότι ήταν για το μεγάλο κεφάλαιο μόνο ένα μέσο προβολής ή επίτευξης πολιτικοοικονομικών σκοπών, μετατρέπονται τώρα, όπως και στον υπόλοιπο Δυτικό κόσμο, σε οικονομικά αποδοτικότερες επιχειρήσεις. Πράγμα που σημαίνει ότι θα πρέπει να περιμένουμε μια επέκταση των επενδύσεων στις εταιρείες που υπάρχουν και νέες προσπάθειες εισόδου του επιχειρηματικού κεφαλαίου στους διάφορους τομείς της πληροφόρησης.

Ταυτόχρονα πρέπει να σημειώσουμε ότι και οι εξωεκδοτικές εργασίες των επιχειρηματιών που τα τελευταία χρόνια έχουν αναμειχθεί στον Τύπο, είχαν το 1986 εξαιρετικά οικονομικά αποτελέσματα.

Τρία παραδείγματα

Στο σημείο αυτό, αξίζει να αναφέρουμε τρία ενδεικτικά παραδείγματα για τη νέα οικονομική κατάσταση που τώρα δημιουργήθηκε:

Παράδειγμα πρώτο: Δύο συγκροτήματα που τα τελευταία χρόνια μας είχαν συνηθίσει στις γιγάντιες ζημιές —του *Λαμπρά-*

Ο πίνακας 5 εμφανίζει σε εκ. δρχ. την εκρηκτική άνοδο της εμπορικής διαφήμισης, κατά τα δύο τελευταία χρόνια, στα διάφορα μέσα ενημέρωσης.

και του *Τεγόπουλου*— έκαναν τη μεγάλη στροφή. Έτσι και τα δύο πλήρωσαν ανελλιπώς τις πολύ μεγάλες οφειλές τους προς τις τράπεζες (159,2 εκ. δρχ. ο πρώτος και 69,4 εκ. δρχ. ο δεύτερος) και ταυτόχρονα με το 4% ο μεν *Λαμπράκης* από 263,1 εκ. δρχ. ζημία, πέτυχε 98,9 εκ. δρχ. κέρδη, ο δε *Τεγόπουλος* από 181,5 εκ. δρχ. ζημία, 66,8 εκ. δρχ. κέρδη.

Παράδειγμα δεύτερο: Ο νέος εισβολέας στο χώρο των μέσων μαζικής ενημέρωσης, *Γ. Κοσσωτάς*, δήλωσε για πέρσι ότι το καθαρό κέρδος της επιχείρησής του *Γραμμή Α.Ε.* έφτασε στο μυθικό ποσό των 286,1 εκ. δρχ. από ζημία 136,7 εκ. δρχ. που είχε το 1985. Δηλαδή τα πέντε περιοδικά του *Κοσσωτά* σημείωσαν 415,6 εκ. δρχ. παραπάνω κέρδη μέσα σε ένα χρόνο. Και μάλιστα τα κέρδη αυτά συγκρίνονται απόλυτα με τα κέρδη της *Τράπεζας Κρήτης* του *Κοσσωτά* που το 1986 ήταν 313,7 εκ. δρχ. δηλαδή μόλις 276 εκ. δρχ. μεγαλύτερα από της *Γραμμής*.

Παράδειγμα τρίτο: Η *Καθημερινή* μια εφημερίδα με πολύ μικρή κυκλοφορία (25.892 φύλλα το '86) συνέχισε πέρσι να καταβάλλει ανελλιπέστατα τις υποχρεώσεις της προς τις τράπεζες (26,9 εκ. δρχ.) και ταυτόχρονα από σχεδόν μηδέν κέρδη το '85 (19.051 δρχ.) είχε 8,2 εκ. δρχ. κέρδη το '86. Κι αν συνυπολογίσουμε στα κέρδη αυτά το αφορολόγητο 4%, τότε η *Καθημερινή* πρέπει να κέρδισε συνολικά κάπου 27,4 εκ. δρχ.! Απίστευτο ίσως, αλλά αναμφισβήτητο.

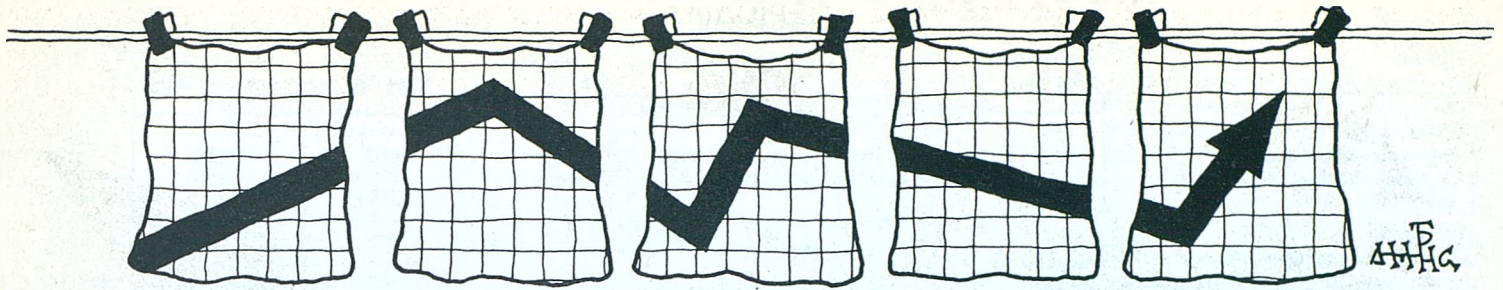
Ακόμη καλύτερο το '87

Ένα μεγάλο ποσοστό αυτών των κερδών προήλθε από τη γενικότερη κυβερνητική πολιτική της καθίλωσης των μισθών και ημερομισθίων των εργαζομένων που στον τομέα του Τύπου έπληξε όλους, και ειδικότερα έναν αριθμό μη μελών της ΕΣΗΕΑ, τους εργάτες Τύπου καθώς και το υπόλοιπο προσωπικό των επιχειρήσεων.

Ένας άλλος, πάρα πολύ σημαντικός, λόγος για τη ριζική στροφή στα οικονομικά των μέσων ενημέρωσης είναι η εκρηκτική αύξηση της διαφήμισης. Όπως εξήγησε ο πρόεδρος της Ένωσης Διαφημιστών κ. Ν. Λεούσης η αύξηση της εμπορικής διαφήμισης οφείλεται στο γεγονός ότι οι ελληνικές αλλά και οι πολυεθνικές επιχειρήσεις που δουλεύουν στην Ελλάδα σημείωσαν το 1986 εξαιρετικά κέρδη, χάρη στην κυβερνητική οικονομική πολιτική. Ένα μέρος από τα μεγάλα αυτά κέρδη, οι εταιρείες τα έριξαν στη διαφήμιση για να κερδίσουν και νέες θέσεις στην αγορά και την καλή προαίρεση του κοινού.

Στο κάτω-κάτω, εφόσον η διαφήμιση εκπίπτει φορολογικά ως δαπάνη, τουλάχιστον το 40% από το έξοδο αυτό καλύπτεται από χρήματα που αλλιώς θα πληρώνονταν σαν φόρος.

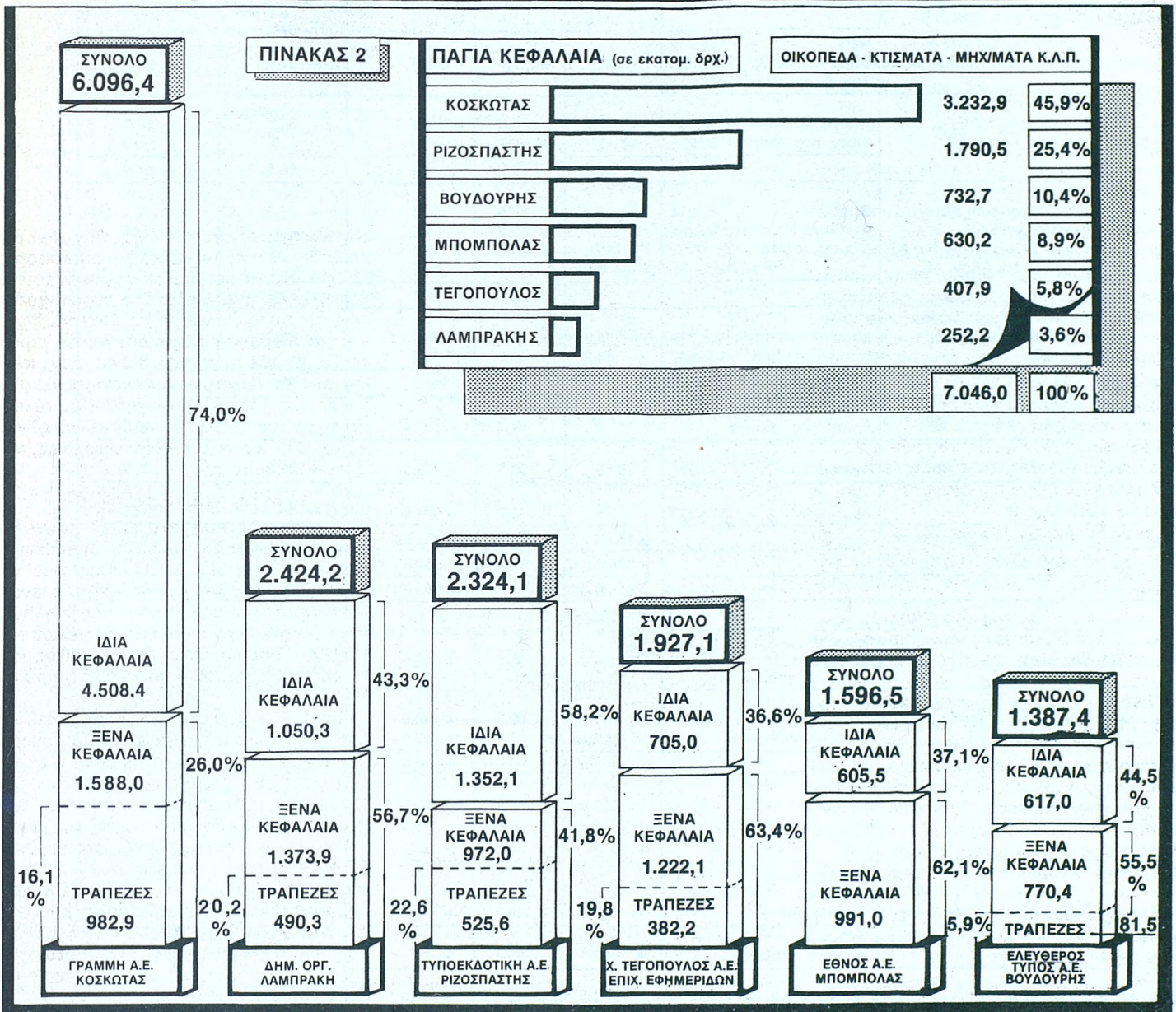
Σύμφωνα με τα στοιχεία που υπάρχουν η διαφημιστική εκρηγή, με κάποιο χαμηλότερο ρυθμό (35% προς 41,6%), συνεχίζεται και φέτος με ποσοστό αύξησης πάνω από το διπλάσιο του πληθωρισμού, όπως δείχνει ο ακόλουθος πίνακας με τους

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

(σε εκατομμύρια δρχ.)

ΣΥΝΘΕΣΗ ΚΑΙ ΥΨΟΣ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΜΕΣΩΝ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ

Στη μεγάλη γραφική παράσταση παρουσιάζουμε το ύψος και τη σύνθεση των κεφαλαίων, όλων των ελληνικών επιχειρήσεων Τύπου που απασχολούν πάνω από ένα δισεκατομμύριο δραχμές κεφάλαια. Οι επιχειρήσεις αυτές είναι έξι και η μεγαλύτερη από αυτές, με διαφορά, είναι η **Γραμμή Α.Ε.** του Γεωργίου Κοσκωτά. Για κάθε επιχείρηση δίνουμε επίσης τη σύνθεση του κεφαλαίου της δηλαδή πιο ποσό και ποσοστό ανήκει στους ίδιους τους επιχειρηματίες και ποιο ποσό και ποσοστό είναι χρήματα ξένα. Τέλος, σημειώνω στα ξένα κεφάλαια ποιο ποσό και ποσοστό προέρχεται από δάνεια τραπεζών. Αξιοσημείωτο είναι πχ. ότι οι τρεις επιχειρήσεις

του **Εθνός** (Μπόμπολας) δεν έχουν πάρει ούτε μια δραχμή τραπεζικά δάνεια.

Στην ένθετη μικρότερη γραφική παράσταση που υπάρχει στον πίνακα 1, παρουσιάζουμε το ύψος των πάγιων κεφαλαίων των έξι επιχειρήσεων Τύπου που απασχολούν κεφάλαια πάνω από ένα δισεκατομμύριο δραχμές. Δηλαδή το ποσό των χρημάτων που έχουν επενδύσει σε οικοπέδα, κτίσματα, μηχανήματα, μεταφορικά μέσα, κλπ. καθώς και το ποσοστό του συνόλου που καλύπτει η κάθε επιχείρηση. Κι εδώ η υπεροχή Κοσκωτά είναι συντριπτική.

ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

1. Όνομα	2. Κυκλοφορίες '86	3. Κέρδη + ζημιές	4. Διαφορά '86-'85	5. Αφορολόγητο 4%	6. Συνολικά κέρδη '86
		1985 (α)	1986 (β)	β - α	3β + 5
ΕΘΝΟΣ					
1. Εκδόσεις Έθνους ΑΕ	Έθνους 171.260	+ 101,3	+ 120,1	+ 18,8	+ 225,8
2. Πήγασος Εκτυπωτ. + Εκδοτική ΑΕ	Έθνους Κυριακής 145.033	+ 16,9	+ 187,9	+ 171,0	+ 187,9
3. Φίλιπ ΕΠΕ	Εικόνες 70.570		+ 37,2	+ 37,2	+ 37,2
Άθροισμα		+ 118,2	+ 345,2	+ 227,0	+ 450,9
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ-ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ					
1. Κ. Βελλιδής Δημ. Οργ. Β. Ελλάδος ΑΕ	Μακεδονία —	—	+ 62,1	+ 96,6	+ 62,1
	Θεσσαλονίκη —	- 34,5			
ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ					
Τυποεκδοτική ΑΕ	ΡΙζοσπάστης 53.100	+ 12,1	+ 30,3	+ 18,2	+ 54,7
ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ					
1. Ελεύθερος Τύπος ΑΕ	Ελεύθερος Τύπος 103.551	- 74,8	+ 11,7	+ 86,5	+ 66,8
2. Ίδρυμα Τύπου ΑΕ		- 26,8	+ 1,9	+ 28,7	1,4
Άθροισμα		- 101,6	+ 13,6	+ 115,2	+ 68,7
ΝΕΑ					
Δημοσιογραφικός Οργαν. Λαμπράκη ΑΕ	Νέα 123.932				
	Βήμα Κυριακής 125.028	- 263,1	+ 5,7	+ 268,8	+ 98,9
	Ταχυδρόμος 78.911				
ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΗ					
1. Εκδόσεις Απογευματινή ΑΕ	Απογευματινή 99.780	+ 7,8	- 0,6	- 8,4	+ 64,9
2. Εκδόσεις Εταιρεία Αθηνά ΑΕ	Απογ. Κυριακής 80.925	+ 15,7	- 0,3	- 16,0	- 0,3
Άθροισμα		+ 23,5	- 0,9	- 24,4	+ 64,6
ΒΡΑΔΥΝΗ					
1. Εκδοτική Δημοσιογραφική ΑΕ	Βραδυνή 62.014	- 56,4	- 87,5	- 31,1	- 49,3
2. Εκδοτική Τυπογραφική ΑΕ	Βραδυνή Κυρ. 54.361	+ 7,7	+ 2,8	- 4,9	+ 2,8
3. «Ναυτεμπορική» Π. Αθανασιάδης ΑΕ	Ναυτεμπορική —	+ 35,1	+ 44,5	+ 9,4	+ 58,1
4. Γραφικά Τέχναι-Άφοι Αθην. ΑΕ		+ 6,9	- 17,5	+ 10,6	+ 17,5
Άθροισμα		- 6,7	- 22,7	- 16,0	+ 29,1
ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ					
1. Χ.Κ. Τεγόπουλου Εκδόσεις ΑΕ	Ελευθεροτυπία 108.779	- 115,2	+ 10,7	+ 125,9	+ 77,5
2. Φωτοεκδοτική ΑΕ	Κυριακάτικη Ελ. 103.647	- 66,3	- 45,9	+ 20,4	- 45,9
Άθροισμα		- 181,5	- 35,2	+ 146,3	+ 31,6
ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΒΟΡΡΑΣ					
Π.Ξ. Λεβαντής-Εκδοτ. Επιχειρ. ΑΕ	Ελληνικός Βορράς —	- 43,4	- 44,8	- 1,4	- 44,8
ΜΕΣΗΜΒΡΙΝΗ					
Γενική Εκδοτ. Ελλάδος Μεσημβρινή ΑΕ	Μεσημβρινή 35.971	- 169,6	- 150,1	+ 19,5	- 128,9
ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ					
Εκδόσεις Ακρόπολις ΑΕ	Ακρόπολις 23.733	- 166,4	- 213,2	- 46,8	- 198,0
Άθροισμα κερδοφόρων επιχειρήσεων		+ 153,8 (3)	+ 456,9 (5)	+ 891,6 (7)	+ 860,6 (8)
Άθροισμα μη κερδοφόρων επιχειρ.		- 966,8 (8)	- 466,9 (6)	- 88,6 (4)	- 371,7 (3)
Γενικό άθροισμα		- 813,0 (11)	- 10,0 (11)	+ 803,0 (11)	+ 488,9 (11)

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

ΕΝΑ	Ένα 75.424 Μία 60.238			
Γραμμή ΑΕ (Κοσκωτά)	Και 119.121 Τέταρτο	- 129,5	+ 286,1	+ 415,6
	TV3 78.777			
ΤΗΛΕΡΑΜΑ				
1. Πάπυρος Πρεσς ΕΠΕ (Πουρνάρας)	Τηλέραμα 158.752	+ 26,5	+ 59,0	+ 32,5
2. Πάπυρος Γραφ. Τέχναι ΑΕ	Εγκυκλοπαίδ. κλπ.	- 33,2	+ 34,3	+ 67,5
Άθροισμα		- 6,7	+ 93,3	+ 100,0
ΓΥΝΑΙΚΑ				
1. Ε. Τερζόπουλος ΑΕ	Γυναίκα 65.948	+ 22,8	+ 66,4	+ 43,6
2. Ιωνία ΑΕ		+ 1,4	+ 2,7	+ 1,3
Άθροισμα		+ 24,2	+ 69,1	+ 44,2
ΣΟΥΠΕΡ ΚΑΤΕΡΙΝΑ				
Περιοδικός Τύπος ΑΕ (Ανεμοδουράς)	Σούπερ Κατερίνα —			
	Κατερίνα —	+ 40,5	+ 40,8	+ 0,3
	Γρίφος κλπ. —			
ΝΤΟΜΙΝΟ				
Νέος Παρνασσός Α.Ε	Ντομινό —	+ 9,3	+ 32,4	+ 23,1
	Μηνιαίο Ντομινό —			
ΠΟΠΑΎ				
Ι.Γ. Δραγούνης και υιοί Α.Ε	Ποπάυ + άλλα 9 περιοδικά —	+ 19,0	+ 26,2	+ 7,2
ΤΕΣΣΕΡΙΣ ΤΡΟΧΟΙ				
Τεχνικές Εκδόσεις ΑΕ (Καβαθάς)	4 Τροχοί —			
	Ήχος HI-Fi κλπ. —	+ 17,0	+ 30,6	+ 13,6
ΡΟΜΑΝΤΣΟ				
Ν. Θεοφανίδου Εκδ. Επιχειρ. ΑΕ	Ρομάντσο 81.566	- 13,9	- 185,9	- 172,0
	Βεντέτα 45.443			
Άθροισμα Κερδοφόρων περιοδ.		+ 110,0 (5)	+ 578,5 (7)	
Άθροισμα μη κερδοφόρων περιοδ.		- 150,1 (3)	- 185,9 (1)	
Γενικό Άθροισμα		- 40,1 (8)	+ 392,6 (8)	+ 432,7
ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ				
ΕΡΤ-1		+ 348,9	+ 2.923,6	+ 2.574,7

αριθμούς της Nielsen για το πρώτο πεντάμηνο του '87:

Διαφημιστική δαπάνη 1987

Πρώτο πεντάμηνο 1 Ιανουαρίου - 31 Μαΐου			
ΜΕΣΟ	ΔΑΠΑΝΗ	%	87/86
Τηλεόραση	5.800.117	54,5%	30%
Περιοδικά	2.612.804	24,6%	35%
Εφημερίδες	1.548.316	14,6%	30%
Ραδιόφωνο	679.557	6,3%	37%
Σύνολο	10.640.794	100,0%	35%
Πληθωρισμός			16%

Αλλά δεν είναι μόνο τα στοιχεία της διαφήμισης ευνοϊκά. Η αύξηση της τιμής των εφημερίδων κατά 25% το Φεβρουάριο, ζήτημα είναι αν θα συνοδευτεί από μια μείωση των εισπραξιών από την πώληση της κυκλοφορίας τους κατά 8-9%.

Κι από την άλλη μεριά η αντικατάσταση του Φόρου Κύκλου Εργασιών και του Χαρτοσήμου με το Φόρο Προστιθέμενης Αξίας, έγινε κατά τρόπο ευνοϊκότατο για τον Τύπο, έτσι ώστε να αυξάνονται σχεδόν κατά 5% οι εισπράξεις του.

Τέλος, ήδη έχει αρχίσει ο αγώνας για την είσοδο του ιδιωτικού κεφαλαίου στη ραδιοφωνία και την τηλεόραση όπου τα έσοδα από την εμπορική διαφήμιση είναι τεράστια. Στο σημείο αυτό, ας μην έχουμε καμιά αυταπάτη πως η πόρτα για τα ηλεκτρονικά μέσα ενημέρωσης, τελικά θα ανοίξει στους ιδιώτες.

Ανακατατάξεις με απώλειες

Βέβαια, η νέα «τάξη πραγμάτων» που έχει τώρα δημιουργηθεί συνοδεύεται από πολλές ανακατατάξεις και στο δρόμο του φοβερύ αυτού αγώνα για επικράτηση υπάρχουν ήδη πτώματα και ίσως υπάρχουν κι άλλα.

Εφημερίδες παλιές κλείνουν και μένουν μόνο ως κυριακάτικες (**Ελληνικός Βορράς**). Άλλες πουλιούνται σε νέους ιδιοκτήτες παρ' όλο ότι είχαν αρχίσει και τα παλιά τους χρέη να εξοφλούν και να είναι σχετικά κερδοφόρες (**Καθημερινή**). Πολλές χάνουν τις θέσεις τους, ιδιαίτερα οι παλιές νεοδημοκρατικές, από τους νέους και δυναμικότερους εισβολείς (**Ελεύθερος Τύπος**) και θα αντιμετωπίσουν δεινά προβλήματα αν δεν μπορέσουν να αναπροσαρμοστούν.

Στον τομέα των περιοδικών το παραδοσιακό συγκρότημα του **Θεοφανίδη (Ρομάντο, Πάνθεον, Βεντέτα)** ξεπουλιέται ενώ τα έξι, τώρα, περιοδικά του Κοσκωτά με τα τεράστια κεφάλαια που διαθέτουν μετατρέπονται σε πραγματικό οδοστρωτήρα. Κι ας αφήσουμε ότι ο Κοσκωτάς ακόμη δεν έχει δοκιμαστεί στον τομέα των εφημερίδων, όπου ετοιμάζεται να αναεώσει την **Καθημερινή** που τελευταία αγόρασε και να εκδόσει, επιπλέον, μια απογευματινή εφημερίδα, τις 24 Ώρες.

Και κάτι ακόμη: Στο σκληρό αυτόν αγώνα ορισμένοι έχουν μείνει με βαθύτερες πληγές. Οι συσσωρευμένες ζημιές των εφημερίδων και των περιοδικών από την κρίση που πέρασαν και οι οποίες κάποτε θα πρέπει να καλυφθούν, φτάνουν περίπου τα 4,5 δισ. δρχ.

Να μερικά ενδεικτικά παραδείγματα: Συσσωρευμένες ζημιές

Όνομα	Σε εκ. δρχ.
Τεγόπουλος	950,1
Λαμπράκης	849,9
Ακρόπολις	778,1
Μεσημβρινή	649,3
Βουδούρης	378,8
Θεοφανίδης	201,6

Γίγαντες και νάνοι

Οι εκδοτικές επιχειρήσεις για να σταθούν και να προκόψουν πρέπει να διαθέτουν τεράστια κεφάλαια και, μαζί, τεράστιες εγκαταστάσεις. Δηλαδή πρέπει να είναι, ουσιαστικά, μεγάλες βιομηχανίες και να σταματήσουν να είναι βιοτεχνίες.

Οι πρώτοι που εφάρμοσαν τις αρχές αυτές ήταν ο **Μπόμπολας** και ο **Ριζοσπάστης**. Εκείνος, όμως, που πραγματοποιήσε το δεύτερο και αυτή τη φορά γιγάντιο άλμα, ήταν ο **Γ. Κοσκωτάς** που μέσα σε ένα χρόνο (το 1986) αύξησε το σύνολο των κεφαλαίων του από 1,7 δισ. δρχ. σε 6,1 δισ. δρχ. δηλαδή πάνω από τρισήμισι φορές.

Αυτό το άλμα το πέτυχε βασικά, αυξάνοντας το μετοχικό κεφάλαιο της εταιρείας του κατά 3,6 δισ. δρχ. και παίρνοντας ένα μακροπρόθεσμο τραπεζικό δάνειο 870 εκ. δρχ. και ένα βραχυπρόθεσμο 112,9 εκ. δρχ. Ένα μέρος από αυτά τα δάνεια και συγκεκριμένα 680 εκ. δρχ. τα πήρε από την κοσκιωτική Τράπεζα Κρήτης και τα άλλα, αν δεν κάνω λάθος, από την Ιονική.

Και όπως δήλωσε ο κ. Γ. Κοσκωτάς τελευταία στη Γενική Συνέλευση των μετόχων της Τράπεζας Κρήτης, η επιθετική αυτή πολιτική με την αύξηση των κεφαλαίων της εκδοτικής του επιχείρησης θα συνεχισθεί. «Η επένδυση στη Γραμμή ΑΕ θα φτάσει στα 7,5 δισ. δρχ. από 5 δισ. που είναι τώρα», είπε (Έθνος 27-6-87).

Στη μεγάλη γραφική παράσταση (πίνακας 1) που σήμερα δημοσιεύουμε, συμπεριλαμβάνονται όλες οι εκδοτικές επιχειρήσεις που έχουν ένα σύνολο —ιδιωτικών και ξένων— κεφαλαίων μεγαλύτερο από ένα δισεκατομμύριο δραχμές. Όπως φαίνεται καθαρά, η κοσκιωτική **Γραμμή Α.Ε.** είναι ουσιαστικά ένας γίγαντας και οι άλλες νάνοι πλάι της, αφού τα κεφάλαιά της σχεδόν πλησιάζουν το ύψος των κε-

φαλαίων και των πέντε άλλων μαζί (45/55%).

Και το φοβερότερο είναι ότι, ενώ όλοι οι υπόλοιποι καθεύδουν υπό «το σύνδρομο του Τιτανικού» —όπως έχει πει ο δημοσιογράφος Μιχ. Δημητρίου— ο Κοσκωτάς, δημιούργησε (πίνακας 2) τεράστιες εκτυπωτικές εγκαταστάσεις, επενδύοντας στον τομέα αυτό 3.232,9 εκ. δρχ. Οι αντίστοιχες επενδύσεις παγίου κεφαλαίου (οικόπεδα, κτίσματα, μηχανήματα, μεταφορικά μέσα, κλπ.) των υπόλοιπων πέντε, με εξαίρεση του **Ριζοσπάστη** που φτάνουν τα 1.790,5 εκ. δρχ., είναι η κάθε μια μικρότερη από το ένα πέμπτο της επένδυσης Κοσκωτά!

Κέρδη και ζημιές στις εφημερίδες

Όπως φαίνεται από τον πίνακα 3, οι εφημερίδες που δημοσιεύουν ισολογισμό, είχαν δηλώσει το 1985 συνολικές ζημιές 813 εκ. δρχ. Πέρσι το ποσό αυτό μειώθηκε σε 10 μόνο εκατομμύρια δηλαδή μειώθηκε κατά 803 εκ. δρχ. Και αν συνυπολογίσουμε το αφορολόγητο 4% των δαπανών που εμφανίζεται ως έξοδο της επιχείρησης, τα καθαρά τους κέρδη πρέπει να πλησιάζουν τα 500 εκ. δρχ.

Την καλή εικόνα των καθημερινών εφημερίδων ουσιαστικά διαστρέφει η **Ακρόπολις** που η κυκλοφορία της συνεχώς πέφτει και έχει ζημία 213,2 εκ. δρχ., ο **Ελληνικός Βορράς** που έκλεισε με ζημιές μέσα σε λίγους μήνες 44,8 εκ. δρχ. και η **Μεσημβρινή** που επίσης πέφτει κυκλοφοριακά και έχει συνεχώς σημαντικές ζημιές (150,1 εκ. δρχ. το 1986).

Όλες οι άλλες καθημερινές εφημερίδες που δημοσιεύουν ισολογισμό, αν συνυπολογίσουμε μάλιστα και το 4%, βγάζουν κέρδη.

Μερικές ειδικότερες παρατηρήσεις: Το συγκρότημα **Μπόμπολα**. Έχοντας τις μεγαλύτερες κυκλοφορίες (αν και βρίσκονται σε μια κάποια κάμψη η έντυπά του) είναι πολύ φυσικό να δηλώνει τα μεγαλύτερα κέρδη: 345,2 εκ. δρχ. ή 450,9 εκ. δρχ. συνυπολογίζοντας το 4%.

Επίσης η εταιρεία δημοσίων έργων **Ακτωρ** του κ. Μπόμπολα δηλώνει καθαρά κέρδη 383,2 εκ. δρχ. Έτσι το συγκρότημά του, που έχει και άλλες εταιρείες, πρέπει να ήταν πέρσι σε θέση να διανείμει στους διαφόρους μετόχους και συνεργάτες του, ένα ποσό κερδών πάνω από 830 εκ. δρχ.

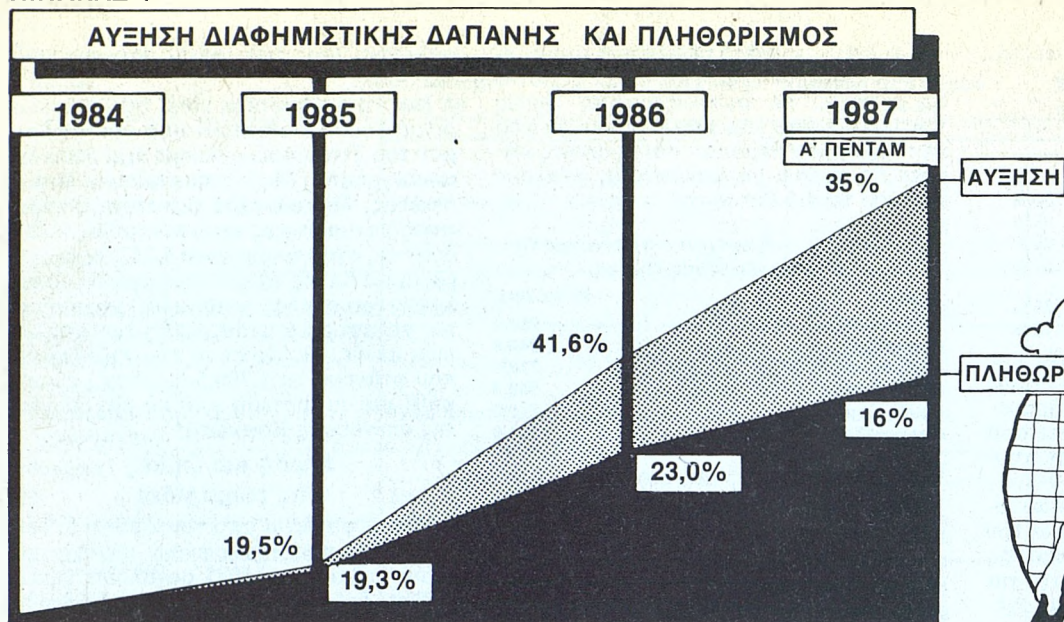
Ένα σοβαρότατο πρόβλημα που αντιμετωπίζει το **Έθνος** είναι της αγωγής που του έχει κάνει το Ταμείο Τεχνικών Τύπου και του ζητάει 704 εκ. δρχ. Το θέμα αυτό βρίσκεται τη στιγμή αυτή στο Συμβούλιο της Επικρατείας.

Στον πίνακα 3 παρουσιάζουμε τα κέρδη και τις ζημιές των μέσων ενημέρωσης.

- Στην πρώτη στήλη γράφουμε το κύριο όνομα με το οποίο είναι γνωστό ένα συγκρότημα και, από κάτω, μια-μια τις επιχειρήσεις που το συνθέτουν.
- Στη δεύτερη στήλη αναφέρουμε τα ονόματα των εντύπων που εκδίδουν και τις κυκλοφορίες τους, όπου είναι γνωστές.
- Στην τρίτη στήλη έχουμε πρώτα τα κέρδη ή τις ζημιές τους το 1985 και μετά τα κέρδη ή τις ζημιές τους το 1986.
- Στην τέταρτη στήλη δίνουμε τη διαφορά ανάμεσα στα αποτελέσματα κάθε συγκροτήματος το 1986 από το 1985 δηλαδή

τη βελτίωση ή επιδείνωση που σημείωσε στα οικονομικά του αποτελέσματα στα δύο αυτά χρόνια.

- Στην πέμπτη στήλη που υπάρχει μόνο για τις ημερήσιες εφημερίδες αναφέρουμε το 4% της φορολογικής απαλλαγής, εφόσον μπορεί να υπολογιστεί.
- Στην έκτη στήλη που πάλι υπάρχει μόνο για τις ημερήσιες εφημερίδες, δίνουμε το άθροισμα των κερδών ή ζημιών που έχει δηλώσει κάθε συγκρότημα για το '86 με το αφορολόγητο 4% που του επιτρέπει το κράτος να βάλει ως έξοδο του χωρίς δικαιολογητικά.

Ο πίνακας 4 μας δίνει παραστατικά την ποσοστιαία αύξηση της ετήσιας διαφημιστικής δαπάνης και του πληθωρισμού. Η διαφορά ανάμεσα στα δύο αυτά ποσά δείχνει με πόσο μεγαλύτερο ρυθμό αυξήθηκε η εμπορική διαφήμιση από τον πληθωρισμό, αφήνοντας έτσι μεγαλύτερα πραγματικά κέρδη στα μέσα ενημέρωσης.

Το συγκρότημα Βελλίδη. Ύστερα από πολλά χρόνια εμφανίζει κέρδη, ύψους 62,1 εκ. δρχ. (Άγνωστη η κυκλοφορία της Μακεδονίας και της Θεσσαλονίκης, καθώς και των διαφημιστικών τους εσόδων και επομένως του ύψους του 4%). Με το κλείσιμο του Βορρά και την ουσιαστική μονοπώληση της βορειοελλαδίτικης αγοράς, τα κέρδη του φέτος πρέπει να είναι πολύ μεγαλύτερα.

Το συγκρότημα Ρίζοσπάστη. Εμφανίζει κέρδη περίπου 55 εκ. δρχ. με το 4%. Έχει, μετά τον Κοσκωτά, τις μεγαλύτερες τυπογραφικές εγκαταστάσεις. Πάντως τα αποτελέσματά του δεν είναι καθαρά εφημεριδιακά, γιατί στις δαπάνες του περιλαμβάνεται ένα σημαντικότατο ποσό που καλύπτει τα έξοδα συντήρησης του κομματικού μηχανισμού του ΚΚΕ και γιατί το τεράστιο τυπογραφείο του έχει σημαντικότερες εισπράξεις από την εκτύπωση άλλων εφημερίδων όπως πχ. των Νέων του Λαμπράκη.

Ο Ρίζος της Δευτέρας σταμάτησε να εκδίδεται πέρσι ενώ είχε μέση κυκλοφορία 35.420 φύλλα.

Το συγκρότημα Βουδούρη. Έχει τις τρίτες σε μέγεθος τυπογραφικές εγκαταστάσεις και για πρώτη φορά πέρσι εμφανίζεται με ένα σεμνό κέρδος 13,6 εκ. δρχ. που με το 4% γίνεται 55,1 εκ. δρχ. ενώ το 1985 είχε ζημία 101,6 εκ. δρχ.

Με τη δημοσίευση φέτος των ισολογισμών τριών και πάνω ετών του συγκροτήματος, καθώς και της ΕΜΤΕΑ ΑΕ που ασχολείται κυρίως, αν όχι αποκλειστικά, με αντιπροσωπείες, προκύπτει ότι οι ζημιές της εκδοτικής προσπάθειας του ζεύγους Άρη και Αγλαίας Βουδούρη, πρέπει να είναι πάνω από 378,8 εκ. δρχ. που δλώνεται στους ισολογισμούς του Ελευθέρου Τύπου ΑΕ και του Ιδρύματος Τύπου ΑΕ. Γιατί 210 εκ. δρχ. έχουν καλυφθεί από μια αύξηση κεφαλαίου και 169,9 εκ. δρχ. από μεταφορά κερδών από την ΕΜΤΕΑ —η οποία είχε πέρσι καθαρά κέρδη 80,8 εκ. δρχ.— στο Ίδρυμα Τύπου. Δηλαδή το σύνολο των ζημιών τους πρέπει να ήταν πραγματικά 758,7 εκ. δρχ.

Επίσης, η περιπέτεια της έκδοσης της εφημερίδας Εγνατία στη Θεσσαλονίκη έχει προκαλέσει μια ζημία 101,3 εκ. δρχ.

Πάντως σήμερα η επιχείρηση πρέπει να έχει γίνει πολύ κερδοφόρα γιατί η κυκλοφορία της εφημερίδας έχει ανεβεί σε απίθανα ύψη και διεκδικεί τη δεύτερη ή την τρίτη θέση σε πανελλήνια κυκλοφορία.

Το συγκρότημα Λαμπράκη. Η στροφή στα οικονομικά αποτελέσματα του παλιότερου, σήμερα, παραδοσιακού συγκροτήματος είναι εντυπωσιακή. Από ζημία 263,1 εκ. δρχ. (και ουσιαστικά 451,1 εκ. δρχ. αν συνυπολογιστεί η κάλυψη που έδωσε η πώληση του ακίνητου της λεωφόρου Συγγρού) το '85, δηλώνει για το '86 κέρδη 5,7 εκ. δρχ. που με το 4% γίνονται 93,2 εκ. δρχ. Δηλαδή σημειώνεται μια θετική διαφορά 268,8 εκ. δρχ.

Τη διαφορά αυτή πετυχαίνει κυρίως με την οικονομία - το κλείσιμο του καθημερινού Βήματος και των Νέων της Κυριακής (κυκλοφορία 73.888).

Κι αυτό παρά τη βαρύτατη αποπληρωμή τραπεζικών υποχρεώσεων (159,2 εκ. δρχ.) καθώς και την πληρωμή 56,8 εκ. δρχ. σε αποζημιώσεις απολυθέντων.

Το γεγονός ότι το Συγκρότημα έχει πάλι χρήματα φαίνεται και από το ότι διαπραγματεύεται, αν δεν έχει ήδη τελειώσει, την αγορά δύο συγκροτημάτων περιοδικών - του Θεοφανίδη και του Καββαθά.

Παράλληλα ετοιμάζεται για να μπει στη ραδιοφωνία και την τηλεόραση.

Πάντως δεν είναι απολύτως βέβαιο ότι έχουν λυθεί όλα τα προβλήματα του Οργανισμού Λαμπράκη:

- Πρώτο γιατί πρέπει να καλύψει τις ζημιές των 835,9 εκ. δρχ. που του έχουν απομείνει.

- Και δεύτερο γιατί αντιμετωπίζει σοβαρότατα κυκλοφοριακά προβλήματα: Τα Νέα μάλλον χάνουν τη δεύτερη θέση πανελλήνια και μάλιστα κινδυνεύουν να πέσουν στην τέταρτη. Ο Ταχυδρόμος έχει χάσει πάνω από πενήντα χιλιάδες φύλλα και εξακολουθεί να κατολισθαίνει. Και το Βήμα της Κυριακής ενώ είχε για κάμποσο

καιρό πάρει τα πρωτεία από το Έθνος της Κυριακής βλέπει πάλι τον αντίπαλό του να ανεβαίνει.

Το συγκρότημα της Απογευματινής. Για πρώτη φορά ύστερα από πολλά χρόνια εμφανίζεται με ζημία (0,9 εκ. δρχ.) που όμως με το 4% υπερκαλύπτεται (+64,9 εκ. δρχ.). Η εφημερίδα είναι επιβαρυνμένη και με την κάλυψη μεγάλου μέρους των δαπανών του Ιδρύματος Μπότση. (Σύμφωνα με ορισμένες πληροφορίες το ποσό που δίνει είναι τουλάχιστον 15 εκ. δρχ. το χρόνο).

Το κυριότερο πρόβλημα που αντιμετωπίζει είναι η πτώση της κυκλοφορίας της εφημερίδας που καθόλου δεν ανακόπηκε με την αλλαγή της σε «τάμπλοντ».

Το συγκρότημα της Βραδυνής. Αντιμετωπίζει εντονότερα κυκλοφοριακά προβλήματα με τη συνεχή της πτώση. Η εφημερίδα δηλώνει ζημία 87,5 εκ. δρχ. αλλά χάρη στην κερδοφόρα Ναυτεμπορική και τις άλλες τυπογραφικές επιχειρήσεις, καθώς και το 4% κατορθώνει να περάσει στα +29,1 εκ. δρχ.

Το συγκρότημα Τεγόπουλου. Όπως είπαμε, έχει κάνει μια εντυπωσιακή στροφή (έβαλε 146,3 εκ. δρχ. παραπάνω κέρδη σε ένα χρόνο) και η Ελευθεροτυπία είναι η μόνη εφημερίδα μαζί με τον Ελευθέρο Τύπο που παρουσιάζει συνεχή κυκλοφοριακή άνοδο, διεκδικώντας τώρα τη δεύτερη θέση πανελλήνια από τα Νέα.

Πρέπει όμως να καλύψει τις περισσότερες παλιές αμαρτίες από όλες τις εφημερίδες (συσσωρευμένες ζημιές 950,1 εκ. δρχ.) αλλά η κυκλοφοριακή άνοδος και των δύο εφημερίδων του Τεγόπουλου δίνει στο «μαγαζί» μια ισχυρότατη θέση.

Ο Ελληνικός Βορράς. Όπως είναι γνωστό η εφημερίδα αυτή της Θεσσαλονίκης σταμάτησε να εκδίδεται σαν καθημερινή αλλά εξακολουθεί να κυκλοφορεί σαν κυριακάτικη. Οι ζημιές της πέρσι έφθασαν τα 44,8 εκ. δρχ. και οι συσσωρευμένες ζημιές τα 149,5 εκ. δρχ. Τα ίδια κεφάλαια μόλις καλύπτουν 63,8 εκ. δρχ.

Η Μεσημβρινή. Μια εφημερίδα που από

τον καιρό που γεννήθηκε, κυριολεκτικά «δεν έχει δει άσπρη μέρα». Πέρσι έχασε κάπου 150 εκ. δρχ. (20 εκ. λιγότερο από πρόπερσι). Ακόμη και με το 4% μένει παθητική και οι συσσωρευμένες ζημιές της φτάνουν τα 649,3 εκ. δρχ.

Επειδή όμως ανήκει στην οικογένεια Βαρδινογιάννη, οι ζημιές της οπωσδήποτε θα καλύπτονται. Όχι μόνο γιατί οι Βαρδινογιάννηδες είχαν κέρδη δισεκατομμυρίων από τα πετρέλαια αλλά και γιατί μια καταπληκτική επιχείρηση βίντεο που έφτιαξαν, η **Επιχειρήσεις Ήχου και Εικόνας ΑΕ**, δήλωσε καθαρά κέρδη 515 εκ. δρχ.

Η Ακρόπολις. Η εφημερίδα με τα χειρότερα οικονομικά αποτελέσματα και τη μεγαλύτερη κυκλοφοριακή πτώση. Ακόμη και με το 4% η ζημία της ελάχιστα απέχει από τα διακόσια εκατομμύρια και οι συσσωρευμένες της ζημιές τα 778 εκ. δρχ.

Το κακό εδώ είναι ότι μεγάλες ζημιές παρουσιάζουν και οι δυο χαλυβουργικές εταιρείες της οικογενείας Αναστασόπουλου που είναι οι ιδιοκτήτες της. Η **Μεταλλουργική Αθηνών ΑΕ** δηλώνει ζημιές 974,9 εκ. δρχ. και η **Μεταλλουργική Χάλυψ Α.Β. & Ν.Ε.** δηλώνει ζημιές 598,5 εκ. δρχ.

Δεν κατόρθωσα να βρω τον ισολογισμό της χουντικής **Ελευθέρας Ώρας** που εξακολουθεί να εκδίδεται, παρ' όλο ότι έχει κυκλοφορία μόλις 1.200-1.300 φύλλα σε όλη την Ελλάδα. Καταφέρνει, φαίνεται, να επιζεί με τη δημοσίευση ισολογισμών σε πολύ φτηνές τιμές.

Εφημερίδες χωρίς ισολογισμό

Για την **Καθημερινή** που έχει τώρα περάσει στα χέρια Κοσκωτά, μιλήσαμε στην αρχή. Θα ήθελα μόνο να προσθέσω επειδή έχει γραφτεί ότι η εφημερίδα χρωστούσε μυθικά ποσά στις Τράπεζες, στο τέλος του '86 τα δάνεια από αυτή την πηγή είχαν ύψος 197 εκ. δρχ. και οι συσσω-

ρευμένες ζημιές της από την επανέκδοσή της το 1975 έφταναν τα 181,8 εκ. δρχ.

Για την **Αυριανή** και το **Δημοκρατικό Λόγο** δεν υπάρχουν στοιχεία εκτός από το γεγονός ότι έγιναν ανώνυμη εταιρεία επειδή έχουν πολύ μεγάλα κέρδη. Το 1985 η προσωπική εταιρία του Γ. Κουρή δήλωσε στην Εφορία καθαρά κέρδη 34,5 εκ. δρχ. και μαζί με το 4% θα πρέπει να κέρδισε περίπου 60 εκ. δρχ. Η **Πρες Ελλάς Ελληνική Εκδοτική και Τυπογραφική ΑΕ** που τυπώνει τα έντυπα του συγκροτήματος Κουρή —δηλαδή και τις αθλητικές του εφημερίδες— δεν έχει δημοσιεύσει ισολογισμό, παρ' όλο ότι είναι υποχρεωμένη από το νόμο.

Η **Πρώτη** ακόμη δεν είναι υποχρεωμένη να δημοσιεύει ισολογισμό. Και η **Εστία** ούτε φέτος δημοσίευσε ένα σύντομο σημείωμα που καμιά φορά δημοσίευε για τα αποτελέσματα των εργασιών της.

Η **Αυγή** εξακολουθεί πάντα να βρίσκεται σε μια μόνιμη κρίση και η τελευταία της προσπάθεια να διευρύνει το αναγνωστικό της κοινό δεν μοιάζει να ευοδώθηκε.

Τα περιοδικά βγάζουν χρήμα

Όπως δείχνει ο πίνακας 3 το 1985 ορισμένα από τα πιο σημαντικά περιοδικά (δεν συμπεριλαμβάνονται εδώ ο **Ταχυδρόμος** και οι **Εικόνες** που πάνε με τις εφημερίδες τους) είχαν συνολική ζημία 40,1 εκ. δρχ. Το 1986 τα ίδια περιοδικά είχαν άθροισμα κερδών 392,6 εκ. δρχ. δηλαδή έβγαλαν 432,7 εκ. δρχ. επιπλέον. Δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι η εμπορική διαφήμιση αυξήθηκε τα τελευταία δύο χρόνια στα περιοδικά κατά 83% περισσότερο από ότι στην τηλεόραση.

Για τη μεγάλη στροφή της εταιρείας Κοσκωτά, που φέτος έβγαλε το έκτο της περιοδικό —το παιδικό **Δύο**— έχουμε ήδη μιλήσει αρκετά. Πάντως η **Γραμμή** μέσα σε ένα χρόνο έβγαλε όλες τις ζημιές

που είχε στα τέσσερα χρόνια από την ίδρυσή της.

Πολύ ενδιαφέρον παρουσιάζει η στροφή και στις επιχειρήσεις **Πουρνάρα**, στις οποίες όχι μόνο το **Τηλέραμα** απόδωσε κέρδη 59 εκ. δρχ. αλλά και η εγκυκλοπαίδεια για πρώτη φορά έφερε κέρδη 34,3 εκ. δρχ. Με βάση αυτή την προοπτική ξανάβγαλε φέτος τα **Επίκαιρα** ως δεκαπενθήμερο περιοδικό.

Οι επιχειρήσεις **Τερζόπουλου (Γυναικά, κλπ.)** επίσης είχαν κέρδη 69,1 εκ. δρχ. βελτιώνοντας τη θέση τους κατά 44,2 εκ. δρχ.

Η **Σούπερκατερίνα (Ανεμοδουράς)** μένει πάντα αποδοτικότερη (+40,8 εκ. δρχ.) όπως και το **Ντομινό** (+32,4 εκ. δρχ.) και ο **Ποπάυ** (+26,2 εκ. δρχ.).

Οι **Τεχνικές Εκδόσεις ΑΕ** του Καββαθά με τους **4 Τροχούς** κλπ. έβγαλαν σχεδόν τα διπλάσια κέρδη από το '85 (30,6 εκ. δρχ.) και τώρα γίνονται διαπραγματεύσεις για να συνεταιριστεί η εταιρεία αυτή με το **Λαμπράκη**.

Η μόνη μεγάλη παθητική εταιρεία, όπως έχουμε πει, είναι του **Θεοφανίδη (Ρομάντσο κλπ.)** με 200 και πάνω εκ. δρχ. συσσωρευμένες ζημιές που ορισμένοι λένε ότι ήδη την αγόρασε ο **Λαμπράκης**.

Τηλεόραση

Για την τηλεόραση δεν χρειάζεται να πει κανείς πολλά λόγια. Ο ισολογισμός της **ΕΡΤ1** με τα περίπου 2,9 δισ. δρχ. καθαρά κέρδη δείχνει ότι η διαφήμιση που πάει στην TV είναι τόσο μεγάλη ώστε ακόμη και η πιο κακοδιοικούμενη εταιρεία θα βγάλει πιθανά κέρδη.

Τελειώνοντας θα ήθελα να επαναλάβω αυτό που είπα στην αρχή: Δεν υπάρχει καμιά αμφιβολία ότι το 1986 ήταν η χρονιά της μεγάλης στροφής στα οικονομικά των μέσων ενημέρωσης. Και ότι η φετινή χρονιά θα φέρει ακόμα μεγαλύτερα κέρδη. □

**νηπιαγωγείο
το αστεράκι**

- Κοντά στο σπίτι σας και δίπλα στο Λυκαβηττό λειτουργεί τό νηπιαγωγείο. «Τό αστεράκι».
- Μιά μικρή δαση μέσα στο τοιμέντο.
- Πρόγραμμα μελετημένο – Διδασκαλία και επίβλεψη από έμπειρο προσωπικό.
- Παιχνίδια και μάθηση σ' ένα περιβάλλον φροντίδας και αγάπης για τό παιδί.
- Έλάτε νά γνωριστούμε και νά συζητήσουμε για τό παιδί σας.

Γκόλφω Τζελετοπούλου
Βαλσαμώνος 4 και Ασκληπιού τηλ. 6447830 – 3635419.

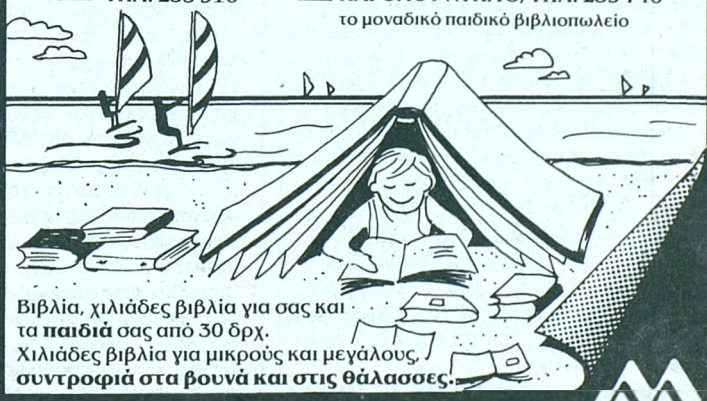
για τις διακοπές σας
τέσσερα μεγάλα βιβλιοπωλεία
στην καρδιά της Θεσσαλονίκης
σας περιμένουν...

1 ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ 4
ΤΗΛ. 228 682

2 ΕΓΝΑΤΙΑ 150
ΤΗΛ. 235 916

3 ΤΟ ΚΑΤΩΪ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ
ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ 6, ΤΗΛ. 271 853

4 ΤΟ ΣΠΙΤΑΚΙ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ
ΚΑΡΟΛΟΥ ΝΤΗΛ 3, ΤΗΛ. 239 746
το μοναδικό παιδικό βιβλιοπωλείο

Βιβλία, χιλιάδες βιβλία για σας και τα παιδιά σας από 30 δρχ.
Χιλιάδες βιβλία για μικρούς και μεγάλους, συντροφιά στα βουνά και στις θάλασσες.

28 ΧΡΟΝΙΑ ΚΟΝΤΑ ΣΤΟ ΒΙΒΛΙΟ
ΜΑΝΩΛΗΣ ΜΠΑΡΜΠΟΥΝΑΚΗΣ

ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Μ. ΓΚΟΡΜΠΑΤΣΟΦ:

«συμμορφωθείτε, ή παραιτηθείτε»

Όλοι περίμεναν ότι η τελευταία ολομέλεια της Κ.Ε. του Κ.Κ.Σ.Ε. θα εξελισσόταν σε «πεδίο μάχης» των «ανανεωτικών με τους συντηρητικούς». Το θέμα άλλωστε της ημερήσιας διάταξης —ο νέος νόμος για την διαχείριση της οικονομίας και των επιχειρήσεων— προσφερόταν για ένα «ξεκαθάρισμα λογαριασμών» του τύπου: «ποιος έχει το πάνω χέρι; Ο Γκορμπατσόφ και οι ανανεωτικοί του, ή οι γραφειοκράτες;».

Αλλά ο Μιχαήλ Γκορμπατσόφ καλώς γνώστης του «λενινισμού» και συνεπώς της τακτικής επιτέθηκε από την αρχή καταιγιστικός και κατά μέτωπον και ξεκαθάρισε το θέμα: «ή θα συμμορφωθείτε ή θα παραιτηθείτε». Και αφού επέκρινε ονομαστικά τους αντιπάλους του για την «κακή απόδοση» της οικονομίας και την «απαράδεκτη καθυστέρηση» στην εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων που εισηγήθηκε πριν από δύο χρόνια έβαλε τρεις δικούς του στο Πολιτικό Γραφείο και έκλεισε τις εργασίες της ολομέλειας με μια απόφαση που χρεώνει την «καθοδήγηση» να παρουσιάσει το νέο νόμο για την αυτοδιαχείριση των επιχειρήσεων στα κρατικά όργανα για να τον εγκρίνουν.

Κανείς βέβαια δεν γνωρίζει ακόμα πόσο συγκεκριμένος θα είναι ο νέος νόμος. Πολλοί φοβούνται ότι θα συμβεί κάτι παρόμοιο με την προηγούμενη «μεγάλη» ολομέλεια, εκείνη του προηγούμενου Ιανουαρίου. Στην εισήγησή του ο Γκορμπατσόφ ήταν τότε κατηγορηματικός για τις αλλαγές που έπρεπε να συμβούν στην πολιτική ζωή της χώρας, αλλά η απόφαση που ακολούθησε ήταν πολύ αόριστη και ασαφής. Ίσως οι γραφειοκράτες να διάλεξαν τα μετώπισθεν σαν χώρο όπου θα δώσουν τη μάχη τους. Αφήνουν στον Μιχαήλ Σεργκιέγιεβιτς την μάχη των εντυπώσεων, αλλά υπονομεύουν τις ιδέες του στο επίπεδο της υλοποίησης. Δίνουν έτσι την εντύπωση ότι, «τίποτα δεν μπορεί να αλλάξει».

Ως γνωστόν η δύναμη των απανταχού γραφειοκρατών δεν βρίσκεται στην πολιτική αντιπαλότητα με μια πολιτική μεταρρύθμιση, αλλά στην καθημερινή εφαρμογή της.

Εκφυλίζοντας το πνεύμα της με οργανογράμματα και σχεδιαγράμματα την σαμποτάζουν, απογοητεύοντας ταυτόχρονα τις μάζες.

Στο στόχαστρο του Γκορμπατσόφ είναι τώρα το περιβάλλον του πρωθυπουργού Νικολάι Ρίζκοφ: ο πρώτος αντιπρόεδρος της κυβέρνησης και υπεύθυνος για το οικονομικό πλάνο, ο Νικολάι Ταλνζίν, και ο Λεβ Βορονίν, αφεντικό της πανίσχυρης «Γκοσναμπ» της κρατικής οργάνωσης που είναι υπεύθυνη για τον εφοδιασμό των επιχειρήσεων και κάνει έξι χρόνια να απαντήσει στα αιτήματά τους. Και οι δύο ανήκουν στο στρατιωτικοβιομηχανικό συγκρότημα που τους επέβαλε στον Γκορμπατσόφ.

Άνθρωπος του τελευταίου είναι και ο μεγάλος αντίπαλος του Μιχαήλ Σεργκέγιεβιτς, ο Γιεγκόρ Λιγκατσόφ, «νούμερο δύο» του ΚΚΣΕ τη στιγμή που άρχισε η ολομέλεια και άγνωστου μέλλοντος στο τέλος της. Ο διορισμός του αρχιτέκτονα της «περestroika» Αλεξάντερ Γιακόβλεφ στο Π.Γ. (ως υπεύθυνου για τα θέματα της ιδεολογίας και του πολιτισμού) ήταν ένα συντριπτικό κτύπημα κατά του Λιγκατσόφ ο οποίος είχε σπεύσει την παραμονή της ολομέλειας να καταφερθεί κατά του «μπρεζνιεφισμού» και «των λαθών του παρελθόντος». Εις μάτην όμως.

Η τακτική που ακολούθησε ο Γκορμπατσόφ επιτρέπει άνετα τους παραλληλισμούς με το επαναστατικό παρελθόν του ΚΚΣΕ. Με τη Νέα Οικονομική Πολιτική (ΝΕΠ) ο Λένιν επεδίωξε το συμβιβασμό με τις αστικές δυνάμεις της κοινωνίας για να σώσει την επανάσταση. Σήμερα ο Γκορμπατσόφ επιχειρεί ένα συμβιβασμό με την συντήρηση του κόμματός του —ακολουθώντας την τακτική του «καρότου και του μπαστούνιού»— για να σώσει την σοβιετική κοινωνία.

Δημιουργημένη τη δεκαετία του '30 από τον Στάλιν, η Γκοσπλάν (κεντρική διαχείριση του οικονομικού πλάνου) χρησιμοποιήθηκε, ανάλογα με την εποχή και τον γενικό γραμματέα του ΚΚΣΕ, είτε για να πνίξει κάθε πρωτοβουλία των επιχειρήσεων, είτε για να τους δώσει μια ανάσα. Σύμβολο και μύθος ταυτόχρονα του σοβιετικού μοντέλου είδε τις αρμοδιότητές της να μειώνονται επί Χρουτσόφ —ενέργεια που του στήριζε τη θέση του γενικού γραμματέα— και να αυξάνονται επί Μπρέζνιεφ. Σήμερα, ο Γκορμπατσόφ επαναφέρει το πρόβλημα αντιπαραθέτοντας την Γκοσπλάν με την πρωτοβουλία των επιχειρήσεων και την προσωπική ευθύνη των διευθυντών τους για τα αποτελέσματα της διαχείρισής τους. Μεταθέτοντας στην ολομέλεια το κέντρο βάρους της σοβιετικής οικονομίας από τον κρατικό σχεδιασμό στην αυτόνομη λειτουργία των επιχειρήσεων και στους νόμους της αγοράς ο Μιχαήλ Γκορμπατσόφ έριξε ταυτόχρονα το γάντι στους γραφειοκράτες. Θα έχει κι αυτός την τύχη του Χρουτσόφ;

ΙΤΑΛΙΑ:

Οι «κόκκινοι» θα γίνουν «πράσινοι»;

Το Ιταλικό Κομμουνιστικό Κόμμα πέρασε τελικά στην πιο κρίσιμη ίσως φάση της ιστορίας του. Στην ολομέλεια της Κ.Ε. που έγινε την περασμένη εβδομάδα στη Ρώμη επισημοποιήθηκαν οι δύο τάσεις που υπήρχαν από καιρό στο κόμμα και όλοι περιμένουν τώρα να δουν ποια θα είναι η λύση που θα δοθεί στην κρίση: Ο συγκερασμός, η διάσπαση ή η αποτελμάτωση;

Αφορμή για την «επισημοποίηση» και των τάσεων και της κρίσης ήταν η πρόταση του Γ.Γ. Αλεσσάντρο Νάττα να αναλάβει ο «δεύτερος» του κόμματος, Ακίλε Οκέττο, αναπληρωτής γενικός γραμματέας.

Στενός συνεργάτης του Ενρίκο Μπερλιγκουέρ, αλλά και διακριτικός εραστής της «ιγκρανικής αριστεράς» του ΙΚΚ ο πενήνταχρονος Ακίλε ηγείται της τάσης που ονειρεύεται το ηρωικό παρελθόν του κόμματος και πιστεύει ότι το ΙΚΚ θα βρει πάλι τη χαμένη ταυτότητά του αν υποστηρίξει τα κοινωνικά κινήματα που αναπτύχθηκαν τα τελευταία χρόνια στη χώρα. Και προσπαθεί να συνδυάσει τον «εργατικισμό» της με τις νέες διεκδικήσεις για το περιβάλλον και τις κοινωνικές μειονότητες. Όσο για τις εκλογές εξηγεί την απώλεια ψήφων προς τα αριστερά και ιδιαίτερα τους νεόκοπους Ιταλούς «Πράσινους» με τη δεξιά πολιτική που ακολουθεί τελευταία το PCI.

Αντίπαλη της είναι η «δεξιά» τάση του Τζιόρτζιο Ναπολιτάνο του επικεφαλής των δέκα από τα τριάντα οκτώ μέλη της διεύθυνσης του κόμματος που ψήφισαν κατά της πρότασης για τον Οκέττο. Οπαδοί της «σοσιαλδημοκρατικοποίησης» του ΙΚΚ ο Ναπολιτάνο και οι οπαδοί του πιστεύουν ότι η επιστροφή του κόμματος στη σκληρή αντιπολίτευση θα σημάνει και την είσοδο του στο «πολιτικό γκέτο» όπου ήταν κλεισμένο μέχρι την εποχή του «ιστορικού συμβιβασμού».

Χαρακτηρίζουν τις αντίθετες με τις δικές τους απόψεις «σύνδρομο Μαρσαί» υπονοώντας ότι αν ακολουθήσουν το δρόμο της σκληρής αντιπολίτευσης θα φτάσουν γρήγορα στα χαμηλά ποσοστά του Γαλλικού Κομμουνιστικού Κόμματος. Αιτία της κρίσης για το Ναπολιτάνο είναι ότι «ποτέ μέ-

χρι τώρα το ΙΚΚ δεν αναγνωρίστηκε σαν αξιόπιστο κόμμα εξουσίας» και οι στατιστικές που υποδεικνύουν ότι οι περισσότεροι ψήφοι που έχασε στις τελευταίες εκλογές πήγαν στους σοσιαλιστές του Κράξι φαίνεται να τον δικαιώνουν.

Αλλά μήπως η αργή αλλά σταθερή πτώση του ΙΚΚ δεν εξηγείται και με την επιμονή του στη διεκδίκηση ενός μερτικού της εξουσίας, τακτική που το ίδιο αργά και σταθερά το απομάκρυνε από το αγωνιστικό παρελθόν του και το έκανε να αναζητά την εξουσία στις ίντριγκες της κορυφής και όχι στους αγώνες της βάσης. Ή μήπως δεν ήταν η αγωνιώδης προσπάθειά του να πείσει τα αστικά κόμματα ότι έχει ξεκόψει πλέον από το παρελθόν του και είναι ώριμο και σοβαρό για την εξουσία αυτή που το εμπόδιζε να συλλάβει τα νέα κοινωνικά φαινόμενα και να αντιληφθεί ότι αυτά που έσπευδε να καταδικάσει δεν είχαν πλέον καμία σημασία;

Το έχουμε ξαναγράψει. Το μέλλον του ΙΚΚ όπως και το μέλλον της κομμουνιστικής αριστεράς προμηνύεται ζοφερό. Αλλά το παλιό αργεί πάντα να πεθάνει και το νέο δυσκολεύεται πάντα να γεννηθεί.

Τελικά δεν έγινε της Κορέας

Φαίνεται πως οι Αμερικανοί έχουν βελτιώσει πολύ τα σενάρια που διαθέτουν για την αντιμετώπιση των κρίσεων (Crisis management). Δεν γνωρίζουμε ακόμα αν αυτό οφείλεται στην άνοδο του επιπέδου σπουδών στο Χάρβαντ και το Μπέρκλεϋ, αλλά η διευθέτηση, κατά τα φαινόμενα, της μακρόχρονης κρίσης στη Ν. Κορέα χωρίς «περιττές» αιματοχυσίες, επεμβάσεις, πραξικοπήματα αλλά ούτε και πολύ δημοκρατία αποδεικνύει, αν μη τι άλλο, ότι το παράδειγμα των Φιλιππίνων διδάξε πολλά στο Στάιτ Νηπάρμεντ.

Για εβδομάδες η Νότια Κορέα φαινόταν να οδηγείται αναπότρεπτα προς τον εμφύλιο πόλεμο. Ο πρόεδρος Τσουν και οι στρατοκράτες του απέρριπταν «μετά βδελυγμίας» όλα τα μεσολαβητικά σχέδια των απεσταλμένων του Ρήγκαν, φοβούμενοι ότι

και η παραμικρή υποχώρηση θα τους οδηγούσε πίσω στους στρατώνες, στην καλύτερη περίπτωση. Από την άλλη μεριά, η αντιπολίτευση αδυνατούσε να επιβάλει μια δική της δυναμική στις εξελίξεις. Τέλος και η αντιπολίτευση και η κυβέρνηση φοβόντουσαν το φοιτητικό κίνημα και τον —αρκετά θολό είναι αλήθεια— ριζοσπασισμό του. Έτσι στο τέλος της περασμένης εβδομάδας στη Σεούλ επικρατούσε «κενό εξουσίας» και όλα έπαιζαν.

Τη λύση την έδωσαν τελικά οι Αμερικανοί. Παρακάμπτοντας τον Τσουν προώθησαν μέσω του κυβερνητικού «Δημοκρατικού Κόμματος για τη Δικαιοσύνη» ένα σχέδιο μεταρρυθμίσεων που προβλέπει: Εκλογή του επόμενου προέδρου με άμεσες εκλογές, απελευθέρωση των πολιτικών κρατουμένων, εγκαθίδρυση της ελευθεροτυπίας, και άλλα καλά της Δύσης, άγνωστα επί μισό αιώνα στην κορεάτικη χερσόνησο. Έκπληκτοι οι δυτικοί διπλωμάτες είδαν τον πρόεδρο Τσουν να συμφωνεί και την αντιπολίτευση να επικροτεί τις προτάσεις του κυβερνώντος κόμματος. «Ποτέ δεν περίμενα ότι θα πήγαιναν τόσο μακριά» δήλωσε ένας από αυτούς.

Έτσι οι Αμερικανοί χτύπησαν «μ' έναν σμπάρο δύο τρυγόνια». Εξουδετέρωσαν την κρίση δίνοντάς της μια «φιλελεύθερη διέξοδο» και κράτησαν την πρωτοβουλία στο μέτρο των ελεγχόμενων απ' αυτούς δυνάμεων.

Αλλά για να κάνουμε και μια «ταξική ανάλυση» της κρίσης, τον κυριότερο ρόλο στην αποσταθεροποίηση του αστυνομικού καθεστώτος φαίνεται πως τον έπαιξαν οι μικρομεσαίοι. Η αλματώδης οικονομική ανάπτυξη που γνώρισε η Ν. Κορέα τα τελευταία χρόνια (αύξηση του ΑΕΠ κατά 12% ετησίως, κατά κεφαλήν εισόδημα 2.300 δολάρια από 100 που ήταν πριν 20 χρόνια) δημιούργησε νέα οικονομικά δεδομένα και το παιχνίδι έπρεπε να γίνει πιο «φέαρ», που λένε. Οι μικρομεσαίοι ένοιωθαν να πνίγονται μέσα στους κανόνες που επέβαλλαν οι τεχνοκράτες νεοφιλελεύθεροι του Τσουν που έκτισαν το κορεατικό «οικονομικό θαύμα».

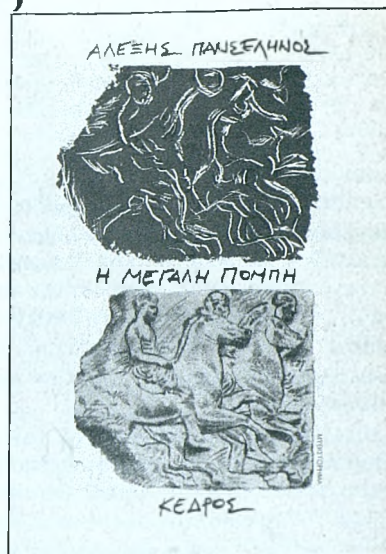
Η λύση που δόθηκε εξηγείται και από την ανωριμότητα των αντικαθεστωτικού κινήματος. Ενωμένο όσον αφορά την αντίθεσή του στους στρατοκράτες, αλλά βαθιά διαιρεμένο όσον αφορά τους στόχους και τις επιδιώξεις του, το κίνημα αυτό καλούσε για τον εκδημοκρατισμό χωρίς καλά καλά να γνωρίζει το νόημα της λέξης δημοκρατία. Ακριβώς όπως και οι στρατιωτικοί. «Η μόνη διαφορά ανάμεσα στους δύο Κιμ (ηγέτες της αντιπολίτευσης) και τον Τσουν είναι ότι οι δύο πρώτοι δεν είναι στην εξουσία» έλεγε χαρακτηριστικά ένας φοιτητής.

Όσο για την αριστερά αυτή εκφράζεται από μερικές ολιγάριθμες φοιτητικές οργανώσεις που έχουν μια περίεργη όσο και θολή αντίληψη για το σοσιαλισμό. Είναι χαρακτηριστικό εξάλλου ότι οι φοιτητικές οργανώσεις προτιμούν να εκδίδουν διατάγματα για κινητοποιήσεις αντί να συζητούν με τους φοιτητές στις συνελεύσεις. Η δημοκρατία σταματούσε πάντα στο Κομφούκιο στη Νότια Κορέα. Μένει μόνο να δούμε πόση θα είναι η δόση της που θα γευθούν οι κάτοικοι αυτής της χώρας. □

ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΝΣΕΛΗΝΟΣ

Η μεγάλη πομπή

Β' ΚΡΑΤΙΚΟ ΒΡΑΒΕΙΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑΤΟΣ 1986

Ένα είδος βαρύτητας δεν
αφήνει το Νότη
Σεβαστόπουλο ν'
απογειωθεί προς τα όνειρά
του. Καθώς οι φίλοι
χάνονται κι οι έρωτες
αποδείχνονται πρόσκαιροι
και απατηλοί,
καταφεύγει σταθερά στην
ιστορία του ιππότη
Λάνσετρς. Όμως μέσα
απ' το κόμικς αυτό, ο
ιππότης παρακολουθεί κι
εκείνος — σαν σε κόμικς —
τη ζωή του Νότη. Με τις
διαρκείς αυτές
αντιστροφές των ειδώλων,
ο αναγνώστης ίσως
ανακαλύψει πως κάτι
παρόμοιο άρχισε να
συμβαίνει ανάμεσα στον
ήρωα της «Μεγάλης
Πομπής» και σ' εκείνον...

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΕΔΡΟΣ

Γ. Γενναδίου 3 — τηλ. 36.02.007

· Το τέλος των Πράσινων;

Η Πέτρα Κέλλυ μιλά στο ANTI για τους λόγους που προκάλεσαν τη σημερινή βαθειά κρίση στους «Πράσινους»

του Βασίλη Ζήση

Οι πρόσφατες εκλογικές ήττες των «Πράσινων» στα κρατίδια της Έσσης και του Αμβούργου είχαν στο εσωτερικό τους συνέπειες που πήγαν πολύ πιο μακριά από τις αντιδράσεις που προκαλεί συνήθως σε ένα κόμμα μια εκλογική ήττα. Οι κρίσεις και οι επικρίσεις, οι κριτικές και οι αυτοκριτικές οδήγησαν πολύ γρήγορα στην ανοικτή διένεξη. Το παλιό πρόβλημα βγήκε πάλι στο προσκήνιο. Οι ρεαλιστές («ρεάλος») εναντίον των «ορθοδόξων» (φαουμενταλιστ).

Η ουσία της διένεξης έχει να κάνει με το μέλλον των «Πράσινων» και τη συνειδητοποίηση ότι έχουν φτάσει πλέον σε μια κρίσιμη καμπή. Θα συνεχίζουν να είναι ένα κόμμα της αντιπολίτευσης, ένα κίνημα αμφισβήτησης, ή θα προωθήσουν ένα πρόγραμμα συμμετοχής στην εξουσία τοπική και κεντρική; Θα συνεχίσουν να είναι ένα «κόμμα αντι-κόμμα» ή θα γίνουν ένα κόμμα με πρόγραμμα και τακτική, με εμβλήματα και σημαίες;

Για όλα αυτά τα προβλήματα μιλήσαμε στη Βόννη με την Πέτρα Κέλλυ, την πάλαι ποτέ ηγέτρια των «Πράσινων» και έναν από τους πόλους της σύγκρουσης σήμερα. Έστω κι αν η ίδια αισθάνεται ότι αποτελεί έναν πολύ μοναχικό πόλο. Όχι μόνο επειδή οι ιδέες της για τη «συναίνεση» και τη σύμπνοια μέσα στους «Πράσινους» δεν φαίνεται να βρίσκουν και μεγάλη απήχηση αλλά και επειδή έχει ήδη ανατεθεί το άστρο της Γιούτα Ντίτφορντ.

Πιο νέα και πιο ωραία η Γιούτα καταλαμβάνει αργά αλλά σταθερά τη θέση που είχε κάποτε η Κέλλυ με μια σημαντική διαφορά. Εκπροσωπεί τους «ορθοδόξους», τους

Η Πέτρα Κέλλυ είναι γνωστή σε όλον τον κόσμο σαν η χαρισματική ηγέτης των «Πράσινων». Γεννήθηκε το 1947 με το όνομα Πέτρα Λέμαν, αλλά άλλαξε το όνομά της όταν η μητέρα της παντρεύτηκε έναν αμερικανό αξιωματικό. Σπούδασε στην Ολλανδία, τη Γερμανία και την Αμερική. Ιδρυτικό μέλος των «Πράσινων» είναι στην Δυτικογερμανική Βουλή από το 1983. Σήμερα ζει στην Βόννη, με τον στρατηγό Γκερτ Μπάστιαν.

«δογματικούς» που θα λέγαμε εδώ, ενώ η Κέλλυ εκπροσωπούσε κάποτε το πνεύμα όλων των «Πράσινων». Σημεία των δυτικογερμανικών καιρών, ή, όπως συμβαίνει συνήθως η κρίση οδήγησε και τους «Γκρούενεν» στην παλιά καλή κρυψώνα της ιδεολογικής αδιαλλαξίας και ασφάλειας;

Η ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΤΗΣ ΠΕΤΡΑ ΚΕΛΛΥ ΣΤΟ ANTI

ANTI: Μετά την εκλογική ήττα των «Πράσινων» στις εκλογές της Έσσης και του Αμβούργου και τη διένεξη που ξέσπασε στη συνέχεια πώς βλέπεις σήμερα το μέλλον τους; Θα συνεχίσουν να είναι μια σημαντική πολιτική δύναμη, όπως και στο παρελθόν, ή έχουν φτάσει πλέον σε μια κρίσιμη καμπή;

Πέτρα Κέλλυ: Ναι, πιστεύω ότι οι «Πράσινοι» έφτασαν σε ένα πολύ κρίσιμο σημείο. Προσωπικά έχω πολύ μεγάλες αμφιβολίες για το πού οδηγεί ο τρόπος με τον οποίο αγωνιζόμαστε σήμερα, ύστερα από τέσσερα χρόνια. Έχω πολύ κακά προαισθήματα για το μέλλον μας επειδή και οι δύο πλευρές της διένεξης, οι ρεαλιστές και οι ορθόδοξοι προσπαθούν να εξουθενώσουν η μια την άλλη. Ανήκω λίγο-πολύ στους δεύτερους, αλλά αν αυτή η διένεξη συνεχιστεί φοβάμαι ότι θα έλθει και το τέλος του πειράματός μας.

Η κατάσταση γίνεται πιο τραγική αν σκεφθεί κανείς ότι οι «Πράσινοι» απέτυχαν ένα τόσο ελπιδοφόρο κίνημα ακριβώς λόγω της διαφορετικότητας που υπήρχε με-

τα τους. Οι διάφορες ομάδες που το αποτελούσαν, οι ειρηνιστές, οι οικολόγοι, οι φεμινίστριες, ακόμα και οι συντηρητικοί, δέθηκαν μεταξύ τους και αγωνίστηκαν για μια αριστερή προοπτική. Αλλά όσο περισσότερες επιτυχίες, είχαν τόσο και δυνάμωνε στο εσωτερικό των «Πράσινων» η πάλη για την εξουσία. Το ερώτημα ήταν: «Ποιος ελέγχει τους Πράσινους»; Παράλληλα δυνάμωνε η εσωτερική διαμάχη για τους στόχους και τις τακτικές. Σήμερα φτάσαμε στο σημείο μερικοί άνθρωποι να μην μιλάν ο ένας στον άλλο.

Αυτή η εσωστρέφεια είχε επίσης σαν αποτέλεσμα την ενίσχυση των Σοσιαλδημοκρατών, που εμφανίζονται τώρα με μια οικολογική και αντιπυρηνική εικόνα. Από την άλλη μεριά οι οπαδοί μας έχουν κουραστεί από αυτήν την κατάσταση.

Η ΤΙΠΡΗΣ ΠΟΥ ΘΕΛΕΙ ΝΑ ΓΙΝΕΙ ΓΑΤΑ ΕΡ.: Οι ρεαλιστές, για παράδειγμα ο Όττο Σίλλυ, πιστεύουν ότι η απώλεια ψήφων στο Αμβούργο και την Έσση οφείλεται στο ότι δεν εμφανιστήκατε σαν μια πολιτική δύναμη εξουσίας, σαν ένα

κόμμα με πρόγραμμα εξουσίας, αλλά μόνο σαν ένα κίνημα αμφισβήτησης. Άλλοι πιστεύουν ότι ήρθε ο καιρός να διεκδικήσετε τη συμμετοχή σας στην εξουσία σε κεντρικό ή τοπικό επίπεδο.

ΑΠ.: Πιστεύω ότι μαζί με τη συμμετοχή στην εξουσία θα έλθει και το τέλος των «Πράσινων». Το πείραμα της Έσσης, όπου πήραμε μέρος στην τοπική κυβέρνηση του SPD με τον Όσκαρ Φίσερ απέτυχε γιατί οι Σοσιαλδημοκράτες μας χρησιμοποίησαν. Δεν έχουμε να κάνουμε τίποτα με το σημερινό SPD. Μπορούμε να συνεργαζόμαστε μαζί του μόνο όταν αλλάξει. Ίσως σε πέντε - δέκα χρόνια και γίνει ένα κόμμα οικολογικό και αντιπυρηνικό. Διαφορετικά θα μας χρησιμοποιεί πάντα.

Για μένα οι «Πράσινοι» πρέπει να συνεχίσουν να αγωνίζονται και μέσα κι έξω από το κοινοβούλιο. Περιορίζοντας το πρόβλημα στη συμμετοχή στην εξουσία, ο Όσκαρ Φίσερ και οι «ρεάλος» δεν κάνουν τίποτα άλλο από το να επιδιώκουν τη μετατροπή μας σε «πράσινους φιλελεύθερους», σε ένα FDP της αριστεράς, που θα παίξει τον ίδιο

ρόλο με αυτόν του κόμματος του Γκένσερ σε έναν συνασπισμό μας με τους Σοσιαλδημοκράτες. Αλλά η σοσιαλδημοκρατικοποίηση των «Πράσινων» θα τους καταντήσε επιφανειακούς. Αυτοί που προσπαθούν να μας πείσουν να πάρουμε μέρος στην εξουσία προσπαθούν να κάνουν από την τήρηση μια γάτα.

Αυτές οι εσωτερικές πιέσεις είχαν άμεσα αποτελέσματα στην αξιοπιστία και την επιρροή μας. Για παράδειγμα πολύς κόσμος μας ψήφισε επειδή υποστηρίζαμε ότι μπορούμε να απαλλαγούμε από την πυρηνική ενέργεια μέσα σε ένα χρόνο. Ύστερα μερικοί από εμάς άρχισαν να γράφουν ότι μπορούμε να απαλλαγούμε μόνο μετά πέντε ή έξι χρόνια.

(Σ.Σ. ένα από τα θέματα της διαφωνίας με το SPD ήταν ότι το τελευταίο πρότεινε για κοινή πλατφόρμα με τους «Πράσινους» την απομάκρυνση της πυρηνικής ενέργειας σε δέκα χρόνια). Το αποτέλεσμα ήταν να ξεσπάσει πάλι ένας έντονος διάλογος και ο κόσμος απ' έξω να ρωτάει: «γιατί δεν έχετε μια κοινή θέση».

ΤΟ ΝΑΤΟ ΚΑΙ Η ΒΙΑ

ΕΡ.: Τα ίδια φαινόμενα παρατηρούνται και σε άλλους τομείς της δράσης των «Πράσινων»;

ΑΠ.: Ένα άλλο παράδειγμα είναι το ΝΑΤΟ. Εδώ και πολλά χρόνια υποστηρίζουμε ότι είμαστε εναντίον του ΝΑΤΟ, αλλά επιδιώκουμε επίσης την ταυτόχρονη διάλυση και των δύο συνασπισμών. Ξαφνικά, μερικοί σύντροφοι άρχισαν να γράφουν άρθρα και να βγάζουν λόγους λέγοντας ότι πρέπει να αλλάξουμε πολιτική απέναντι στο ΝΑΤΟ κ.ο.κ.

Το ίδιο ισχύει και για το θέμα της πολιτικής βίας. Οι «Πράσινοι» είχαν ανέκαθεν μια πολύ σαφή τοποθέτηση εναντίον της βίας, αλλά μερικοί σύντροφοί μας λένε τώρα ότι πρέπει να είμαστε αλληλέγγυοι με τις αυτόνομες ομάδες που χρησιμοποιούν βία. Προσωπικά καταλαβαίνω πολύ καλά τη βία όσων αμύνονται, εναντίον της αστυνομίας, για παράδειγμα. Δεν καταλαβαίνω όμως καθόλου τη βία εναντίον αθώων ανθρώπων.

Έτσι, ολόκληρη η βάση των «Πράσινων» τα θεμέλιά τους, έχουν αρχίσει να χωρίζονται σε δύο πλατφόρμες. Κι αυτό είναι ό,τι πιο επικίνδυνο μπορεί να συμβεί. Μια άλλη συνέπεια αυτής της κατάστασης είναι ότι μια ψήφος για τους «Πράσινους» δεν είναι

καν σίγουρο σήμερα ότι πάει σε αυτούς. Μπορεί να πάει στους «ρεάλους», ή στους ορθόδοξους, αλλά δεν είναι καν σίγουρο ότι πάει στους «Πράσινους».

ΕΡ.: Όσον αφορά το θέμα της βίας. Τι λες για τη άποψη του Όττο Σίλλου ότι οι «Πράσινοι» πρέπει να αποδεχθούν το μονοπώλιο του κράτους στην άσκηση της βίας;

ΑΠ.: Διαφωνώ εντελώς μαζί του. Συμφωνώ βεβαίως, με τους οπαδούς της «μη-βίας» στο κίνημα, αλλά σε μια εντελώς διαφορετική βάση. Ο Όττο έδινε πάντα έμφαση στο ρόλο του κράτους, αλλά αυτό κάνει συχνά κακή χρήση της βίας. Πρέπει συνεπώς να είμαστε πολύ προσεκτικοί, απορρίπτοντας και την κρατική και την ατομική βία.

ΕΡ.: Ας μιλήσουμε λίγο για σένα. Σε ποιο από τα δύο ρεύματα τοποθετείς τον εαυτό σου;

ΑΠ.: Ανήκω βεβαίως στην αντίθετη από τους «ρεάλους» παράταξη. Αλλά έχω σοβαρές διαφωνίες για τον τρόπο δράσης που προτείνουν οι «φασουμένταλιστ». Διαφωνώ για παράδειγμα μαζί τους στο θέμα της βίας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, αλλά ήμουν πάντα μαζί τους στο θέμα του «κόμματος αντι-κόμματος».

Ήμουν επίσης πάντα εναντίον της συννεργασίας με τους Σοσιαλδημοκράτες. Για την Έσση, έλεγα ότι ο Όσκαρ Φίσερ θα αναγκαστεί στο τέλος να φύγει, όπως και έγινε. Στην Έσση κερδίσαμε μερικά σημεία ήσσονος σημασίας, όπως η θέση των γυναικών στη δουλειά. Αλλά χάσαμε σε όλα τα μεγάλα. Και στο τέλος πέταξαν τον Φίσερ έξω. Το παράδειγμα αυτό μου εδραίωνε την πεποίθησή ότι είναι αδύνατη η συννεργασία με ένα SPD που είναι υπέρ του ΝΑΤΟ, υπέρ της πυρηνικής αποτροπής, υπέρ της οικονομικής ανάπτυξης και υπέρ του καπιταλισμού.

Στο σημείο αυτό συμφωνώ με τον κ. Γιόχαν Ράου. Ήταν πολύ τίμιος όταν είπε πως οι «Πράσινοι» δεν μπορούν να συνεργαστούν με τους Σοσιαλδημοκράτες, επειδή είναι πολύ διαφορετικοί. Αντίθετα, εμείς τον παρακαλούσαμε: «Σας παρακαλούμε κ. Ράου. Πάρτε μας μαζί σας κ. Ράου».

ΜΠΟΥΚΟΤΑΖ ΣΤΟ ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΚΟ ΤΥΠΟ

ΕΡ.: Ας μιλήσουμε λίγο για τη διεθνή πολιτική. Τελευταία πηγες στη Μόσχα όπου συνάντησες και τον Γκορμπατσόφ. Ποια είναι η γνώμη σου γι' αυτόν;

ΑΠ.: Πήγα στη Μόσχα για το «Φόρουμ Ειρήνης» όπου συνάντησα τον Γκορμπατσόφ

για δέκα λεπτά. Εντυπωσιάστηκα πολύ από αυτόν πιστεύω ότι είναι ευφυής και τίμιος. Ήταν εκεί χιλιάδες κόσμος, κάμερες, δημοσιογράφοι, κι αυτός με διάλεξε για να μου σφίξει το χέρι και να μου πει: «συχαρητήρια». Ήμουν στη σειρά μαζί με τους άλλους, αλλά αυτός αναγνώρισε το στρατηγό Μπάστιαν κι εμένα, παραμέρισε τους σωματοφύλακες και μου έσφισε το χέρι.

Στη συνέχεια συζητήσαμε για την κατάσταση στη Δυτική Γερμανία και τον κάλεσα να την επισκεφθεί. Αλλά όταν γύρισα πίσω οι «Πράσινοι» δεν ήταν καθόλου ευχαριστημένοι από αυτήν μου την πρωτοβουλία, επειδή δεν το είχαμε αποφασίσει προηγουμένως. Τυπική συμπεριφορά των «Πράσινων».

ΕΡ.: Πολλοί παρατηρητές πιστεύουν ότι έχεις αρχίσει να αποσύρεσαι από την πολιτική σκηνή. Για παράδειγμα τελευταία μιλάς πολύ λίγο στη Βουλή, και οι δημόσιες εμφανίσεις σου είναι λιγότερες.

ΑΠ.: Όχι δεν είναι σωστή αυτή η εκτίμηση. Στους «Πράσινους» έχουμε ένα πολύ αυστηρό σύστημα για το ποιος θα μιλήσει κάθε φορά στη Βουλή. Έχουμε 44 ανθρώπους στη Βουλή και από χρόνια η πρακτική μας είναι ότι πρέπει να μιλούν όλοι και ιδιαίτερα οι νέοι. Για παράδειγμα ήταν να μιλήσω σήμερα, στη συζήτηση για την «μη-δενική λύση» αλλά παραχώρησα το δικαίωμά μου στην Αγγέλικα Μπερ, η οποία είναι νέα βουλευτής και μου είπε «σε παρακαλώ θέλω να μιλήσω σήμερα». Πρόσφατα εξάλου, πήγα στην Ιρλανδία όπου πήρα μέρος σε αντιπυρηνικές εκδηλώσεις αλλά επειδή η Ιρλανδία είναι ουδέτερη χώρα ο γερμανικός Τύπος δεν έδωσε καμιά σημασία, ενώ εκεί έκαναν πρωτοσέλιδο.

Από την άλλη μεριά έχω κάνει πολύ δουλειά για τον καρκίνο. Εδώ και τέσσερα χρόνια αγωνίζομαι εναντίον του καρκίνου των παιδιών. Αγωνίζομαι να συγκεντρώσω χρήματα για το ίδρυμα που δημιουργήθηκε για αυτόν το σκοπό, κάνω εκστρατείες, βγάζω λόγους. Το πρόβλημα είναι ότι για τον Τύπο ο καρκίνος των παιδιών, δεν είναι σημαντικό θέμα. Είναι ένα απολιτικό θέμα. Έτσι ασχολούνται πολύ λίγο μαζί του.

Ένα άλλο θέμα είναι ότι ποτέ δεν μιλώ στο συντηρητικό τύπο. Τον μπούκοτάρω. Πιστεύω ότι είναι σωστό να μπούκοτάρω την «Μπιλτ». Όπως ξέρεis πρόσφατα κέρδισα την αγωγή που έκανα εναντίον της «Μπιλτ» ζητώντας 10.000 μάρκα για συκοφαντική δυσφήμιση.

Παιδότοπος παιδικός σταθμός νηπιαγωγείο

Ένας χώρος στην αποκλειστική διάθεση των παιδιών. Οι ανάγκες του παιδιού για επικοινωνία, παιδαγωγικό παιχνίδι, δημιουργική συλλογική δραστηριότητα, αντιμετωπίζονται με την αγάπη, τη ζεστασιά και με ξεχωριστή ευθύνη από ανθρώπους ειδικούς.

Ντίνα Καψάλη
Λεωφ. Πεντέλης 53 - Χαλάνδρι
Τηλ. 68.28.047

Τώρα - ΚΑΙ ΣΤΟΝ ΠΕΙΡΑΙΑ φθηνά ΠΟΛΥ φθηνά βιβλία

Έγκυκλοπαίδειες μισοτιμής
Ευκολίες πληρωμής

ΜΠΟΣΤΑΝΟΓΛΟΥ - ΓΙΑ ΤΟ ΦΘΙΝΟ ΒΙΒΛΙΟ
ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ 92. ΠΕΙΡΑΙΑΣ ΤΗΛ. 4112258

Στα Παιδιά της Διεύθυνσης του Γκαλίου

ΓΚΑΛΗΣ Ι. Ο Γκάλης στη... Γκαλήνη. Ελάχιστα 24ωρα μετά το «Χρυσό» της Εθνικής του Μπάσκετ ο πρώτος Έλληνας play-maker έγινε δεκτός από τον πρώτο Έλληνα policy-maker. Κουβέντιασαν —λέει— στην πρωθυπουργική κατοικία —αυτό έγραψαν οι εφημερίδες— για τη «Χρυσή Ολυμπιάδα» του 1996...

— Κολοκύθια — σχολίασε ο Αγαθόνικος — κολοκύθια μετά ριγάνεως. Αν ο Ανδρέας Παπανδρέου ήθελε στ' αλήθεια να κουβεντιάσει για την «Ολυμπιάδα των Αθηνών» θα προσκαλούσε την Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων ή το Σήφη Βαλυράκη και το Γενικό Γραμματέα Αθλητισμού.

Τον «πρώτο» μπασκετμπολίστα και νεόκοπο λαϊκό ήρωα — που στην Ολυμπιάδα του 1996 θα είναι 39 ετών — για άλλους λόγους τον προσκάλεσε. Για να οικειοποιηθεί τα χειροκροτήματα που έδρεψε ο Γκάλης.

Ο πρόεδρος του Κινήματος έχει το σπάνιο ταλέντο να οικειοποιείται κάθε δόξα του τόπου κάθε πρόσωπο που συνδυάζει πλατεία λαϊκή απήχηση και —κατά τεκμήριο— μικρομεσαία πολιτική κρίση.

Κλείσε τα μάτια σου και ένα σωρό γνωστά πρόσωπα θα 'ρθουν μόνο τους στο μυαλό σου. Χειροκροτημένοι ηθοποιοί, τιμημένοι δικαστικοί, αριστεροί με θρυλικό παρελθόν, αναστήματα που κάνουν μπούγιο χωρίς απαιτητική πολιτική άποψη...

Εκείνους που ο πρόεδρος δεν μπορεί να μυρίσει είναι όσοι συνδυάζουν την προσωπική δόξα με την πολιτική έμπνευση.

ΓΚΑΛΗΣ ΙΙ. Ο Γκάλης στη... Γκαλήνη.

— Δηλαδή — ρώτησα αυτή τη φορά εγώ τον Αγαθόνικο — βλέπεις τον Γκάλη στη λίστα των βουλευτών Επικρατείας ή στο τραπέζι του Εκτελεστικού Γραφείου; Δεν νομίζεις πως θα παραείναι διακοσμητικός και τελετουργικός; — Διακοσμητικοί και τελετουργικοί — είπε κατηγορηματικά ο Αγαθόνικος — είναι όλοι τους και οι βουλευτές και οι Εκτελεστικοί του Κινήματος. Ο Γκάλης θα τσοντάρει στο θέαμα. Η θεαματική πλευρά θα αχθεί στην ακραία της συνέπεια.

ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΟ. «Αεροδρόμιο» έναντι αεροδρομίου:

«Επικές νύχτες στα ξεροχώραφα της Νέας Ευρύαλης στη Γλυφάδα όπου κομβοί — γράφει η ΑΥΓΗ — απορριματοφόρων του δήμου, υπό συνοδεία λαϊκών ασμάτων περικυκλώνουν τα τρία τελευταία βράδια τη ντισκοτέκ «αεροδρόμιο». Ο δήμος διατείνεται ότι το μαγαζί της κ. Μελετοπούλου το οποίο βρίσκεται απέναντι από τον ανατολικό αερολιμένα δημιουργεί ηχορρύπανση και ηθορρύπανση στην περιοχή (...).

Ο ίδιος ο δήμαρχος καταγγέλλει τη ντισκοτέκ για ναρκωτικά και για σεξουαλικά:

«Δε λείπουν και άλλες, σεξουαλικού περιεχομένου θα έλεγα σκηνές με αποτέλεσμα μια ήσυχη γειτονιά όπως αυτή εδώ να έχει χάσει την ηρεμία της». Ο συνδιοκτήτης του «αεροδρομίου» Άρης Δαβαράκης αντιτείνει:

(...) Μας κατηγορούν για ερωτικά όργια που γίνονται στα διπλανά χωράφια. Δεν μπορεί ν' απαντήσω σοβαρά σ' αυτή την κατηγορία και το μόνο που θα πω είναι ότι με τόσα αγκάθια που έχουν μέσα τα χωράφια

είναι αδύνατον να γίνονται σεξουαλικά όργια...».

Μα κύριε Δαβαράκη επιχείρημα είναι αυτό; Δεδομένου ότι το βιτσιολόγιο είναι σαν τον ουρανό — δεν έχει άκρη — μπορεί να βρεθούν και πέντε άνθρωποι που να τη βρίσκουν σε αγκαθότοπο. Άλλο να πεις εσύ. Παραδείγματος χάριν ότι είτε βρίσκεται εκεί είτε όχι η ντισκοτέκ το ξεροχώραφο θα εξακολουθεί να δέχεται και να φιλοξενεί τους μερακλήδες του.

Εκτός κι αν ο δήμαρχος εγκαταστήσει ραβδούχους σε τριπλοβάριδες...

ΛΑΚΟΥΒΕΣ. Δημοτικοί άρχοντες και λακούβες.

«Στραμπούληξε το πόδι του — διαβάξω στη «Μάχη του νομού Σερρών» — ο πρόεδρος του Δημοτικού Συμβουλίου κ. Χατζηλιάς πατώντας σε λακούβα δίπλα στο πεζοδρόμιο της οδού Παπαπαύλου».

Δίπλα στο πεζοδρόμιο βρίσκεται — ως γνωστόν — ο δρόμος. Ο άνθρωπός μας θέλησε να επεκτείνει την αμέριμνη πορεία του από το πεζοδρόμιο στο δρόμο. Κατέβασε το ποδαράκι του και περιήλθε στην οδονηρή εξουσία της λακούβας.

Συμβαίνει πολύ συχνά και το αντίθετο. Η αμέριμνη πορεία στο δρόμο ανακόπτεται ξαφνικά με το πρωτοάνεβασμα στο πεζοδρόμιο. Σε τελευταία ανάλυση όπως λέμε στα κουλουριάρικα — το έτσι ή το αλλιώς διαμορφώνεται από την ταυτότητα της λακούβας. Από το εάν δηλαδή η εν λόγω συγκαταλέγεται στις αποκάτω ή στις αποπάνω.

Η σεράνια λακούβα συγκαταλέγεται στις αποκάτω, στις εκλεκτικές και στις παιχνιδιάρες...

ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ 1980. Η αστυνομία χτυπά την πορεία. Στην Όθωνος ματώνονται εκατοντάδες. Στην Πανεπιστημίου σκοτώνεται η εργάτρια Κανελλοπούλου. Στην Καραγιώργη Σερβίας, τσακίζεται το κρανίο του φοιτητή Κουμή. Στη Στουρνάρα το πλήθος πιστολιζεται στο ψαχνό.

Γιατί;
«Κανένα στόμα δεν τόβρε και δεν τόπε ακόμα».

Οι χτυπημένοι καταθέτουν μηνύσεις. Οι μηνύσεις οδηγούν σε ανακρίσεις. Οι ανακρίσεις δεν οδηγούν πουθενά. Οι αστυνομικοί ούτε είδαν, ούτε ξέρουν. Κανένα κιτάπι, καμία μαγνητοταινία, καμιά μνήμη δε ρίχνει φως.

ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ 1980. Μετά 6 χρόνια και 3 μήνες καθίζει στο σκαμνί του πρωτοδικείου ένας συνταξιούχος αστυνόμος. Ο μοναδικός κατηγορούμενος για το μακελιό της οδού Όθωνος. Η συνωμοσία της αστυνομικής σιωπής έσπασε από τη γκάφα ενός υφισταμένου του αρχιφύλακα. Είχε ρωτήσει τον αρχιφύλακα ο ανακριτής.
— Τι γνωρίζετε για τους πυροβολισμούς στη

Στουρνάρα;

— Τίποτε! Εκείνη την ώρα η διμοιρία μου διέλυε το πλήθος προ του Αγνώστου Στρατιώτου.

Η διμοιρία του αρχιφύλακα είχε διοικητή τον — εν ενεργεία τότε — αστυνόμο Σπυρόπουλο.

Έτσι εξηγείται το φαινόμενο της παραπομπής του αστυνόμου στο ακροατήριο. Για να μην ανησυχούν όσοι εφησυχάζουν με την πεποίθηση ότι οι αστυνόμοι είναι αλεξίδικοι όταν έχει προηγηθεί ανάκριση μεταξύ αστυνομικών. Ο αστυνόμος Σπυρόπουλος μπορεί να καταδικάστηκε στο πρωτοδικείο, απαλλάχτηκε όμως λίγους μήνες αργότερα στο Εφετείο. Για να μην διαψεύδονται όσοι διατείνονται ότι, με τις προϋποθέσεις που αναφέραμε, οι αστυνόμοι — που τυχόν θα δικαστούν — είναι αλεξίποινοι.

ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ 1980. Μετά 7 χρόνια — την περασμένη εβδομάδα — καθίζουν στο σκαμνί του Εφετείου της Άμφισσας ένας αστυνόμος, ένας αρχιφύλακας, κι ένας αστυφύλακας για τους πυροβολισμούς και

τους τραυματισμούς στην οδό Στουρνάρα.

Οι περισσότεροι από τους μάρτυρες κατηγορίας που έχουν κλητευθεί είναι παθόντες στην... οδό Όθωνος! Δεν γνωρίζουν τους κατηγορούμενους.

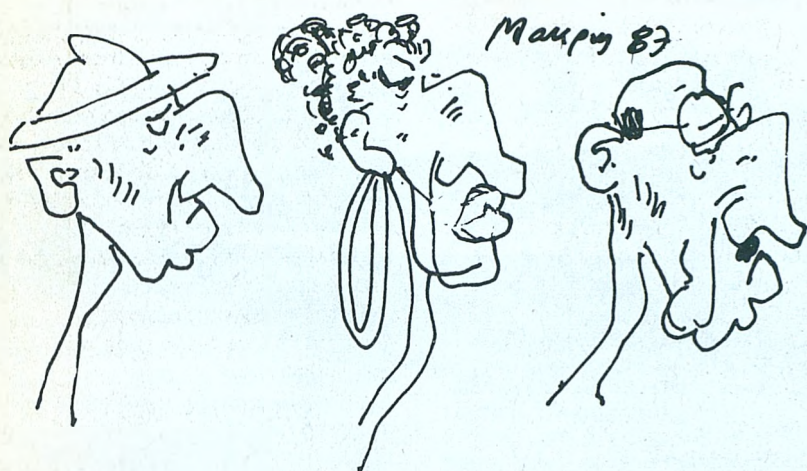
Οι μάρτυρες υπεράσπισης συνάδελφοι των κατηγορούμενων δεν γνωρίζουν ούτε τον εαυτό τους. Οι κατηγορούμενοι αθώνονται...

ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ 1980. Δίκη Άμφισσας. Ο πρόεδρος του Εφετείου εξετάζει ένα μάρτυρα κατηγορίας:

— Υπό ποιαν ιδιότητα είσατε εσείς ένας γιατρός στην Πορεία του Πολυτεχνείου;
Δέκα μήνες ενωρίτερα στη δική της Αθήνας — που έληξε με την απαλλαγή του αστυνόμου — ο Πρόεδρος του Εφετείου είχε ρωτήσει μια εργάτρια μάρτυρα κατηγορίας:
— Τι γύρενες εσύ μια εργάτρια στην Πορεία;

Ας μην αναλωθούμε στη σύγκριση της μεταχείρισης του γιατρού και της εργάτριας. Δύο πρόεδροι εφετείων σε τυχαίο δείγμα δύο περιπτώσεων δεν θεωρούν ως δεδομένο ότι η Πορεία του Πολυτεχνείου είναι μια πάνδημη νόμιμη εκδήλωση.

Η ομογένεια

του Βασίλη Καραποστόλη

Είναι, σίγουρα, μακρύ ο δρόμος με ρι να επιστρέψουμε εκεί που σχηματίζεται αρχικά ό,τι μοιάζει γνώριμο και φυσικό στην Ελλάδα. Εκεί όπου όλα είναι στη θέση τους, κληρονομημένα και παραδεκτά, και η κοινωνία στο σύνολό της κάτι δεδομένο, που προϋπάρχει. Σ' αυτή τη χέρσα περιοχή της εμπειρίας θα βρούμε την αυθόρμητη πεποίθηση πως υπάρχει μια φύση των ελληνικών πραγμάτων, σταθερή τόσο ώστε κανείς να μη μπορεί να της ξεφύγει. Μια κοινή κατάσταση διαμορφωμένη κάτω από συνθήκες ανεξίχνιαστες, σφράγισε τον καθένα. Έτσι όλοι, παρά τα φαινόμενα, έχουν κοινή καταγωγή, και ανεξάρτητα από το τι τώρα τους διαφοροποιεί (χρήμα, εξουσία, μόρφωση), σε ένα βάθος επιθυμιών και σκοπεύσεων εξομοιώνονται. Προερχονται από ένα κοινό γένος, είναι ομογενείς.

Η αίσθηση αυτή δεν δηλώνει ούτε αφέλεια κοινωνικής συνείδησης ούτε επιπολαιότητα φυλετικής προκατάληψης. Το «είμαστε όλοι ίδιοι» το εγγυάται μια συλλογική διαίσθηση και πείρα δοκιμασμένη πολλαπλά. Άρα δεν πρόκειται για πλάνη, για «ψευδή συνείδηση», για ανθρωπολογικό ρομαντισμό. Όταν στα πιο αδρά στοιχεία της η συμπεριφορά του χωρικού, του υπαλλήλου, του εργάτη, του πολιτικού, του καλλιτέχνη προβάλλει ίδια, όταν στις πρακτικές μεθοδεύσεις στις πτυχές των συναισθηματικών στάσεων και τις στροφές των διανοητικών χειρισμών, αναγνωρίζονται συγγένειες που σπάνε την κρούστα των τίτλων και των αποκτημάτων, τότε μια ζύμωση πραγματική πρέπει να έχει συντελεστεί. Σε ένα παρελθόν απροσδιόρισ-

στο και σε ένα εξίσου απροσδιόριστο μέλλον όλοι θέλουν τα ίδια και επειδή τα θέλουν γίνονται ίδιοι.

Το ζήτημα είναι ότι η εμείρια αυτή, με τις μνήμες και τα σχέδια που υποβάλλει, επιμένει να υποτιμά τους τυπικούς κοινωνικούς διαχωρισμούς. Γιατί να είναι πιο αξιόπιστο ένα «πόστο» από τη γλώσσα και τις χειρονομίες εκείνου που το κατέχει; Η γλώσσα και οι χειρονομίες, η φυσιογνωμία που με τις γραμμές της είναι πιο σημαδιακή από κάθε υλικό κατηγορήμα, κατανοούνται ως εκφάνσεις ενός αδιαίρετου όλου, πριν κατανεμηθούν μέσα στην κοινωνία τα προνόμια και οι ευκαιρίες.

Δύσκολο λοιπόν στις διαφορές και τις ανισότητες να εμφανιστούν ως οργανικές και αναγκαίες. Η κοινωνία είναι ανικανή να πείσει γι' αυτό· χαλαρή όπως είναι, συντηρεί την εντύπωση του μη οριστικού, κρύβοντας ένα μέρος από την αδυσώπητη πραγματικότητά της. Ανακαλείται έτσι η ομογένεια: όλοι είναι θεληματικά ίδιοι, με τις ίδιες δυνατότητες, τα ίδια πεδία επιδιώξεων και την ίδια, επομένως, αδυναμία, να γίνουν ανεκτοί, ο ένας από τον άλλο, μέσα στις διαφορές και τις αποκλίσεις. Αν και αρχικά ομογενείς, η μεσολάβση μιας δύναμης αλλόκοτης και απαράδεκτης τους έκανε τώρα να φαντάζουν ιεραρχημένοι, σύμφωνα με τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματά τους, και χωρισμένοι, σύμφωνα με τα συμφέροντά και τα ενδιαφέροντά τους. Όμως η αλήθεια βρίσκεται πίσω από τις ανώνυμες διακρίσεις. Όσο η κοινωνία παραμένει άμορφη, ο ελλαδικός κόσμος θα βιώνεται ανθρωπομορφικά.

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ ΤΟ ΝΕΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΤΗΣ ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΦΑΚΙΝΟΥ

Η ΜΕΓΑΛΗ ΠΡΑΣΙΝΗ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

ΤΟ ΛΥΟΜΕΝΟ ΕΞΟΧΙΚΟ ΟΝΕΙΡΟ

της Τέτας Παπαδοπούλου

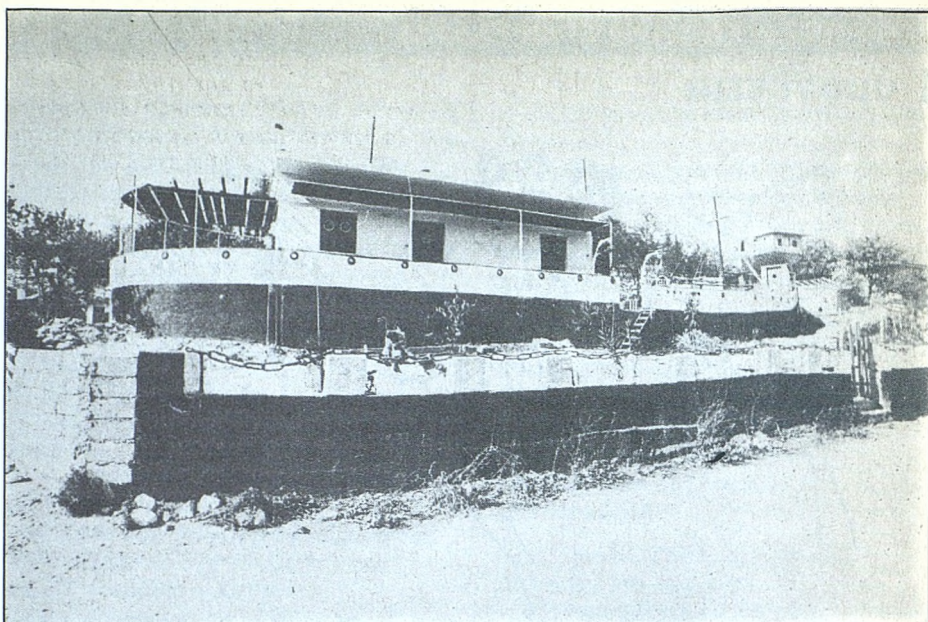
Στις εφημερίδες εκείνες που ένα μέρος της καθημερινής τους ύλης αποτελούν οι μικρές αγγελίες, έκαναν την εμφάνισή τους —εδώ και μερικά χρόνια— ειδικές στήλες για τις πωλήσεις, ενοικιάσεις ή αγορές εξοχικών κατοικιών. Οι στήλες αυτές διογκώνονται την άνοιξη και το καλοκαίρι. Τότε διαβάσει κανείς σ' αυτές πράγματα τρελά. Από τα πιο απομακρυσμένα σημεία της χώρας, από τα πιο απρόσιτα ως τα πλέον «αξιοποιημένα» τα πάντα πωλούνται. Οι απαιτήσεις των υποψηφίων αγοραστών, αλλά και οι προσφορές των πωλητών είναι τέτοιες ώστε δημιουργούν εύλογες απορίες. Αλήθεια μήπως ζούμε σ' ένα εκτεταμένο Λας Βέγκας και δεν το έχουμε ακόμα αντιληφθεί; Ιδού όμως ορισμένα «σεμνά» παραδείγματα δια του λόγου το αφαλές.

- Κεφαλλονιά. Πωλείται βίλλα διώροφη, επτανησιακού ρυθμού, κομπλέ, τρία υπνοδωμάτια, σάουνα, οπαροφόρα.
- Σούνιο. Πωλείται υπερμοντέρνα εξοχική μεξονέτα, με τηλεφωνοεπικοινωνία και ταράτσα διαμορφωμένη σε υπαιθριοκαθιστικό.
- Στο μαγευτικό Λαμπίρι, μεταξύ Αιγίου και Πατρών, πωλείται πολυτελής κατοικία πλήρως εξοπλισμένη, με επιπλωμένο κήπο, σε ήσυχο ειδυλλιακό και κοσμοπολίτικο περιβάλλον.

ΥΠΕΡ ΒΩΜΩΝ ΚΑΙ ΕΞΟΧΙΚΩΝ ΕΣΤΙΩΝ

Η εξοχική κατοικία ή επί το απλούστερον το **εξοχικό** αποτελεί το στόχο που κάθε «επιτυχημένος» νεοέλληνας —μικρομεσαίος ή μεγαλομεσαίος— οφείλει να κατακτήσει πάση θυσία. Την τελευταία δεκαετία ιδίως, το σπίτι στην εξοχή μετεβλήθη σε αγαθό πρώτης ανάγκης. Όλοι το θέλουν μετά μανίας. Μα τι συμβαίνει; Αγαπήσαμε αιφνιδίως τη φύση και τον καθαρό αέρα ή μήπως το περίφημο εξοχικό αποτελεί μια μόδα, ένα προς τα έξω τεκμήριο ευημερίας, μια απόδειξη και επίδειξη οικονομικοκοινωνικής ανόδου;

Ποσά διόλου ευκαταφρόνητα επενδύονται στο εξοχικό, στο οποίο κατά κανόνα οι ιδιοκτήτες του περνούν τέσσερις ή έξι το πολύ εβδομάδες του χρόνου. Συχνά μάλιστα αυτή η δεύτερη κατοικία τους στοιχίζει πολύ περισσότερο από το σπίτι τους στην πόλη, εκεί δηλαδή που είναι

Εξοχικό σπίτι στην Αίγινα που απομεινεί με κάθε λεπτομέρεια ένα πλεούμενο...

μόνιμα εγκατεστημένοι. Διερωτάται όμως κανείς, γιατί οι άνθρωποι αγοράζουν εξοχικό ακόμα και όταν η κύρια κατοικία τους δεν καλύπτει τις ανάγκες τους; Γιατί μια οικογένεια προτιμάει να στεγάζεται έντεκα μήνες σ' ένα στριμωγμένο διαμέρισμα στην Αθήνα και να «απλώνεται» τον δωδέκατο στην εξοχική της ιδιοκτησία; Το αντίθετο δεν θα ήταν πιο λογικό; Αλλά στη χώρα που ο **ανορθολογισμός αποτελεί θεσμό** **απαραβίαστο** τέτοια ερωτήματα είναι μάλλον χαμένος κόπος...

Η ΑΡΧΟΝΤΟΒΙΛΛΑ

Η υπερήφανη μεγαλοαστική τάξη είναι εκείνη που κατ' εξοχήν... δικαιούται και διαθέτει εξοχικό, το οποίο μπορεί κανείς να εντοπίσει εύκολα στον κτηριακό τύπο **αρχοντοβίλλα**. Το είδος «φύεται» σ' όλη την επικράτεια, αλλά ευδοκιμεί ιδιαίτερος στα αττικά και τα πέριξ της Αττικής εδάφη. Το Λουτράκι, η Κινέτα, η παραλιακή λεωφόρος Σουνίου, η Πάρνηθα, τα

Μεσόγεια, κολυμπάνε στις αρχοντοβίλλες. Πρόκειται για κιτς υψηλού κόστους. Μάρμαρα επί μαρμάρων. Σκάλες εξωτερικές τεράστιες επίσης μαρμαροστρωμένες. Τοίχοι κατάστικτοι με ακροκέραμα, πλακάκια και βότσαλα. Καμάρες μοναστηριακές πλάι σε «φιμέ» χρώματος τζαμαρίες. Πηγάδια «διακοσμητικά» και μαγκανοπήγαδα διαμορφωμένα σε... ζαρντινιέρες. Κι αν μείνει μια πιθαμή ελεύθερη, τότε εκεί στήνεται «κάτι το γύψινο», ένα λιοντάρι, ένας πελαργός, μια άγκυρα ή ένας κύκνος.

ΤΑ ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΑ ΕΞΟΧΙΚΑ

Τα εξοχικά των άλλων... παραγωγικών τάξεων χτίζονται επίσης με πρότυπο την αρχοντοβίλλα. Βεβαίως όμως είναι μικρότερα από εκείνη και οικοδομούνται με φθηνότερα υλικά. Ωστόσο, τα χαρακτηρίζει το ίδιο γούστο, η ίδια μανία «διακόσμησης» και «στολισματος». Φορτώνονται λοιπόν αυτά τα σπίτια μ' ένα σωρό τσουμπλέκια θαρρείς και οι έ-

Προκατασκευασμένο σπίτι έτοιμο προς πώληση. Από έκθεση «ειδικευμένης» βιοτεχνίας στη Θεσσαλία.

Διαφημιστικό πανώ από την Καρδίτσα.

νοικοί τους διακατέχονται από κάποιο ανεξέλεγκτο horror vacui. Η κυρίαρχη τάση εδώ είναι η επιδείξη των στενότητας σχέσεων με τη νεοελληνική παράδοση, όπερ σημαίνει... έπιπλα «ρυστίκ», ταγάρια στους τοίχους, τσεβρέδες στα τραπέζια, μπακίρια στα ράφια και ό,τι άλλο θέλει προκύψει. Η «λαο-γραφική» αισθητική συμπληρώνεται με ικανές ποσότητες αλουμινίου και το θαύμα ολοκληρώνεται με εκείνη την καταπληκτική επινόηση της κεραμοσκεπής που ζώνεται γύρω γύρω μ' ένα εντελώς άχρηστο μπαλκόνι...

ΚΑΙ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟ ΚΑΙ ΛΥΟΜΕΝΟ

Στη λεωφόρο Μεσογείων —και όχι μόνο σ' αυτήν— μετά την Αγία Παρασκευή έως το Σταυρό ανθούν οι βιομηχανίες με τα λυόμενα ή προκατασκευασμένα σπίτια. Οι υπέρμαχοι του «λαού» θεωρούν ότι οι βιομηχανίες αυτές επιτελούν κοινωνικό έργο. Δίνουν τη δυνατότητα, λένε, στο «φτωχό εργαζόμενο και στο βιοπαλαιστή» να αποκτήσει μια ιδιόκτητη στέγη στην εξοχή χωρίς να δαπανήσει πολλά χρήματα. Ωστόσο μια επιτόπου επίσκεψη στον παραδείσο των λυόμενων διαλύει αμέσως αυτές τις λαϊκιστικές αυταπάτες. Ο «λαός» αγοράζει λυόμενες βίλλες, λυόμενα... παραδοσιακά αρχοντικά —πηλιορείτικα, μετσοβίτικα, νησιώτικα— μέγρι και λυόμενους ανεμόμυλους. Για την πιο... κοσμοπολίτικη αλλά πάντα «λαϊκή» πελατεία υπάρχουν και προκάτ αυστριακά σαλέ ή σαλεδάκια όπως τα ονομάζουν οι κατασκευαστές τους. Σύμφωνα με έγκυρες πληροφορίες σε δύο χρόνια η αγορά θα διαθέτει λυόμενες... παγόδες, τον πύργο του Άιφελ και το Καπιτώλιο σε πολλά χρώματα και μεγέθη.

ΤΟ ΕΞΟΧΙΚΟ... ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ

Μια μερίδα των νεοελλήνων «φυσιολατρών» αγοράζει... εξοχικό διαμέρισμα στις... εξοχικές πολυκατοικίες που ξεφυτρώνουν παντού. Το βίτσι αυτό εγκαινιάστηκε πρώτα στα παράλια της Αττικής. Σαρωνίδα, Αγία Μαρίνα, Νέα Μάκρη, Ραφήνα —τα παραδείγματα είναι απλώς ενδεικτικά— δεν έχουν πια να ζηλέψουν τίποτα από τις συνοικίες της πρωτεύουσας. Αλλά και τα νησιά συμμετέχουν στην ευγενή αυτή άμιλλα. Και στις περιπτώσεις που αποκλείεται να βγει άδεια για να ανεγερθεί πενταώροφη πολυκατοικία στις Κυκλάδες, πάλι βρίσκεται μια λύση. Τα διαμερίσματα χτίζονται κολλητά το ένα πλάι στο άλλο και ο εργολάβος τα μοσχοπουλάει πλέον ως...

μπάνγκαλουζ. Πώς είναι όμως δυνατό να φεύγει κανείς από ένα διαμέρισμα π.χ. της Κυψέλης για να πάει να κάνει διακοπές πάλι σ' ένα διαμέρισμα π.χ. στην Πάρο; Το θέμα μάλλον υπερβαίνει τις αρμοδιότητες των κοινωνιολόγων και αγγίζει τα όρια της ψυχιατρικής.

ΟΤΑΝ Η ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΞΕΠΕΡΝΑΕΙ ΤΗ ΦΑΝΤΑΣΙΑ

Γνωρίζετε τον παραθεριστικό οικισμό Ντάτσουν; Βρίσκεται κάπου στο Πήλιο. Πρόκειται χωρίς υπερβολή για ένα θέαμα που δύσκολα περιγράφεται και ακόμα δυσκολότερα γίνεται πιστευτό. Τα σπίτια του οικισμού δεν είναι... σπίτια. Είναι τα ξύλινα κιβώτια, διαστάσεων 2.30 x 2.50μ., μέσα στα οποία φθάνουν στην Ελλάδα «διαλυμένα» τα Ντάτσουν της ιαπωνικής εταιρείας Νίσσαν. Τα αυτοκίνητα αυτά συναρμολογούνται, μοντάρνονται καθώς λένε οι ειδήμονες, στο Βόλο όπου βρίσκεται η κεντρική αντιπροσωπεία. Τα άδεια κιβώτια πωλούνται. Οι αγοραστές τους τα παίρνουν, τα στήνουν σε κάποιο μικρό χωράφι ή ρουμάνι και ο... παραθε-

ρισμός αρχίζει. Το Datsun-village και οι Ντάτσουν-βίλλες δεν αποτελούν αποκλειστικό προνόμιο της περιοχής Πηλίου. Και σε άλλα μέρη της γαλάζιας «μας» χώρας εμφανίστηκαν ανάλογα φαινόμενα. Το δαιμόνιο της φυλής δεν έχει τοπικιστικές προτιμήσεις. Χτυπάει παντού.

Στη Λίμα του Περού, στην Μπογκοτά της Κολομβίας, στην Αφρική, στην Ασία, η δημογραφική έκρηξη η έσχατη ένδεια και η εξαθλίωση αναγκάζουν εκατομμύρια ανθρώπους να «ζουν» σε τενεκεδένια ή ξύλινα κουτιά. Στην Ελλάδα αυτή την εξαθλίωση την επιλέγουν ορισμένοι ως τρόπο διακοπών. Ο ιδιοκτήτης της βίλλας-Ντάτσουν μένει σε κάποιο σπίτι στην πόλη, έχει δικό του αυτοκίνητο και βίντεο και φορητή τηλεόραση. Δεν τον ωθούν λόγοι οικονομικοί να ζήσει όπως οι τρωγλοδύτες και τα ποντίκια. Απλώς με τον τρόπο αυτό εκφράζει τον πολιτισμό του.

Οι φωτογραφίες είναι από τον τόμο «Κάτι το Ήραλον».

ΟΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ ΠΟΥ ΧΡΕΙΑΖΕΣΤΕ ΕΙΝΑΙ ΣΤΟΥΡΑ... Η KBS

μια ευέλικτη εταιρία με καταρτισμένα στελέχη που βρίσκονται διαρκώς κοντά σας.

Οργανώνοντας την προβολή των προϊόντων σας
Δημιουργώντας, μαζί σας, κάθε διαφημιστικό μήνυμά σας

ΑΚΟΜΗ Η KBS

Παρέχει πολύτιμες συμβουλές για την καλύτερη οργάνωση της επιχείρησής σας
Συγκροτεί κι' εποπτεύει τα δίκτυα αντιπροσώπων, πωλητών και διανομών σας
Παρακολουθεί συνεχώς την κίνηση των προϊόντων σας

Η KBS

ΠΡΟΩΘΕΙ
ΤΙΣ ΠΩΛΗΣΕΙΣ
ΜΕΙΩΝΕΙ
ΤΟ ΚΟΣΤΟΣ

KBS ΚΕΝΤΡΟ ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΟΣ Α.Ε.
ΑΜΕΡΙΚΗΣ 17, 106 72 ΑΘΗΝΑ ΤΗΛ.: 360537-8, ΤΙΧ: 222688 KBS

Περί ψυχιατρικού (και) νομικού λόγου

- Πόσο ο νομικός λόγος μπορεί να εναρμονισθεί με τον ψυχιατρικό;
- Θα μπορούσαν άραγε οι λόγοι αυτοί να συνυπάρξουν μέσα σε μια μακάρια συμβιωτική σχέση, ή έστω μέσα σε μια συμβατική σχέση καλής επικοινωνίας;
- Γιατί όλη αυτή η, φαινομενική τουλάχιστον, αδυναμία διαλόγου;

Ο Basaglia στα πλαίσια της διδασκαλίας Ψυχικής Υγιεινής στο Πανεπιστήμιο της Πάρμας, βρέθηκε να εξετάζει τρεις φοιτητές, δύο της ιατρικής και έναν της νομικής. Το ερώτημα που τους έθεσε ήταν «Τι θα κάνατε αν στο δρόμο σας επιτίθετο με βρισιές και γρονθοκοπήματα ένα ψυχικά διαταραγμένο άτομο;». Ο φοιτητής της νομικής απάντησε πως θα έπρεπε να υπάρχει κάποιο νομικό corpus για τον διακανονισμό αυτού του είδους των προβλημάτων. Ο φοιτητής της ιατρικής απάντησε πως θα καλούσε την άμεσο δράση και ο δεύτερος πως θα του χορηγούσε μια αμπούλα Largactil.

Οι απαντήσεις είναι νομίζω χαρακτηριστικές. Σηματοδοτούν με σαφήνεια μια τοπογραφία διακίνησης των αρμοδιοτήτων δύο συναφών εξουσιαστικών πεδίων. Προβάλλουν με ενάργεια την προβληματική της ψυχικής διαταραχής. Πρόκειται άραγε για ένα πρόβλημα δημόσιας τάξης ή για ένα καθαρά ιατρικό θέμα; Μήπως όμως πρόκειται για κάτι άλλο ακόμη;

Μήπως οι φαινομενικά διαφορετικοί αυτοί λόγοι συγκαλύπτουν περίτεχνα ένα κοινό τόπο συνάντησης δύο «τεχνολογιών της εξουσίας»; Με άλλα λόγια μήπως ο νομικός λόγος, και η επίσημη εκδοχή ενός ψυχιατρικού λόγου συναντιούνται εκεί ακριβώς που υποτίθεται ότι διαχωρίζονται; Μήπως πρόκειται για την ίδια τελικά λειτουργία, εκείνη της χειραγώγησης και καταστολής της α-πόκλισης για τον ίδιο τελικά λόγο, που η διαφορετική εκφορά του συγκαλύπτει την κοινή ταυτότητα παρά την εξουδετερώσει; Μήπως είναι αυτή άραγε η κρυφή λειτουργία, η κρυφή και δίχως γοητεία λειτουργία των «διαφορετικών» αυτών λόγων;

Σε μια εποχή σαν τη δική μας, που οι ανελέητες αντιφάσεις της μας σκοτώνουν και μας εξουσιοδοτούν να σκοτώνουμε τους άλλους για να επιζήσουμε, σε μια εποχή επικράτησης μιας μίζερης μικροευσυχίας και επιβίωσης μέσα στην αποξένωση των ρόλων, της εξουσίας, της κοινωνικής τύρβης, ο τρελός εξακολουθεί να παραμένει το σκοτεινό αντικείμενο του φόβου. Η δραματοποιημένη παρουσία του, η προβολή επάνω του της βίας, του παραλογισμού, της παθολογίας, η ακύρωση του λόγου του μέσα από τον στιγματισμό και την περιθωριοποίηση εξασφαλίζουν μια πλασματική αίσθηση ομαλότητας της ευρύτερης ομάδας. Επουλάνεται έτσι το τραύμα μιας οριστικά χαμένης «άλλης» ζωής.

Εκείνο όμως που συνάγεται τελικά είναι ότι η αλήθεια για την «τρέλα» εξακολουθεί να μας διαφεύγει και να ανθίσταται επίμονα σε κάθε προσπάθεια εγκλωβισμού της στα ασφυκτικά πλαίσια ενός νομικού ή και νοσολογικού λόγου. Η «τρέλα» παραμένει ως κάτι το διαφυγόν. Αν όχι διαφυγόν κέρδος, σίγουρα όμως διαφυγόν αντικείμενο μιας ιατροκεντρικής ή νομικής ορθολογιστικής ανάλυσης.

Φωτεινή Τσαλικογλου

Ανεύθυνος και Έγκλειστος: Θεραπεία μηδέν

Με αφορμή το συμπόσιο

ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ, ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΟΤΗΤΑ, ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ

των Στ. Στυλιανιδή
και Δ. Πλουμπιδή

Στις 22, 23, 24 Μαΐου 1987 έγινε στο Γαλλικό Ινστιτούτο της Αθήνας το συμπόσιο «Ψυχιατρική - Επικινδυνότητα - Δικαιοσύνη» που οργάνωσαν οι Ψυχιατρική Κλινική του Πανεπιστημίου Θράκης και το Γαλλικό Ινστιτούτο. Η εκδήλωση αυτή έγινε στη μνήμη του ψυχιατρου Κώστα Κριαρά.

Στόχος του συμποσίου ήταν το να εξετάσει διεπιστημονικά τις σχέσεις ψυχιατρικής και δικαιοσύνης κυρίως μέσα από το πρίσμα της εξωνοσοκομειακής περιθαλψης.

Η εξωνοσοκομειακή περιθαλψη είναι βέβαια θέμα εκπαίδευσης και νομικού πλαισίου, αλλά και θέμα αλλαγής της τρέχουσας νοοτροπίας σε σχέση με την απόρριψη και το φόβο απέναντι στους ψυχικά πασχόντες.

Το άσυλο, όπως και οι ιδιωτικές κλινικές με ασυλική λειτουργία, δίνουν μια συνολική, όμως βίαιη και ακυρωτική - απάντηση στο πρόβλημα των «παρεκτρεπομένων ασθενών» κάτω από τον μανδύα της κοινωνικής επικινδυνότητας.

Παράδειγμα της κατεστημένης νοοτροπίας παρά τις καλές προθέσεις από μια αριστερή εφημερίδα, η είδηση στην ΑΥΓΗ της 7.6.87: «Κρεμασμένη από μια ελιά βρέθηκε σήμερα το πρωί στις 10.30 περίπου η Ο.Τ., 43 ετών, που νοσηλευόταν στο Δημόσιο Ψυχιατρείο στο Δαφνί.

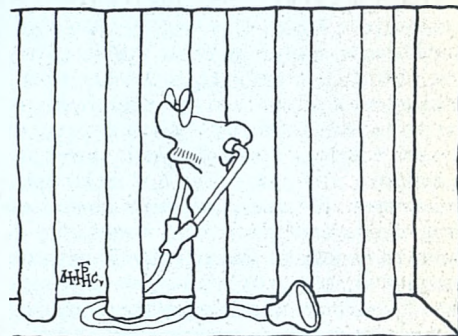
Η Τ. καταγόταν από το Μ.Κ. και δεν έγινε δυνατό να γίνουν γνωστοί ούτε οι λόγοι ούτε ο χρόνος του εγκλεισμού της στο ψυχιατρείο. Πάντως το περιστατικό που κατά πάσα πιθανότητα ήταν αυτοκτονία, δημιουργεί πολλά ερωτήματα σε σχέση με την προστασία των ψυχασθενών που υπόκεινται σε αναγκαστική νοσηλεία».

Και πάλι δηλαδή περισσότερη επιτήρηση των ψυχασθενών και μάλιστα των ήδη εγκλειστών, όταν το ίδιο το ίδρυμα διαγράφει την ιστορία τους σαν υποκείμενα.

Ο τρελός είναι «οριακή» ύπαρξη και λειτουργία γι' αυτό και η δυσκολία σύμπτωσης των λόγων που παράγονται γι' αυτόν.

Στη διφορούμενη ψυχιατρική πράξη, ο πάσχων άρρωστος θεωρείται απρόβλεπτα επικίνδυνος, άρα απελευθερώσιμος μετά από εγγυήσεις. Αλλά και η θεραπεία, όπως και η κοινωνική του ένταξη πραγματοποιείται με την οπτική της προστασίας του κοινωνικού συνόλου.

Το κριτήριο της επικινδυνότητας κοινωνικά ασαφές και επιστημονικά αφερέγγυο, γεννιέται από μια σύγκρουση επιθυμιών και εκτιμήσεων (ανάμεσα στην

ψυχιατρική ομάδα, τον χαρακτηρισμένο ασθενή και το περιβάλλον του), μια αντίθεση μεταξύ άνισων δυνάμεων και ανταγωνιστικών συμφερόντων και αντιλήψεων.

Αυτή η αντίθεση - ασυμβατότητα πάσχοντος ατόμου - περιβάλλοντος «επιλύεται» έπειτα από εισαγγελική απόφαση για ακούσιο εγκλεισμό η οποία ιδεολογικά «νομιμοποιείται» από τη «συμβουλευτική ιατρική πράξη» της εμπειρογνομοσύνης, με κριτήρια που απέχουν πολύ από το να είναι τεχνικά ουδέτερα.

Η ανευθυνότητα ισοδυναμεί με ψυχικό θάνατο. Το άτομο ακυρώνεται σαν κοινωνικό και νομικό υποκείμενο, άρα δεν μπορεί να υπάρξει παρά μέσα στο άσυλο. Η ακύρωση της κοινωνικής αναγνώρισης του αξιόποινου, δημιουργεί «κενό» στην ίδια την ιστορία του και αποτελεί μείζον θεραπευτικό εμπόδιο. Η μη αναγνώριση της αξιόποινης πράξης μπορεί κάποτε απαγορεύοντας τις ψυχικές διεργασίες να τροφοδοτήσει την αυτοκαταστροφική επανάληψη του ατόμου.

Δίνοντας έμφαση σε μια τέτοια προβληματική, πιστεύουμε ότι το ζητούμενο σε μια τέτοια ισχύουσα διαδικασία καταστολής και ελέγχου είναι η αλλαγή των όρων του προβλήματος: είναι η διαπραγμάτευση που οφείλει να κάνει η θεραπευτική ομάδα με τον άρρωστο, το κοινωνικό περιβάλλον, τις δικαστικές αρχές, ώστε να δημιουργηθούν οι συνθήκες για μια συγκατάθεση, συναίνεση για θεραπεία.

Αυτό είναι δυνατό όταν ο δικαστής, απαλλαγμένος από το αντανάκλαστικό ψυχασθενής = δυνάμει επικίνδυνος = εγκλειστέος, διασφαλίζει διαμέσου του νομικού πλαισίου, το πεδίο διαπραγμάτευσης ατόμου, περιβάλλοντος, θεραπευτικής ομάδας, για τη διαχείριση της πραγματικής ή φανταστικής επικινδυνότητάς του.

Η ψυχική λειτουργία του επικινδύνου ψυχωσικού αρρώστου δεν είναι κάτι που εμφανίζεται ξαφνικά. Αντίθετα είναι μια κατάσταση στενά συνυφασμένη με μια συγκυρία όπου τα στοιχεία της προσωπικότητάς, της ιστορίας του αρρώστου και η οικογενειακή δυναμική συντονίζονται κατά τρόπο μοναδικό και εκλύουν την κρίση.

Η τύχη του ατόμου σε κρίση, είναι τότε, στενά συνυφασμένη με την έλλειψη πειστικών θεραπευτικών απαντήσεων και φροντίδας στην κοινότητα, σε 24ωρη βάση. Έτσι προοδευτικά ο άρρωστος οδηγείται αναγκαστικά προς τον θεσμονομικό έλεγχο και το άσυλο.

Στην Ελλάδα 19.000 άτομα περίπου εγκλείονται κάθε χρόνο σε ψυχιατρικά ιδρύματα γιατί παρουσίασαν θορυβώδη, ιδίως και μείζονα συμπτωματολογία. Μεγάλο μέρος θα μπορούσε να αποφύγει τη βία του εγκλεισμού και συχνά τη ρήξη των εύθραυστων κοινωνικών ισορροπιών. Η ανυπαρξία (εκτός από ελάχιστες στην ουσία πειραματικές μονάδες) εξωνοσοκομειακής περιθαλψής απαγορεύει στην ουσία τη θεραπεία (και όχι τη «φύλαξη») χιλιάδων πολιτών.

Αυτή η κοινή διαπίστωση με όλες τις συνέπειες και προεκτάσεις της εκφράστηκε από όλους σχεδόν τους εισηγητές του Συμποσίου. Όμως παράλληλα, το πεδίο διαλόγου που επιδιώχθηκε να δημιουργηθεί από την οργανωτική επιτροπή, ήταν αυτό της αντιπαράθεσης, συνένεσης, πιθανά συμπληρωματικότητας, μέσω της επικινδυνότητας δύο διαφορετι-

κών λόγων: του ψυχιατρικού και του νομικού - εγκληματολογικού.

Η πρόσκληση - πρόκληση μιας τέτοιας προσέγγισης εμπεριείχε μέσα της δύο κινδύνους: αφ' ενός μια στείρα ιδεολογική αντιπαράθεση μεταξύ των συμμετεχόντων, αφ' ετέρου μια παράλληλη ανάπτυξη δύο αυστηρά κωδικοποιημένων λόγων με την πιθανή ψευδαίσθηση ότι ο κάθε λόγος λειτουργεί δομημένος αυτόνομα με ομογένεια και συνοχή, χωρίς αντιφάσεις στο εσωτερικό του.

Έτσι λοιπόν, κατά τη διάρκεια του συμποσίου είδαμε σπέρματα μιας τέτοιας δημιουργικής συνένεσης, αλλά και ανατροφοδότηση της γνώριμης αμυντικής στάσης του κάθε χώρου, μέσω του ιδιαίτερου τεχνικού - επιστημονικού λόγου του.

Βέβαια ένα βήμα πραγματοποιήθηκε, κι αυτό το έδειξε η εντυπωσιακή συμμετοχή (πάνω από 500 άτομα καθημερινά) διαφορετικών επαγγελματικών και κοινωνικών κατηγοριών, σχετικών με το αντικείμενο του Συμποσίου.

Σχηματικό θα σναφερθούμε στις θεματικές ενότητες των εργασιών και στο ονόμαστο των εισηγητών:

- Την παρουσίαση του θέματος έκανε ο καθηγητής Ψυχιατρικής κ. Σκελλάρου. Ακολούθησε η κύρια εισήγηση του Συμποσίου από τον Γάλλο ψυχίατρο - εμπειρογνόμωνα του Π.Ο.Υ. Pierre Bailly Salin.

- Η επικινδυνότητα από ιστορική, νομική και εγκληματολογική άποψη συζητήθηκε από τους Χ. Βαρουχάκη, Γ. Αμπα-

ζόγλου (ψυχίατρος) Φ. Τσαλικογλου (Ψυχολόγο, εγκληματολόγο), Γ. Πανούση (Καθ. Εγκληματολογίας), Π. Κακκαλή (Εφέτη Αθηνών)

- Η ψυχιατρική εργασία μέσα στην κοινότητα και σε συνάρτηση με αυτή περιέλαβε εισηγήσεις των Ν. Αγγελόπουλου, Γ. Κογιώργου, Κ. Χριστιανόπουλου, Δ. Πλουμπίδη, Σ. Στυλιανίδη, Ν. Χαμπέρη, με συντονιστές τους Α. Λιάκο και Π. Σακελλαρόπουλο (ψυχίατρος)

- Η ψυχοαναλυτική προσέγγιση του θανάτου και της Ψυχοπαθολογίας περιέλαβε εισηγήσεις των ψυχοαναλυτών Feys Reggios και Θ. Τζοβόρο, με συντονίστρια την Α. Αλεξάνδρη

- Τέλος, η στρογγυλή τράπεζα και η ανοιχτή συζήτηση είχε σαν όξονο την κοινωνική σπεικόνιση της επικινδυνότητας με συμμετοχή των: Ν. Νταουντάκη (δημοσιογράφος), Η. Κούβελο (καθηγητή Φυσιολογίας), Π. Ποποδοπούλου (κοινωνιολόγο), Χ. Γιαννάκη (πρόεδρο ΙΣΑ), Φ. Κουβέλη (πρόεδρο Δ.Σ.Α.), Π. Σκελλάρου (καθηγ. Ψυχιατρικής) με συντονιστή τον δημοσιογράφο Π. Ευθυμίου.

Κλείνοντας αυτό το σημείωμα, πιστεύουμε ότι αν η ψυχιατρική μεταρρύθμιση δεν προχωρήσει με ταχύτερους ρυθμούς και ουσιαστικότερη, συμμετοχή της πολιτείας και των τεχνικών της ψυχικής υγείας, τότε η ποθούμενη αλλαγή στάσης απέναντι στον «επικίνδυνο ψυχασθενή» όπως και η αλλαγή του νομικού πλαισίου για τη ψυχιατρική, θα περιχαρακώνεται αναποτελεσματικά σαν ιδεολογικός και μόνο λόγος.

MAIPH PENO

Η ΜΑΣΚΑ ΤΟΥ ΑΠΟΛΛΩΝΑ

ΚΑΛΕΝΤΗΣ

ΠΕΡΙΠΛΟΥΣ

ΧΡΟΝΟΣ Γ'
ΤΕΥΧΟΣ 12
ΧΕΙΜΩΝΑΣ 87
ΖΑΚΥΝΘΟΣ

Τετραδίο για τα γραμματα και τις τεχνες

ΜΑΡΙΟΣ ΧΑΚΚΑΣ

ΘΑΝΑΣΗΣ ΚΩΣΤΑΡΑΡΑΣ • ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΧΑΤΖΗΒΑΣΙΛΕΙΟΥ • Κ. Γ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ
ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ ΜΕΜΠΕΡΓΚ • ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΚΑΛΩΣ • ΕΡΗΝ ΛΑΓΚΕ • ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΓΑΥΚΟΦΡΥΔΗ

ΕΥΔΙΑ ΠΑΝΟ - ΜΙΑ ΠΟΡΤΙΑ ΠΡΟΣ ΤΟ ΘΑΝΑΤΟ

ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΑΡΑΒΑΣΙΛΗΣ • ΖΩΗ ΜΑΝΑΡΗΣ • ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΜΑΡΟΥΣΟΠΟΥΛΟΣ
ΧΡΗΣΤΟΣ ΡΟΥΜΕΛΙΩΤΑΚΗΣ • ΤΑΣΟΣ ΚΑΠΕΡΝΑΡΟΣ • ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ
ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΣΑΠΟΥΝΤΖΗ

Το Σατυρικόν ή ένα καλοκαίρι (πολιτισμού) σαν όλα τ' άλλα

Ο ΙΟΥΝΙΟΣ ΕΦΥΓΕ. Το μπάσκειτ τέλειωσε και η υπουργός Πολιτισμού μαζί με τους άλλους συναρμόδιους ήπιαν και έφαγαν για τους χρυσούς πρωταθλητές μας την περασμένη Παρασκευή, 26 Ιουνίου, γιορτάζοντας τα επινίκια. Αλλά την κ. Μελίνα Μερκούρη την περιμένουν δύο μήνες «καυτοί» με πολιτιστικά γεγονότα: Ιούλιος και Αύγουστος. Για να μην πούμε πως τραβάει λίγο πιο μακριά το πολιτιστικό μας καλοκαίρι, όσο και τα γλυκά σεπτεμβριάτικα απογέματα: κάποιοι θίασοι, κάποια συγκροτήματα και οι μοναχικοί κιθαριστές, ό,τι απόμεινε από τον «αόρατο θίασο», περιπλανώνται στις παραλιακές πολιτείες διανέμοντας το περισσευμα από το απόθεμα του «κεφιού» τους σε μιαν επανάληψη όσων προηγήθηκαν στα μεγάλα αστικά κέντρα με τις πολύβουες συναθροίσεις. Πολιτισμός, λοιπόν, σε Β' προβολή;

Θα έρθει πάλι το μεσοχειμώνα και τότε θα πούμε αντίο πολιτιστικό πανηγύρι. Γιατί μάθαμε πια ότι πολιτισμός = καλοκαιριάτικες διακοπές + αναψυχή. Όσο για το χειμώνα, άντε μερικές γκαλερί να παραβγούν σε εγκαίρια κάθε Πέμπτη και Δευτέρα. Σινεμά και κάποιες «εξορμήσεις θιάσων». Έτσι, λοιπόν, μια επισκόπηση των πολιτιστικών συμβάντων του καλοκαιριού είναι και η πιο πλήρης σφυγμομέτρηση· αποτελεί, σχεδόν, την πλήρη απογραφή της δημιουργικής μας προσπάθειας.

Θα πρέπει, όμως, να αναλογιστούμε την ώρα τούτη, έτσι όπως ξεφυλλίζουμε τα προγράμματα του ΕΟΤ, του Υπουργείου Πολιτισμού και των διαφόρων φορέων και των δημοτικών αρχών τι έχει αποδώσει η πολιτική στον τομέα αυτό. Θα έπρεπε να είχε φανεί ως σήμερα και να είχε καρποφορήσει η όποια προσπάθεια. Είμαστε μάρτυρες της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας και όσων επιχειρήθηκαν τότε, και από τότε. Θα έπρεπε, ακόμα, να μπορούσαμε να μιλήσουμε σήμερα για τα αποτελέσματα της περίφημης πολιτιστικής αποκέντρωσης.

Αυτή, λοιπόν, η «περίφημη» πολιτιστική αποκέντρωση είναι, ως φαίνεται, η πιπίλα των διαφόρων συμβούλων της Ύ-

πουργού Πολιτισμού. Οι οποίοι μαζί με την υπουργό προσπάθησαν να αρθρώσουν μια πολιτική αλλά τους ξέφυγε μια λεπτομέρεια: δεν είχαν λεφτά. Με το ελάχιστο ποσοστό του 0,5% του προϋπολογισμού που αναλογεί στον πολιτισμό, τι θα μπορούσε να γίνει; Με τον πρωθυπουργό να θέλει την υπουργό του πρέσβυρα της χώρας εν γένει, την ίδια την υπουργό να προσπαθεί να μοιράσει χρήματα που θα έφταναν, ίσα ίσα, για τις δημόσιες σχέσεις και την προβολή κάθε ομάδας —αφού όλα πρέπει να αρχίζουν από εκεί— χωρίς μια συνολική σύλληψη, που να δίνει κάθε προσπάθεια, να οργανώνει και να ενθαρρύνει εκείνους τους πυρήνες που μπορεί μεν να μην είναι αμέσου αποδόσεως - διάβαζε προβολής - αλλά κάτι θα μπορούσαν να αποδώσουν στο μέλλον! Κανείς δεν κάθισε να σκεφτεί για το δυναμικό του τόπου, για τα προβλήματα που αντιμετωπίζει. Αντίθετα, προβάλλονται οι ξιπασμένοι αντιγραφείς και οι ευκαιριακοί ιμπρεσάριοι, που περιοδεύουν σε παρόμοια πανηγύρια όπου γης και θαμπωμένοι φέρνουν τα μηνύματα. Και τα λίγα χρήματα που είχαν στο παγκάρι τα μοίρασαν δεξιά-αριστερά.

Ας αναλογιστούμε όσα λείπουν· είναι ουσιώδη, εν ανεπαρκεία, και μοιραία για το μέλλον του τόπου, για την πολιτιστική μας ταυτότητα. Και είναι, επίσης, ουσιώδη όσα λείπουν τη στιγμή που παρέχονται με σχετική αφθονία «θεάματα, ακροάματα», ένα χαρμάνι, στο οποίο δεν πρυτανεύει κανένα άλλο κριτήριο παρά μόνο η θεά Τύχη.

Μέσα, λοιπόν, σε αυτό το συνονθύλευμα της τυχαιότητας, μπορούμε παρ' όλα αυτά να διαλέξουμε ακόμη και να ζήσουμε πολιτιστικά γεγονότα σημαντικά. Ας μην ξεχνάμε πως την ελληνική κεντρική ανοργανωσιά την διασώζει συχνά η πνοή και η δημιουργικότητα κάποιων μεμονωμένων προσπαθειών.

Ξεκινάμε την περιήγησή μας από το Αετοπούλειο Πολιτιστικό Κέντρο, στο Χαλάνδρι. Με σεμνότητα και σοβαρότητα περισσή πραγματοποιούν ένα διήμερο πρόγραμμα τον Ιούλιο και τον Αύγουστο με θέατρο και μουσική, στο υπαίθριο θέα-

τρο του δήμου, στη Ρεματιά.

Θέατρο • 6 Ιουλίου: Ίψεν, *Περ Γκιντ*, από τον δανέζικο θίασο «Κίμπρι», σε σκηνοθεσία και διασκευή του Ρίτσαρντ Σίσλακ • 11, 12 Ιουλίου: Μισίμα, *Νύχτες χαμένων ερώτων*, από την «Πειραματική Σκηνή της "Τέχνης" Θεσσαλονίκης», σε σκηνοθεσία του Νίκου Χουρμουζιάδη • 24 έως 29 Ιουλίου: Μαριβό, *Η ψευδοϋπηρέτρια*, από τον θίασο «Καθρέφτη», σε σκηνοθεσία της Πέπης Οικονομοπούλου • 21, 22 Αυγούστου: Γ. Μανιώτη, *Ωπα, είπα, λέω*, από το θέατρο Καισαριανής • 28, 29 Αυγούστου: Κλοντέλ, *Ο κλήρος του μεσημεριού*, από το Θέατρο «Σημείο».

Μουσική • 15 Ιουλίου: *Συναυλία του Μάνου Χατζιδάκι* με τους Λιούγκο, Λέκκα, Πασπαλά, Βενετσάνου • 20 Ιουλίου: *Εργαστήρι παλιάς μουσικής* (μεσαιωνική, αναγεννησιακή και μπαρόκ) • 3 Αυγούστου: *Σπύρος Σακκάς και Γιώργος Κουρουπός*, ρεσιτάλ με ελληνικά τραγούδια • 5 Αυγούστου: *Ορχήστρα τζαζ*, Καβαλάρη - Γκίντερ Κλατ • 10 Αυγούστου: Το λατινοαμερικάνικο συγκρότημα «*Μανγκουάρε*» • 17 Αυγούστου: *Συναυλία της Αρλέτας* • 24 Αυγούστου: *Δόμνα Σαμίου* • 26 Αυγούστου: *Χριστόδουλος Χάλαρης* • 31 Αυγούστου: *Συγκρότημα μουσικής δωματίου «Σύμπολλα»*, με έργα Σοστακόβιτς, Σούμαν, Νίνο Ρότα, Κυρ. Σφέτσα, κ.ά.

Στο Διεθνές Φεστιβάλ Πάτρας φαίνεται πως μετρήθηκε η σεμνοτυφία των Νεοελλήνων. Η φετινή θεματολογία, ο *έρωτας*, έχει φέρει σε αμηχανία τους δημοτικούς συμβούλους και ακόμη δεν είναι γνωστό αν θα κυκλοφορήσει η αφίσα (όλο κι όλο μια λίγο περισσότερο από όσο «πρέπει» γυμνή γυναικεία πλάτη! Θυμήθηκα τώρα την ωραία πλάτη της «Μαρίας Νεφέλης» που φιγουράρησε στο εξώφυλλο του ομώνυμου βιβλίου του νομπελίστα ποιητή μας Οδυσσέα Ελύτη. Οι δημοτικοί σύμβουλοι, φαίνεται να μη διαβάζουν ούτε τα νόμπελ μας). Πάντως, παρά τις εμφανείς δυσχέρειες η προσπάθεια συγκρότησης μιας θεματικής ενότητας, με πολλαπλές προελεύσεις, συνεχίζεται.

Θέατρο • 4, 5 Ιουλίου: Μισίμα, *Νύχτες χαμένων ερώτων*, «Πειραματική Σκηνή της "Τέχνης" Θεσσαλονίκης», σκηνοθεσία Νίκου Χουρμουζιάδη • 11, 12 Ιουλίου: Αριστοφάνη, *Εκκλησιαζούσες*, «Εθνικό Θέατρο», σκηνοθεσία Γ. Μαργαρίτη • 17, 18, 19 Ιουλίου: Σοφοκλή, *Οιδίπους Τύραννος*, «Εθνικό Θέατρο», σκηνοθεσία Γ. Μιχαηλίδη • 31 Ιουλίου, 1 Αυ-

γούστου: Τζ. Φορντ, *Κρίμα που είναι πόρνη*, «Ανοιχτό Θέατρο», σκηνοθεσία Γ. Μιχαηλίδη.

Μουσική • 1, 2 Ιουλίου: *Ορχήστρα «Φιλαρμόνια» του Λονδίνου* • 3 Ιουλίου: *Τσικ Κορία και Γκάρι Μπάρτον* • 6 Ιουλίου: *Ορχήστρα του Μπορντό - Ακίτέν* • 13 Ιουλίου: *Ο «Μεγάλος Ερωτικός»* του Μάνου Χατζιδάκη • 15 Ιουλίου: Ρεσιτάλ σιτάρ *Ραβί Σανκάρ* • 22 Ιουλίου: *Συναυλία Μάνου Χατζιδάκη* με την «Αμοργό» του Ν. Γκάτσου • 23 Ιουλίου: *Ρεσιτάλ της Νέλλης Σεμιτέκολο* • 9, 10 Αυγούστου: Το Ιαπωνικό συγκρότημα κρουστών «Οκάντα».

Στην Πάτρα, επίσης, από σήμερα 3 έως τις 5 Ιουλίου πραγματοποιείται το **Έβδομο Συμπόσιο Ποίησης**, που οργανώνεται από το Πανεπιστήμιο Πατρών. Θέμα του φέτος «η Ποίηση στην Παιδεία». Την Παρασκευή το πρωί θα μιλήσουν οι:

Νάσος Βαγενάς, *Η διδασκαλία της ποίησης στο ελληνικό πανεπιστήμιο: νεότερα φαινόμενα*, Δημήτρης Μαρωνίτης, *Η επιστημη της φιλολογίας, η θεωρία της λογοτεχνίας και η διδασκαλία της ποίησης στη Μέση Εκπαίδευση*, κ.α.

Αλλά στο «Φεστιβάλ της Πάτρας» εκδηλώση με θέμα την ποίηση και μάλιστα την ερωτική οργανώνεται μαζί με το περιοδικό Λέξη στις 13 και 14 Ιουλίου. Καλή ιδέα, δε λέμε! αλλά, ω Αφροδίτη, απ' τη Σαπφώ ως τις μέρες μας, τι αποθέωση «ενιαίου» ελληνισμού; Και, επίσης, τι θα γίνει μ' αυτές τις «παρέες των λογοτεχνών»; Θα αποφασίσουν κάποτε εκτός απ' τους φίλους να διαλέγουν και τους σχετικούς; Τι να πει κανείς; Καλή καρδιά; Και έκθεση με θέμα: *Mail art και οπτική ποίηση* από τις 25 Ιουλίου ως τις 15 Αυγούστου. Από την ποίηση στα εικαστικά. Και θυμηθείτε να δείτε τα ίχνη της Σαλώμης, της γυναίκας πάνω στο σεντόνι, την ερωτική «ιχνο»γραφία του Γιώργου Λαζόγκα, καθώς και την έκθεση έργων του Γιάννη Τσαρούχη.

Ας πάρουμε μια ανάσα. Κι ας πούμε μια και καλή: δεν υπάρχει ίχνος αποκέντρωσης στις πρωτοβουλίες του υπουργείου. Αλλά συχνά και οι τοπικοί φορείς πολιτιστικών εκδηλώσεων καθηλώνονται από τις οικονομικές και οργανωτικές δυσχέρειες και αυτό που πραγματοποιούν — συχνά σοβαρό και ακόμη συχνότερα το καλύτερο δυνατόν — είναι απλώς μια **διασπορά** ή καλύτερα η αποδοχή της διασποράς των πολιτιστικών γεγονότων. Δεν αντιλέγουμε: από το τίποτα καλό κι αυτό. Αλλά, πού βρίσκεται η πολιτιστική **ΤΟΠΙΚΗ** ανάπτυξη, που βρίσκονται οι δημιουργοί, συντελεστές μιας αναμόχλευσης από την οποία θα μπορούσε να πηγάζει κάτι μονιμότερο, κάτι που θα θερμάνει τους μελαγχολικούς και άδοξους χειμώνες της ελληνικής επαρχίας; Γιατί κάτι τέτοιο δεν θα έπρεπε να είναι ο στόχος της πολιτιστικής αποκέντρωσης;

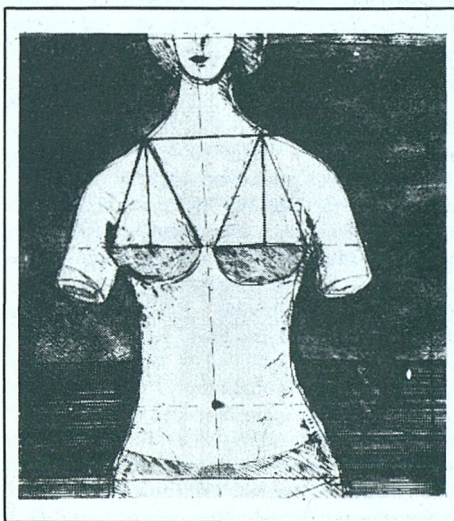
Η διασπορά, λοιπόν, όπως σωστά θα έπρεπε να ονομάζεται το φαινόμενο του πολλαπλασιασμού παρόμοιων εκδηλώσεων σε όλη την Ελλάδα, βοηθάει, ίσως, στην εθνική ολοκλήρωση (sic) αλλά πάντως δεν ανατρέπει την παθητική ακρόαση των ντόπιων, που συχνά δυσανασχε-

τούν και αποσύρονται από αυτές τις εκδηλώσεις, τις οποίες πυκνώνουν οι περιφερόμενοι «διανοούμενοι» του αθηναϊκού κέντρου.

Έτσι, λοιπόν, παρατηρούμε στο **Ηράκλειο** αρκετές αθηναϊκές επαναλήψεις αλλά και μία σειρά εκδηλώσεων που τονίζουν τον τοπικό χαρακτήρα.

Θέατρο • 8, 11, 12 Ιουλίου: Κ. Γκολντόνι, *Υπηρέτης δυο αφεντάδων* «Θεατρικός Σταθμός Ηρακλείου», σκηνοθεσία Τ. Μουδατσάκη • 28 Ιουλίου: Δ. Κεχαϊδή, *Το τάβλι*, «Καφεθέατρο Ηρακλείου» • 3, 4, Αυγούστου: Αριστοφάνη, *Πλούτος*, «Οριακό Θέατρο Κρήτης» • 7, 8 Αυγούστου: Αισχύλου, *Χορηφορές*, «Αμφιθέατρο, σκηνοθεσία Σπ. Ευαγγελάτου» • 21, 22, 23, Αυγούστου: Λούλας Αναγνωστάκη, *Ο ήχος του όπλου*, «Θέατρο Τέχνης», σκηνοθεσία Κ. Κουν • 26, 27, 28 Αυγούστου: Γ. Διαλεγμένου, *Σε φιλώ στη μούρη*, «Εταιρεία Θεάτρου "Η Σκηνή"», σκηνοθεσία Λ. Βογιατζή.

Μουσική • 2 Ιουλίου: Σεξτέτο του *Μπολσόι* • 3, 4, Ιουλίου: Συναυλίες της ορχήστρας «*ΑΛΕΑ III*» • 5 Ιουλίου: *Μεικτή χορωδία Ηρακλείου* • 14 Ιουλίου: *Χορωδία Λευκωσίας* • 29, 30 Ιουλίου: *Συναυλία Μάνου Χατζιδάκη με την «Α-*

μοργό» του Ν. Γκάτσου και 10, 11 Αυγούστου με το συγκρότημα του «Σείριου».

Εκθέσεις • 6-12 Ιουλίου: Έκθεση σχεδίων παλαιών κατοικιών Ηρακλείου και παλαιών φωτογραφιών • 17-23 Αυγούστου: Έκθεση πολιτικής φωτογραφίας από την «Ένωση Ελλήνων Ανταποκριτών».

Και ας μη νομισθεί πως με τόσες εκδηλώσεις θέατρο, μουσική, χορό κλπ. ξεχάσαμε τις παλιές παιδικές μας αγάπες:

Ο **καραγκιόζης** και το **θερινό σινεμά**. Και καθώς και τα δύο, χωρίς να αναιρούν την «τέχνη» τους, υπάρχουν μέσα από συναισθηματικά φορτία εξωκαλλιτεχνικής προέλευσης και παρά το γεγονός ότι και τα δύο φθείρονται, ο **καραγκιόζης** από την εμπορευματοποίησή του για τουριστική κατανάλωση και ο **κινηματογράφος** από την εγκατάλειψή του από το κράτος και από την εκμετάλλευσή του υφίσταται η ιδέα της «νοσταλγικής επιστροφής», διαπιστώνουμε ότι έχουν ακόμη ακέραιη ζωή.

Το ενδιαφέρον του κοινού, βέβαια, μετατοπίζεται έντεχνα από την ταινία στα

δεδομένα του χώρου που προβάλλεται. Ο κήπος με τα άνθη, οι μυρωδιές, ο ένας στρος ουρανό και το φεγγάρι, η δροσερή νύχτα, τα τσιπς, οι μπίρες και ο πασατέμπος υποκαθιστούν, με τη μυθολογία που δημιουργείται, την κινηματογραφική αφήγηση.

Και όλα αυτά συμβαίνουν σε χώρους που συνεχίζουν την πεπατημένη: επιλέγουν από τις ίδιες πάντα ταινίες, που προσφέρονται αποθηκευμένες στα ράφια των εταιρειών διανομής, οι πιο πολλές από τις οποίες είναι χιλιοπετσοκομμένες. Κάθε εβδομάδα προγραμματίζονται «αφιέρωματα», που μόνο κατ' ευφημισμόν είναι τέτοια. Τι σημαίνει, ξαφνικά, αφιέρωμα στην κωμωδία, αφιέρωμα στον αμερικανικό κινηματογράφο, αφιέρωμα στις ταινίες τρόμου, αλλά και αφιέρωμα στον Γούντι Άλεν, τον Αντονιόνι, ή τον Βέντερς, όταν, δηλαδή, παίζονται ευκαιρικά, στη διάρκεια μιας εβδομάδας, τρεις ταινίες από ένα πολύ ευρύτερο σύνολο που υπονοεί ο όρος; Και ακόμη τι γνώμη έχετε για το πρόγραμμα, που στοιχίζει 10 ή 20 δρχ. Και συνέχεια... επί της οθόνης; Μήπως ακούσατε να μιλήσει κανείς για τους θορύβους των αυτοκινήτων, τους ήχους των μαγνητοφώνων και των τηλεοράσεων από δίπλα, τις φωτιστικές πηγές που ανεξέλεγκτα, πολλές φορές, παρασύρουν τη ματιά ή και παρεμβάλλονται στο κάδρο; Αντέδρασε κανείς στην πρώτη προβολή, που δεν φαίνεται εικόνα, γιατί είναι ακόμη ημέρα, ή στη δεύτερη προβολή, που δεν ακούγεται ήχος, γιατί είναι ώρα κοινής ησυχίας;

Συμπέρασμα: Πριν πάτε στο θερινό σινεμά, όσες «νοσταλγίες» κι αν έχετε για το είδος, συζητείστε το με τον εαυτό σας. Αν, παρά τις αντιξοότητες, ενδιαφέρεστε για την ταινία, έχοντας επίγνωση των δυσκολιών, ίσως απολαύσετε το έργο. Αν σας παρασύρουν μόνο και αποκλειστικά τα ...θέλητρά του υπαίθριου χώρου προβολής, με γειά σας, με χαρά σας! Ουαί της ηττημένης, όμως, αν πάτε για μια ι-δανική προβολή σε έναν ιδανικό χώρο. Το αστραφτερό περιτύλιγμα δεν κρύβει πάντα ό,τι υπαινίσσεται, και το φεγγάρι ίσως να μην είναι καν διακριτό απ' τις γύρω πολυκατοικίες, που περιβάλλουν συνήθως ασφυκτικά το χώρο.

Γεγονός είναι, πάντως, ότι οι αισθησάρχες δεν ενδιαφέρονται για το μέλλον του σινεμά: πολύ περισσότερο για το μέλλον του ελληνικού σινεμά. Κι όχι μόνο γιατί δεν αναβαθμίζουν τις υπηρεσίες τους. Είναι χαρακτηριστικά τα όσα λέει σε συνέντευξη η Πανελλήνια Εταιρεία Αιθουσαρχών: ότι, δηλαδή, δεν πληρώνουν φόρο για το ελληνικό σινεμά, γιατί δεν πληρώνουν «αγράμματος και τεμπέληδες».

Η ειρωνεία είναι ότι για το σινεμά δεν ενδιαφέρεται καν το κράτος, που μέσα στην απροσμέτρητη αδράνειά του, τόσα

χρόνια δεν μπόρεσε να βρει έναν έστω ελάχιστο τρόπο αυτοχρηματοδότησης της τέχνης. Το εμπορικό σινεμά δεν ενθαρρύνεται, τη μερίδα του λέοντος στις κρατικές επιχορηγήσεις παίρνουν οι ίδιοι και οι ίδιοι, η δημιουργία θυγατρικής εταιρείας του Ελληνικού Κέντρου Κινηματογράφου (ΕΚΚ) που θα προωθήσει την ελληνική ταινία στο εξωτερικό ακόμη αναμένεται και η καθυστερημένη εισδοχή του ΕΚΚ στην ανθούσα βιντεοαγορά με ταινίες συμπαραγωγής του ανατίθεται στην ιδιωτική πρωτοβουλία.

Σε πείσμα των αντιξοοτήτων έχουν ετοιμασθεί —ή ετοιμάζονται— ταινίες από μια πλειάδα δημιουργών, που φιλοδοξούν να παιχθούν στις αίθουσες την επόμενη σαιζόν.

Έχουν ολοκληρώσει τις νέες ταινίες τους οι: Βασίλης Βαφέας, Λάκης Παπαστάθης, Νίκος Βεργίτης, Νίκος Νικολαΐδης, Δήμος Θέος, Στέλλα Αρκέντη και Βασίλης Μπουντούρης. Σύντομα τελειώνουν την τεχνική επεξεργασία των ταινιών τους οι: Κώστας Βρετάκος, Απόστολος Δοξιάδης, Κώστας Φέρρης, Κώ-

στας Κουτσομύτης, Τάκης Παπαγιαννίδης, ενώ μερικά ακόμη γυρίσματα απομένουν στον Σταύρο Τορνέ, τον Νίκο Περράκη (Αθήνα), και τον Φώτο Λαμπρινό (Μακεδονία). Πρέπει ακόμη να αναφέρουμε ότι ο Κώστας Ζηρίνης διέκοψε γυρίσματα από έλλειψη χρημάτων, ότι ο Διονύσης Γρηγοράτος ετοιμάζει κι αυτός μια καινούργια ταινία, ενώ γυρίσματα μέσα στο καλοκαίρι αρχίζει και ο σκηνοθέτης Σταύρος Τσιώλης, στην Πελοπόννησο.

Στην Πελοπόννησο, επίσης, πραγματοποιούνται και τα περισσότερα **ανασκαφικά προγράμματα** του καλοκαιριού. Είναι αξιοσημείωτο ότι το μεγαλύτερο ποσοστό συστηματικών ανασκαφών το καλύπτουν πάντοτε οι ξένες αρχαιολογικές Σχολές, ενώ από ελληνικής πλευράς έχουμε μόνο τις δραστηριότητες της αρχαιολογικής Υπηρεσίας, των πανεπιστημιακών αρχαιολογικών σχολών (Αθηνών, Θεσσαλονίκης, Ιωαννίνων, Κρήτης) και μεμονωμένων αρχαιολόγων. Αυτά βέβαια σε σύγκριση με έντεκα —11— ξένες αρχαιολογικές σχολές και ινστιτούτα που δουλεύουν στη χώρα μας.

Δεν είμαστε εναντίον των ξένων. Αλλά νά, τι καλά που θα ήταν αν μπορούσαμε κάποτε να έχουμε εμείς τις πρωτοβουλίες στον τόπο μας και οι άλλοι —οι φίλοι ξένοι επιστήμονες και τα ιδρύματά τους— να ακολουθούν!

Ας είναι. Τουλάχιστον να ξέρετε, φίλοι μας, πως αν σας κουράσει κάποια στιγμή η «πολιτιστική» μας έξαρση, μπορείτε να επισκεφτείτε μερικούς από τους παρακάτω απαριθμούμενους χώρους και να έχετε, ίσως, μια συγκλονιστική εμπειρία, πλάι στους εργάτες και τους επιστήμονες της ανασκαφής ή της λεγόμενης έρευνας πεδίου.

● **Αρχαιολογική Εταιρεία:** Βεργίνα - Πέλλα - Ν. Αγχιάλος - Ακρωτήρι Θήρας - Μυκήνες - ΑηΓιώργης Αετού Ιθάκης - Τούμπα Μπαλωμένου Χαιρώνειας - Αρχαία Σικυώνα - Ιερό Απόλλωνα Μαλεάτα - Κουκουναριές Πάρου - Δωδώνη - Μινώα Αμοργού - Μαρώνια ● **Πανεπιστήμιο Αθηνών:** Καρδάμaina Κω - Φισκάρδο Κεφαλληνίας - Ίρια Νάξου - Χαλκαδιό Τήλου - Απήδημα Μάνης - Κορησία Κέας ● **Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης:** Μάνδαλο Πέλλας - Τούμπα Θεσσαλονίκης - Παλαιόπολη Άνδρου ● **Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων:** Ιερό Εφεθμίου Απόλλωνα - Κάτω Βασιλική Ναυπακτίας - Καλλιθέα Πατρών ● **Πανεπιστήμιο Κρήτης:** Μοναστηράκι Ρεθύμνης - Σπιναλόγκα Λασηθίου - Ελευθέρινα Μυλοποτάμου ● **Αγγλική Αρχαιολογική Σχολή:** Παλαίκαστρο Κρήτης - Κλειδί Κλειθονίας Ηπείρου - Λευκαντι Ευβοίας - Άσσηρος Μακεδονίας - Μέθανα - Βοιωτία - Μικρή Βίγλα Νάξου ● **Αμερικανική Σχολή:** Τσουγκίτσα Νεμέας - Ιερό Διός - Αρχαία Κόρινθος - Σαμοθράκη ● **Αυστριακό Αρχαιολογικό Ινστιτούτο:** Ιερό Κολώνας Αίγινας - Καλάβρυτα ● **Βελγική Αρχαιολογική Σχολή:** Μακρόνησος - Θορικός Αττικής ● **Γαλλική Αρχαιολογική Σχολή:** Δελφοί - Θάσος - Άργος - Δήλος ● **Γερμανικό Αρχαιολογικό Ινστιτούτο:** Κεραμεικός Αθηνών - Ηραίο Σάμου - Αρχαία Ολυμπία ● **Ελβετική Αρχαιολογική Σχολή:** Ερέτρια Ευβοίας ● **Ιταλική Αρχαιολογική Σχολή:** Γόρτυνα Κρήτης - Αγ. Τριάδα ● **Καναδικό Αρχαιολογικό Ινστιτούτο:** Κιάφα - Όιτι Αττικής - Μυτιλήνη - Καρυστία ● **Ολλανδική Αρχαιολογική Σχολή:** Θεωσία Ολυμπίας - Ναυπακτία - Τριχωνίδα - Ευρυτανία - Μεσολόγγι ● **Σουηδικό Αρχαιολογικό Ινστιτούτο:** Μιδέα Αργολίδας - Χανιά

Ευχή: Να πραγματοποιηθούν, τουλάχιστον, οι αρχαιολογικές ανασκαφές και να μη διακοπούν λόγω έλλειψης χρημάτων. Τα όσα, όμως, μαθαίνουμε από το **Σύλλογο Υπαλλήλων ΥΠΠΟ** δεν είναι διόλου ενθαρρυντικά. Το σχέδιο νόμου για τη μετατροπή του *Ταμείου Αρχαιολογικών Πόρων και Απαλλοτριώσεων* σε Οργανισμό, στην ουσία θα ιδιωτικοποιήσει την πολιτιστική μας κληρονομιά, και αντί να εξασφαλίζει την αναγκαία χρηματοδότηση για την εκτέλεση των έργων του ΥΠΠΟ, θα την υπογομεύσει.

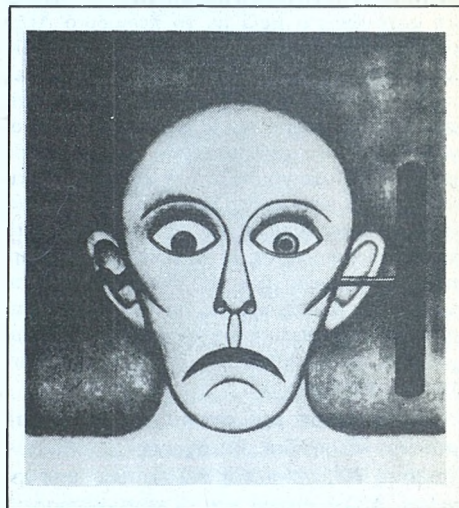
Αλήθεια, τι θα γίνει και με το θέμα της οικονομικής ενίσχυσης του κινηματογράφου; Γιατί ο νόμος που 'ψηφίστηκε και στηριζόταν στην επιστροφή του Φόρου

Δημοσίων Θεαμάτων, ήδη «καταργήθηκε» με την είσπραξη του ΦΠΑ.

Και τι θα γίνει με την απεργία των μουσικών και με το «μουσικό καλοκαίρι 1987», που απ' ό,τι φαίνεται δε θα 'ναι και τόσο μουσικό; Ήδη, αν και δεν βρισκόμαστε ακόμα ούτε καν στη μέση του, έχουν ματαιωθεί ή αναβληθεί αρκετές μουσικές εκδηλώσεις και από την ίδια τύχη απειλούνται και πολλές από τις υπόλοιπες.

Ανάμεσα σ' αυτές που δεν είδαμε αναφέρουμε την προγραμματισμένη για τις **15 Ιουνίου** παράσταση στο Ηρώδειο της Συμφωνικής Ορχήστρας και χορωδίας της ΕΡΤ-1, αυτές της Εθνικής Λυρικής Σκηνής στις **16, 17 και 18 Ιουνίου** καθώς και εκείνη της Κρατικής Ορχήστρας Αθηνών με σολίστ το Λεωνίδα Καβάκο στις **22 Ιουνίου** στον ίδιο χώρο. Επίσης αναβολή δόθηκε στην πρώτη εκτέλεση του έργου του Μ. Χατζιδάκι *Αμοργός* που θα γινόταν στα πλαίσια του «Φεστιβάλ της Πάτρας» στις **21 Ιουνίου**, για ένα μήνα αργότερα στις **22 Ιουλίου**.

Ο λόγος αυτών των ματαιώσεων ή ανα-

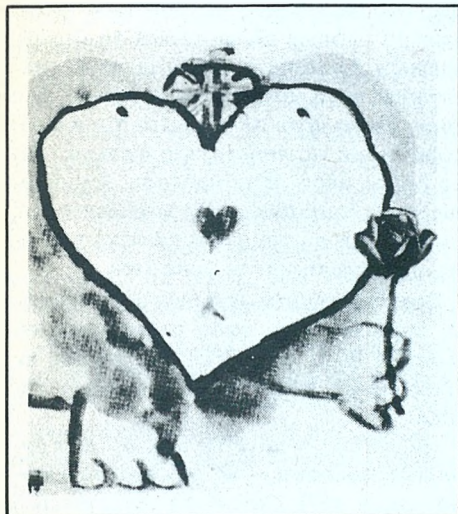

βολών είναι γνωστός: οι συνεχιζόμενες **απεργιακές κινητοποιήσεις των μουσικών**, που απειλούν ότι θα μπούκοτάρουν όλες τις μουσικές εκδηλώσεις του καλοκαιριού, αν δεν ικανοποιηθούν τα αιτήματά τους, που αφορούν την εφαρμογή του νόμου για τα συγγενικά δικαιώματα, την καταβολή επιδόματος για τη συντήρηση των οργάνων και την προστασία του επαγγέλματος. Υπό την απειλή του «*βουβού καλοκαιριού*» και με πρωτοφανή, για τα ελληνικά δεδομένα, ένωση και αλληλεγγύη μπροστά στα κοινά προβλήματα, οι μουσικοί είναι αποφασισμένοι να μη μείνουν και αυτή τη φορά στη γωνία, αλλά κάνοντας φανερό την παρουσία τους, ή μάλλον την «απουσία» τους, να δώσουν λύση στα αιτήματά τους που χρονίζουν. Έτσι, κηρύσσοντας τριώρες στάσεις εργασίας ακριβώς την ώρα των εκδηλώσεων, δεν εμφανίζονται και το πρόγραμμα δεν εκτελείται. Η αποστολή γράμματος στη διεθνή ομοσπονδία μουσικών για συμπαράσταση, επιβεβαιώνει ότι αυτή τη φορά οι μουσικοί μας δεν αστετεύονται.

Σκοπός τους είναι όχι μόνο να μην εκτελέσουν το δικό τους πρόγραμμα εκδηλώσεων, αλλά και να εμποδίσουν τη διεξαγωγή των παραστάσεων των ξένων ορχηστρών και καλλιτεχνών, χρησιμοποιώντας μάλιστα κάθε δυνατό μέσο, όπως δυναμικές διαδηλώσεις με πανό έξω από το χώρο των συναυλιών.

Κάτω από αυτές τις συνθήκες κανείς δεν μπορεί τελικά να είναι σίγουρος για το τι θα ακούσουμε, —αν θα ακούσουμε— τους επόμενους καλοκαιρινούς μήνες. Πολλές «κακές γλώσσες» θα σπείρουν δίνοντας κάποιο τόνο υπερβολής να πουν «τι είχαμε, τι χάσαμε» αλλά, ωστόσο, κάποια πράγματα θα έχουν χαθεί!

Υπό τη σκιά της υποβάθμισης και χωρίς την απαιτούμενη οικονομική άνεση κινήθηκε και η διοργάνωση των μουσικών καλοκαιρινών φεστιβαλικών εκδηλώσεων. Αποτέλεσμα η δημιουργία ενός «παραγεμισματος» που χαρακτηρίζεται από την έλλειψη συνοχής και φαντασίας και που σκοπό του έχει —χωρίς να το καταφέρει— να μην αφήσει κανέναν πα-

ραπονεμένο. Με φανερά συμπλεγματική στάση οι διοργανωτές προσπαθούν να φέρουν τον τάδε μεγάλο σολίστα ή τη δεινά ξακουστή ορχήστρα και κατόπιν προβάλλοντάς τους να καλύψουν τα όποια κενά της διοργάνωσης. Εδώ δεν παίζει τόσο ρόλο η ποιότητα που υπόσχεται το αξιολόγο ξένο συγκρότημα, όσο η χρησιμοποίηση του κύρους και του ονόματός του για τη συνολική αναβάθμιση του προγράμματος στα μάτια των ακροατών. Η μη ικανοποιητική χρηματοδότηση, τέλος; των μουσικών εκδηλώσεων του καλοκαιριού είναι από τις βασικότερες αν όχι η κυριότερη αιτία της υποβάθμισης τους.

Δε λείπουν βέβαια κάποια φωτεινά σημεία στον ορίζοντα, όπως αυτό του Φεστιβάλ της Πάτρας. Αν και αντιμετωπίζει και αυτό πλήθος οικονομικών προβλημάτων και γραφειοκρατικών διαδικασιών, ωστόσο δείχνει μια αυστηρή, σχετικά, επιλογή στις εκδηλώσεις και τα συγκροτήματα που θα παρουσιάσει, καθώς και

έναν ισοσκελισμό σε όλα τα είδη της μουσικής.

Για τα «Κρυστάλλια», το Φεστιβάλ που πραγματοποιείται στο Μέγαρο της Δουκίσσης Πλακεντίας, στην Πεντέλη, που έχουν μια συστηματική όσο και συνεκτική προσφορά στο χώρο της μουσικής, θα αναφερθούμε σε επόμενο τεύχος μας.

Όσο για τις εκδηλώσεις της Μουσικής Αθήνας '87, που διοργανώνει ο δήμος Αθηναίων, αν και άρχισαν ανορθόδοξα παρουσιάζοντας Συμφωνική Ορχήστρα σε γήπεδο (!), ωστόσο υπόσχονται μια σημαντική εκπροσώπηση ξένων καλλιτεχνών της ροκ σκηνής κάτι που σχεδόν ολοκληρωτικά λείπει από τις υπόλοιπες διοργανώσεις. Δε μπορούμε να μην επισημάνουμε και εδώ τις σπασμωδικές κινήσεις της τελευταίας ώρας, που κάθε άλλο παρά μια καλή διοργάνωση εξασφαλίζουν.

Επίσης, αξιόλογες παρουσιάζονται οι εκδηλώσεις της Πανελλήνιας Πολιτιστικής Κίνησης, κυρίως γιατί απευθύνονται όχι σε κεντρικά σημεία του άστεως, και ιδιαιτέρως στην επαρχία. Στο πλαίσιο αυτό θα δώσουν συναυλίες η Αμερικανίδα Λούσι Μέρφι, το Κρατικό Φολκλορικό Συγκρότημα Σλοβακίας και το 7μελές κουβανέζικο συγκρότημα «Μανχουάρε».

Τέλος, όσον αφορά το Φεστιβάλ Αθηνών αξίζει να αναφερθεί η σημαντική εκπροσώπηση *βυζαντινών χορωδιών*, κάτι που γίνεται για πρώτη φορά φέτος, καθώς και η παρουσίαση του Τζακ Μπέρι στις 19, 20 Ιουλίου στο Λυκαβηττό, αυτή του Βλαντιμίρ Ασκενάζι στις 12 Ιουλίου και εκείνη του Τρίο Ροστρόπόβιτς στις 23 Αυγούστου.

Αλλά για τα Φεστιβάλ Αθηνών - Επιδάουρου - Λυκαβηττού θα έπρεπε να υπήρχαν άλλα 150 εκατομμύρια δραχμές για τη σωστή διοργάνωσή τους. Και εδώ που τα λέμε, θα έπρεπε να δίνεται κάποια προσοχή στο ζήτημα της χρηματοδότησης. Δεν είναι δυνατόν, δηλαδή, να χρηματοδοτούνται —κατ' επανάληψη— για την ίδια παραγωγή επί σειρά ετών (πέρσι, πρόπερσι, και φέτος!) ορισμένοι θίασοι πχ. Καρέζη, Θ. Τέχνης, Βουγιουκλάκη. Άλλοι θίασοι να χρηματοδοτούνται με υπέρπογκα ποσά για μια παραγωγή που έχουν ήδη παρουσιάσει στην Αθήνα όλο το χειμώνα, για να δώσουν κάποιες παραστάσεις στα Θέατρα που προγραμματίζει ο ΕΟΤ. Και κατόπιν οι ίδιοι θίασοι να παρουσιάζουν με νέα χρηματοδότηση τα ίδια έργα στην επαρχία.

Ενώ θίασοι επαρχιακοί, που παρουσιάζουν τη δουλειά τους στην Αθήνα και που θα έπρεπε να χρηματοδοτηθούν ικανοποιητικά, τουλάχιστον, απλώς βγάζουν τα έξοδα μετακίνησης της παράστασης κι αυτά με το ζόρι! ούτε συζήτηση, δηλαδή, για τη χρηματοδότηση της ίδιας της παραγωγής!

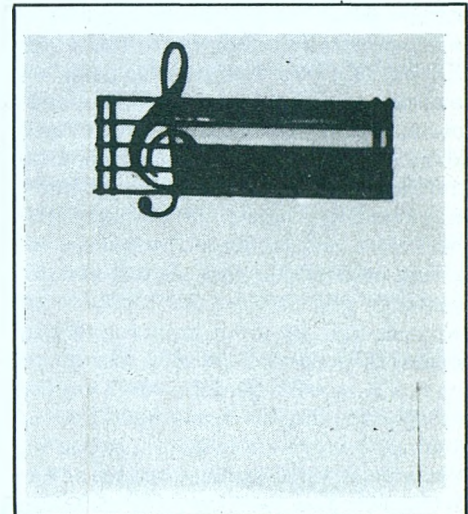
Πάντως, χωρίς να είμαστε υπέρ των «φιλανθρωπικών» ενεργειών εκτιμούμε

βαθύτατα το γεγονός ότι ο Ροστρόπόβιτς προσφέρει τα έσοδα βραδιάς φαγητού με 250 καλεσμένους προς 20.000 δρχ. ο ένας (5.000.000 δρχ.) συν την προσωπική του αμοιβή, για την αναστήλωση των μνημείων της Ακρόπολης.

Όσο για τους «φιλότεχνους» Έλληνες που θα ήθελαν να συμβάλλουν και που υπάρχουν αρκετοί, απ' όσο μαθαίνουμε, θα γίνονταν ακόμη περισσότεροι αν προβλέπονταν κάποιες φορολογικές ρυθμίσεις —απαλλαγές για τη χρηματοδότηση του Πολιτισμού. Τα διεθνή παραδείγματα είναι πασιγνώστα. Και στ' αλήθεια, είναι λογικό, ίσως να το πούμε αλλιώς, να δοθούν κάποια «κίνητρα» να «χορέψουν» κι αυτοί αλά ελληνικά! Why not?

Μιας και ο λόγος για χορό, θα πρέπει να παρατηρήσουμε πως αρκετά σημαντικά συγκροτήματα παρουσιάζονται φέτος:

Όσοι πρόλαβαν είδαν ήδη την Πίνα Μπάους με το «Χοροθέατρο του Βούπερταλ» και την «Ομάδα Σύγχρονου Χορού Σαγκάι Τζούκου» στο Ηρώδειο. • Στον Λυκαβηττό στις 12, 13,

14 και 15 Ιουλίου παρουσιάζονται τα Μπαλέτα «Μπεριόσκα» • στις 15, 16, 18 και 19 Ιουλίου στο Ηρώδειο το Μπαλέτο της Όπερας της Σκάλας του Μιλάνου • στις 25, 26, 28, 29 Ιουλίου το «Εθνικό Μπαλέτο Μασσαλίας» με τον Ρολάν Πετί στο Ηρώδειο • Το Μπαλέτο Εθνικής Λυρικής Σκηνής: 28 Ιουλίου - Λυκαβηττός • Μπαλέτο Αθηνών - Ρενέ Κάμερ: 5-6 Αυγούστου - Λυκαβηττός • Μπαλέτο Μπατσέβα: 11, 12, 13, 14 Αυγούστου - Ηρώδειο • Ελληνικό Χορόδραμα (Ραλλού Μάνου): 26, 27 Αυγούστου - Λυκαβηττός.

Λοιπόν, φαίνεται πως ο χορός καλά κρατεί! Όσα κι αν λέμε, όλα όσα μας προβληματίζουν και μας ανησυχούν σαρώνονται από το «γεμάτο» καλοκαίρι. Σαν το ραδιόφωνο και την τηλεόρασή μας κι ο πολιτισμός παρέχεται ανάκατα, χωρίς ένα συνολικό σκεπτικό, χωρίς κριτήρια επιλογών. Γεμίζει κι αυτός τους αιθέρες και... η ζωή συνεχίζεται.

Δεν είναι, όμως, δικό μας το φταίξιμο αν κυριαρχεί ο «φιλελευθερισμός»!

Στο σημείωμα αυτό συνεργάστηκαν οι: Η.Κ., Δ.Σ., Α.Τ., Α.Φ., και Μ.Χ.

Οι «Τρεις Γυναίκες» του Ρ. Μούζιλ και το καλάμι του μεταφραστή (Β')

(Η «ακάματη ολβιότητα χαράς προκεκτημένης»,
το «θέλγος» και η «ανταρίτσα»)

του Γιάννη Η. Χάρη

Στο πρώτο μέρος της εργασίας αυτής (Αντί Β' 348, 5.6.1987, σ. 52-53) μέσα από ελάχιστα, απολύτως ενδεικτικά ωστόσο, παραθέματα φάνηκε το γλωσσικό αίσθημα και το μεταφραστικό ήθος του κ. Γιώργου Δ. Κεντρωτή που υπογράφει τη μετάφραση των *Τριών Γυναικών* του Μούζιλ. Σημειωνόταν μάλιστα ότι ο άξονας του εγχειρήματος του Γ.Δ.Κ. είναι μια εκζήτηση πρωτοφανής στα μεταφραστικά μας χρονικά. Αυτήν τη μεγαλόστομη διακήρυξη την υποστηρίζει το παρόν, δεύτερο μέρος, κάπως πιο συστηματικά: με περισσότερα παραδείγματα (αλλά και πάλι όχι όλα όσα δίνει μια πρόχειρη, ας τονιστεί, αποδελτίωση), τα οποία μοιράζονται, όσο είναι δυνατό, σε γενικότερες κατηγορίες. Τα σχόλια έχουν περιοριστεί στο ελάχιστο: θίγονται κάποια ασήμαντα, εκ πρώτης όψεως, προβλήματα στίξης, όταν εξ' ονυχος μπορεί να φανεί ο λέων της διάστροφης παρέμβασης του μεταφραστή στο κείμενο του Μούζιλ· και παρατιθενται, με απλή παραπομπή στη σελίδα, τα γλωσσικά και άλλα πλάσματα του Γ.Δ.Κ. που δεν χρειάζονται (ή και δεν επιδέχονται, συχνά) σχολιασμό. Σπάνια αραιογραφείται κάποια λέξη ή έκφραση, όταν ανήκει, κατά κάποιον τρόπο, σε άλλη «κατηγορία» (με βάση την πρόχειρη ταξινόμησή μας) και κινδυνεύει έτσι να περάσει απαρατήρητη. Ορισμένες πάλι φορές επιστρατεύεται η *Γκριτζα* (η μία από τις *Τρεις Γυναίκες*) του Αλέξανδρου Ίσαρη (εφεξής Α.Ι.: βλ. και Α' μέρος, σ. 52 στήλη α'), με την άδεια, υποθέτω, του κ. Κεντρωτή, που σημειώνει: «οφείλω (...) νά μνημονεύσω τή θαυμάσια μετάφραση τής *Γκριτζας* από τόν 'Αλέξανδρο Ίσαρη, ό όποιος ύπήρξε καί ό είσηγητής τού έργου τού Μούζιλ στήν 'Ελλάδα» (*Τρεις Γυναίκες* 188· πρβ. *Δεσμοί* 162): χρήσιμη η αντιδιαστολή «θαυμάσιας» προς «θαυμασιότερη», μήπως φανεί ποιον κοροϊδεύει τελικά ο κ. Κεντρωτής: τον Ίσαρη, εμάς ή τον εαυτό του.

(α) Υφολογικές ακροβασίες και άλλα α(κατα)νόητα

«ή αγάπη αυτή είχε εξαιτίας τού παιδιού γίνει (...) χωριστική (11)·

«(η επιφάνεια) μάρμαire τόσο παράξενα έμπιστευτικά» (14)·

«κρατούσαν τίς μούρες τους ακίνητες,

(...) μέ τά όμοιόμορφα στόματά τους» (28)· όσο για την εικόνα των βοδιών (γιατί για βόδια πρόκειται) με τις πολλές «μούρες» και τα πολλά στόματα, βλ. και τις εξής χρήσεις του πληθυντικού: «'Ανάμεσά τους έβλεπες κι όμορφα κορίτσια, ζαλωμένα τό φορτίο, μέ γουρλωμένα μάτια καί στόματα μισάνοιχτα» (16): εάν «με στόματα», γιατί όχι και «ζαλωμένα τα φορτία»; Βλ. και τα άλογα που «γυρνάγανε όλα (;) τά κεφάλια τους» (27), ή «τά κούτελα» των μελών μιας ολόκληρης οικογένειας (52) κ.ά. πολλά·

«είχανε (...) μιάν ελεύθερη φιλικότητα» (21)·

«τό ότι ξέρανε, πού βρισκόταν, τού φάνηκε σάν ένα φρούριο γιγάντιο» (23)· για τη στίξη βλ. παρακάτω· και για τη μαγική εικόνα πρβ. Α.Ι.: «τώρα ήξεραν πού βρισκόταν κι έτσι ήταν σα να τον έκλειναν σ' ένα τεράστιο οχυρό» (48)·

«μέσα σέ τούτη τήν πᾶσα λαμπρότητα τών συναισθημάτων του» (25)·

«είχες τήν έντύπωση ότι ύπάκουαν σ' έναν μυστικά συμφωνημένο αίσθητικό κανόνα, όπως ακριβώς κι ή θύμηση τών πράσινων (...) σπιτιών» (27): η θύμηση υπάκουε στον κανόνα;

«άν πέρναγες δίπλα τους, τά πέρναγες γιά λυκοφωτικές ύπάρξεις» (28): *dämmrigen erhabenen Existenz* έχει ο Μούζιλ (237), «μισοσκοτεινές ανάγλυφες» κατά λέξη, και είναι ήδη όσο θέλει ποιητικός, δίχως να χρειάζεται το ανελλήνιστο επίθετο «λυκοφωτικός»· πρβ. Α.Ι.: «σκοτεινές κι απόκοσμες ύπάρξεις» (53)·

«ή καρδιά του χτυπούσε δυνατότερα, όταν — καθισμένη αυτή — έρχόταν από μακριά κοντά της» (33)·

«όλα τούτα — έντελώς άσήμαντα ως γεγονότα γιά πόλη — μέσ στη μοναξιά τού Χόμο γίνονταν συγκλονιστικά» (35)· Α.Ι.: «κάτι τέτοια άσήμαντα γεγονότα έπαιρναν σ' αυτήν εδώ την ερμητιά τις διαστάσεις ενός συγκλονιστικού συμβάντος» (59)·

«μιά μορφή άναδύοταν άφ' έαυτής καί καταδύοταν εις έαυτήν» (64)·

«κι άν χρόνια τώρα διεκδικούσε ξένα άγαθά, αυτή του ή λαχτάρα νά τ' άποχτήσει, δέν τόν γράπωνε γιά τή γαλήνη τού κέρδους, μά έβγαине πεντάφλογη άπ' τήν ίδια του τήν ψυχή» (65)·

«σ κ λ η ρ υ μ έ ν ο ς» άπ' τά όνειρα κι έρεθισμένος — έν στύσει — σηκώνεσαι

καί φεύγεις καβάλλα στ' άλογο» (66)· *steif vom Träumen, aufrichtete und herumdrehte* (254): το «καβάλλα στ' άλογο» είναι υπόθεση ή ερμηνευμα του μεταφραστή· αφού έχει άλογο, σου λέει, αυτός που κάνει τούτες τις σκέψεις (ή στον οποίο αναφέρονται τούτες οι σκέψεις), τι διάολο, καβάλα στ' άλογο θα φεύγει· έστω· άλλο είναι το μείζον εδώ: η παρένθετη έκφραση «εν στύσει», μέσα σε παύλες, που επεξηγεί τη λ. «ερεθισμένος», ξεφωνίζει δηλαδή και υπογραμμίζει ό,τι περιέχεται όντως στο *aufrichten*, σε βαθύτερο όμως στρώμα —όπως άλλωστε και το «ερεθισμένος». Σημασία έχει ακόμη ό,τι η «επεξήγηση» αυτή, αν ποτέ τη δεχτούμε, δεν παρατίθεται μέσα σε κόμματα παρά αποκτά, με τις παύλες, και αποκτά ειδικό βάρος μέσα στην πρόταση, δημιουργώντας κλιμακώσεις και ψευδοεντάσεις εκεί όπου η σύνταξη του πρωτοτύπου είναι ομαλότατη και το ύφος λιτό.

Στο σημείο αυτό ας δούμε μερικά ακόμη παραδείγματα, όπου το φαινομενικά έλασσον θέμα της στίξης (οι παύλες εν προκειμένω) επιδιώκει και παράγει «ύφος»:

«οί γιοί της — κανέναν τους δέν είχε άντικρύσει θάλασσα — νά 'ταν πράγματι παιδιά της;» (67): ασύνδετη παρενθετική πρόταση, δραματική αποστροφή μέσα σε παύλες, στη θέση μιας απλής αναφορικής πρότασης: *ihre Söhne, von denen keiner das Meer gesehen hatte, waren das ihre Kinder?* (255): οι γιοί της, που κανέναν τους δεν είχε αντικρίσει θάλασσα... κτλ.· ή:

«ό άνεμος φουσούσε τόσο άπαλά τίς καλαμιές — πώς φουσάς νά κρυνώσει ή σούπα; —, έτσι!» (95)· εδώ, ας διαβάσουμε καταρχήν χωρίς την παρενθετική πρόταση: «φουσούσε τόσο άπαλά τίς καλαμιές, έτσι!» (βλ. και σ. 148, στ. 13κ.). Στο πρωτότυπο η δραματική, ευθεία ερώτηση του μεταφραστή είναι απλή δευτερεύουσα: *als müsste er eine Suppe kühlen* (266): όπως φουσα κανείς... κτλ.· ακόμη:

«καθόταν (...) μέ τίς μύτες τών παπουτσιών — κάτι γαλότσες είταν — της έλαφρά κυρτωμένες πρός τά πάνω» (33)· «μέσ' άπ' τίς όποιες (γαλότσες της) ξεφύτρωνε ή μικρή της φηγούρα — από ά γ ρ ι ό ρ ρ ι ζ ε ς σ ά μ π ω ς ... — Κουβέντιασαν σοβαρά...» (34κ.). Σοβαρά;

Γενικότερα, αφθονούν τα παραδείγματα καταχρηστικής στίξης, που αντιβαίνουν στοιχειώδεις γραμματικούς αλλά και αναπνευστικούς νόμους, με αποτελέσματα πολλές φορές φαιδρά. Ας επανέλθουμε όμως στα γενικότερα υφολογικά επιτεύγματα:

«*ἀνάμεσα σ' αυτό καί στά μεγάλα σκυλιά του κάστρου ὑπῆρχε δυσάρεστη ἀνεκτικότητα: τό μέν ἄφηνε νά ὑπάρχουν τά δέ, χωρίς ν' ἀνταλλάσσουν οὐτ' ἓνα σημάδι ἀνταπόκρισης*» (67).

«*ή σιωπηλή του θηριότητα*» (67), που συνοδεύεται και από σημείωση του μεταφραστή: «Μ' αὐτόν τόν *δρο*» λέει (172), και υπογραμμίζω εγώ, «μεταφράζω τήν γερμανική λέξη *Wildheit*» — όπου *Wildheit*, σ' ὅποιο λεξικό, ἴσον αγριότητα, αγριάδα: *Θηριωδία!*

«*μέχρι τή στιγμή πού ἀπέκτησε, ἀπ' ὅσες πληγές εἶχε, τίς μισές παραπάνω καινούργιες*» (69).

«*τόν κοίταξε στά κωνικά του μάτια*» (72).

«*μά γιατί δέν τοῦ μαχαιρώσατε τήν καρδιά;*» (76).

«*μόνη ἡ ἀπουσία του δέν ἐπιθανολογεῖτο αἰτία αὐτῆς τῆς σφοδρότητας*» (78).

«*(ἡ γάτα) γινόταν ὅλο καί πιό ἀδύνατη, χάνοντας σάρκα μπρός στά μάτια της*» (82), μα δέν ὑπάρχει καμία «κάποια» που μπροστά στα μάτια της «χάνει σάρκα» η γάτα: *nahm bloss fast zusehends an Körperlichkeit ab* (262), και *zusehends* = καταφανώς, ολοφάνερα, οφθαλμοφανώς.

«*ἐκεῖ τόν εἶχε βρεῖ ξαφνικά ἡ ματιά της, (...) πού βάστηξε λιγότερο ἀπό 'να δευτερόλεπτο — σάν μπάλλα πού πῆρε κατά λάθος κάποιον περαστικό στά μούτρα· κι αὐτοστιγμή (sic) γύρισε — αὐτή — καί κοίταξε ἄλλοῦ*» (96).

«*ἔσφυζε μιά μέρα μέ φῶς ριγηλό: μέλι ἐαρινό*» (101). ἡ διπλή τελεία ἀποτελεῖ ἄλλη υφολογική λαθοχειρία του μεταφραστή, συχνή κι αὐτή· στο πρωτότυπο: *und* (269), δηλαδή, ἔστω κατά Κεντρωτή: «*ἔσφυζε μιά μέρα με (sic) φως ριγηλό και μέλι εαρινό*», και ὅχι ὅτι η μέρα που ἔσφυζε κτλ. εἶναι... λειτουργεῖ σαν... χαρακτηρίζεται: «*μέλι εαρινό*».

«*εἶχαν ἀρχίσει νά καταπιάνονται μέ τή μοιρασιά τῆς οἰκοσκευῆς τῆς τεθνεώσης. Σάν τούς λύκους κάνανε (...) κι ἔφτασαν σέ κατάσταση καθολικοῦ ἐρεθισμοῦ, ὅταν — αὐτός — τούς ρώτησε...*» (110).

«*γι' αὐτό, σέ παρακαλῶ, πάψε περαιτέρω!*» (111).

«*τήν κοίταξε προσεχτικά, συντεθλιμμένος ἀπ' τήν παγερήν ἀκαμψία τῆς νιότης του*» (125).

«*καμμία ἐφεύρεση δέ βγαίνει στό φῶς χωρίς μερική θυσία τῆς ἀπειρότητας τοῦ ἐφευρίσκειν*» (140).

«*αὐτή, βέβαια, ἡ ἀπάντηση εἶταν κατάχρηση τῆς κατάστασής της*» (143).

«*τά πράγματα, ὅμως, εἶχαν κάτι τό λογό, (...) σάν νά θέλανε νά πέσουν μέσ στην*

καθετότητά τους» (148).

«*μιά σύμφυση κέντρων, πού 'χαν μπεῖ σέ κίνηση οὕτως ὥστε κάθε κέντρο ν' ἀντιστοιχεῖ σ' ἓναν κύκλο κοσμικῆς ἀρεσκείας κι αὐτοπεποιθήσης, καί ἀρωγές, γιά νά διαβεῖ ὀρθίος ἓναν κόσμο πού οὔτε πάνω εἶχε οὔτε κάτω*» (149). ἐδῶ, ἐκτός των ἄλλων, οἱ «αρωγές» δέν εὐδοκίμωσαν συντακτικά.

«*αὐτή ἡ βάσανος στό τέλος-τέλος συνίστατο ἀπό μόνη τήν ἐρώτηση, ἂν μπορούσε...*» κτλ. (150).

«*εἶχε σ' ὅσον ἓνας ἀσχημος ἀντρας νά 'χει προαναγνωρίσει τήν πατρότητα τοῦ παιδιοῦ της, κι αὐτή τήν πρώτη φορά, ὅταν τήν κοίταξε ἐρωτηματικά, νά μήν τό 'χει ἀρνηθεῖ, μά νά στέκεται ἀκίνητη μ' ἄπειρο χαμόγελο στά χεῖλη*» (152). γιά τό «εἶχε συμβεῖ» βλ. παρακάτω, στο (δ): «*Αγκυλωμένα ἐλληνικά*».

«*ὅλο τό μαγευτικό θέλγος ἀγνώστων περιπετειῶν, πού ἔρχονταν μέ τόν τρόπο τῆς θερμῆς οἰκειότητος τοῦ ὀνόματός τους (...) καί τοῦ δώριζαν στή στιγμή τῆς ἐλευσῆς τους κιόλας τήν ἀκάματη ὀλβιότητα χαρᾶς προκεκτημένης...*» (152κ.).

«*αὐτό μ' ἡ νό ο ὅ σε τ ἡ ν ἂ ν ἂ μ ν ἡ σ η 'κείνης τῆς μέρας πού συνέβη ἡ ἀρνημένη καί κρυμμένη ἀπ' τήν Τόνκα συντυχία*» (158).

«*ἡ αἰνιγματική ἱκανότητα μεταβιβάσεως καί ἀνεξαρτησίας, πού ἔχει ἡ ἀνάγκη, θά 'πρεπε κανονικά νά ἐκδηλωνόταν ὄχι μόνο καθ' ὕπνους ἀλλά καί στόν ἐν ἐγρηγόρει βίο*» (153).

Καθ' ὕπνους, βαθυτάτους, ἡ «μετάφραση», ἀλλά ἐν ἐγρηγόρει, ὅπως φαίνεται, ἡ φαντασία. Γλωσσική ἐπιδειξιomanία ἐν πλήρει εξαρτύσει: βερμπαλισμός γεμάτος τύπους βάρβαρους και ασυνταξίες, που διεκδικοῦν ἀνίεδα κι αὐτάρεσκα τό χαρακτηρισμό του «ὑφους», που κι ἀν ποτέ του εἶναι ὕφος, σε γλώσσα οπωσδήποτε ἀδηλη, δέν εἶναι Μουζίλ.

(β) Φαναριώτικα και ἄλλα ξιπασμένα, ἡ συνέχεια τοῦ (α)

«*βρέθηκαν (...) στό πρηνές ἑνός λόφου*» (14).

«*ἐξᾶίσια φαιοπράσινα ξινολάπατα*» (24).

«*ἀνάμεσα στ' ἀμέτρητα κορμιά ὑπῆρχε κι ἓνα, ἀπ' ὅπου ἐξαρτᾶτο ὅλη του ἡ ὑπαρξη*» (24), και «*τό 'να πράγμα ἐξαρτᾶτο ἀπ' τ' ἄλλο*» (145).

«*τά σώψυχά του τούτη τή στιγμή ἐπλήσθησαν φωτός*» (25).

«*πράσινα μαρμαίροντα δέντρα*» (61) και «*μιά μακρινή μαρμαίρουσα ἀχτίδα*» (140).

«*ἔργο καί σκοπός καθαρά χειρῶνακτος ἐργάτου καί ὄχι ἀφέντης*» (68).

«*τό δίκιο, φυσικά — ἀπαξ, καί τελείωσε! — τό 'χε ἡ Τόνκα*» (104).

«*τά καθορισθέντα διά τῆς συμβάσεως, πού εἶχε συναφθεῖ, ὅταν μπῆκε στή δούλεψή τους*» (109).

«*τῆς ζήτησε — φυσικό εἶταν — νά τοῦ ἐξηγήσει τό πόθεν*» (123).

«*ἡ πιθανότητα ἀπό πρακτικῆς, ὁμοίως, ἀπόψεως νά μήν εἶναι αὐτός...*» κτλ. (129).

«*πεποιθήση πού κατά βάθος δέν συνίστατο σέ τίποτ' ἄλλο ἐξω ἀπ' τήν ἰδέα μιᾶς οἰκογενειακῆς ντροπῆς*» (134).

«*ὄχι μόνο τήν θεωροῦσαν ὡς τήν κυρία αἰτία τοῦ ἄθλιου ἀλυσοδέματός του, ἀλλά κι, ἐπειδὴ εἶχε 'ρθεῖ νά ταραῖξει πρώτη φορά τή συνηθισμένη ἡρεμία τῆς ζωῆς τους, ὡς ἓνα κακό σημάδι*» (134). νά σημειωθεῖ τό κόμμα ἐπειτα ἀπό τό *κι*, που χωρίζει δηλαδή τα ἀχώριστα, τή συλλαβή πλεον «*κιε*»· ἐπίσης, τό περιττό ἐδῶ «*ὡς*» — τό «*ὡς*» πασπαρτοῦ, που ἀλλοῦ χρησιμοποιεῖται στή θέση του «*σαν*»: «*ἡ Τόνκα ἐμεινε στή θέση της (...) ὡς σεληνόφως*» (152), δηλαδή ἡ Τόνκα εἶναι σεληνόφως: «*τήν ἐνίωσε ὡς μεγάλο ἐγωισμό*» (11), κ.ά., ψιλὰ και πάλι γράμματα, ἀφού τό «*ὡς*» ἔχει ἀναγορευτεῖ δείκτης γλωσσικῆς εὐμάρειας, ἀκόμη και ἀπό σοβαρές γραφίδες.

«*τόν ὑπηρετοῦσε ἐργωδῶς*» (155).

«*Ἡ Τόνκα εἶχε μπεῖ στό νοσοκομεῖο· λόγω τροπῆς τῶν πραγμάτων πρὸς τό χειρότερο*» (159), πρὸς τό χειριστο δηλαδή, και ἔλειπε ἡ ἄνω τελεία.

«*παλτό ταξιδίου*» (163), και

«*μιά μαρμαρυγή, μ' ἀχτίδα, ὅταν ἀνοίξε τό παλτό ταξιδίου*» (164). ἐδῶ ὁ μεταφραστής χαρίζει «*μ' ἀχτίδα*» (ἔτσι, μ' αὐτή τήν ἐκθλιψη!) σ' ὅποιον δέν κατανόησε τό εὐρημά του, τή «*μαρμαρυγή*» που λαμπρύνει τήν πτωχή Schimmer του Μουζίλ (299).

«*Μά τί 'ταν αὐτή ἡ καλοσύνη; Οὔτε πράττειν μήτε εἶναι*» (164).

Και γενικότερα πλῆθος γενικές σε-ἔως (ἀπόψεως, ἐκτοπίσεως κτλ.), ὄχι ὅμως —μη βιαστούν οἱ ραμφόπουλοι— στο «*σημάδι ἀνταπόκρισης*» (67), ἄσε πια τή μουσικότητα «*κατάχρηση τῆς κατάστασῆς της*» (143) ἢ τή «*διάρκεια τῆς ἐκτίσης τῆς ποινῆς τους*» (92κ.). και καταβασμένοι τόνοι στα ἐπίθετα: «*ὑπερτέρων ἀντιπάλων*» (116) και «*ἀνθρωπίνων ἐργασιῶν*» (130) κ.ά. πολλά, ἀναίτια και ἀσχετα, διχως καμία συνέπεια ἢ λογική, ἔστω γιά λόγους προσωδίας, παρὰ ἐπειδὴ ἔτσι μας βρέθηκαν, γιά πιο *chic*, πιο πλούσια, πιο *in*.

(γ) Βουκολικά και ἄλλα ψευδοποιητικά

«*Μέσα Μαγιοῦ θέ νά 'τανε*» (13), ἐνῶ ἦταν μέσα Μαῖου, ἀντε Μαγιοῦ, τελεία και παῦλα: *es war mitte Mai* (230).

«*κάνα λαφάκι στά θάμνα*» (15).

«*δέν μπορούσες νά ξεχωρίσεις πού τέλευε ἡ χρυσοκίτρινη ἄπλα*» (15).

«*πῆγανε γιά χρόνια στήν 'Αμερική· καί σάν γυρίζανε, φέρνανε κάτι λίγα παραδάκια, ἓνα κομποδεματάκι δηλαδή*» (18). ἐστῶσαν τα «*λίγα παραδάκια*» και τό «*κομποδεματάκι*»· νά σημειωθεῖ ὅμως ὅτι με τό «*δηλαδή*» ὁ μεταφραστής μετα-

φράζει τον εαυτό του· στο πρωτότυπο, απλώς: brachten sie ein wenig erspartes Geld mit (232)· Α.Ι.: «κουβαλούσαν τις λίγες οικονομίες τους» (44). Βλ. και την «τελευταία πενταρούλα» (19) ή «τό νοικοκυριό, πού φυσικά δέν δίνει παραδάκι» (19).

«αυτό πού πίστευε πάντα ότι έρχεται, όταν κάποιος βλέπει μ' όλη του τή δύναμη ότι τό τέλος του είναι κοντά — γιά ν' αρχίσει νά πίνει σάν τρελός απ' τό πιόμα τής ζωής, νά σβήσει τή δίψα του —, δέν ήρθε» (26)· όπου, αν αφαιρεθεί η παρενθετική με τις παύλες, παραμένει σκοτεινό αυτό που έρχεται και δεν ήρθε· πρβ. Α.Ι., με υπερβολική ενδεχομένως πυκνότητα αλλά οπωσδήποτε με άκρα σαφήνεια: «Δε φούντωσε μέσα του, όπως συμβαίνει μ' όσους ξέρουν πως οι μέρες τους είναι μετρημένες, η επιθυμία για απολαύσεις» (51)· όσο για το λυρικό «πιόμα της ζωής» κτλ.: dass man das Leben toller und durstiger geniesst (236), κατά λέξη: απολαμβάνει ξέφρενα και διψασμένα τη ζωή.

«πιάσανε έναν τσιφτάκο νά κλέβει κρασί» (26).

«τό σκουτέλι μέ τό κρέας» (27).

«κί πόσες πουντικόπουτσ' θέ νά βάλλουμι νά φτάσουμ' στου φιγγάρ';» (31): εδώ πια μιλά η χωριατοπούλα Γκριτζα, και ποιος τον κρατάει το μεταφραστικό, όταν ως τώρα, στα καλά καθούμενα, μας κρέμαγε σκουτέλια... Ας κρίνει όμως όποιος έχει και την παραμικρή εξοικείωση με διαλεκτικά στοιχεία τις φωνολογικές αλλοιώσεις στις εκφράσεις αυτές (βλ. και Α' μέρος, σ. 52 στήλη γ'): «είτανι π' λιέτ' 'νας Όβργιός πού πάνε με τού τρέν'» (31)· «οί άνθρωποι νά λέν', κι τά πουτάμνια νά τ σ ο υ λ ά ν ι !» (42)· «άσ' τις κάτου, 'τί ζυγών' ή νύχτ'!» (42) κ.ά. πλήθος· και συνεχίζουμε:

«λέξεις σάν τούς μυστηριώδεις εκείνους επισκέπτες πού, αφού στρατοκόπησαν και στρατοκόπησαν, ήρθαν νά τούς άφομοιώσει ή σύγχρονη πραγματικότητα» (37).

«ή νεώτατη γυναίκα περίμενε γεννητούρι» (52).

«τά σκυλιά (...) τό τήραγαν» (67).

«άρχισε νά νιώθει κάματο. Κόνεψε στό χάνι ...» (68).

«δέ δυνόταν νά τρυπήσει τό γυαλί» (78).

«τό κατσουλάκι» (79).

«γυρίζοντας τού λόγου του μέ τ' άλογο σπίτι» (95).

«μέ τό κρυφό γελάκι συνοδιά του» (97).

«κοιτούσε τόν συνοδό της, και τό πού βλεπε, τής έδινε μιά ξαφνική σουβλιά» (106).

«είχε τόν τρόπο νά μαντεύει τά λόγια του, προτού βγοῦν τόσο συμπιεσμένα και σοβαρά μέσ στην άνταρίτσα πού 'χε αρχίσει νά σηκώνεται» (107): die so ernst durch den Nebel drängen (272), όπου καλά να βγαίνουν μέσα», αλλά μία μόνο λέξη, Nebel (= ομίχλη, καταχνιά), να γίνεται «άνταρίτσα (!) πού 'χε αρχίσει νά σηκώνεται»...

«δούλευε στό 'φασματάδικο» (115)· «δέ θαρρενόταν νά τήν αφήσει μόνη» (143).

«άν μάλιστα σκεβόσουν ότι...» (145).

«άνιόταν νά βγάλει τήν τραγιασκούλα του» (154).

«ό κόσμος όλος πηγμένος στή δουλειά του» (157).

«θά 'χες φαρμακωθεί απ' τήν κάψα αυτού του περιορισμένου και καργαρισμένου ως πάνω από σανά τόπου» (41): και καργαρισμένο και ως πάνω, χωρίς το υπερβατό σχήμα:

«όταν τό βράδυ φεύγει απ' τή δουλειά, έχει καργάρει, έχει ξεχειλίσει απ' τό θόρυβο» (164).

Όπως κι ο αναγνώστης —καργαρισμένος κι αυτός, ως πάνω, ξεχειλος απ' την κακόφωνη εκτέλεση του εθνεγερτηρίου «Τσοπανάκος ήμουνα», στο στόμα μάλιστα του Μούζιλ.

(δ) Αγκυλωμένα ελληνικά

Αν μπορεί να γίνεται ακόμη λόγος για «ύφος», κι αν μπορεί να εντάσσονται στο ύφος ακόμη και αδόκιμοι, ανελλήνιστοι τύποι και καθαροί σολοικισμοί, ορισμένες «κλασικές» αδεξιότητες μαρτυρούν την ξενική συντακτική σκευή τους και λιοιδορούν κάθε παραπέρα απόπειρα «δημιουργικής» γραφής:

«τό πράγμα τράβαγε καλά, μέχρι πού 'γινε καπνός κι ή τελευταία πενταρούλα» (19).

«άντιμετώπιζαν τό πράγμα χαμογελώντας» (42).

«τότε μπορεί νά συμβεί, όλες αυτές οι έκδηλώσεις μιās ξένης ζωής νά καταλάβουν...» (38): το «να συμβεί» τουλάχιστον περιττεύει:

«άν είχε συμβεί ποτέ νά 'χει κανείς τά κότσια νά σκαρφαλώσει» (56) = αν είχε ποτέ κανείς...

«μερικές φορές ένας πύργος πού θά έπολιορκέιτο (...) συνέβαινε νά πέφτει...» (59κ.) = ένας πύργος... έπεφτε:

«κι αν συνέβαινε ποτέ νά μείνει παραπάνω» (63) = αν έμενε ποτέ...

«συνέβαινε τότε μόνο πού άνοιγαν δυό άνθρωποι πραγματικά τόν εαυτό τους» (124).

«έ π ι ν ό η σ ε ν ά τ ή ν ρ ω τ ή σ ε ι, αν συνέβαινε νά ξέρει ένα κοριτσάκι» (98κ.) = αν τυχόν ξέρε..., μήπως ξέρε..., έστω: μήπως ήξερε... κτλ. — όπως άλλωστε στα περισσότερα «συμβεί...», «συνέβη να...» κτλ., αμέσως πιο πάνω, που συντάσσονται με χάος, ενώ αρκούσε ένας απλός παρατατικός του κυρίου ρήματος:

«οί συνήθειες τών ανδρών, στίς όποιες θά 'πρεπε νά συνηθίσει» (57).

«στό νοικοκυριό της τού πύργου» (67).

«έστειλε έναν μαντατόφορο στην γυναίκα του, έναν σ' έναν κουρέα-λουτράρη κι άλλον έναν σ' έναν όνόμαστό γιατρό» (69).

«νά σελλώνει τ' άτι του, νά φοράει τό θώρακά του, νά τραβά τό σπαθί του: όλα τούτα πού 'ταν κάποτε ή μουσική τού βίου του, ήχοῦσαν τώρα σάμπως παράφωνα» (83).

«όχι αυτός, τού φαινόταν, μά μόνο ή μικρή γατούλα απ' τό 'Υπερπέραν θά μπορούσε νά ξανακάνει αυτό τό δρόμο» (84).

«έκανε τούς λογαριασμούς κι έβγαζε τίς σουμες. Έκανε ότι διάβαζε» (109), όπου και η ακολουθία των χρόνων υποφέρει: έκανε πως διαβάζει.

«δέν είταν αυτό, πού έννοῦσα μέ τό τραγούδι» (103).

«τόσες πολλές φορές» (109), «τόσα λίγα χρήματα» (110) = τόσο...

«κι άς υφίσταται πάντοτε ή δυνατή περίπτωση νά πηγές άπλως νά...» (129)· και ξανά «οί δυνατές περιπτώσεις» (130).

«αυτός είταν αυτός και τά αισθήματά του» (148).

«ό Χ. καθόταν σ' ένα σωρό χοντροκομμένου ροκανιδιού» (86): αλλά σ' αυτή τη σύνταξη (την εξαιρετικά διαδεδομένη, δυστυχώς) ο μεταφραστικός παρέχει οργίλη στήριξη: «πότε επιτέλους θα μάθουμε ότι η ονομαστική ή η αιτιατική πτώση δεν συντάσσονται ποτέ με ονομαστική;!». Έτσι ακριβώς, με «επιτέλους» και με ερωτηματικοθαυμαστικά κατακεραυνώνει άλλον μεταφραστικό (Διαβάζω 133, 18.12.1985, σ. 130), γιατί ο ίδιος πίνει, προφανώς, «ένα ποτήρι κρασιού» (δηλαδή πίνει το κρασοπότηρο), τρώει «ένα πιάτο πατατών», ή ψωνίζει «δυό κιλά χόρτων». Αυτά με τη φιλοδοξία να μας τα τάσει.

(ε) Και κοπριά στα λάχανα

Ο μακρύς κατάλογος παραθεμάτων απάντησε, πιστεύω, ικανοποιητικά στην εισαγωγική παρατήρησή μου για την πρωτοφανή εκζήτηση που χαρακτηρίζει την εργασία του κ. Κεντρωτή. Θα επιμείνω, μολαταύτα, στο περιθώριο της «γλώσσας» του, στη γραφή, την ορθογραφία δηλαδή, γιατί κι αυτής η πρόθεση είναι να παραγάγει ύφος. Θεωρώ λόγου χάρη ότι δεν είναι τυχαία η ορθογράφηση λέξεων όπως: μπάλλωμα, καβάλλα, σελλώνω, λόγω, σακκάκι, καρρώ κ.ά.

Κυρίως όμως αυτά που λέμε πάθη των φθόγγων, η έκθλιψη και η αφαίρεση εδώ, μαζί με τον ευφωνισμό, τη στίξη κτλ., δεινοπαθούν και δοκιμάζουν σκληρά το γλωσσικό αίσθημα ή τις γνώσεις του μεταφραστή. Δείγματα είχαμε αρκετά ως τώρα, σκόρπια μέσα στα διάφορα παραθέματα: ας δούμε μερικά ακόμη, συγκεντρωμένα (χωρίς να λογαριάσουμε τα 'δω, τα 'κει, τα 'κείνα, αλλά και τα ότι 'θελε, ότι 'ταν, απ' τήν αρχήν-αρχή, γιατί 'χαν, τη μι' άχτιδα που συναντήσαμε πιο πριν, ακόμη και ένα ότι 'μείς οι δύο!):

«άπ' τό 'να σπίτι 'ς τ' άλλο» (130).

«στ' όλο νεύρα χέρι του» (55).

«και 'μοιαζε νά 'χε» (76κ.) = κι έμοιαζε να 'χει.

«τὴν ἔστειλαν ἐκεῖ, ἀπ' ὅπου ῥθε» (81)· ἀγνώστο πῶς διαβάζεται αὐτὸ το «ἀπ' ὅπου ῥθε», χῶρια το κόμμα· κι ἐν πάσῃ περιπτώσει: τὴν ἔστειλαν ἀπὸ κει ποὺ ῥθε·

«εἶχε αἰστανθεῖ φόβο: ὅτι θὰ στεκόταν κάποτε μπροστὰ τῆς κάποιος, τοῦ ὁποῖου δὲν θὰ μπορούσε — ποτὲ — νὰ ξεφύγει» (105)· νὰ σημειωθεῖ ἐδῶ καὶ το συμφωνικὸ σύμπλεγμα -στ στο λόγια καταγωγῆς ῥημα αἰσθάνομαι (βλ. καὶ «εἶχε προαιστανθεῖ», σ. 38· τότε, κ. Κεντρῶτῃ: «αἰσταντεῖ» καὶ «προαισταντεῖ») πλὰι στα «προστατευθοῦμε» (136) καὶ, ἰδιαίτερα, «σκέπτεσαι... παρασκέπτεσαι» (140) κ.ά.· «ἀφοῦ ἔβλεπε τὴν πονηρία» (136)· «"κι ἔτσι θά" — τοῦ ἔλεγε — "γλυτώσουμε..."» (136).

Ἀλλὰ εμεῖς πῶς θα —τώρα πια— γλιτώσουμε;

(στ) Γιώργος Δ. Κεντρῶτῃς

Ἐμείναν οἱ Σημειώσεις καὶ οἱ «Εἵκοσι Θέσεις γιὰ τὶς Τρεῖς Γυναῖκες τοῦ Ρόμπερτ Μούζιλ ἀντὶ Ἐπιλόγου» (βλ. καὶ Α' μέρος, σ. 53 στήλῃ α'), σφραγίδα καὶ υπογραφή τοῦ μεταφραστῆ, νὰ μνημειώσουν τὴν ματαιόσπουδὴ ἀμετροέπεια, τὴν οἴησιν καὶ τὰ ἐλληνικά του.

Στις Σημειώσεις, ὁρισμένες ἀπαραίτητες διευκρινίσεις χάνονται μέσα σὲ ἄλλες τόσες περιττές, κατεβατὰ ἀπὸ ἐγκυκλοπαιδεῖες, γιὰ τὴ Σύνοδο τοῦ Τριδέντου (ποὺ δὲν ἔχει καμία σχέση με τὸ ἔργο), καὶ γιὰ τὶς Βαλκυρίες καὶ γιὰ τοὺς Μεδίκους καὶ γιὰ τὸ τι σημαίνει στρατιώτης ἐθελοντής, καὶ πλήθος ἄλλα, παγόνι ποὺ ἀνοίξε τὴν οὐρά μα καὶ τὸ στόμα: με τὴ γλώσσα ποὺ εἶδαμε («λόγω τῆς εὐχερείας», 168· καὶ «ἀποτελεῖτο» καὶ «ἐτίθετο», 172· καὶ «ἐπρεσβεύετο» καὶ «προτεσταντικῶν ὑποφύδων», 173, κτλ.) υπομνηματίζεται, λόγου χάρι, ἡ Τόσκα, ἡ γνωστὴ ὅπερα τοῦ Πουτσίνι, ἀλλὰ μαζὶ καὶ οἱ τρεῖς λιμπρετίστες τῆς, με χρονολογία γέννησης καὶ θανάτου τοῦ καθενός· ἀλλοῦ πάλι δίνονται χρονολογίες γιὰ διάφορους πάπες οἱ ὁποῖοι ἀναφέρονται καταχρηστικά, ἐντελῶς παρεκβατικά σὲ κάποια σημείωση, κτλ. κτλ., ἐνὸς παράλληλα, στὶς «Θέσεις», ἀραδιάζονται δίχως ἶχνος υπομνηματισμοῦ διάφοροι, ὁμοτράπεζοι, φαίνεται, τοῦ κ. Κεντρῶτῃ, ὅπως

«ὁ Μπέννο φόν Βήλζε» ποὺ «διατύπωσε (...) μιά ἀποψη πρωτότυπη, καθόσον ἀφίσταται τῆς μορφικῆς θεώρησης (ἰδού: ἀφίσταται + θεώρησης) τοῦ Γύργκεν Στραϊντερ, ἐνίσταται στὴν ψυχολογικὴ θεμελίωση τῶν Κάρλ Κορίνο καὶ Οὐβε Μπάουρ, καὶ ἀπιστεῖ ἀπέναντι στὴν κοινωνιολογικὴ προσέγγιση τῆς Κάρολ Μπέντγουελ» (186):

ἐστὶ ἀκριβῶς, τὰ αὐτονόητα καὶ τὰ πασιγνώστα, τὴν ἴδια ὥρα ποὺ

«οἱ κατατασσόμενοι στὸν Γερμανικὸ Στρατὸ ἐθελοντές — ὅσοι δηλαδὴ κατατάσσονται, προτοῦ κληθεῖ ἡ κλάση τους»

(174 σημ. 1), καὶ

«excuse (γαλλιστί): συγγνώμη» (169 σημ. 15).¹

Μα τι κοστίζει, θὰ μοῦ πεῖτε, μὴ συγγνώμη, ὅταν κοτζάμ Μούζιλ μᾶς σερβίρεται στο πιάτο, χάρις ἀκριβῶς στὸν κ. Κεντρῶτῃ, ποὺ ἐτάζει καρδίας καὶ νεφρούς καὶ μᾶς λέει, λόγου χάρι, τι εἶχε ὁ Μούζιλ «κατὰ νοῦν» ὅταν ἔγραφε τὶς *Τρεῖς Γυναῖκες*: ἰδού: «το Requiem, Κ. 626, τοῦ Βόλφγκανγκ Ἀμαντέους Μότσαρτ», γιὰ

«πῶς ἀλλιώως μπορεῖ νὰ ἐκφρασθεῖ λογοτεχνικά μιά Παρακμή παρὰ μὲ ἓνα Ρέκβιεμ;» (187),

καὶ νὰ στίχοι λατινικοὶ «ἀπὸ τὴν Lacrimosa τοῦ Μοτσαρτείου Ρέκβιεμ», καὶ νότες τυπωμένες —ὄχι, τι!— ποὺ μᾶς

«ἀνεβάξουν σὲ μιά σφαῖρα θλίψης, ὅπου τὸ Σύμπαν θρηνεῖ πρὸ τῆς Κρίσεως» (187).

Τῆς Κρίσεως προ τῆς ὁποίας θα ἐμφανιστεῖ ὁ μεταφραστὴς μᾶς κραδαινοντας υπερφάνως

«τὰ ἰδιαίτερα χαρακτηριστικά τῶν δύο προαναφερθεῖσιν προζαϊκῶν ἐκδοχῶν» (179) καὶ τὸ

«πεδίο ἐφαρμογῆς παραγόντων πρωθητικῶν καὶ διακυλωτικῶν τῆς προσωπικότητος» ποὺ «εἶναι τὸ συνεχῶς ἐπανακάμπτον θέμα τῶν ἔργων τοῦ Μούζιλ» (180) καὶ μὴ

«τρίτη χρησιμότητα» (181), με τὴν παρτήρησιν ὅτι

«δὲν πρέπει νὰ μᾶς ἐκφεύγει ὁ παρακολουθηματικὸς χαρακτήρας» (181) καὶ ὁ «ἀποφασιστικὸς κριτικὸς βατήρας ἐκκινήσεως» (181), μαζὶ με τὸ ἐρώτημα

«γιατὶ στίς μεμονωμένες figurae τὰ σταθερά συγκινησιακά καὶ αἰσθησιακά δρώμενα περνοῦν καὶ (κατα)λήγουν ἔτσι κι ὅχι ἀλλιώως, καὶ ποιὲς ὁρμές τὰ οἰακίζουν;» (183), ἐρώτημα ποὺ οδηγεῖ

«σ' ἓνα μὴ ὁρισμένο ἀλλά — προκειμένου περὶ Ποιητικῆς — συναντιλημμένο ἀπὸ τὸν συγγραφέα πεδίο» (183), ἢ

«τὴν ἀντίφαση τοῦ ὑφίσταται μεταξύ τῆς ἀνάγκης γιὰ αὐτοπραγματώσιν τῶν figurae καὶ τῆς ἐπ' αὐτῶν ὑπεροχῆς τῶν ἀπωθημένων ὁρμῶν καὶ τοῦ ἑτεροκαθορισμοῦ τους» (183), καὶ

«μιά φυσικότητα» ποὺ «ἀντιπαλεῖ τὸ ἔχθος τοῦ Δογματικοῦ» (185), με τὴν ὑπόμνησιν καὶ προτροπὴν

«ἄς μὴν παρορᾶται δέ ὅτι...» κτλ. (186), καὶ τὰ περὶ πνευματικοῦ θανάτου

«ὡς ἠθικῆς ἀθλιότητος συνεπαχθείσης ἀπὸ τὴν ἀπομάκρυνσιν τοῦ Ἑλλόγου Ὀντος ἀπὸ τοῦ Θεῖου» (184κ.).

Ἐτσι ὅπως τὸ ἐν λόγῳ προϊόν γλωσσικῆς ἀθλιότητος συνεπαχθείσης ἀπὸ τὴν ὑστερόβουλην προσέγγισιν τοῦ Αλόγου Ὀντος πρὸς τὸ Θεῖον: τὸν κοινὸ νου, νὰ πᾶρ' ἡ ευχή, καὶ τίποτ' ἄλλο.

1. Excuse, βέβαια, καὶ μάλιστα στὸν ἐνικό, δὲν εἶναι ἡ συγγνώμη, παρὰ ἡ δικαιολογία, ἡ πρόφασις —ὅπως ἄλλωστε φαίνεται ολοκάθαρα καὶ στὸ κείμενο.

(ζ) Η «ἀπάντησις» τοῦ κ. Κεντρῶτῃς

Υπάρχει ὅμως ἤδη, κατατεθειμένη σὲ ἀνύποπτο χρόνο, μὴ «ἀπάντησις» τοῦ κ. Κεντρῶτῃ, ἔκθεσις δηλαδὴ τῶν ἀποψέων τοῦ γιὰ τὴν μετάφρασιν τοῦ Μούζιλ, καὶ πιο συγκεκριμένα τῶν *Τριῶν Γυναίκων*.

Κάτω ἀπὸ τὸν τίτλο «Musa musiliana graeca» (*Διαβάζω*, εἰδικὸ ἀφιέρωμα στὴν μετάφρασιν, τχ. 156, 3.12.1986, σ. 36-39) θὰ βρεῖ ὁ ἀναγνώστης, μεταξύ πολλῶν ἄλλων, τοὺς «ἐλληνικοὺς λόγους», τοὺς «ἐλληνικοὺς ἤχους» καὶ τὶς «ἐλληνικὲς εἰκόνες» ποὺ εἶναι, λέει, ἀπαραίτητα γιὰ τὴν μετάφρασιν τοῦ Μούζιλ —δηλαδὴ αὐτὰ ποὺ διάβαζε, ἀκούγε καὶ ἐβλεπε, ναι, ὁ κ. Κεντρῶτῃς ὅσο μετέφραζε τὸν Μούζιλ,² καὶ τὸ «γιατὶ ὁ Μούζιλ πρέπει νὰ μεταφράζεται "αρσενικά"» (39), μα προπαντὸς ὅτι

«Ἐπεμβάσεις μποροῦν —καὶ πρέπει!— νὰ γίνονται μόνο ἐπ' ὠφελεία τοῦ κειμένου, καὶ τὸ κείμενο, προκειμένου πάλι περὶ τοῦ Μούζιλ, ὠφελεῖται μόνο ἀνδυσκολεῖται, ἀνῆκαθε "λ ἐξ ἡ - ἡ χος - εἰκὼνα" εἶναι ἓνα ἀνυπέρβλητο ἐμπόδιο. Περαιτέρω σημειῶν ὅτι ἀπὸ τὴν πολιτεία τοῦ μουζιλιανοῦ λόγου πρέπει νὰ ἐξοστρακισθεῖ ἡ παραδεδομένη συντακτικὴ ἀκολουθία "υποκείμενο - ρῆμα - ἀντικείμενο - προσδιορισμοί": ἡ τακτικὴ ἀναρχία τῶν τυπωμένων "λόγων - ἡχων - εἰκόνων" τοῦ Μούζιλ πρέπει νὰ ἀναπαράγεται πρωτοτύπως —δὲν πρέπει περὶ ἀντιφάσεως— με δημιουργικὸ βερμπαλισμὸ καὶ παρομοιωτικὴ εἰκονοποιία (sic) ἀκόμα καὶ ἐκεῖ ὅπου (στὸ πρωτότυπο) δὲν ὑπάρχει» (38).³ Ἀκόμη ὅτι

«στὴν μετάφρασιν (...) τοῦ Μούζιλ πρέπει νὰ ἐπιδιώκεται ἡ δυσχέρασις τῆς κατανόησης» (39)!

Μωρία; θράσος; Καὶ τὰ δυο; Ἡ μὴπως κλινικὴ περίπτωσις;

2. Με ἐξαντλητικὴ παράθεσις ὀνομάτων, ἐννοεῖται: Καρυωτάκη, Σκαρίμπα, Φιλύρα, Βάρναλη, Σαχτούρη, ποὺ «προϋποθέτουν», «να ἐξηγουμεθα», «τὸν Νοβάλις καὶ τὸν Χαϊντεγκελ καὶ ὅλο τὸν γερμανικὸ Ρομαντισμὸ» (37)· Σικελιανὸν, Σκαλκῶτα, καὶ Σαϊνμπεργκ, Λέος Γιάντασεκ, Ντβόρζακ, Μάλερ, Μπέργκ, Βέμπερν· Μπουζιάνη, καὶ «Κοκόσκα, Κλέε, Μάκε, Μάρκ, Μούνχ, Χαϊκελ κ.λπ.», Τάκη Κ. Παπατσώνη καὶ Ἀναστάσιο Δριβα.

3. Τὸ κλειδί τῶν ἀποψέων τοῦ Γ.Δ.Κ. βρῖσκεται, ἐνδεχομένως, στὶς *Τρεῖς Γυναῖκες*, ὅταν ὁ Μούζιλ λέει (117): «ἀπ' τὴ στιγμή, ὅμως, ποὺ δὲν μπορούσε, κατὰ φυσικὴν ἀναλογία, νὰ τὸ θεωρήσει αὐτὸ λάθος τοῦ καὶ ἀνεπάρκεια, ἔπρεπε ν' ἀναλάβει τὴν μεγέθυνσίν του: νὰ τὸ ἐκθειάζει, νὰ τὸ μετατρέψει σὲ κάτι συμπαντικὸ, σὲ κάτι παγκόσμια ὁδυνηρὸ, καὶ νὰ τὸ νιώσει ὡς κληρὸ τοῦ πλουσίου πνεύματος, νὰ ἔχει ἀνάγκη μῆς τέτοιας συμπλήρωσης ἀπὸ ἓνα ξένο καὶ ἰσχυρὸ πνεῦμα οὕτως ὥστε νὰ μὴ λείπει κι ἀπ' τὴν γυναῖκα (διάβαζε: τὴν μετάφρασιν), ποὺ τὸν συμπλήρωνε, αὐτὴ ἡ κατάσταση τῆς φριχτῆς ἐξάψεως γιὰ δυνάμωμα». Αὐλαία.

Το σχολείο είναι ζάλη ή εξετάσεις των αισθήσεων και των παραισθήσεων

του Γιάννη Γαρπόζη

«Αμέσως μετά τη λήξη των εξετάσεων χτες διοργανώθηκε στο υπουργείο Παιδείας μικρή γιορτή για τα μέλη της Κεντρικής Επιτροπής Γενικών Εξετάσεων, στην οποία παρεβρέθησαν τόσο ο υπουργός Παιδείας, όσο και ο πρόεδρος των ΚΕΓΕ κτλ.».

«17χρονη αυτοκτόνησε για τις εξετάσεις».

(Από τις εφημερίδες της Τετάρτης 17.6.1987

Εκείνο που χαρακτηρίζει την πολιτική εξουσία, στην Παιδεία και συγκεκριμένα στο σχολείο, είναι η ανυπαρξία στόχων, η αντιφατικότητα, ο ερασιτεχνισμός η επιπολαιότητα. Η παιδεία είναι ένας χώρος αιχμής της ταξικής πάλης, ένας χώρος που παράγει ιδεολογία, όπου δηλαδή παίζονται πολλά. Αφού η παιδεία είναι ίσως ο κυριότερος ιδεολογικός μηχανισμός του κράτους, στις σύγχρονες καπιταλιστικές κοινωνίες. Κι έτσι, δεν αποτελεί απλά ή μόνο το αντικείμενο αλλά το πεδίο της ταξικής πάλης. Κι όμως, η κυβέρνηση δεν έχει καμιά άποψη, δεν ξέρει τι θέλει, δεν έχει ιδεολογία, και πολύ περισσότερο δεν μπορεί να παράγει ιδεολογία. Γι' αυτό, και αμήχανη όπως είναι, αυτοσχεδιάζει ασταμάτητα. Από δω η αποσπασματικότητα που τη χαρακτηρίζει, από δω κι η αντιφατικότητα της. Κι η Αριστερά, στην καλύτερη περίπτωση, να περιμένει τη διάδοση των προοδευτικών ιδεών στα μαθήματα που διδάσκονται, και τη μερική τουλάχιστον μεταστροφή του μηχανισμού αυτού.

Κι όμως, ακόμη κι αυτή, πολύ δύσκολο να συμβούν στο ελληνικό σχολείο, εξαιτίας των ιδίων των σχολικών βιβλίων, την απουσία κάποιας φιλοσοφίας της γνώσης και του συγκεκριμένου πνεύματος της μάθησης που επικρατεί και που υπονομεύει το έργο των εκπαιδευτικών. Πιο συγκεκριμένα. Αν δούμε την καθημερινή πρακτική, πάνω απ' το κεφάλι του καθηγητή επικρέμεται η δαμόκλεια σπάθη που λέγεται διδασκτέα ύλη και η πιστή ανάλυση των όσων αναγράφονται στα σχολικά εγχειρίδια, με τα χιλιάδες βεβαίως λάθη. Κι αν κάποιος εκπαιδευτικός που σέβεται τον εαυτό του και το επάγγελμά του θελήσει να προχωρήσει και να εμβαθύνει περισσότερο, το κάρφωμα θα είναι αυτόματο. Από και πέρα τα γνωστά: Οι παραιτήσεις του διευθυντή, που με ύψος «δασκάλου του γένους» θα αναφερθεί στη γνωστή διάκριση -

κλισέ «πολιτικοποίηση -κομματικοποίηση», στον «αντικειμενικό» καθηγητή —θα 'θελα να 'ξερα τι σόι καθηγητής είναι αυτός. Αργότερα, η επιθεώρηση της σχολικής περιφέρειας, όπου σύμβουλοι, ως επί το πλείστον γυμναστές, σε ύψος και στίλ ανακριτών ιερής εξέτασης, θα πουν κι αυτοί το γνωστό τροπάρι, διανθισμένο με γαρνιτούρα του τύπου «η ευθύνη μας μπροστά στο λειτούργημά μας και τη νεολαία, που είναι η αυριανή... κτλ. κτλ.». Κι ύστερα απ' όλα αυτά, ο καθηγητής ελεύθερος πια, θα μπει στην τάξη ν' αφοσιωθεί απερίσπαστος στο έργο του. Στο μεσοδιάστημα φάκελοι αλληλογραφίας θ' ανοιχθούν, σύνδεσμοι γονέων και κηδεμόνων θα καταγγείλουν την προπαγάνδα που γίνεται από τους μαρξιστές στα νεαρά τους βλαστάρια, κι ιδού το δημοκρατικό σχολείο, οι νέου τύπου σχέσεις δασκάλων - μαθητών κι άλλα τέτοια βαρύγδουπα.

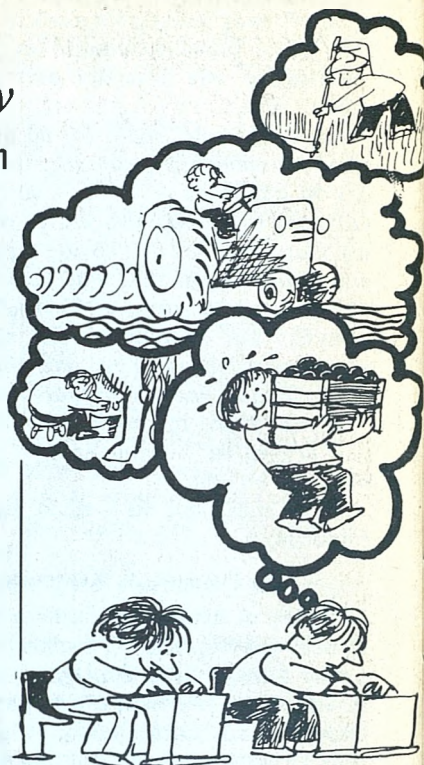
Κι έρχονται οι εισαγωγικές εξετάσεις, κι ο υπουργός να δηλώνει ότι σ' αυτές θα εξετασθεί η Παιδεία και όχι η παραπαιδεία. Είμαι ο τελευταίος που θα υπερασπίσει και θα απολογηθεί γι' αυτή. Για ιδεολογικούς, ηθικούς, εκπαιδευτικούς λόγους ακόμη και οικονομικούς, διαφωνώ μ' όλα τούτα. Αυτό όμως δε νομιμοποιεί και εξαγνίζει τη ρουτινιάρικη δημοσιούπαλληλική εκπαιδευτική δουλειά στα δημόσια σχολεία. Όπου κοντά σ' όλα τ' άλλα, είναι και η βαθμοθηρία, σε βαθμό λαγνείας, που έχει αναπτυχθεί, δημιουργώντας μια «εμπορευματική» σχέση, μια συναλλαγή, ανάμεσα σε δάσκαλο και μαθητή. Μεσ' τη δημοσιούπαλληλική νοχέλια που επικρατεί, με τους υψηλούς βαθμούς, ο καθηγητής - δημόσιος υπάλληλος βρίσκει έτσι την ησυχία του, έχοντας και το κοινωνικό άλλοθι του χαμηλού μισθού.

Κάθε χρόνο στις εξετάσεις, τα προβλήματα της μέσης Εκπαίδευσης, εμφανίζονται άμεσα και δραματικά. Τα περίφημα περί κριτικού πνεύματος, συνέπειες των λεγομένων, σταθερής επιχειρηματολογίας που αναφέρονται στις επίσημες οδηγίες για τη διόρθωση των εξεταστικών θεμάτων είναι λόγια και μόνο λόγια,

αφού είναι γνωστό ότι οι εξετάσεις αυτές είναι για τις «διανοητικές παγοκολώνες» που απ' το πρώτο μάθημα ζητούνται sos (τι κακόχη λέξη) κι έτσι, γεμίζει αυτή η χώρα με χρυσές μετρίότητες. Και το υπουργείο που θέλει να διαπνέεται από προοδευτική εκπαιδευτική ιδεολογία, να θεωρεί τις εξετάσεις υποδειγματικές γιατί τα θέματα είχαν σαφή διατύπωση —τόσο ολιγαρκές είναι.

Και για τη βία των εξετάσεων, αφού είναι ανταγωνισμός, μια αριστερή νεολαία δε βρέθηκε, να ευχθεί στους υποψήφιους τουλάχιστον «καλό κουράγιο». Κι αυτά τα ίδια τα θέματα, πέραν των άλλων, αποστήθιση, αποσπασματικότητα κ.ά. χαρακτηρίζονται τουλάχιστον από λογική ασυνέπεια. Παράδειγμα στην Κοινωνιολογία, ένα από τα θέματα ητούσε ν' αναλυθεί η παιδεία ως φορέας κοινωνικοποίησης. Στο σχολικό εγχειρίδιο σχεδόν καμία αναφορά στον ιδεολογικό της ρόλο, και αντ' αυτού πληθώρα ε-pαίνων για τα ιδιωτικά σχολεία και τα πλούσια εκπαιδευτικά προγράμματά τους. Ανεξαρτήτως αν ισχύουν ή όχι αυτά τα περίφημα προγράμματα, αυτά έπρεπε δηλαδή ν' απαντήσει ο γιος του αγρότη, ας πούμε, από την Άρτα, δηλαδή να δεχτεί τη μειονεκτική του θέση, και τα όποια σύνδρομα ή μειονεκτικά του αισθήματα (καθημερινά οι κοινωνικές σχέσεις τα προκαλούν και του τα υπενθυμίζουν) για την καταγωγή του, έπρεπε να τα βιώσει και μέσα από την εξεταστική πράξη, καθαγιασμένη μάλιστα από ένα σοσιαλιστικό υπουργείο. Κι αν τα ιδιωτικά σχολεία είναι τέτοια όπως ορίζονται στο εγχειρίδιο, πώς συμβαδίζει αυτό με τις εξαγγελίες για κατάργησή τους, και γιατί δεν καταργείται ο ταπεινωτικός, για τους ιδιωτικούς εκπαιδευτικούς, θεσμός της «επιτροπής». Στην ιστορία όπως και πέσει, το θέμα από τη Σχολή των Annales, ήταν τέτοιο που απαιτούνταν αποστήθιση, ακυρώνοντας έτσι τη συνολική ερμηνεία που έφερνε αυτή η Σχολή υποβιβάζοντας την, στο επίπεδο της συμβαντολογικής.

Μια χρονική συγκυρία ήθελε, οι εξετάσεις να συμπίπτουν με το ευρωπαϊκό. Δύο φαινομενικά

ασύμπτωτα και συνεπώς ασύγκριτα πράγματα. Δύο παράλληλες εκφράσεις της ίδιας κρίσης που παράγει η ελληνική κοινωνία. Την ίδια ώρα που ο υπουργός Παιδείας, χρησιμοποιεί για τις εξετάσεις μασκετικούς όρους, διανοούμενοι, καθηγητές πανεπιστημίου κάνουν αναλύσεις τακτικής για το παιχνίδι του μπάσκετ και στην Κύπρο ύστερα από 30 τόσα χρόνια ξαναβγαίνουν άνθρωποι στους δρόμους με ελληνικές σημαίες. Μια εθνική μαζική αισιοδοξία επικρατεί παντού. 'Αθελά μου θυμάμαι τον Μίλαν Κούντερα, που στο «Αστείο» του, χωρίς βεβαίως ν' αστεϊεύεται έγραφε: «Η αισιοδοξία είναι το όπιο του λαού» και μεις πόσο εύκολα ξεχάσαμε την αμφίδρομη σχέση χούντας - Γουέμπλεϋ και πολύ περισσότερο τη σχέση νικητή και νικημένου, με την απόλυτη ταύτιση κι αποδοχή του νικητή.

Όμως η ζωή έχει τη δικιά της στέρεα λογική και δεν ξεγελιέται εύκολα. Το πρώι να κορναρίσματα σταμάτησαν. Το φως της ημέρας, μαζί με τη μαγεία της νύχτας, έδωσε και τις τελευταίες ψευδαισθήσεις της τροπαιούχας κι ονειρικής νύχτας. Τώρα πάλι, ο καθείς στο ρόλο του. Ο ισχυρός κι ο κατατρεγμένος, ο αφέντης κι ο είλωτας, ο κυρίαρχος κι ο κυριαρχούμενος.

Οι εξετάσεις μαζί μ' όλα τ' άλλα τέλειωσαν. Κάποιοι κέρδισαν πολλοί έχασαν. Τα ίδια σάμπως δεν θα γίνουν και του χρόνου. Και λοιπόν. Το καλοκαίρι ήρθε. Οι διακοπές άρχισαν, ο ήλιος, η ζέση, η αρμύρα της θάλασσας, θα κάνει να ξεχαστούν όλα. Όπως τόσα και τόσα άλλοτε, του ατέλειωτου φετινού χειμώνα.

Η Θεατρική Λέσχη Βόλου στο αρχαίο θέατρο της Λάρισας

Στη Λάρισα αποκαλύφθηκε, τα τελευταία χρόνια, το δεύτερο αρχαίο θέατρο της. Κύριοι συντελεστές των ανασκαφικών εργασιών ήταν οι αρχαιολόγοι κ. Θανάσης Τζιαφάλιας και Κώστας Γαλλής. Το ονόμασαν «δεύτερο θέατρο» για να ξεχωρίζουν από το άλλο, το αρχαιότερο.

Ήταν μακριά η σιγή του θεάτρου. Εβάσταξε δυο χιλιάδες χρόνια. Και ήρθε και το ξαναγέμισε με φωνές ποίησης η Θεατρική Λέσχη Βόλου. Στις 16 Μαΐου, με την ευκαιρία των «Αχιλλείων» — γιορτές τοπικές τα «Αχιλλεία». Και μοιάζουν παράξενες οι συγκυρίες: ετούτη η αγάραχη σιγή να διακοπεί με αρχαίο τραγικό λόγο. Το δράμα που παρουσιάστηκε ήταν η «Αντιγόνη» του Σοφοκλή. Το εδίδασκε ο σκηνοθέτης κ. Σπύρος Βραχωρίτης.

Γράφω για την παράσταση ως ένας θεατής: τίποτε άλλο.

Καθώς ακούγαμε τον αρχαίο λόγο —έτσι που ο ποιητής τον έγραψε— η αισθητική απόλαυση έπαιρνε άλλες διαστάσεις. Ναι, γιατί εκείνο το ρίγος εντός μας; Και η προσήλωση, η απορρόφηση ολονών ως την ένταση, καθώς ο' εκκλησιά τη Μεγάλη Παρασκευή. Ούτε ψιθύρισμα. Κι ήτανε και κείνο το φως του απογέματος: μελιχρό.

Ο σκηνοθέτης επέλεξε το μέτρο για να εκφωνηθεί το μεγαλύτερο μέρος του αρχαίου δράματος. Γιατί, όχι. Επέλεξε την άκρα λιτότητα για την έκφραση του σώματος. Η στάση των σωμάτων, οι κινήσεις των χεριών, το βάδισμα ανάδιναν μια αυστηρότητα. Αυτό που είναι δύσκολο και απαιτεί μακρύ μόχθο. Μεσ στους αιώνες φορτωθήκαμε στόμφο και πλουμίδα. Και είναι έργο επίπονο για να ελευθερωθείς από το βάρος των πομπικών συνηθειών, και να ξαναβρεις εκείνη την κίνηση του χεριού που εσήμαινε, με ακρίβεια, αυτό και τίποτα άλλο: να ξαναβρεί το σώμα τον πρώτο, τον ανόθευτο λόγο του και να αρμονισθεί με το ασυτήρο ύφος της τραγωδίας.

Ήταν μουσική αυτά τα σώματα, στην ορχήστρα. Όπως στέκονταν, όπως κινούνταν. Μουσική, οι λέξεις. Το μέλος ζυγιάζονταν συνταίριασμένα ανάμεσα ή μαζί με το λόγο και τις κινήσεις των ηθοποιών.

Τίποτα στην ορχήστρα, εξόν ένα ρούχο. Μήτε πίσω άλλο σκηνικό. Κάτω χρώμα, κι ένας κύκλος χαλαγμένος στο χρώμα. Οι αρχαιολόγοι είπαν πως στην αρχαιότητα η ορχήστρα ήταν στρωμένη με πατημένο ποταμιαίο χαλίκι. Αντίκρου ένα σπiti που θα μπόραγες να φανταστείς, ότι ίσως και τον πρώτον αιώνα π.χ. ήταν δυνατόν να υπήρχε. Σεμνό και εγκάρδιο. Τα άλλα κτίσματα γύρω που την όψη της σύγχρονης θλίψης που έχουν όλες οι «αξιοποιημένες» πόλεις μας. Όμως, άεφα, σα να μην υπήρχαν αυτά τα κτίσματα: όλος ο χώρος, εκεί, γιόμισεν από ποίηση. Να, και από τη μεριά των δύο δρόμων ακούγησαν κόσμος από-

νω στα σύρματα, παρακολουθούν ακίνητοι.

Και τι αίσθηση κι αυτή! Πώς ο τραγικός λόγος μας έφερνε προς εκείνο που υπήρξαμε και το ξεχάσαμε ή δεν το λογαριάσαμε. Διασχίσαμε την αιωνιότητα προς τα πίσω, και, ταυτόχρονα, μας εξακόντιζε προς το χρόνο το μελλοντικό.

Τα πρόσωπα του δράματος και ο χορός δεν ήταν μορφές μακρινές. Οι συναρτήσεις με τον έσω κόσμο μας και με τον άλλον που μας περιβάλλει ήταν εκπληκτικές. Ετούτη τη χάρη την κάνει ο χρόνος στα μεγάλα μόνο έργα.

Ο τρόπος με τον οποίο διαδραματίζονταν τα πράγματα εμπρός μας, μας ήταν οικείος. Δεν έχουν σβήσει εντελώς οι μνήμες το τι εντύπωση προκαλούσαν πράξεις και λόγια μας στην κοινή γνώμη. Και παραμένουν έντονες οι μνήμες μας των αντιδράσεων απλών ανθρώπων για πράξεις επωνύμων συγχρόνων μας. Ο χορός ήταν η κοινή γνώμη και, ταυτόχρονα, η σοφία συγκεντρωμένη στα πρόσωπα των γερόντων, που έχουνε μάθει να βλέπουν πέρα από τα πάθη της στιγμής.

Ένας Κρέων θα υπάρχει πάντοτε γύρω μας και μέσα μας: στους καιρούς μας υπάρχει με εκπληκτική συχνότητα. Δεν είναι λίγες λ.χ. οι γυναίκες που θα έχουνε ακούσει αυτό: «Εμού δε ζώντος ουκ ἄρξει γυνή». (Μα όσο εγώ θε να 'μαι στη ζωή, γυναίκα δε θα εξουσιάζει». Μετ. Ι. Γρουπάρη). Ένας Κρέων που τρέμει μην του αμφισβητήσουν την εξουσία —και μάλιστα γυναίκες, παιδιά, γέροι— είναι παντού γύρω: «Ἡ νῦν ἐγὼ μὲν οὐκ ἀνήρ, αὐτὴ δ' ἀνὴρ, εἰ ταῦτ' ἀνάτῃ τῇ δε κείσεται κρήνη». («Δεν είμαι εγώ, αυτή 'ναι τώρα ο άντρας, αν ατιμώρητα έτσι την κρατήσει την εξουσία αυτή». Και αποκαλεί το χορό «μωρόν», αν δεν συμφωνεί μαζί του. Και στο γιό του λέγει: «Οἱ τηλικοῖδε καὶ διδασκόμεθα δὴ φρονεῖν ὑπ' ἀνδρὸς τηλικούδε τὴν φύσιν;» («Εμεῖς, σ' αυτή την ηλικία, να θέλει ένα παιδί να μας διδάξει γνώση;»). Ένας Κρέων υπάρχει εντός μας και γύρω μας που, αν δεν του αντισταθούμε, μιλεί και πράττει τυραννικώς, πλήρης επάρσεως, πεισματικώς, με εξαλλοσύνη. Απεχθάνεται όσους έχουν το ήθος και τη γενναιότητα της Αντιγόνης: «Οὗτοι συνέχθην ἀλλὰ συμφιλεῖν ἐφυν». («Εγώ δεν είμαι για να μοιράζομαι έχθρες, αλλ' αγάπη»). Τους απεχθάνεται και τους εξοντώνει.

Πλάσματα της φαντασίας του ποιητή η Αντιγόνη, ο Κρέων, η Ισμήνη, η Ευρυδίκη, ο Αἴμων; Μύθος; Μα ο μύθος πάντοτε έχει έναν πυρήνα πραγματικότητας. Τα πλάσματα του ποιητή μπορεί να είναι συλλήψεις της φαντασίας του ή να του έχουνε δοθεί από την παράδοση —αυτήν που, κάποτε, την έζησαν οι προγενέστεροί του. Ο ποιητής δε ζει έξω από την παράδοση του καιρού του. Του είναι οικεία τα περασμένα. Αλ-

λά τα πρόσωπα των δραμάτων του είτε γεννήματα φαντασίας είτε παράδοσης, που έφτασαν ως μύθος στην εποχή του, —τα πρόσωπα ετούτα δεν είναι γι' αυτό λιγότερο αληθινά.

Ίσως αμφισβητήσει κανείς τη μορφή την οποία επέλεξε ο σκηνοθέτης να παρουσιάσει την «Αντιγόνη». Είμαστε συνηθισμένοι σε άλλου είδους μορφές παραστάσεων της τραγωδίας. Αλλά αν μας εδόθησαν έστω και απόηχοι από τον τρόπο με τον οποίο οι ηθοποιοί του βουαι. π.χ. εκφώνουσιν τον ποιητικό λόγο του Σοφοκλή: αν μια σκιά μας εδόθηκε από την έκφραση του προσώπου τους, των χεριών και του σώματός τους, τότε, λέω, πως συναποκομίσαμε πλούτη.

Ένωσα, πρώτη φορά, το χορό τόσο γνώριμο. Το ηχώχρωμα της λαλιάς του είχε την ελκρινεία της φωνής εκείνων που δεν επροσπάθησαν ποτέ να φανούνε άλλοι από αυτό που είναι. Φαντάσου ένα χορό που συμπάσχει στα πάθια και στον πόνο της Αντιγόνης, να μιλεί με χρώμα καθώς οι θαμώνες της πλατείας Κολωνακίου.

Ανάμεσα στο κοινό και τους ηθοποιούς υπήρχε σχέση εντιμότητας.

Ο κ. Γιάννης Τράντας (Κρέων) έδωσε όλο το πνεύμα ενός τυράννου έντρομου, ξεροκέφαλου, μισογύνη, αδυσώπητου, ανάλγητου, εξυπνάκια, κάποτε έξυπνου κατά το διάφορό του, αδίσταχτου, επιπόλαιου, περιφρονητή προς ό,τι τον ξεπερνά. Κι έπειτα από τους τρεις θανάτους —έναν άντρα πάλι υπολογιστή: Δε θρηνεί την κόρη της αδελφής του που ήταν και η αρραβωνιαστικιά του γιού του. Μονάχα θρηνεί για το γιό του και τη γυναίκα του. Ένα ρημάδι, αλλά και στο ρημαγμά του, στενόκαρδο.

Η κ. Βίκη Ψαλτίδου (Αντιγόνη - Ευρυδίκη) μας διαπέρασε ως τραγική μορφή που έφτασε εκεί που νιώθεις ότι δεν έχει παρέκει. Λες, αυτό είναι και τίποτα άλλο.

Η κ. Αιμιλία Παγώνα (Ισμήνη) έκφραζε τη διστακτικότητα, την αδερφοσύνη, την υποτακτικότητα της με τρόπους πειστικούς.

Ο κ. Παντελής Σταυρινός (Αἴμων - Άγγελος) μας έδωσε τη συγκρούση πατέρα και γιού —πολύ πιο πέρα τραβεί ετούτη η σύγκρουση— με ένταση και πάθος. Ως Άγγελος, πάλι, μας προετοίμασε με την ανάλογη συναισθηματική φόρτιση ώστε να ιδούμε ως «φυσικά» εκείνα που συνέβησαν. Ο κ. Λάκης Κουτσάφτης (Τειρεσίας - Κορυφαίος) με τη θαυμάσια φωνή του και το σπαράγμα που είχε η έκφρασή του, έκαμε το κοινό να νιώσει ρίγος, ένα δέος, καθώς ως μάντης προφήτευε τις συμφορές που θα ξεοπούσαν.

Εδώ δεν υπήρχαν πρωταγωνιστές: όλοι απέδιδαν ένα μέρος του όλου με συνέπεια για να μας δωρηθεί το έργο του ποιητή.

Βασιλική Παπαγιάννη
Λάρισα, Μάιος 1987

ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΤΣΑΚΑΛΟΣ

Γεράσιμος Τσάκαλος

Η ΜΟΝΑΞΙΑ ΤΗΣ ΝΥΧΤΑΣ

Η ΜΟΝΑΞΙΑ ΤΗΣ ΝΥΧΤΑΣ

Το συγκλονιστικό βιβλίο που τάρανε την ησυχία της λογοτεχνίας μας.

Ένας θυμωμένος άνθρωπος αδιαφορεί για τους παραδεχτούς κανόνες ζωής. Προχωρεί σε ένα δικό του δρόμο και τότε αρχίζει η προσωπική του κόλαση.

Μόνο αυτοί που είναι ανίκανοι να καταλάβουν τα έργα του Γεράσιμου Τσάκαλου σιωπούν.

Ο Κώστας Ταχτσής θα δείξει έμπραχτα το μεγάλο του ενδιαφέρον για τη ΜΟΝΑΞΙΑ ΤΗΣ ΝΥΧΤΑΣ.

Για τα προηγούμενα έργα του είπαν:

Στρατής Τσίρκας. Ο Γεράσιμος Τσάκαλος είναι ένα σημαντικό ταλέντο, ένας συγγραφέας ευρωπαϊκού επιπέδου.

Έλλη Αλεξίου. Μόνο ένας Τσέχωφ ή ένας Γκόρκυ θα μπορούσε να γράψει αυτό το αριστούργημα του Γεράσιμου Τσάκαλου το «Κάποτε στο χωριό Γκαζλίνγκα».

Τατιάνα Γκρίση - Μιλλιέξ. Ο συγγραφέας Γεράσιμος Τσάκαλος είναι ένα διαβολέμένο ταλέντο.

Βαγγέλης Κάσος. (ΤΟΜΕΣ). Ο Γεράσιμος Τσάκαλος είναι ένα ευρύ πνεύμα. Η συγγραφική του ταυτότητα είναι σημαντικά ξεχωριστή μεσ' στη νεώτερη πεζογραφία μας.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΓΚΟΒΟΣΤΗ

Τηλ. 64.10.039, 64.27.678

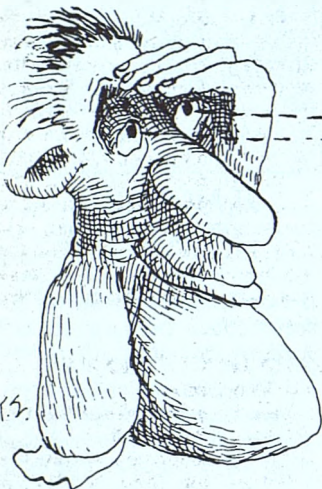
Ποια αριστερά;

ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΚΥΡΚΟΣ

Ποια αριστερά;

Εκδ. Οδυσσεύς, Αθήνα 1987, σελ. 232

«Σ' έναν κόσμο που αλλάζει πρέπει και η Αριστερά να αλλάξει - σε όλα! Και θέλει τόλμη, απεριόριστη τόλμη, για να δει τους νέους ορίζοντες της επαναστατικής εποχής μας...».

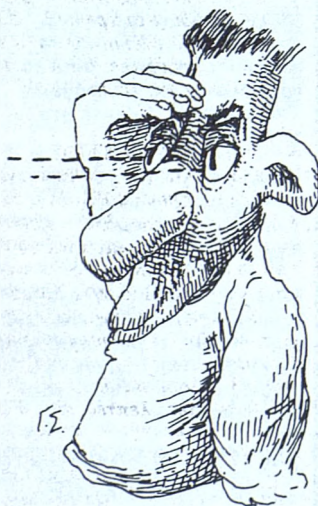

ΝΙΚΟΣ ΚΑΡΡΑΣ

Το πραγματικό κίνημα

ή για ποια επανάσταση μιλάμε
Εκδ. Οδυσσεύς, Αθήνα 1987, σελ. 92

«Οι αλλαγές που συντελούνται στη μεταβατική αυτή φάση που διανύουμε, επιδρούν καταλυτικά στα παλιά σχήματα και ιδεολογίες...».

Μια συζήτηση - χειμάρος του Λεωνίδα Κύρκου με τους δημοσιογράφους Π. Καβάσαλη και Κ. Σπυρόπουλο. Στο βιβλίο αυτό ο Λ. Κύρκος αναφέρεται στην πορεία της αριστεράς στη χώρα μας. Μέσα από τη δική του εμπειρία, από τη συμμετοχή του στο εργατικό και το κομμουνιστικό κίνημα ο γραμματέας σήμερα της ΚΕ της *Ελληνικής Αριστεράς* διατυπώνει με το γνωστό ύφος του τις απόψεις του για το ΕΑΜ, την προδικτατορική ΕΔΑ, τους αγώνες των Λαμπράκηδων, το ΚΚΕ, τη διάσκεψη του 1968, τη δημιουργία δύο κομμουνιστικών κομμάτων, την πορεία του ΚΚΕ εσ. και το πώς αντιμετωπίζει το ΠΑΣΟΚ και τη ΝΔ.

Η συζήτηση είναι εφ' όλης της ύλης, ανασκαλεύει μνήμες του Λ. Κύρκου από τους αγώνες της Κατοχής, του ΕΑΜ, της ΕΠΟΝ, των προδικτατορικών αγώνων και της περιόδου της δικτατορίας.

Μέσα από τη δική του πορεία στην Αριστερά ο Λ. Κύρκος διατυπώνει τις δικές του απόψεις και ιδέες για τη σημερινή Αριστερά, την κρίση και το σοσιαλισμό. Κρίνει το ΠΑΣΟΚ και το ΚΚΕ και εκφράζει τη θέση ότι η Αριστερά σε έναν κόσμο που αλλάζει πρέπει και η ίδια να αλλάξει σε όλα. Αυτό το ρόλο πρέπει να επωμισθεί σύμφωνα με το ίδιο το κόμμα, στην ηγεσία του οποίου είναι ο ίδιος απαντώντας έτσι και έμμεσα στο ερώτημα «ποια αριστερά;».

Σε μια περίοδο που όλο και λιγότεροι από τις ηγετικές προσωπικότητες των κομμάτων της Αριστεράς διατυπώνουν τις απόψεις τους και με άλλους τρόπους, εκτός από την κλασική «οδό» της έκφρασης της γραμμής του κόμματος, το βιβλίο του Λ. Κύρκου προσφέρεται ασφαλώς για μια βαθύτερη ανάλυση και κριτική των ιδεών του πέραν της πολιτικής επικαιρότητας και της καθημερινής παρέμβασης ενός ηγετικού στελέχους της Αριστεράς.

Το πραγματικό κίνημα ή για ποια επανάσταση μιλάμε

Ο συγγραφέας του βιβλίου Νίκος Καρράς, ηγετικό στέλεχος του ενιαίου ΚΚΕ είναι από τους πρωταγωνιστές της «ρήξης» του 1968 και της δημιουργίας στη συνέχεια του ΚΚΕ εσ. Διαφωνεί το 1973 με τις εσωτερικές εξελίξεις στο ΚΚΕ εσ. και από το 1974 παραμένει οπαδός στο χώρο αυτό συνεχίζοντας να διατυπώνει τις αντιθέσεις του με την πολιτική και φυσιογνωμία και διαμόρφωσε το κόμμα του.

Στο βιβλίο αυτό διατυπώνει, ως «υπόθεση εργασίας» τους προβληματισμούς του, πέραν της τρέχουσας πολιτικής, για τη σημερινή κρίση, τις τάσεις που διαμορφώνονται στο χώρο της Αριστεράς και τις ζυμώσεις που αναπτύσσονται στο χώρο της μαρξιστικής σκέψης διεθνώς. Βρισκόμαστε σε μια περίοδο *καμπής*, υποστηρίζει ο συγγραφέας, στην εξέλιξη του Ανθρώπου και της ανθρώπινης κοινωνίας, το οποίο θέτει το πρόβλημα του κατά πόσο θα μπορέσει ο Άνθρωπος, ως συλλογικό υποκείμενο να γίνει κύριος της μοίρας του.

Οι αλλαγές που συντελούνται αυτή την περίοδο επιδρούν καταλυτικά στα παλιά σχήματα και ιδεολογίες.

Ο συγγραφέας θέτει τα προβλήματα που υπάρχουν στη νέα αυτή περίοδο για την επανάσταση και συνεπώς για τις δυνάμεις που συνδέουν τους αγώνες τους με το όραμα της απελευθέρωσης του Ανθρώπου. Αναφέρεται στη διαμόρφωση των κέντρων ισχύος σήμερα και στις εξελίξεις στην Ευρώπη, τις Η.Π.Α. την Κίνα και την Ε.Σ.Σ.Δ. Μια κατάθεση που ξεπερνάει τη στενή πολιτική παρέμβαση για τη σημερινή κατάσταση στο χώρο της Αριστεράς.

ΔΟΚΙΜΙΟ

Η Ελλάδα σε κρίση

Τόμοι Α' και Β'

Εκδ. «Ροές», Αθήνα 1987

Στους δύο τόμους συγκεντρώνονται κείμενα έντεκα επιστημόνων, δημοσιογράφων και αναλυτών διαφορετικής πολιτικής προέλευσης και ιδεολογικών πεποιθήσεων. Στόχος της έκδοσης δεν είναι να δοθεί μια συνολική απάντηση, αλλά να διατυπωθεί μια προβληματική, να γονιμοποιηθεί μια αντιπαράθεση και διασταύρωση ιδεών για τη σημερινή κρίση και τις δυνατότητες εξόδου απ' αυτή.

Στον πρώτο τόμο υπάρχουν κείμενα των Θανάση Διαμαντόπουλου (Το κομματικό μας σύστημα και οι προοπτικές του), Λουκά Κυριακόπουλου (Η Ελλάδα μπροστά στις τεχνολογικές προκλήσεις του μέλλοντος) Γιάννη Μαρινού (Σε αναζήτηση του χαμένου ανθρώπου), Δημήτρη Μιχόπουλου (Η λύση του χθές και του αύριο), Αθανασίου Παπανδρόπουλου (Ζήτω η κρίση) και Παναγιώτη Φωτιά (Η αυτοψία της κρίσης - Και τώρα τι;).

Στο δεύτερο τόμο κείμενα των Αιμίλιου Ζαχαρέα (Για μια νέα οικονομική πολιτική της αριστεράς) Στέλιου Κούλογλου (Ζήτω η κρίση), Γιώργου Μασσαβέτα (Ποιος επιτέλους είναι «ο ελληνικός δρόμος» προς τον σοσιαλισμό;), Σπήλιου Παπασπηλιόπουλου (Το ναυάγιο του λαϊκισμού και του αρχηγισμού) και Σοφιανού Χρυσόστομиду (Ελληνοαμερικανικές σχέσεις: Από το δόγμα Τρούμαν και τη ρητορεία του ΠΑΣΟΚ στα σημερινά δεδομένα).

ΘΕΟΠΟΥΛΑ ΑΝΘΟΓΑΛΙΔΟΥ

Ο ρόλος της εκπαίδευσης στην αναπαραγωγή και εξέλιξη μιας παραδοσιακής κοινωνίας.

Η περίπτωση των Σαρακατσαναίων της Ηλείου

Εκδ. «Θεμέλιο», Αθήνα 1987

Η κοινωνιολογική αυτή μελέτη έχει θέμα την Εκπαιδευτική συμπεριφορά μιας προκαπιταλιστικής κοινωνικής μορφής και τους ιστορικούς καθορισμούς αυτής της συμπεριφοράς. Οι Σαρακατσαναίοι της Ηλείου πέρασαν το φράγμα του αναλφαβητισμού με καθυστέρηση ενός αιώνα σε σχέση με τους υπόλοιπους Ηπειρώτες και με ακόμη μεγαλύτερη καθυστέρηση σε σχέση με τον υπόλοιπο πληθυσμό. Μέσα στο δεύτερο μισό του αιώνα όμως ανέτρεξαν μια ιδιαίτερα θετική σχέση με την εκπαίδευση.

Αντικείμενο αυτής της μελέτης είναι η θέση και ο ρόλος της εκπαίδευσης μέσα στο πλέγμα των σχέσεων που ορθώθηκαν ιστορικά την κοινωνική οργάνωση αυτών των νομάδων κτηνοτρόφων. Η μελέτη είναι προσανατολισμέ-

νη προς την κατεύθυνση των νέων προβληματισμών που έχουν αναπτυχθεί τα τελευταία χρόνια από ορισμένους μαρξιστές ανθρωπολόγους και ιστορικούς σχετικά με την αναπαραγωγή και τις ιδεολογίες.

ΑΡΙΣ ΚΑΖΑΚΟΣ

Αστικό δίκαιο, οικονομία της αγοράς και προστασία των καταναλωτών. Από το εργατικό δίκαιο στο δίκαιο της προστασίας εξαρτημένων ομάδων.

Εκδ. «Σάκκουλα», Θεσσαλονίκη 1987

Η συρρίκνωση της προστασίας του καταναλωτή στο πλαίσιο των μαζικών συναλλαγών στις σύγχρονες βιομηχανικές κοινωνίες, το ασφυκτικό πλέγμα που διαμορφώνεται γύρω του με την εκτατική λειτουργία των θεμελιωδών θεσμών της οικονομίας της αγοράς όπως της ελευθερίας ανάπτυξης επαγγέλματος, του ανταγωνισμού και της ελευθερίας των συμβάσεων, έχουν ήδη οδηγήσει, στην ηπειρωτική Ευρώπη και στον αγγλο-σαξωνικό χώρο, στη διαμόρφωση μιας νομικής πρακτικής —προέκτασης του εργατικού δικαίου— που αφορά την προστασία των εξαρτημένων ομάδων όπως είναι οι καταναλωτές. Ο σ. αξιοποιεί τα νομοθετικά, νομολογιακά και θεωρητικά δεδομένα αυτής της προστασίας όπως έχουν ακμάσει κυρίως στην ηπειρωτική Ευρώπη, ενώ η εξειδίκευση της ανάλυσής στην Ελλάδα περιστρέφεται γύρω από την προστασία των υποκειμένων στη διαφήμιση καταναλωτών με τα μέσα του αστικού δικαίου.

ΔΙΛΑ ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ

Η κρατική πολιτική για το φάρμακο στις χώρες του αναπτυγμένου κόσμου. Αναφορά στις απαρχές της ελληνικής εμπειρίας
Σύγχρονα θέματα, Θεσσαλονίκη 1987

Με αφορμή την κρατική παρέμβαση στην Ελλάδα, κατά τη διάρκεια των τελευταίων τεσσάρων χρόνων, στον τομέα της παραγωγής και της εμπορίας των φαρμακευτικών προϊόντων, η σ. καταγράφει και αναλύει καταρχάς τις αφηρημένες και την πορεία των κρατικών παρεμβάσεων στον τομέα αυτό στις χώρες του αναπτυγμένου κόσμου. Κύριο άξονά τους αποτελεί η ευρύτερη κρατική παρέμβαση στην οικονομία, με στόχο τη διαχείριση της εργατικής δύναμης ως ιδιαίτερου εμπορεύματος, που η σημερινή κρίση και τα συνακόλουθα αδιέξοδα έχουν οδηγήσει σε περιοριστικές αντιμετώπισεις των κρατικών δαπανών υγείας και, ειδικότερα, των φαρμάκων.

Στην Ελλάδα, η ανάλογη κρατική παρέμβαση και αντιμετώπιση αναλύεται από τη σ. στο πλαίσιο των εκσυγχρονιστικών διαθέσεων και στοχοθετήσεων της κρατικής εξουσίας απέναντι στις οικονομικές και κοινωνικές δομές της χώρας, ενώ διεξοδικά εξετάζεται η πρόσκρουση αυτής

της παρέμβασης στην ελεγκτική αρμοδιότητα της ΕΟΚ που φαίνεται ότι συνέβαλε στην περιστολή των φιλόδοξων στόχων με τους οποίους συνοδεύτηκε αρχικά η εξαγγελία της.

Β. ΚΟΝΤΗΣ

Η Αγγλοαμερικάνικη πολιτική και το ελληνικό πρόβλημα: 1945-1949

Εκδ. «Παρατηρητής», Θεσσαλονίκη 1987

Δεύτερη έκδοση της εργασίας του Β. Κόντη, στην οποία με την αξιοποίηση αρχειακού υλικού, σκιαγράφονται πλευρές των επεμβάσεων των Άγγλων και των Αμερικανών στην ελληνική κοινωνία από το 1945 μέχρι το 1949, την περίοδο δηλαδή του εμφύλιου πολέμου.

Στόχος της εργασίας είναι να τοποθετήσει ιστορικά τις προσπάθειες των Μεγάλων Δυνάμεων για την εξαπλώση της επιρροής της πολιτικής της Μ. Βρετανίας και τη μεταπολεμική διαμόρφωση της αμερικάνικης εξωτερικής πολιτικής. Ερευνά παράλληλα τις εσωτερικές εξελίξεις, την πολιτική του ΚΚΕ και τη στάση των Βαλκανικών κρατών και της Σοβιετικής Ένωσης έναντι της Ελλάδας.

ΚΛΕΑΝΘΗΣ ΓΡΙΒΑΣ

Η εξουσία της βίας

Εκδ. «Ιανός», Θεσσαλονίκη 1987

Κείμενα και συνεντεύξεις του Κλ. Γρίβα που δημοσιεύθηκαν κατά καιρούς στο περιοδικό «Ιανός» στην εφημερίδα «Θεσσαλονίκη» και στην «Οικολογική εφημερίδα». Με τα κείμενα που περιλαμβάνονται στον τόμο αυτό επιχειρείται μια προσέγγιση σε ορισμένα φαινόμενα της κοινωνικής παθολογίας που αναπτύσσεται σε ένα ορισμένο κοινωνικό - ιστορικό πλαίσιο. Στόχος αφενός η κατάδειξη του νοσογόνου κοινωνικού ρόλου της εξουσίας σαν σχιζοφρενικού προτύπου και αφετέρου η αποκάλυψη του απολογητικού ιδεολογικού της λόγου σαν παραληρηματικού προτύπου.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΥΠΟΥΡΑΝΣ

Εν παρόδω

Εκδ. «Παρατηρητής», Θεσσαλονίκη 1987

Ο τίτλος του βιβλίου προέρχεται από την μικρή ιστορία της συνεργασίας του συγγραφέα με το περιοδικό «πάρδος» που έβγαζε ομάδα φοιτητών της Φιλοσοφικής του '82, '83 και '84. Γνωστός φιλόλογος ο καθηγητής Δ. Λυπουράνης κάνει μια ενδιαφέρουσα δοκιμή. Με μικρά δοκίμια —ο ίδιος τα λέει «παραγράφους»— που φέρουν για τίτλο τους διάφορες —δηλωτικές από πολλές πλευρές— φράσεις διαλεγμένες από την αρχαία ελληνική γραμματεία προσπαθεί να κάνει νύξεις προς την κατεύθυνση ερωτημάτων όπως: «Γιατί διαβάσουμε τα δημογραφικά της αρχαίας ελληνικής λογοτεχνίας» ή «Σε ποια σχέση μπορεί να βρίσκεται ο αρ-

χάιος ελληνικός κόσμος με τα προβλήματα που απασχολούν τον σύγχρονο άνθρωπο;». Η έκθεση γίνεται με πρωτότυπο τρόπο και απευθύνεται στο μεγάλο κοινό. Ο αναγνώστης χαιρέται τη ρέουσα γλώσσα, την ικανότητα για συσχετισμούς με τα σημερινά προβλήματα της ζωής και ανακαλύπτει την ευχαρίστηση που δημιουργείται από την επαφή με τα αρχαία ελληνικά αριστουργήματα.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

Παιδαγωγικό Συμπόσιο

Προσχολική Αγωγή και κατάρτιση νηπιαγωγών Αθήνα 1986

Τα πρακτικά του παιδαγωγικού συμποσίου «Προσχολική Αγωγή και κατάρτιση νηπιαγωγών» που οργανώθηκε στο Βόλο το Σεπτέμβριο του 1985 από το πανεπιστήμιο Θεσσαλίας με τη συνεργασία του Δήμου Βόλου και του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος (τμήμα Μαγνησίας). Στην έκδοση περιέχονται οι εισηγήσεις των πανεπιστημιακών και επιστημόνων που πήραν μέρος στο συμπόσιο.

Οι εισηγήσεις χωρίζονται στις εξής ενότητες: Η προσχολική αγωγή στην Ελλάδα: Έρευνες, εμπειρίες και θέματα υγείας και πρόληψης. Η κατάρτιση των νηπιαγωγών: πανεπιστημιακά προγράμματα σπουδών και πολιτισμικές διαστάσεις. Την έκδοση επιμελήθηκε η καθηγήτρια του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και μέλος της Διοικούσας Επιτροπής του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας Μαρία Ηλιού.

ΘΕΟΦΙΛΟΣ ΒΕΪΚΟΣ

Θεωρία και μεθοδολογία της ιστορίας

Εκδ. «Θεμέλιο», Αθήνα 1987

Το βιβλίο αποτελείται από δύο μέρη: στο πρώτο συζητούνται ζητήματα που ανάγονται στη θεωρία της ιστορίας και στο δεύτερο προβλήματα που εντάσσονται στην ιστορική μεθοδολογία. Κατ' αρχήν ο συγγραφέας αναλύει προβλήματα που αφορούν την ιστορική πραγματικότητα και ύστερα προβλήματα της ιστορικής γνώσης.

Η ιδιαίτερη σκοπιά από την οποία παρουσιάζονται οι δύο αυτές ομάδες προβλημάτων συνδέεται με το ερώτημα αν υπάρχουν εσωτερικοί δεσμοί ανάμεσα στη θεωρία της ιστορίας και στην κριτική φιλοσοφία της ιστορίας. Και επειδή αυτά έχουν εσωτερική συνάφεια, το ερώτημα, που κάνει την όλη συζήτηση κριτικά ενδιαφέρουσα, είναι αν η θεωρία της ιστορίας και η ιστορική μεθοδολογία προσφέρουν απλώς εργαλεία για την προσέγγιση της ιστορικής πραγματικότητας ή αν αποτελούν και τρόπους αντανάκλασης και κριτικής διάθλασής της.

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΑΛΕΧΟ ΚΑΡΠΕΝΤΙΕ

Η επί γης βασιλεία
Μετάφρ. Γ. Χρυσοβέργης

Εκδ. «Νεφέλη», Αθήνα 1987

Μια ιστορική και ταυτόχρονα «βιοματική» προσέγγιση του κόσμου, όπου η προσωπική ιστορία του σκλάβου Τι Νοέλ διαπλέκεται με τη συλλογική κοινωνική ιστορία της Αιτής. «Η επί γης βασιλεία» είναι η ίδια ιστορία του Αιτή. Καλύπτει το δεύτερο μισό του 18ου και το πρώτο τέταρτο του 19ου αιώνα, δηλαδή τα τελευταία χρόνια της αποικιοκρατίας. Ο πρωταγωνιστής, Τι Νοέλ, στην αρχή απλώς θεατής της εξέγερσης απόστολος έπειτα της ανεξαρτησίας και των αγώνων για τη διατήρηση της ελευθερίας, ζει τις εξελίξεις που ακολουθούν την επανάσταση.

Ένα ταξίδι στο χώρο και τον χρόνο όπου από τη μια η γήινη πραγματικότητα, οι μεταμορφώσεις των εξουσιών και η έμπραχτη άρνησή τους και από την άλλη η μυστηριώδης πραγματικότητα του υπερβατικού, εκφρασμένη μέσα από τους θρύλους, τις μαζικές παραδόσεις των ιθαγενών της Αιτής, τις αποκρυφιστικές τελετουργίες, συνδυάζονται δίνοντας μια συγκλονιστική, περιπετειώδη και συνάμα ποιητική διάσταση της ζωής.

ΦΡΙΝΤΡΙΧ ΝΤΥΡΕΝΜΑΤ

«Η Υπόσχεση»

Μετάφραση: Άγγελος Παρθένης
Εκδόσεις Ροές, 1986

Ένα «αλλοιώτικο» αστυνομικό μυθιστόρημα, από τον μεγάλο Ελβετό συγγραφέα, που πρόσφατα επισκέφθηκε την Ελλάδα.

Μέσα από την ανέλιξη της πλοκής γύρω από ένα σεξουαλικό έγκλημα με θύμα ένα κοριτσάκι, η αγωνία του συγγραφέα —και του αναγνώστη— ξεπερνά τα «αστυνομικά» πλαίσια και αγγίζει ερωτήματα ηθικής και υπαρξιακής τάξης.

Η έρευνα του επιθεωρητή Ματέι για την ανακάλυψη του πραγματικού φονιά μεταβάλλεται σε αληθινή μανία, σε τρόπο ζωής...

ΤΑΣΟΣ ΚΑΠΕΡΝΑΡΟΣ

Ακελδαμά

Ηριδανός, Αθήνα 1987

Δείγμα γραφής:

Το φιλότουρκο ποίημα. /
Στην παλαία της Χίου κοιμήθηκα ένα βράδι. Και κρύωνα. / Κρύωνα πολύ. / Μέχρι που από τον Τσεσμέ ξεπρόβαλε / ένας τούρκος ήλιος / και με ζέστανε. /

ΚΑΤΙΑ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Σχέδιο Α' για τους επιθυμούντες

Πλέθρον, Αθήνα 1986, σελ. 52

Εννιά μικρά κομμάτια - σπουδές ύφους. Γλώσσα και ατμόσφαιρα που συγγενεύουν με τον αιωνιαϊκό λόγο του Γιώργου Χειμανά: «...Το φως μιας γυναίκας ήταν ήμερο σε πόλη από μάρμαρο και υδρατμούς. Τότε και το άστρο θυμήθηκε αισθησιακές πιρουνέττες και κάλτσες λεπτές και έκανε (σοφά) την κίνηση να αγγίξει μια εθμική κατάρα που δόλωνε αέναα τον ορίζοντα και σκλήραινε το κρύο πάνω στα μαύρα μαλλιά...».

Ο Βασίλης Καπετανγιάννης γράφει για το βιβλίο του Κωνσταντίνου Τσουκαλά: Κράτος, Κοινωνία, Εργασία στη μεταπολεμική Ελλάδα, Θεμέλιο, 1986.

Το πρόσφατο βιβλίο του Κ. Τσουκαλά αποτελεί συλλογή ορισμένων βασικών κοινωνιολογικών κειμένων του στην περίοδο 1978-1986 που κατά κάποιο τρόπο σηματοδοτούν με επαρκή σαφήνεια και τους θεωρητικούς προσανατολισμούς προς τους οποίους έχει στραφεί. Στόχος του συγγραφέα είναι η θεωρητική και εμπειρική προσέγγιση ορισμένων καιριών κοινωνικών φαινομένων που χαρακτηρίζουν έντονα τη μεταπολεμική ελληνική πραγματικότητα και κατ' επέκταση η άρση, στο μέτρο του δυνατού, της πολιτικής αμηχανίας που χαρακτηρίζει κατά κανόνα την προσέγγισή τους. Δύσκολο εγχείρημα, ευπρόσδεκτο όμως και αναγκαίο τη στιγμή μάλιστα που ορισμένες κοινές διαπιστώσεις ποικίλων κοινωνικο-πολιτικών φαινομένων, ιδιωτικών και δημόσιων, πάνω στα φαινόμενα αυτά αρνούνται να προχωρήσουν μέχρι την τελική συναγωγή συμπερασμάτων.

Μολονότι το πρώτο κείμενο του βιβλίου που αναφέρεται στις ιδεολογικές επιδράσεις του εμφυλίου πολέμου περιέχει σημαντικές παρατηρήσεις, θα σταθώ κυρίως στα υπόλοιπα κείμενα που διέπονται από μια συνεκτική θεώρηση, συγκεκριμένα του ρόλου του κράτους και των ιδιοτυπιών στη δομή της απασχόλησης και τον καταμερισμό της εργασίας.

Τα θεωρητικά και πολιτικά προβλήματα που θέτει η προσέγγιση του Τσουκαλά είναι φυσικά τεράστια. Η θεωρητική ομπρέλα που καλύπτει την εμπειρική ανάλυση εγείρει ζητήματα που αποτελούν μόνιμη και έμμονη ενασχόληση της κοινωνιολογίας και της πολιτικής κοινωνιολογίας στον ακαδημαϊκό χώρο όπως π.χ. η οριοθέτηση και ο προσδιορισμός κοινωνικών τάξεων και στρωμάτων, η σχέση τους με το κράτος, οι ροές κοινωνικής κινητικότητας, η τοποθέτηση της κρατικής γραφειοκρατίας και των κρατικών μηχανισμών γενικότερα μέσα στο σύνολο των ταξικών σχέσεων, ο πολιτικός-ιδεολογικός τους ρόλος ιδιαίτερα στις χώρες της περιφέρειας κλπ. κλπ. Σ' όλα αυτά τα κρίσιμα προβλήματα έχουν διατυπωθεί

συγκροτημένες απόψεις από τα δυτικά κοινωνιολογικά ρεύματα και σχολές σκέψης. Ο Τσουκαλάς δε διστάζει να μπει στη συζήτηση αυτή αντλώντας, ό,τι καλύτερο έχει να προσφέρει ο αλτρουσσεριανός στρουκτουραλισμός και κυρίως οι ώριμες θεωρητικές επεξεργασίες του αλημονήτου Νίκου Πουλαντζά. Φυσικά, η χρησιμοποίηση ορισμένων εννοιών δε σημαίνει άκριτη ή πλήρη αποδοχή του εννοιολογικού πλαισίου. Αντίθετα, η προσπάθεια περαιτέρω εννοιολογικής επεξεργασίας και εκλέπτυνσης αποτελεί ένα από τα εμφανή και ισχυρά σημεία των αναλύσεων. Επιπλέον ο Τσουκαλάς αξιοποιεί με θαυμάσιο τρόπο ένα πλούσιο εμπειρικό υλικό —πρακτική βέβαια προς την οποία οι ακραιφείς στρουκτουραλιστές αποστρέφουν μάλλον το πρόσωπό τους— με τρόπο ώστε να προβάλλονται εναργώς οι πολυσύνθετες πτυχές των προβλημάτων, η αμφισημότητα και πολυσθενότητα τους, για να χρησιμοποιήσω ορισμένους από τους πιο πολυσύχναστους και νεόπλαστους επιθετικούς προσδιορισμούς του κειμένου του.

Ιδιαίτερα η προσοχή του συγγραφέα εστιάζεται στον αποφασιστικό ρόλο που παίζει το κράτος στην καπιταλιστική περιφέρεια στη διαδικασία συγκέντρωσης και αναδιανομής του οικονομικού πλεονάσματος και την ταξική φύση των κοινωνικών ομάδων που κατορθώνουν να οικειοποιούνται δεδόντως το πλεόνασμα αυτό μονοπωλώντας τους μηχανισμούς της κρατικής εξουσίας.

Ωστόσο, διακρίνει κανείς μια έντονη προσκόλληση σε έννοιες όπως «άρχουσα τάξη» ή «μερίδες της αστικής τάξης» σα να επρόκειτο για κάποια συγκροτημένη ανθρωπομορφική ενότητα και οντότητα ή το χειρότερο για κάποιο οργανωμένο και ενιαίο κέντρο εξουσίας που κινεί τα βασικά νήματα των εξελίξεων και που ο ρόλος του παραμένει στη φύση του αναλλοίωτος, εφόσον διαρκώς κι εξ ορισμού επικαθόριζεται από το σύστημα των καπιταλιστικών σχέσεων παραγωγής.

Αυτός είναι και ο βασικός λόγος που κάνει τον Τσουκαλά ν' αμφισβητεί και ν' απορρίπτει τη χρησιμότητα της έννοιας του «τρόπου πολιτικής κυριαρχίας» που προτείνει κι αναπτύσσει σε πρόσφατο βιβλίο του ο Νίκος Μουζέλης, γιατί, κατά την άποψή του, επιτείνει αντί να ξεδιαλύνει τη σύγχυση ανάμεσα στην οικονομική και πολιτική έννοια της εξουσίας. Όμως η τελεσίδικη αυτή καταδίκη της έννοιας του «τρόπου πολιτικής κυριαρχίας» είναι μάλλον άστοχη. Γιατί η έννοια αυτή προσφέρει πλεονεκτήματα στη μελέτη της πολιτικής σφαίρας και υποδεικνύει κατευθύνσεις έρευνας που μπορούν να αποβούν πολύ χρήσιμες στην επίλυση προβλημάτων που προκαλεί ακριβώς η σύγχυση ανάμεσα στην οικονομική και πολιτική

έννοια της εξουσίας. Και δε νομίζω ότι θα μπορούσαν να εγερθούν σοβαρές αντιρρήσεις στη διαπίστωση ότι ούτε η έννοια της «σχετικής αυτονομίας» της πολιτικής σφαίρας που ανέπτυξε ο Πουλαντζάς στην προσπάθειά του να ξεπεράσει τον εγγενή οικονομισμό της μαρξιστικής πολιτικής θεωρίας ήρε το αδιέξοδο, ούτε η εννοιολόγηση των ταξικών πρακτικών που επεξεργάστηκε ο ίδιος κατάφερε να συμβάλει στην αναγκαία διάκριση μεταξύ ταξικών και μη-ταξικών πρακτικών και συγκρούσεων που χαρακτηρίζουν πολλές κοινωνίες. Αποτέλεσμα η «σε τελευταία ανάλυση» αναγωγή όλων των πρακτικών σε ταξικές. Το πρόβλημα όμως είναι να βρεθούν έννοιες με τις οποίες να αναλυθούν πρακτικές και αγώνες των συλλογικών φορέων δράσης που ο πρωταρχικός τους προσδιορισμός δεν εκπηγάει από τη σφαίρα της οικονομίας αλλά από την πολιτική και την ιδεολογική πολιτιστική σφαίρα.

Συμπύκνωση και αλληλοεπικάλυψη συμφερόντων μεταξύ των κοινωνικών ομάδων που ελέγχουν τα μέσα πολιτικής κυριαρχίας κι αυτών που ελέγχουν τα μέσα παραγωγής αναμφισβήτητη υπάρχει. Αυτό όμως δε σημαίνει ότι συγκρούσεις μεταξύ τους που δεν «επικαθορίζονται» από τις σχέσεις παραγωγής είναι ανυπαρκτες ή αμελητέες. Το αντίθετο μάλιστα. Ακόμα και οι πολιτικοί της Αριστεράς το γνωρίζουν αυτό και συχνά λειτουργούν κι επεμβαίνουν στην πολιτική διαδικασία ανάλογα, παρά τα ρητορικά τους σχήματα και την ιεροτελεστική επίκληση του «οικονομικού προσδιορισμού» στον οποίο καταφεύγουν «σε τελευταία ανάλυση», για να ερμηνεύσουν κάθε πολιτική εξέλιξη ή μεταβολή.

Διεσδυτικότητες είναι οι παρατηρήσεις που προσφέρει ο Τσουκαλάς στα κεφάλαια που καταπιάνονται με την ανάλυση των πολυσύνθετων μορφών ενσωμάτωσης του συστήματος των κοινωνικών σχέσεων παραγωγής και τα φαινόμενα πολλαπλής απασχόλησης που παρατηρούνται στις σύγχρονες καπιταλιστικές κοινωνίες. Εξίσου διεσδυτικές είναι και οι αναλύσεις του που αφορούν την απασχόληση, εργασία και τα εισοδήματα του Homo Economicus και του Homo Parasitologicus, του κατ' εξοχήν σύγχρονου αυτού «ήρα» της ελληνικής πρωτεύουσας.

Ο Τσουκαλάς βέβαια δε διατυπώνει νέο γενικό θεωρητικό πλαίσιο κατάταξης και ερμηνείας των νέων φαινομένων, πράγμα που ρητά αναγνωρίζει και ο ίδιος. Σκοπός του είναι να εμπλουτίσει την ταξική ανάλυση με μια «προσθετική ευέλικτη διάσταση» ώστε να συλλάβει τα νέα φαινόμενα και να θέσει ερωτήματα σχετικά με τις ταξικές στρατηγικές. Με άλλα λόγια, εξετάζει τη σχέση θέσης και φοράς με σαφή προσανατολισμό προς ό,τι αποκαλεί «πολυσθενή κοινωνικά

υποκείμενα» σε αντιδιαστολή με τον παραδοσιακό «μονοσθενή» προσδιορισμό τους. Κατά συνέπεια, καταπιάνεται σοβαρά στο να αποκρυπτογραφήσει την κατεύθυνση που παίρνουν οι νέες μορφές κοινωνικού καταμερισμού της εργασίας καθώς και το ρόλο του κράτους στις διαδικασίες αυτές, για να καταλήξει στην παραδοχή ότι όχι μόνο οι ταξικοί ρόλοι και η ροή των πόρων είναι συνήθως αδιαφανείς και υπόγειες διαδικασίες αλλά ό,τι και τα ίδια τα άτομα αντιστέκονται στην ταξινόμησή τους «σαν κινέζικα ιδεογράμματα».

Ορισμένες παρατηρήσεις του επίσης για τη λειτουργία της ελληνικής κρατικής γραφειοκρατίας, τη διαμόρφωση της κυρίαρχης ιδεολογίας της και γενικότερα την παραγωγικότητα της Δημόσιας Διοίκησης παρουσιάζουν έντονο ενδιαφέρον. Ωστόσο, τα σημεία εκείνα όπου ο Τσουκαλάς προσπαθεί να ερμηνεύσει την υφή των δημοσιοκρατικών «κεκτεμένων δικαιωμάτων» και το ρόλο των θεσμικών-νομικών ρυθμίσεων στον καθορισμό των εργασιακών και αναπόφευκτα πολιτικών σχέσεων μεταξύ της πολιτικής ηγεσίας και του δημοσιοκρατικού σώματος θα μπορούσαν να αποτελέσουν αντικείμενο σοβαρών ενστάσεων. Φοβάμαι ότι οι «αφηρημένες» αναλύσεις του σε αυτά τα επιμυα θέματα παρακάμπτουν το ουσιαστικό πρόβλημα: τις μεγάλες ευθύνες των πολιτικών κυβερνήσεων στην αντιμετώπιση του θέματος της λεγόμενης «διοικητικής μεταρρύθμισης» και την ίδια τη λειτουργία της πολιτικής ηγεσίας μέσα στο σύστημα της κρατικής γραφειοκρατίας. Η εξέταση της πτυχής αυτής σε περισσότερο βάθος θα έφερνε ίσως στην επιφάνεια προβλήματα που δεν μπορούν να ερμηνευθούν αποκλειστικά και πρωταρχικά από την σκοπιά της συμπεριφοράς της «δημοσιοκρατικής τάξης».

Γιατί η συμπεριφορά αυτή είναι σύμφυτη με τις πολιτικές παραμέτρους της δημόσιας υπερδιοίκησης και υπερτροφίας που με τόση ενάργεια και ακρίβεια επισημαίνει και περιγράφει ο ίδιος. Εκτός από τις άλλες γνωστές παραμέτρους καταθλιπτικό εξακολουθεί να παραμένει το βάρος του «συνδρόμου» της πολιτικής πελατείας. Μολονότι οι μορφές της έχουν σήμερα αλλάξει αποκτώντας πιο συγκεντρωτικές - γραφειοκρατικές διαστάσεις και πιο έντονο ιδεολογικό - πολιτικό χαρακτήρα, οι πρακτικές που συνεπάγεται παραμένουν ο κυριότερος μηχανισμός εμπλοκής κάθε προσπάθειας να δημιουργηθεί ένας σύγχρονος, σοβαρός, παραγωγικός και αποτελεσματικός κρατικός μηχανισμός. Αποτέλεσμα είναι το «κακό νόμισμα» να διώχνει κατά κανόνα το «καλό», για 'να χρησιμοποιήσω αναλογικά το νόμο του GRE-SHAM. Οι εξαιρέσεις βέβαια, δηλαδή οι νησίδες σχετικά αποτε-

Κι αν είμαι ροκ...

ΜΗΝ ΜΕ ΞΕΧΝΑΣ

της Δέσποινας Σαββοπούλου

Blue Oyster Cult

Κοιτάζοντας τα προγράμματα των φετινών καλοκαιρινών φεστιβαλικών εκδηλώσεων, μάταια αναζητήσαμε τις συναυλίες ροκ μουσικής και την εκπροσώπηση των ξένων καλλιτεχνών και συγκροτημάτων του είδους. Η σχεδόν ολοκληρωτική έλλειψή τους μας έδειξε ότι τουλάχιστον για φέτος οι περισσότεροι διοργανωτές «ξέχασαν» την ύπαρξη της ροκ μουσικής.

Ανύπαρκτη στο Φεστιβάλ Αθηνών, απύσχα από το Φεστιβάλ Πατρών, η ξένη εκπροσώπηση του συγκεκριμένου είδους, υπάρχει μόνο στις εκδηλώσεις «Μουσική Αθήνα '87» που διοργανώνει

ο δήμος Αθηναίων. Πάλι καλά δηλαδή. Καλύπτει πέντε μέρες από το συνολικό πρόγραμμα των εικοσιδύο ημερών που διαρκεί η διοργάνωση και περιλαμβάνει συναυλίες τεσσάρων από τους σημαντικότερους αντιπροσώπους της διεθνούς ροκ σκηνής τους:

- Blue Oyster Cult, την ερχόμενη Τετάρτη και Πέμπτη 8, 9 Ιουλίου,
- τον Bob Geldof την Παρασκευή (10/7),
- τον Joe Cocker το Σάββατο (11/7) και
- τους Black Sabbath την Τρίτη (21/7).

Ας δούμε όμως καλύτερα περιτίνος πρόκειται:

● «Η λατρεία του γαλάζιου όστρακου», ή αλλιώς... Blue Oyster Cult. Συγκρότημα που ξεκίνησε την πορεία του στην αρχή της προηγούμενης δεκαετίας, παρουσιάζοντας το 1971 το πρώτο του άλμπουμ με τίτλο το όνομα του συγκροτήματος. Οι συνθέσεις σ' αυτό τον πρώτο τους δίσκο είχαν θεωρηθεί μοναδικές. Ο ήχος τους ήταν κάτι το ανεπανάληπτο για εκείνη την εποχή, που οι όροι hard rock και heavy metal δεν υπήρχαν ακόμα. Πολύ γρήγορα καθιερώθηκαν σαν ένα από τα καλύτερα γκρουπ του είδους. Η αποθέωση και η αληθινή καταξίωσή τους ήρθε με το «Career of Evil», σύνθεση της Patti Smith και του ντράμερ Albert Bouchard, που περιείχε το στο τρίτο άλμπουμ τους, «Secret treatles». Πρέπει να υπογραμμίσουμε το σημαντικό ρόλο που έπαιξε και την αμέριστη βοήθεια που προσέφερε από την αρχή της καριέρας του συγκροτήματος ο μάνατζερ και παραγωγός του ο Sandy Pearlman.

Το 1980 περιόδευαν με τους

Black Sabbath και την περιοδεία τους την ονόμασαν «black and blue tour».

● Οι Black Sabbath θεωρήθηκαν βασιλείς του heavy metal και αποτέλεσαν ένα από τα δημοφιλέστερα συγκροτήματα της δεκαετίας '70-'80. Αν και ήταν παρεξηγημένοι από τους κριτικούς του ροκ και αγνοημένοι από τους παρουσιαστές ραδιοφωνικών εκπομπών, ωστόσο οι δίσκοι τους έβρισκαν μεγάλη απήχηση στο κοινό. Τα πρώτα τέσσερα μέλη, ήταν συμμαθητές σ' ένα σχολείο του Μπίρμιχαμ και σχημάτισαν το 1968 το γκρουπ που του έδωσαν το όνομα «EARTH». Έπαιζαν τότε ποπ-ροκ μουσική. Η αλλαγή στο ύφος και το στίλ τους (hard rock) τον επόμενο χρόνο, φέρνει και την τροποποίηση του ονόματός τους σε Black Sabbath. Παραμένουν άγνωστοι στην Αγγλία μέχρι τη στιγμή που κυκλοφόρησε το πρώτο τους άλμπουμ, το οποίο είχε το δικό τους, ολότελα προσωπικό στίλ. Χαρακτηριστικό του δίσκου τους είναι οι καμπάνες που αποτελούν την εισαγωγή. Οι Sabbath έρχονται για πρώτη φορά στην Αμερική το 1970. Παρ' όλο το περίεργο όνομά τους, τους σταυρούς που τοποθετούν στη σκηνή, τα τραγούδια τους που αναφέρονται στην αποκάλυψη, στο θάνατο και την καταστροφή το ενδιαφέρον τους για την «μαύρη τέχνη» δεν είναι, όπως επιμένουν, παρά μόνο απλή περιέργεια. Αν και η Grand Funk Railroad κυριαρχούσε στο αμερικάνικο heavy metal το 1974 οι Black Sabbath θεωρούνται απaráμιλλοι. Γίνονται περισσότερο διάσημοι στην Αμερική παρά στην Αγγλία και τα άλμπουμ τους ανεβαίνουν στην κορυφή των επιτυχιών. Ο Osbourne πρόσφατα παράτησε το γκρουπ για να δημιουργήσει το Blizzard of Ozz. Οι Black Sabbath συνεχίζουν με τον αντικαταστάτη του που είναι ο Ronnie James Dio και είναι εξίσου καλός.

● Ο John Robert Cocker, γεννήθηκε το 1944 στην Αγγλία.

Στα δεκατέσσερά του ανακάλυψε τον Ray Charles, ο οποίος άσκησε μεγάλη επιρροή πάνω του και στα δεκαπέντε του έγινε μέλος του τοπικού συγκροτήματος Cavaliers, παίζοντας ντραμς και φουσαρμόνικα. Δύο χρόνια αργότερα ως ένας σημαντικός καινοτόμος λευκός blues τραγουδιστής. Ύστερα από μια περιοδεία στις ΗΠΑ οι «Grease band» διαλύονται και ύστερα από κάποιο διάστημα εξαφάνισής, το 1972 ενώνεται με τον Stainton και κάνει μια περιοδεία στη Βρετανία. Το «Something to say» που ηχογραφεί είναι ένας συνδυασμός από

τέρα γίνεται αρχηγός του γκρουπ, το οποίο μετονομάζεται Vance Arnold and the Avengers. Ύστερα δημιουργεί ένα φάντι σχήμα το «Grease band», που έπαιξε φανκ και σόουλ. Ο Cocker ηχογράφησε το «Marjorine», που το έκανε γνωστό στο κοινό. Με συχνές και συνεχείς συγκρίσεις με το Ray Charles, αναγνωρίστηκε ζωντανό υλικό και ηχογραφημένα κομμάτια σε στούντιο. Χωρίζουν πάλι και ο Jim Price που γίνεται ο επόμενος σύμβουλος του Cocker, δεν μπόρεσε ν' αξιοποιήσει τις τεράστιες φωνητικές δυνατότητές του. Το «Stingray» (1976) ήταν σαφώς καλύτερο.

Joe Cocker

Ο Cocker είναι τώρα σχεδόν ένας ερμής. Πάντα υποπεύονταν τον Τύπο, σπανίως δίνει συνεντεύξεις και σπανιότατα εμφανίζεται ζωντανά. Αποτελεί τον πιο πειστικό blues/soul τραγουδιστή που έβγαλε η Αγγλία. Ο ηχογραφηθείς των «Sheffield Steel», «Civilized men» και «Cocker» γνώρισαν τεράστια επιτυχία. Η πιο πρόσφατη μάλιστα επιτυχία του το «You can leave your hat on», ακούστηκε και στην ταινία «9½ βδομάδες».

Ο Bob Geldof ξεκίνησε την καριέρα του σαν τραγουδιστής των Boomtown Rats. Μετά από δεκάδες συναυλίες σ' όλο τον κόσμο ο Geldof βλέπει στην τηλεόραση ένα ντοκιμαντέρ για την Αιθιοπία. Μαζί με τον Midge Ure γράφουν το «Do they know it's Christmas» στην εγγραφή του οποίου συμμετέχουν οι πιο διάσημοι καλλιτέχνες της Αγγλίας με το όνομα Band Aid. Όλα τα έσοδα πηγάζουν στην Αιθιοπία. Ακολουθεί το «USA for Africa», ενώ ο Geldof αφιερώνεται για τα επόμενα δύο χρόνια σ' αυτό το σκοπό, με αποκορύφωμα το LIVE AID του Ιουλίου του 1985. Τελευταία του δισκογραφική παραγωγή λίγο πριν το τέλος του 1986 το «Deep in the heart of Nowhere».

Οι συναυλίες δίνονται στο στάδιο του Παναθηναϊκού στη Λεωφόρο Αλεξάνδρας.

Καλή ακρόαση...

Κ. ΤΣΟΥΚΑΛΑ:

Κράτος, Κοινωνία, Εργασία.

Λεσμαντικών μονάδων διοίκησης που υπάρχουν, απλώς επιβεβαιώνουν τον κανόνα. Η κατάσταση δε αυτή αποτελεί μια επιπρόσθετη απόδειξη συγκρουόμενων συμφερόντων μεταξύ κυρίαρχων πολιτικών ομάδων που η αντίληψή τους για τα συμφέροντά τους και οι αντίστοιχες πρακτικές τους έρχονται σε εμφανή αντίθεση με τα «αντικειμενικά» συμφέροντα των κυρίαρχων οικονομικών ομάδων και της ίδιας της καπιταλιστικής ανάπτυξης.

Τελικά, δεν υπάρχει αμφιβολία ότι το βιβλίο του Τσουκαλά αποτελείται από κείμενα που περιέχουν εξαιρετικά γόνιμες αναλύσεις και ανοίγουν ευρείς ορίζοντες θεωρητικής συζήτησης και εμπειρικής έρευνας τη στιγμή μάλιστα που τα κοινωνικά και πολιτικά προβλήματα που προκύπτουν από τη θεώρηση και ανάλυσή του οδεύοτε ήταν τόσο πειστικά, επίμαχα και επίκαιρα όσο σήμερα. □

Το μεγάλο βιβλιοπωλείο
της Θεσσαλονίκης

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ
GALLERY **ΙΑΝΟΣ**
ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ 7
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
ΤΗΛ 277-004

διπλογος-διπλογος-διπλογος-διπλογος

ΕΠΙΛΟΓΕΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΩΝ ΤΟΥ Ε.Σ.Υ.

● Σχετικά με σχόλιο του «Διευρυνσία» πήραμε την ακόλουθη επιστολή:

Αγαπητό ANTI

Στο τελευταίο τεύχος σου και «στα πλαίσια της διευρυνσης του στόχου» γράφεις ότι στο Α-σκληπίειο Βούλας ως διευθυντής νευροχειρουργός έχει επιλεχθεί ο 4ος της εισηγητικής έκθεσης, κάνοντας μάλιστα και κάποιο σχόλιο. Επειδή η διατύπωση δημιουργεί εσφαλμένη εντύπωση, θέλω να σε διαβεβαιώσω, ότι είχα προταθεί πρώτος στην εισηγητική έκθεση, επειδή είχα περισσότερα προσόντα από τους άλλους συναδέλφους, κάτι που σίγουρα θα επιβεβαιώσει και ο πληροφοριοδότης σου, που μάλλον μπερδεψε τα πρόσωπα. Επειδή η ευκολία με την οποία δημιουργούνται οι εντυπώσεις δεν συμβαδίζει πάντα με την προσπάθεια για να βρεθεί η αλήθεια, ήθελα με αυτό μου το γράμμα να εκφράσω την πικρία μου.

Ευχαριστώ

Σ. Κώτσου

● Σ.Σ. Ο «Διευρυνσία» απαντά:

Για την ακριβή διατύπωση θα πρέπει να πούμε ότι στη Βούλα ο κ. Κώτσου ήταν πρώτος στην εισηγητική έκθεση, αλλά η Επιτροπή Κρίσης «έκρινε» πρώτο όχι τον κ. Κώτσου ούτε τον 2ο ούτε τον 3ο, αλλά τον τελευταίο στα προσόντα και στην εισηγητική έκθεση.

Ο κ. Κώτσου κατετάγη 2ος. Ο κριθείς 1ος στη Βούλα εκρίθη επίσης 1ος και στο Κρατικό Αθηνών παρ' όλο ότι και εκεί ήταν τελευταίος και στα προσόντα και στην εισηγητική έκθεση.

Ο διπλοθεσίτης 1ος προτίμησε το Κρατικό Αθηνών και έτσι η θέση στη Βούλα περισεψε για τον 2ο της επιλογής.

Επομένως στα 4 Νοσοκομεία (ΚΑΤ, Κρατικό Αθηνών, Βούλα, Μεταξά) επελέγησαν από την Επιτροπή Κρίσεως οι έσχατοι όσον αφορά τα προσόντα και την εισηγητική έκθεση.

Αυτό που μπερδεψε τα πράγματα και «αδίκησε» τον επιστολογράφο μας είναι το ότι δεν μνημονεύσαμε την παραιτήσή του Ιου της Βούλας στον οποίο και αναφερόταν το σχόλιο μας.

Είναι χαρακτηριστικό ότι η ευθιξία και η επιστολή προέρχονται από επίσης αδικηθέντα στις επιλογές Διευθυντή Νευροχειρουργικής.

Διευρυνσίας

ΑΛΛΗ ΤΟΥΤΗ ΚΙ ΑΛΛΗ 'ΚΕΙΝΗ

● Πήραμε το γράμμα που ακολουθεί:

Αγαπητό Αντι,

Στο τεύχος 346 της 8/5/87 υπήρχε ένα σχετικό άρθρο με την κατάσταση στις Φιλιππίνες του κ. Τάκη Μίχα. Το άρθρο χαρακτηρίζεται από εμένα ως ατεκμηρίωτα ενημερωτικό και κάκιστος τρόπος πληροφόρησης.

Στρέφει την κριτική του εναντίον των κομμουνιστών ανταρτών στις Φιλιππίνες στηριζόμενος στην πληροφορία ότι σε κάποιο χωριό χρησιμοποίησαν οι αντάρτες τους άμαχους σαν προκάλλυμα τους με αποτέλεσμα το θάνατό τους. Από πού έχει αυτή την πληροφόρηση; Είναι αξιόπιστη η πηγή του; Αν όχι, δεν διαστρεβλώνει την αλήθεια με το να τη μεταφέρει γραπτά;

Ας μην σχηματίζουμε τα γεγονότα και τις καταστάσεις αφαιρώντας τους τον ιδεολογικό προσανατολισμό και τις τάξεις που εκφράζει η κάθε πλευρά. Άλλη βία ασκεί η πλουτοκρατία για την διαίωνιση των εξουσιών της και άλλη αντι-βία ασκούν οι καταπιεσμένοι. Η βία δεν είναι άχρωμη όπως την εμφανίζουν και οι Ρήγκαν - Θάτσερ, έχει σχέση με το ποιος την ασκεί, εναντίον ποιανού, και για ποιον σκοπό.

Παναγιώτης Πίττας

ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

● Από τον κ. Γεώργιο Τ. Θεοδοσόπουλο λάβαμε την παρακάτω επιστολή - απάντηση σε άρθρο του συνεργάτη μας «Αντιμήνισι».

Αγαπητέ Αντιμήνισι,

Στο τεύχος της Παρασκευής 22.5.1987 ε.ε. και με τίτλο «Λυκοφιλίες ή συμμαχίες» αναφέρεσαι στα προβλήματα που αντιμετωπίζει το Πολυτεχνείο Κρήτης και μάλιστα σε συνδυασμό με δικές μου δραστηριότητες.

Πιστεύω ότι ό,τι ανέφερες στο διστηλό άρθρο σου δεν ήταν αποτέλεσμα προσωπικής σου έρευνας αλλά οι απόψεις γνωστού συνεργάτη σου.

Πράγματι στο Π.Κ. υπάρχουν πολλά και άλυτα προβλήματα που απασχόλησαν κατά καιρούς όλους τους φορείς του Ιδρύματος. Ο προβληματισμός των φοιτητών κορυφώθηκε με την από 20ημέρου κατάληψη των κτιρίων του Ιδρύματος. Δεν θα ταχθώ υπέρ ή κατά της κατάληψης.

Πέρα από τα προβλήματα που αφορούν τους φοιτητές υπάρχουν και άλλα προβλήματα στο Π.Κ. εξίσου σημαντικά. Θα αναφερθώ μόνο στα προβλήματα εκείνα των οποίων φέρομαι ως αίτιος της δημιουργίας τους. Επειδή αυτά τα προβλήματα —πειθαρχικά αδικήματα τα ονόμασε το Προεδρείο της Δ.Ε. και ο νομικός Σύμβουλός τους κ. Βασίλης Κωστόπουλος— περιέχονται σε εμπιστευτικό έγγραφο του Π.Κ. δεν μου επιτρέπεται να τα αναφέρω. Εκπρόσωπος, όμως, της Δ.Ε. (ποιος; αυτό θα το διαπιστώσει η ελληνική δικαιοσύνη) δημοσίευσε το περιεχόμενο αυτού του εμπιστευτικού εγγράφου και μάλιστα χωρίς εξουσιοδότηση από τη Δ.Ε. στη φιλοκυβερνητική εφημερίδα των Χανίων ΑΓΩΝΑ στις 6.5.1987. Επίσης ο κ. Εμμανουήλ Βανδουλάκης, υπάλληλος του Π.Κ., δημοσίευσε στην αθηναϊκή «Ελευθεροτυπία» στις 9.6.1987 το περιεχόμενο του ίδιου εμπ. εγγρά-

φου. Σε παραπέμπω, λοιπόν, στα δημοσιεύματα αυτά για να πληροφορηθείς τους λόγους για τους οποίους κατηγορούμαι.

Για δική σου πληροφόρηση αλλά και των αναγνωστών σου θα ήθελα, για να διασκεδάσω κάθε σχηματισμένη άποψη αναφορικά με τα προσόντα μου, να σου γνωρίσω ότι κατέχω 3 τίτλους σπουδών. 1) της Θεολογίας, από το ΑΠΘ, 1969, 2) της Κοινωνιολογίας, Master, από το Boston Univ., USA, 1977 και 3) της Διοίκησης Πανεπιστημίων (Higher education administration, από το Northeastern Univ. Graduate School of Education, USA, 1979 που έχει τίτλο Certificate of Advanced Graduate Study. Από τους τίτλους σπουδών μου αντιλαμβάνεσαι ότι δεν διέκρινα τη θέση του προϊσταμένου γραμματείας στο Π.Κ. ως θεολόγος, ούτε ως Κοινωνιολόγος. Το Π.Δ. 388/84, όπως αυτό τροποποιήθηκε μεταγενέστερα, στα τυπικά προσόντα του Π.Γ. ζητά πτυχίο οποιασδήποτε πανεπιστημιακής σχολής και στη συνέχεια αναφέρεται στις ειδικές γνώσεις (μεταπτυχιακές τίτλους σπουδών) των υποψηφίων.

Ως εκ τούτου η ειδίκευσή μου σε θέματα διοίκησης ΑΕΙ έπαιξε σπουδαίο ρόλο στην επιλογή μου. Αναζήτησε, σε παρακαλώ, στον ελληνικό πανεπιστημιακό χώρο άλλον κάτοχο αυτού του τίτλου σπουδών και μετά τα ξαναλέμε. Ο φίλος σου, ο οποίος γνώριζε ακριβώς τους τίτλους σπουδών μου και μάλιστα πολύ καλά σε παραπλάνησε αποκρύπτοντας την αλήθεια και έτσι αποδείχθηκε όργανό του, γιατί δεν θα ήθελα να πιστέψω ότι συστηματικά αρέσκεισαι στη δημοσίευση ανακρίβειών που στόχο έχουν να βλάψουν έναν εργαζόμενο.

Δεν αρνούμαι ότι σπούδασα Θεολογία, ούτε ότι εργάστηκα ως θεολόγος καθηγητής στη Μ.Ε. Δεν νιώθω άσχημα που κατέχω 3 τίτλους σπουδών και μεταξύ αυτών και εκείνο της Θεολογίας. Δεν είναι παράνομο ένας καθηγητής Μ.Ε. να γίνει Π.Γ. ενός ΑΕΙ όπως επίσης δεν είναι παράνομο ένας lecturer ενός ξένου πανεπιστημίου να γίνει καθηγητής Α

Ε - φο - δια - στεί - τε το καλοκαίρι με μια ξένη γλώσσα

ΑΓΓΛΙΚΑ

ΓΑΛΛΙΚΑ - ΓΕΡΜΑΝΙΚΑ

- Για ΑΡΧΑΡΙΟΥΣ ύλη 3-4 τάξεων σε τρεις μήνες.
- Εντατικά για ΠΡΟΧΩΡΗΜΕΝΟΥΣ
- LOWER και PROFICIENCY για τις εξετάσεις Δεκεμβρίου.
- Εγγραφές ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ

ΔΕΛΗΒΟΠΟΥΛΟΥ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Πρ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ 14

τηλ: 27.55.66 - 22.09.63

βαθμίδα σε ελληνικό πανεπιστήμιο.

Ίσως η διαφύλαξη της ακεραιότητας του χαρακτήρα μου να ενοχλεί μερικούς και αυτό, οι άμοιροι, το αποδίδουν στη θεολογική μου παιδεία. Σ' αυτό δεν θα τους διαψεύσω. Πράγματι η θεολογική μου κατάρτιση, η ευαισθησία μου στην εφαρμογή των ευαγγελικών νόμων και των νόμων του κράτους, οι ειδικές μου γνώσεις και η εμπειρία μου έχουν συμβάλλει θετικά στη σφυρηλάτηση του χαρακτήρα μου και σε κάθε παράνομη ενέργεια τρίτου, συνειδησιακή για μένα και αντίθετη με την ισχύουσα νομοθεσία, διαχωρίζω τη θέση μου μέχρι το ΤΕΛΟΣ.

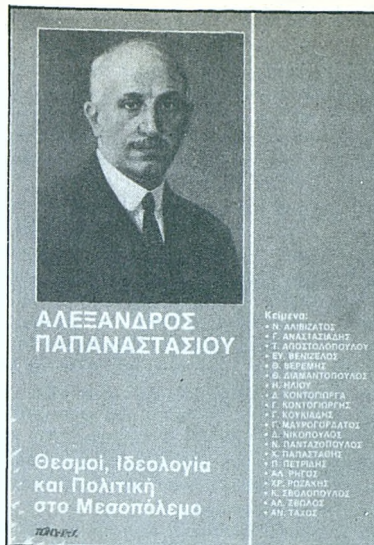
Ποτέ δεν ήμουν «εκλεκτός» του κ. Παπαθεμελή. Ούτε συγγενής μου είναι ούτε είχα ποτέ προσωπικές σχέσεις με τον κ. Υπουργό. Εκείνος, τότε, ως υφυπουργός —υπεύθυνος για θέματα Ανώτατης Εκπαίδευσης— έπρεπε να υπογράψει το διορισμό μου ως Π.Γ. στο Π.Κ. αφού προηγουμένως οι αρμόδιες υπηρεσίες ελέγχανε τη νομιμότητα όλων των πράξεων της Δ.Ε.

Καλόν είναι να μην αναφερθώ στις ενέργειες του Διοικητικού Προσωπικού του έτους 1984 γιατί τότε θα πρέπει να αναφερθώ και στον ηθικό αυτουργό των κινητοποιήσεων του. Αν θέλετε μια άλλη φορά το συζητάμε αυτό. Στα δύο χρόνια που εργάστηκα στο Π.Κ. ως Προϊστάμενος Γραμματείας έγινε κατανοητό από όλους ότι δεν είμαι «αυταρχικός» και ότι ήμουν κάτι παραπάνω από «συνεργάσιμος» με όλους τους φορείς (μέλη Δ.Ε., μέλη ΔΕΠ, Δ/κό Προσ/κό, φοιτητές) και με το χανιώτικο λαό, με μερική εξαίρεση το προεδρείο της Δ.Ε. κ. Θαλή Αργυρόπουλο και Βασίλη Δρουκόπουλο, πρόεδρο και Αντιπρόεδρο της Δ.Ε. αντίστοιχα, για λόγους καθαρά ηθικούς και νομικούς. Και ενώ το Δ/κό Προσ/κό προ 2ετίας οδηγήθηκε σε απεργίες εναντίον της εκλογής μου (τα «Νέα» των Αθηνών και τα «Κρητικά Νέα» έγραφαν: «Ένας Θεολόγος αναστατώνει το Π.Κ.» και πούθενά δεν ανέφεραν τις ειδικές μου σπουδές) και μερικοί κακόβουλοι αρθρογράφησαν με ψεύτικα στοιχεία σε βάρος μου, πριν λίγες μέρες το Δ/κό Προσ/κό σε γενική του συνέλευση αποφάσισε να μην αναμειχθεί στη διένεξη Προεδρείου και Προϊσταμένου Γραμματείας. Εκτιμώ πολύ τη στάση τους και σέβομαι την απόφασή τους. Η απόφασή τους αυτή ήταν το αποτέλεσμα της αλληλοεκτίμησης που καλλιεργήθηκε τα δύο περασμένα χρόνια.

Όσον αφορά τις φράσεις «Big Mouth» και «αν τον συναντήσω θα τον στείλω στο νοσοκομείο» δεν αρνούμαι ότι τις είπα. Με δύο λόγια, όμως, θα πρέπει να γνωρίζετε και τι προηγήθηκε. Ο κ. Αργυρόπουλος ήταν ο μόνος από τα μέλη της Δ.Ε. που αντιδρούσε στην επιλογή μου ως Π.Γ., παρά

το γεγονός, ότι μου είχε επιδώσει συστατική επιστολή εξαιρετικού περιεχομένου. Η αντίδρασή του κορυφώθηκε —εκείνος γνωρίζει τους λόγους— όταν, εντελώς αυθαίρετα και παράλογα, χωρίς εντολή της ΔΕ επισκέφθηκε τον αρμόδιο Υφυπουργό για θέματα Ανώτατης Εκπαίδευσης κ. Παπαθεμελή και του ζήτησε να του δώσει ο κ. υφυπουργός το φάκελο που κρατούσε στο γραφείο του και αφορούσε την εκλογή μου για να μην προχωρήσει στην έκδοση της διοριστήριας απόφασης, ο κ. υφυπουργός.

Λίγο αργότερα την ίδια μέρα επισκέφθηκα τον κ. υφυπουργό και οργισμένος μου είπε τι επιχείρησε να κάνει ο κ. Αργυρόπουλος, τον οποίο απομάκρυνε του γραφείου του με αυστηρά λόγια. Τότε, τρέχοντας από την Μητροπόλεως 15 έφθασα στη Ζαΐμη 2 αναζητώντας τον κ. Αργυρόπουλο. Δεν τον βρήκα στα γραφεία του Ιδρύματος και τότε είπα ότι «μερικοί εδώ μέσα έχουν big mouth». Τότε πήρα τηλέφωνο το γιό του και του είπα ότι «αν συναντήσω τον πατέρα σου θα τον στείλω στο νοσοκομείο». Στον ίδιο δεν είπα τίποτα γιατί δεν τον συνάντησα. Κατάλαβες, αγαπητέ Αντιμήνσιε, πώς έχει το πράγμα; Όταν αργότερα υπάλληλος με κατήγγειλε στη Δ.Ε. για το big mouth δεν αρνήθηκα ότι το είπα, ούτε ποτέ αρνήθηκα ότι στο γιό του κ. Αργυρόπουλου είπα τη δεύτερη φράση. Θα μπορούσα να το κάνω για πολλούς λόγους. Μα δεν τα είπα για να τα αρνηθώ. Απέφυγα, όμως, στη Δ.Ε. να αναφέρω το ιστορικό της υπόθεσης γιατί νόμισα ότι νέες μέρες θα ανέτειλαν στο Π.Κ. μετά το διορισμό μου. Για το λόγο αυτό και για παιδαγωγικούς λόγους απέκρυψα την αιτία και αναφέρθηκε στο αποτέλεσμα. Σου διευκρινίζω ότι ποτέ στη ζωή μου δεν έγινα «κατά Χριστόν σαλός» ούτε επεδίωξα ποτέ την αυτομαστίγωση. Σε διαβεβαιώ ότι είμαι μια χαρά άνθρωπος. Μου αρέσει να εφαρμόζω τους θείους και τους ανθρώπινους νόμους, μου αρέσει να σέβομαι τους ανθρώπους και να με σέβονται, επίσης, μου αρέσει που αποφάσεις που αφορούν ένα Ίδρυμα, όπως το Π.Κ., να λαμβάνονται με δημοκρατικές και συμμετοχικές διαδικασίες, αντιπαθώ τους αυταρχικούς και τους ημιμαθείς που εμφανίζονται ως σοφοί και ικανοί. Τέλος θα μπορούσα να σε διαβεβαιώσω ότι είμαι σύγχρονος και πολλά από τα «ΝΑΙ» και τα «ΟΧΙ» του αγαπητού μου Λουκιανού Κηλαϊδώνη τα δέχομαι αδιαμαρτύρητα. Θα μπορούσα ακόμη να τονίσω ότι είμαι εντελώς αντίθετος και ασυμβίβαστος σε μεθοδεύσεις παράνομες και ανήθικες και υπέρ το δέον επικίνδυνος όταν μου προσβάλλει κανείς την τιμή και την υπόληψη, την προσωπικότητά μου και την οικογενειακή μου γαλήνη. Σ' αυτές τις περιπτώσεις δεν δέχομαι, δυστυχώς για μερικούς, τα ευαγγελικά ραπίσματα.

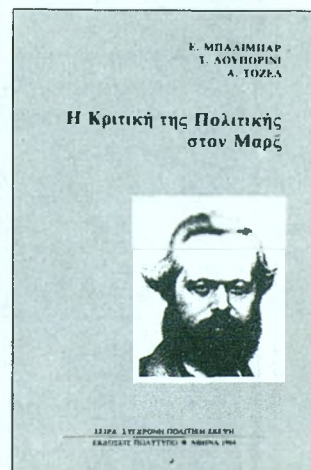
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ: Θεσμοί, ιδεολογία και πολιτική στο Μεσοπόλεμο

Με επιμέλεια των καθηγητών
Γ. Αναστασιάδη, Π. Πετρίδη
και **Γ. Κοντογιώργη**. Ο τόμος περιλαμβάνει στις 450 σελίδες του, ανέκδοτα ντοκουμέντα, φωτογραφίες, μελέτες και κείμενα για το μεγάλο έλληνα πολιτικό.

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ:

ΠΟΛΥΤΥΠΟ

Δεινοκράτους 131, Αθήνα 115 21
Τηλ. 72.29.237

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΠΟΛΥΤΥΠΟ

ΣΕΙΡΑ: ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ
ΣΚΕΨΗ

Ε. ΜΠΑΛΙΜΠΑΡ
Τ. ΛΟΥΠΟΡΙΝΙ
Α. ΤΟΖΕΛ
Η ΚΡΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
ΣΤΟΝ ΜΑΡΞ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ
ΑΘΗΝΑ: «ΠΟΛΥΤΥΠΟ»,
Δεινοκράτους 131, τηλ. 72.29.237
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ: Μ. Κοτζιά και Σία»,
Τσιμισκή 78

Όλοι οι λόγοι που επικαλέστη-
κε το Προεδρείο της Δ.Ε. για να
αποσπάσει τη συνεχή των με-
λών της Δ.Ε. στον άγριο διωγμό
που έχει κηρύξει εναντίον μου, με
την ευλογία της πολιτικής ηγε-
σίας του ΥΠΕΠΘ στην οποία κα-
τέφυγα πιστευόντας ότι θα δι-
καιωθώ, είναι ανύπαρκτοι και αν
θεωρηθούν υπαρκτοί είναι επου-
σιώδεις, ανίσχυροι να στοιχειοθε-
τήσουν την ποινή της απλής επί-
πληξης. Στην πραγματικότητα,
αγαπητέ Αντιμνηνσε, άλλοι είναι
οι σοβαροί λόγοι. Αν σ' ενδιαφέ-
ρει η αλήθεια, αν επιθυμείς να μά-
θεις τι συμβαίνει στο Π.Κ. σε
προσκαλώ εσένα και άλλους φι-
λους σου δημοσιογράφους να έλ-
θετε στα Χανιά για να θέσετε το
χέρι σας «επί τον τύπον των ή-
λων».

Τα περί χούντας είναι εντελώς
αστεία πράγματα. Όλοι οι έφε-
δροι αξιωματικοί επί 7ετίας ήταν
χουντικοί, όλοι όσοι έπρεπε να
εργαστούν στην 7ετία ήταν χουν-
τικοί; έτσι βγαίνει το χουντικό
παρελθόν ενός ανθρώπου που με
αίτησή του εργάστηκε στη Νο-
μαρχία Ροδόπης στο Γραφείο
Πολιτιστικών Σχέσεων για 13 μή-
νες και από αυτούς τους τελευ-
ταίους 8 και ως προϊστάμενος
του Γραφείου Δημοσίων Σχέσεων
και που υπέβαλε παραίτηση και
έφυγε μόνος του τον Μάρτιο του
1973; Τότε τι να υποθέσω εγώ ο α-
πλός πολίτης για τον υπουργό
Παιδείας κ. Αντώνη Τρίτη, για
τον οποίον η εφημερίδα «Ελευθε-
ρος Τύπος» χθες, 2.6.1987, ανέ-
φερε —με στοιχεία— ότι επί
χούντας ως Αρχιτέκτων είχε ανα-
λάβει τις αρχιτεκτονικές μελέτες
του Κολυμβητηρίου Βόλου; Σε
ποιο βαθμό εγώ ήμουν χουντι-
κός και σε ποιο βαθμό ο κ. υ-
πουργός δεν ήταν; Για το λόγο
αυτό χαρακτήρισα την κατηγο-
ρία τουλάχιστον αστεία.

Αγαπητέ Αντιμνηνσε,

Μετά τις παραπάνω επεξηγή-
σεις πιστεύω ότι θα συμφωνήσεις
μαζί μου ότι έπεσες θύμα μικρού
και αναξιόλογου πληροφοριοδό-
τη.

Εγώ τελειώνοντας, επαναλαμ-
βάνω για μια ακόμη φορά ότι δεν
θα αποδεχθώ να διατεθώ ως εξι-
λαστήριο θύμα ΚΑΝΕΝΟΣ, ούτε
πρόκειται να παραδοθώ αμαχητί
πάντοτε έχοντας υπόψη μου τις
ευθύνες που φέρω σαν οικογε-
νική αρχή και την ειδική θέση που
κατέχω με ζετή θητεία στο Π.Κ.
στην οποία ο «λογοτέχνης» πλη-
ροφοριοδότης σου με βλέπει ως
«πολιωρική κριό».

Με τιμή
Γεώργιος Τ. Θεοδοσόπουλος
Προϊστάμενος Γραμματείας
του Πολυτεχνείου Κρήτης

● Ο συνεργάτης μας Αντιμνη-
σιος απαντά:

1. Η ιδιότητα του κ. Θεοδοσό-
πουλου ως Θεολόγου επισημάν-

θηκε απλώς για να αναδειχθούν
οι λόγοι για τους οποίους ο κ. Πα-
παθεμελής τον ευνοούσε. Από
την ίδια την επιστολή του κ. Θεο-
δοσόπουλου προκύπτει σαφώς η
υπουργική εύνοια προς το πρόσω-
πό του —όσο κι αν ο ίδιος το αρ-
νείται. Ένας Αντιμνηνσιος δεν θα
μπορούσε ποτέ να είναι γενικώς
και αορίστως εναντίον των Θεο-
λόγων.

2. Η διένεξη του κ. Θεοδοσόπου-
λου με τη Δ.Ε. του Πολυτεχνείου
μας ενδιαφέρει μόνο στο βαθμό
που παίρνει συνδικαλιστικό και
πολιτικό χαρακτήρα —και ως τέ-
τοια αναφέρθηκε. Η σημερινή
«ουδετερότητα» του διοικητικού
προσωπικού που επικαλείται δεν
είναι και τόσο ευμενής γι'
αυτόν— συνήθως τα συνδικαλι-
στικά όργανα αντιδρούν όταν κά-
ποιος συνάδελφός τους απολύε-
ται, ειδικά όταν υπάρχει «αλλη-
λοεκτίμηση».

3. Ο κ. Θεοδοσόπουλος δεν α-
παντά στο αν η στάση του
—όπως και η στάση μερικών
καθηγητών— σχετίζεται ή όχι με
τις φιλοδοξίες ορισμένων να
βρουν μια θέση στη Διοικούσα Ε-
πιτροπή. Και αν για τον ίδιο λόγο
δεν τον υποστήριζε και μερίδα
του ΚΚΕ των Χανίων. Ούτε απαν-
τά ως προς το αν έγινε προσπά-

θεια χειραγώγησης των φοιτη-
τών, ώστε μέσω της κατάληψης
να προωθηθεί αυτός ο στόχος.
Και όμως, αυτά τα θέματα μας
ενδιέφεραν και όχι το πότε ακρι-
βώς και με ποιες λέξεις έβρισε
τον οποιονδήποτε.

4. Δεν απεκάλεσα τον κ. Θεοδο-
σόπουλο χουντικό —επισήμανα
ότι είχε ειδικότητα στην Εθνική
και Ηθική Διαπαιδαγώγηση και
ότι λίγες μέρες μετά τη θητεία του
διορίστηκε υπεύθυνος για τα μειο-
νοτικά στη νομαρχία Ροδόπης.
Πόσοι έφεδροι αξιωματικοί είχαν
αντίστοιχες επιδόσεις; Συμφωνώ
απολύτως ότι ούτε πολλοί αρχιτέ-
κτονες είχαν αντίστοιχες επιδό-
σεις με αυτές του κ. Τρίτη. Αλ-
λά ας αφήσει τον πρώην πολιτικό
προϊστάμενο (και προστάτη) του
κ. Παπαθεμελή να λύσει μόνος
του τις διαφορές με τον νυν πολι-
τικό προϊστάμενο (και εχθρό) του
κ. Τρίτη. Οι μονομαχίες μέσω
αντιπροσώπων έχουν προ καιρού
καταργηθεί.

5. Με βάση τα παραπάνω είναι
προφανές ότι οι πληροφορίες που
προέρχονται από καθ' όλα αξιό-
πιστη, αξιολογή και έντιμη πηγή.

Αντιμνηνσιος

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
Δημοχάρους 60
115 21 Αθήνα
Τηλ. 72.32.713 — 72.32.819

- Υπεύθυνος, σύμφωνα με το νόμο:
ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δεινοκράτους 131
115 21 Αθήνα
- Σύμβουλος
Δημοσίων σχέσεων
και διαφημίσεων:
ΘΕΜΗΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ
- Γραμματεία
Λογιστήριος:
ΤΑΣΙΑ ΡΟΥΜΠΟΥ
- Μοντάζ:
ΤΑΣΙΑ ΛΕΒΟΝ
- Φωτοστοιχειοθεσία:
«ΠΟΛΥΤΥΠΟ» ΕΠΕ
Δεινοκράτους 131
Τηλ. 72.29.237
- Αναπαραγωγή φίλμ:
«ΠΟΛΥΤΥΠΟ» ΕΠΕ
Δεινοκράτους 131
Τηλ. 72.29.237

- Κάθε ενυπόγραφο άρθρο εκ-
φράζει την προσωπική άποψη
του συγγραφέα του.
- Χειρόγραφα δεν επιστρέ-
φονται.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Εσωτερικού

Εξάμ. 1.100 δρχ. - Ετήσια 2.200
Ετήσια Οργάνισμών
Τραπεζών, κτλ.: 7.000 δρχ.
Φοιτητική έκπτωση 15%

Εξωτερικού

Ευρώπη - Μεσογ. χώρες:
εξάμηνη: δολ. 14
ετήσια: δολ. 28
Η.Π.Α. - Καναδάς - Αν. Ασία -
Αυστραλία - Ωκεανία:
εξάμηνη: δολ. 17
ετήσια: δολ. 34

● Εμβάσματα, επιταγές:
ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δημοχάρους 60
115 21 ΑΘΗΝΑ

● ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ: δρχ. 100
● ΠΑΛΙΑ ΤΕΥΧΗ: δρχ. 150

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ

- Για τα βιβλιοπωλεία
της Αθήνας:
Περιοδικό «ΑΝΤΙ»
Δημοχάρους 60
τηλ.: 72.32.713 - 72.32.819
- Για τα βιβλιοπωλεία
Β. Ελλάδας: Βιβλιοπωλείο
Μ. Κοτζιά και Σια Ο.Ε.
Τσιμισκή 78, τηλ. 279.720
546 22 Θεσσαλονίκη

σοσιαλιστική
θεωρία
και
πράξη

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:
ΣΤΑΥΡΟΣ
ΤΗΣ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ

- Συνέντευξη με τον
Αντρέ Γκουιντερ Φρανκ
- Η αναγκαιότητα ενός
μεσοπρόθεσμου σχεδίου
μετάβασης
Γ. Παπαδόπουλος
- Για την αναγκαιότητα της ιδεολογίας
στην μετάβαση στο σοσιαλισμό
Κ. Πλουμπίου
- Ο μετασχηματισμός του Κράτους
Α. Γεροντίου
- Σημειώσεις για μια πολιτική
στρατηγική μετάβαση
Θ. Αλεξάρου
- Τάξεις και πελατειακό σύστημα
Ν. Μουζέλης
- Τάξεις και οικονομία στη μετάβαση
Θ. Κουρματζής
- Καπιταλιστική κρίση
και κοινωνικός μετασχηματισμός
Κ. Λαμπρού
- Συνδικάτα και κοινωνική αλλαγή
Λ. Αποστολίδης
- Κριτική στις
συνεδριακές θέσεις
του ΚΚΕ
Αντώνης Θεολόγου
- Ελληνοτουρκικά:
Ειρήνη με το όπλο
παρα πόδα
Γ. Σεφερτζής

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ ΤΟ 2ο ΤΕΥΧΟΣ '87
σε βιβλιοπωλεία και περίπτερα

Βιβλία που καλύπτουν τα ενδιαφέροντα και τους προβληματισμούς του σύγχρονου πολίτη

ΣΕΙΡΑ: «ΦΙΛΟΣΟΦΟΣ ΛΟΓΟΣ»

- CHARLES KAHN:
Ο Αναξιμανδρος και οι απαρχές της ελληνικής κοσμολογίας
- ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΑΡΕΟΠΑΓΙΤΟΥ: Περί μυστικής θεολογίας
- G.S. KIRK:
Ηράκλειτος: τα κοσμολογικά αποσπάσματα
- ΠΡΟΚΛΟΥ ΔΙΑΔΟΧΟΥ: Στοιχειώσεις Θεολογική

ΣΕΙΡΑ: «ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΚΕΨΗ»

- ΝΙΚΟΣ ΠΟΥΛΑΝΤΖΑΣ:
Για τον Γκράμσι. Μεταξύ Σαρτρ και Αλτουσέρ
Παρεμβάσεις
- ΛΟΥΪ' ΑΛΤΟΥΣΣΕΡ:
Στοιχεία αυτοκριτικής
- ΡΑΛΦ ΜΙΛΙΜΠΑΝΤ:
Το Κράτος στην καπιταλιστική κοινωνία
- ΤΣ. ΛΟΥΠΟΡΙΝΙ — Ε. ΜΠΑΛΙΜΠΑΡ — Α. ΤΟΖΕΛ:
Η κριτική της πολιτικής στον Μαρξ
- ΠΙΕΤΡΟ ΙΝΓΚΡΑΟ:
Η κρίση και ο τρίτος δρόμος

ΣΕΙΡΑ: «ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΨΗΦΙΔΕΣ»

- Μ.Ζ. ΚΟΠΙΔΑΚΗΣ:
«ΑΡΙΑΔΝΗ». Μία σπουδή στον ερωτικό Σεφέρη
- ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΕΧΑΓΙΟΓΛΟΥ:
«Εις την οδόν των Φιλελλήνων»
- ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΛΙΟΡΗΣ:
Ο γλωσσικός αφελληνισμός
Πέραν του μισοξενισμού και της υποτέλειας
- ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΕΧΑΓΙΟΓΛΟΥ:
«Ο έρωτας στα χιόνια» του Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη
- ΔΑΝΙΗΛ Ι. ΙΑΚΩΒ:
Η αρχαιογνωσία του Οδυσσέα Ελύτη
- ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΑΡΓΥΡΙΟΥ — ΓΙΩΡΓΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ
— ΣΤΡΑΤΗΣ ΤΣΙΡΚΑΣ — ΝΤΙΝΟΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΠΟΥΛΟΣ
Επτά κείμενα για τον Καββαδία

ΔΟΚΙΜΙΑ • ΜΕΛΕΤΕΣ

- Γ. Δ. ΚΟΝΤΟΓΙΩΡΓΗΣ:
Πολιτικό σύστημα και Πολιτική
- ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΣΑΙΝ ΜΑΡΤΕΝ:
Λαμπράκηδες. Ιστορία μιας γενιάς
- ΥΓΕΙΑ - ΚΟΙΝΩΝΙΑ - ΠΟΛΙΤΙΚΗ:
Το συμπόσιο για το ΕΣΥ
- ΑΛΚΗΣ ΡΑΦΤΗΣ:
Δημοκρατική διοίκηση επιχειρήσεων
- ΒΑΣΙΛΗΣ ΚΑΡΑΠΟΣΤΟΛΗΣ:
Η Αδιαχώρητη Κοινωνία
- ΜΗΤΣΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ:
Μια συνάντηση. Σεφέρης - Μακρυγιάννης
- ΠΕΤΡΟΣ ΜΑΡΤΙΝΙΔΗΣ:
Συνηγορία της παραλογοτεχνίας
- ΑΛΚΗΣ ΡΑΦΤΗΣ:
Ο Κόσμος του Ελληνικού χορού

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

- ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ:
Μεροληπτική κατάθεση
- ΜΗΤΣΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ:
Φύλλα - φτερά
- ΣΠΥΡΟΣ ΚΑΒΟΥΝΙΔΗΣ:
Λέπτομέρειες
- ΑΛΚΗΣ ΡΑΦΤΗΣ:
Η εργασία στην ποίηση

ΛΕΥΚΩΜΑΤΑ

- «ΚΑΤΙ ΤΟ ΩΡΑΙΟΝ»
Το βιβλίο που εντόπισε και ανέλυσε ένα φαινόμενο:
το κιτς στη σύγχρονη Ελλάδα:
- ΑΡΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ:
Τα παλιά αθηναϊκά σπίτια
- ΓΙΑΝΝΗΣ ΙΩΑΝΝΟΥ:
Ο Τρίτος Δρόμος
- ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΛΑΪΤΖΗΣ:
Τσιγγάνικη Ορχήστρα

ΒΙΒΛΙΑ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ

- ΜΙΛΤΟΣ ΣΚΟΥΡΑΣ: Ιστορία μιας γραμμής
Ένα ευρηματικό, παιδαγωγικό βιβλίο για παιδιά προσχολικής ηλικίας με ωραία σχέδια - αφητηρίες για την περιπέτεια της φαντασίας.

Scotland's Treasure